

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 7 Φεβρουαρίου 2021 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 647

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ

Επαναφορά των διατηρητέων ζήτη ο Δήμος

Ο δήμαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης, στη συνέντευξή του στην «Κ», λέει ότι κανείς δεν είναι υπέρνω του νόμου και ότι στόχος του Δήμου είναι το έργο να ολοκληρωθεί στη βάση των όρων που περιλαμβάνονται στις άδειες που έχουν εκδοθεί. Σημειώνει πως ο Δήμος ζητάει άμεση επαναφορά των διατηρητέων οικοδομών που αυθαίρετα και παράνομα κατεδαφίστηκαν. **Σελ. 9**

Μαζικοί εμβολιασμοί για καθαρό Απρίλιο

Ξεκαθαρίζει το σκηνικό για την Κύπρο, ενώ τον ίδιο μήνα στις Βρυξέλλες αναμένεται η έγκριση του εμβολίου της J&J

Στην Κύπρο οι αρχές έχουν συγκεκριμένο οδικό χάρτη για τον εμβολιασμό. Την εξέλιξη και του στρατηγικού πλάνου αλλά και του χάρτη, σίγουρα θα επηρεάσει η άφιξη ενός μεγάλου αριθμού δόσεων του εμβολίου της AstraZeneca, καθώς και η αύξηση των δόσεων από τις Pfizer/BioNTech και τις νέες παραλαβές από τη Moderna. Η Κύπρος αναμένεται ότι θα λάβει τον Φεβρουάριο γύρω στις 90-100 χιλιάδες δόσεις εμβολίων. Όλες οι δόσεις της AstraZeneca μπορούν να χορηγούνται αμέσως, γεγονός που απο-

τελεί πλέον έκτακτη, καθώς δεν θα χρειάζεται να φυλάγονται δόσεις για τη δεύτερη χορήγηση. Έχουν ήδη ξεκινήσει προετοιμασίες για δημιουργία δύο μεγάλων εμβολιαστικών κέντρων σε Λευκωσία και Λεμεσό, που θα υλοποιήσουν το πλάνο των εμβολιασμών

το επόμενο διάστημα. Την ίδια στιγμή, σε αγώνα δρόμου εισέρχεται η Κομισιόν, ώστε να καλύψει τις ανάγκες της Ευρώπης σε εμβόλια καθώς και το χαμένο έδαφος που προκάλεσαν οι καθυστερήσεις στην παραγωγή της Pfizer, κυρίως όμως η διαμάχη με

την AstraZeneca. Όπως δήλωσε στην «Κ» η Στέλλα Κυριακίδου, η BioNTech έχει ενημερώσει πως θα επιστρέψουν στις συμφωνημένες ποσότητες δόσεων στα μέσα Φεβρουαρίου και πως θα καλύψει το κενό που δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο. **Σελ. 4**

την AstraZeneca. Όπως δήλωσε στην «Κ» η Στέλλα Κυριακίδου, η BioNTech έχει ενημερώσει πως θα επιστρέψουν στις συμφωνημένες ποσότητες δόσεων στα μέσα Φεβρουαρίου και πως θα καλύψει το κενό που δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο. **Σελ. 4**

Η καραντίνα οδηγεί την Ευρώπη στα Άκρα

Διευρύνονται τα φαινόμενα κοινωνικής ανυπακοής σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες με την Ακροδεξιά να επενδύει στην οργή για την καραντίνα. Στο πρόσφατο παρελθόν, η ευρωπαϊκή Ακροδεξιά εστίαζε στο μεταναστευτικό και στην ισλαμοφοβία, εκμεταλλευόμενη τη διαδοχικά σοκ από τρομοκρατικές ενέργειες στην ήπειρο. Ασφαλώς το πλήθος των αγανακτισμένων με την καραντίνα είναι κοινωνικά και ιδεολογικά ετερόκλητο. Εκείνο που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία είναι η προσπάθεια ακροδεξιών οργανώσεων να σερφάρουν πάνω στο κύμα της λαϊκής δυσαρέσκειας για να αποκομίσουν πολιτικά οφέλη. Ωστόσο, είναι αλήθεια ότι η κοινοβουλευτική Ακροδεξιά της Ευρώπης δεν κατάφερε, τη χρονιά που πέρασε, να μεταφράσει τη δημαγωγία της γύρω από την πανδημία σε εκλογικό όφελος. Στη φωτογραφία η παραδοσιακά ήσυχη Ολλανδία ζει άγριες νύχτες, με επαναλαμβανόμενες συγκρούσεις μεταξύ νέων διαδηλωτών και αστυνομίας, από τις 23 Ιανουαρίου, όταν ανακοινώθηκαν αυστηρά περιοριστικά μέτρα. **Σελ. 21**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

«Διευκολύνσεις» Τατάρ ζητάει το Λονδίνο

«Διευκολύνσεις» του Τατάρ επιδιώκει ο Άγγλος ΥΠΕΞ, Ντόμινικ Ράμπι, ζητώντας τη συνδρομή της Λευκωσίας, μέσω μιας «ευελκτικής» προσέγγισης, με επιχείρημα να πετύχει η άτυπη πενταμερής. Οι βολιδοσκοπήσεις του Λονδίνου, για μια λύση που παραπέμπει σε μοντέλο συνομοσπονδίας, ανάγκασαν τον πρόεδρο Αναστασιάδη να επιδιώξει ένα ξεκαθάρισμα προθέσεων. **Σελ. 6**

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ

Οταν σβήνουν στον Λόφο τα φώτα

Το θερμό διάγγελμα, η παρουσία του προέδρου στην ερευνητική επιτροπή και κυρίως ο τρόπος με τον οποίο πολιτεύεται η κυβέρνηση, έχουν προκαλέσει συζητήσεις για το μέχρι πού θα φτάσει η κρίση και η κυβερνητική φθορά. Όπως λέγεται, ο πρόεδρος δεν ακούει κανέναν και κυρίως δεν δέχεται διαφωνίες. **Σελ. 8**

✓ **Τι είπε** και τι προσέφερε ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής ο Νίκος Αναστασιάδης για τη διαχείριση του προγράμματος πολιτογραφίσεων. **Σελ. 16**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Πολίτες αγρυπνείτε

Ο Ανδρέας Παστελλάς γράφει στο «Το αυτοκέφαλο»: «Απ' τον καιρό που γίναμε αυτοκέφαλοι / θρίαμβος της βυζαντινής διπλωματίας μας / τρομάρα του θεοσεβούς αυτοκράτορα Ζήνωνα / μια ώρα αρχύτερα να μας ξεφορτωθεί / γίναμε ξεροκέφαλοι / κι όλο του κεφαλιού μας κάναμε, / αλλά κάθε φορά το κάθε μας μοιραίο σφάλμα / ανάθεμα φορτώνανε την τύφλα μας / σ' άλλων ανύποπτων κεφάλια»... Σας λένε κάτι αυτά τα λόγια του ποιητή; Οσημέρι η χώρα ακούει για σκάνδαλα και για αποφάσεις ενός ανδρός, βλέποντας αποσβολωμένη την πολιτιστική της κληρονομιά να χάνεται. Άρχοντες, ακούστε την κοινωνία. Πολίτες, αρχίστε να διεκδικείτε, διότι πόλη, χωρίς ενεργούς πολίτες, δεν είναι τίποτε άλλο παρά αποικία, και στο τέλος η «πολιτεία αγκομαχώντας / καταβροχθίζει την ευτυχία της»... πάλι Παστελλάς.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Ανοίγει τα χαρτιά του για τις προεδρικές

Μέχρι το καλοκαίρι αναμένεται να ξεκαθαρίσει το ζήτημα των προεδρικών, λέει ο γνωστός νομικός Αχιλλέας Δημητριάδης, ο οποίος σημειώνει πως επί του παρόντος αγωνιά για το Βορώσι και πως θέλει να φανεί χρήσιμος στον τόπο. **Σελ. 17**

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Η αλαζονεία πλήγωσε τον κόσμο του ΔΗΣΥ

Η Πενταμερής είναι η μεγάλη ευκαιρία του προέδρου να επαναφέρει την αξιοπιστία του, αναφέρει ο Μιχάλης Σοφοκλέους. Σημειώνει πως όποιος τοποθετείται διαφορετικά στις αρχές και διακηρύξεις του ΔΗΣΥ, εναντιώνεται στον Συναγερμό. **Σελ. 10**

ΑΡΑΒΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ

Δεν άλλαξε ακόμα τη Μέση Ανατολή

Ο Γιάννης Ιωάννου αναλύει το φαινόμενο της Αραβικής Άνοιξης, δέκα χρόνια μετά την εκδήλωσή της. Η απαίτηση ήταν η πτώση των καθεστώτων. Δέκα χρόνια μετά, η περιοχή μαστιγίζεται από τη βία των κατακερματισμένων εμφύλιων συγκρούσεων. **Σελ. 7**

Μοιράζεται χαρτί στην Αν. Μεσόγειο

Συμμαχίες ο στόχος της Αθήνας

Η Αθήνα επιχειρεί να ενισχύσει τις περιφερειακές συμμαχίες της με νέες, αλλά και να εξομαλύνει τις σχέσεις της με μια Τουρκία η οποία εμφανίζεται αμφίθυμη. Σημαντικός κρίκος των εξελίξεων το επόμενο χρονικό διάστημα είναι και η άτυπη πενταμερής για το Κυπριακό που θα πραγματοποιηθεί στις αρχές Μαρτίου. Σε Λευκωσία και Ιερουσαλήμ αύριο ο πρωθυπουργός Μητσοτάκης. **Σελ. 18**

Οι πλείστοι στις δόσεις και οι άλλοι στις αναδιαρθρώσεις

Ικανοποίηση τραπεζών από τη συνέπεια δανειοληπτών

Θετικές είναι οι πρώτες ενδείξεις από τη συνέπεια που επέδειξαν οι δανειολήπτες, οι οποίοι είχαν συμμετάσχει στο πρόγραμμα αναστολής των δόσεων, λόγω πανδημίας. Το πρόγραμμα έληξε τον Δεκέμβριο και σύμφωνα με τραπεζικούς κύκλους, μέσα στον Ιανουάριο τουλάχιστον το 80% των δανειοληπτών επανήρξαν να καταβάλλουν τις δόσεις τους. Το ποσοστό των δανειοληπτών που επέστρεψαν στις δόσεις διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα αλλά και στο φάσμα του πελατολογίου τους. Άλλες κάνουν λόγο για συμμόρφωση του 70% και άλλες για 90%. Όποιο και να είναι το ποσοστό δεν σημαίνει ότι τα δάνεια αυτών που δεν επέστρεψαν στις δόσεις, θα μετατραπούν σε μη εξυπηρετούμενα. Ενδεχομένως, θα πρέπει να τύχουν αναδιάρθρωσης. **Οικονομική, σελ. 3**

Χρηστικές απαντήσεις για την εισαγωγή και λειτουργία του 5G και τις επαναστατικές αλλαγές που θα επιφέρει στην καθημερινότητα, δίνει στην «Κ» ο CEO της CYTA Αντρέας Νεοκλέους. Εξηγεί ότι οι οπτικές ίνες σε συνδυασμό με το 5G θα αλλάζουν το ίντερνετ. Αναφέρεται στην πανδημία και στις οικονομικές επιδόσεις και εξηγεί τι είδους μεταρρύθμιση χρειάζεται ο ημικρατικός οργανισμός. **Οικονομική, σελ. 4**

Σε νέους κόσμους μας οδηγεί το 5G

Συνέντευξη CEO της CYTA

Χρηστικές απαντήσεις για την εισαγωγή και λειτουργία του 5G και τις επαναστατικές αλλαγές που θα επιφέρει στην καθημερινότητα, δίνει στην «Κ» ο CEO της CYTA Αντρέας Νεοκλέους. Εξηγεί ότι οι οπτικές ίνες σε συνδυασμό με το 5G θα αλλάζουν το ίντερνετ. Αναφέρεται στην πανδημία και στις οικονομικές επιδόσεις και εξηγεί τι είδους μεταρρύθμιση χρειάζεται ο ημικρατικός οργανισμός. **Οικονομική, σελ. 4**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Το θέατρο βγαίνει στην... οθόνη

Πώς το θέατρο βιώνει την αναστολή των παραστάσεων, εν αναμονή του ανοίγματος των χώρων. Κατ' αρχάς βγαίνουν στον αέρα, μέσω πλατφορμών, αναμένοντας όμως να ανέβουν στο σανίδι με τους θεατές να είναι στην πλατεία. **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

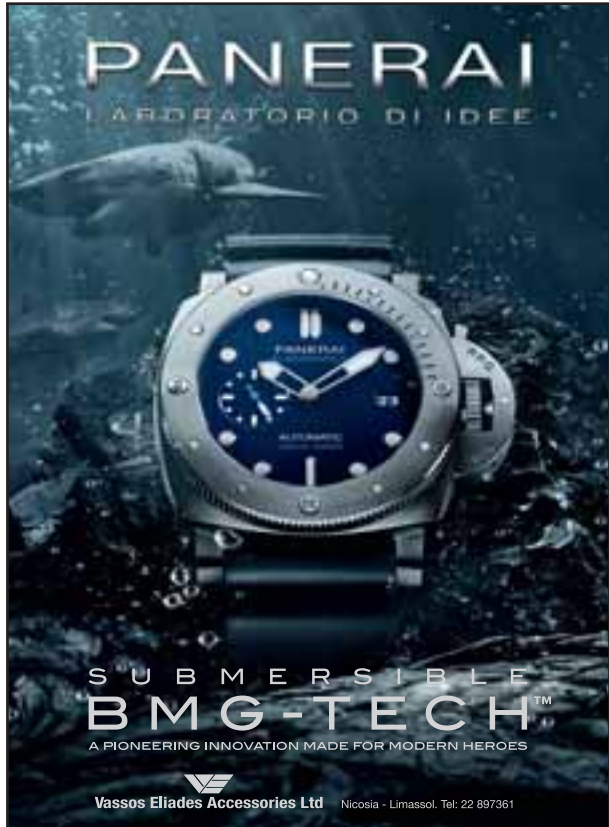
Η οδός Ισοκράτους που τώρα μάθαμε

Με αφορμή την κατεδάφιση των διατηρητέων κτηρίων στην παλιά πόλη της Λευκωσίας μιλάμε για την η ιστορία της οδού Ισοκράτους και των κτηρίων της και για το πως αντιμετωπίζουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά. **Ζωή, σελ. 1**

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σχέσεις εξουσίας στις Τέχνες (III)

Η νθοποιός Μαρίνα Μανδρή μιλάει στην «Κ» για το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης και λέει πως είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον όπου τα θύματα θα μπορούν να καταγγείλουν τα περιστατικά χωρίς τον φόβο της περιθωριοποίησης. **Ζωή, σελ. 3**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Το σύνδρομο της Κίνας

Πώς κατέρρευσε η Ευγενία η Καλαμαρού; Εντελώς ξαφνικά, όπως καταρρέουν οι άνθρωποι, όταν τους έρθει ντουβρουτζάς, για να το θέσουμε όσο πιο επιστημονικά γίνεται. Έπειτα από τη διαβεβαίωση, πάντως, του δόκτορα Πάμπη Νικολαΐδη, ότι «η κυρία χαίρει άκρας υγείας», η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον ήταν σε θέση να παρουσιάσει τη δική της διάγνωση για το περιστατικό: «Μπορεί ο άνθρωπος Ευγενία να είναι καλά, η φιλόλογος Καλαμαρού, όμως, λήγισε φρευ από το ύπουλο κτύπημα της μοίρας».

Πόσα ν' αντέξει αλήθεια μια ευαίσθητη καρδιά φιολόγου και δη συνταξιούχου; Η μετωπική σύγκρουση του Χρύσανθου Τσουρούλλη με την ελληνική γλώσσα (είπε επί λέξει «μεταξύ τύρου και ακλάδας»!) προκάλεσε, όπως ήταν αναμενόμενο, παράπλευρες απώλειες. «Πολύ ιηποτικό να υπερασπιστεί την Έμιλυ στο Twitter, αλλά έπρεπε να πυροβολήσει εξ επαφής και τα λίγα ελληνικά που απέμειναν όρθια; Εκεί έξω σέρνονται γεκεφαλικά μάνα μου...» σχολίασε η Ιουλία και πρότεινε στο καρέ να απαντήσουν διά της ομοιοπαθητικής. Τουτέστιν, με μια σεμνή τελετή όπου θα έκαigan τα ελληνικά λεξικά για να ξορκίσουν την παλιοκατάσταση.

Πρωί-πρωί βρέθηκαν κάτω από το γιοφύρι της Ζάχα. Άναψαν μια φωτιά στα θεμέλια του γλυπτού και παρέδωσαν τα λεξικά των Τριανταφυλλίδη, Μπαμπινιώτη και Τεγόπουλου - Φυτράκη στα τρεμμένα χέρια της Καλαμαρούς. «Στην πυρά, στην πυρά!» την προέτρεψε το καρέ, για να ξορκίσουν τον τύρο, την ακλάδα και το κακό συναπάντημα. «Και τώρα, η σφαγή του κόκορα!» διέταξε η τελετάρχης, καλώντας την Γκαλένα - μια κούκλα Βουλγάρρα, φτυστή η Γκολνίνο - να πλησιάσει. «Άλλο κακό να μη μας βρει» φώναξαν εν χορώ οι κυρίες κάτω

Το σύνθημα «Μια Κίνα - Μια Κύπρος» σκόρπισε ρίγη συγκίνησης στην κατάμεστη Τιένανμεν. Η πολιτική κληρονομιά του Δημήτρη Χριστόφια τώρα δικαιώνεται!

από το γλυπτό γιοφύρι, ενώ τρεις Πακιστανοί χειροκροτούσαν σε έξαλλη κατάσταση με βουρκωμένα μάτια. Και τότε, σαν να λύθηκαν αίφνης τα μάγια, έλαμψαν τα μάτια της Ευγενίας της Καλαμαρούς και υπέβαλε τη λάθος ερώτηση: «Πώς τα πήγε ο πρόεδρος στην Επιτροπή;» ρώτησε ζωηρά. «Έκανε τον Κινέζο» απάντησε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, ρισκάροντας την επαναφορά τους στη δυσοίωνα κατάσταση.

Όταν επέστρεψαν στο διαμέρισμα της οδού Κωστή Παλαμά, οι κυρίες θεώρησαν υποχρέωσή τους να με-

ταφέρουν στην Καλαμαρού όσα κατέθεσε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας στην Επιτροπή: «Μετά την εκλογή μου πρέπει να ήμουν ο δημοφιλέστερος στην Κίνα. Οποιοσδήποτε θα έκανε επένδυση, κάποιος με έπαιρνε τηλέφωνο και μου έλεγε: Πρόεδρε, σε παρακαλώ δες τον έστω για ένα λεπτό, να βγάλει μια φωτογραφία μαζί σου». Μεσολάβησε μια μνήκανη σιωπή. Όχι τόσο για την εικόνα, ο Αναστασιάδης να βγάζει σέλιφι με τους Κινέζους φανς του, αλλά για τη διαπίστωση ότι η πολιτική κληρονομιά του Δημήτρη Χριστόφια δισώζεται στον λόφο του Προεδρικού.

Ποιος μπορεί να ξεχάσει, άλλωστε, τις γλαφυρές περιγραφές του Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων κι ας πέρασαν τόσα χρόνια; «...στην πόλη Τσανγκαχά, στο ξενοδοχείο Ντόλτον, στην επαρχία Χουάν, οι υπάλληλοι του ξενοδοχείου ανέβηκαν στον 41ο όροφο όπου βρισκόταν η σουίτα στην οποία φιλοξενήθηκε ο κύριος Χριστόφιας και η σύζυγός του και άρχισαν να χειροκροτούν και να επευφημούν το ζεύγος». Αλλά και εκείνη τη συγκλονιστική ανταπόκριση, η οποία είχε προκαλέσει ρίγη συγκίνησης στη χρυσοπράσινή μας βραχονησίδα... «Το “Μια Κίνα - Μια Κύπρος” ακούστηκε πολλές φορές

καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής του κυρίου Δημήτρη Χριστόφια στην Κίνα». «Αλλά εδώ, ένα ψυροεκατομμύριο κόσμος και δεν έχουν ευχαρίστηση» σχολίασε πικρά η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. Τότε, λοιπόν, σε μια σπάνια στιγμή ομοθυμίας, ένωσαν οι κυρίες τα χέρια τους και σιγοτραγουδίσαν: «Αν η μισή μου καρδιά βρίσκεται, γιατρέ, εδώ πέρα, η άλλη μισή στην Κίνα βρίσκεται...».

Ήρεμες πλέον και ενθαρρυμένες από το γεγονός ότι η πολιτική ζωή του τόπου έχει συνέχεια, προχώρησαν σε αυτό που ήξεραν να κάνουν

καλύτερα: μοίρασαν τα χαρτιά της μπιρίμπας και διεξήλθαν την ατζέντα των επερχόμενων βουλευτικών εκλογών. Όπως ήταν φυσικό, το ψηφοδέλτιο του Δημοκρατικού Συνταγερμού είχε την τιμητική του και οι κερσάιες του καρέ έπιασαν βεβαίως τον ΠΠ. «Σε μια χώρα που ο Προ έκανε μια αρκούντως φωτογενή πολιτική καριέρα, γιατί όχι και ο ΠΠ;» προσπάθησε η Ευγενία να υπερασπισθεί το πουλέν με τα πολλά υποσχόμενο όνομα Παντελής Ποιπτής. «Γιατί με το βίντεό του στο παλιό Λεπροκομείο - με αφορμή την παγκόσμια ημέρα κατά της λέπρας! - ο αγαπητός ΠΠ το τερμάτισε» απάντησε η Ιουλία. «Και να σκεφτείτε, ακόμα δεν έχουμε αρχίσει!...». «Το παιχνίδι φέτος παίζεται αλλιώς» σχολίασε με νόημα η Κουλλίτσα Κυριακού και άνοιξε το βιογραφικό της Μίνας Σαμπών.

«Θυγατέρας του γνωστού και μη εξαιρετέου Νίκου Σαμπών» συμπλήρωσε η Κουλλίτσα το αυτονόητο κι ευθύς ανόγνωσε στο καρέ κάποιες ενδιαφέρουσες πληροφορίες από το βιογραφικό της φιλόδοξης Μίνας, καθότι στις μέρες μας ό,τι μαθαίνει ο άνθρωπος για καλό είναι. «Η Μίνα μεταξύ άλλων διοργανώνει φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, αγαπά τον χορό και μέχρι τα 20 εκπαιδεύονταν στο κλασικό μπαλέτο, μιλά τρεις γλώσσες, έχει σαν χόμπι τη μαγειρική, συλλέγει παλαιά αντικείμενα, είναι χορτοφάγος και λατρεύει τα ζώα, καθώς έχει μεγαλώσει στη φάρμα αλόγων της οικογένειας. Η Μίνα επίσης έχει 10 σκυλιά και 20 γάτες...». «Φίλη μαζί!» είπε η Καλαμαρού και οι υπόλοιπες κούνησαν τα κεφάλια τους επιδοκμαστικά. «Κορίτσι έτοιμο για Βουλή» υπερθεμάτισε η Ιουλία, ενώ η Κουλλίτσα επανέλαβε για να το εμπειδώσουν εν όψει της προεκλογικής που ξεκινά: «Το παιχνίδι φέτος παίζεται αλλιώς».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
7.2.1941

ΔΗΜΕΥΣΗ: Κατά πληροφορίας του νορβηγικού τηλεγραφικού πρακτορείου, ολόκληρος η περιουσία η ανήκουσα εις τον Διάδοχον Ολαφ και την σύζυγόν του πριγκίπισσαν Μάρθαν [φωτ.] -περιλαμβανομένης και της εις Σκάιγκουμ, παρά το Οσλο, οικίας των-εδημέυθη. Μεταξύ των αντικειμένων, τα οποία εδημέυθησαν, είναι διάφορα επιτραπέζια σκεύη αργυρά, τα οποία είχαν δωρηθί εις το πριγκιπικόν ζεύγος υπό του Δήμου του Οσλο επί τη ευκαιρία των γάμων του. Εξ άλλου εγνώσθη ότι Νορβηγόι πολιτικοί κρατούμενοι απεστάλησαν εις Γερμανίαν.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ: Σήμερον Παρασκευήν και ώραν 4 μ.μ. δίδεται εις το θέατρον Κοτοπούλη «Ρεξ» η προαναγγελθείσα συναυλία του Κουαρτέτου Αθηνών υπέρ του Συνδέσμου Γυναικών «το Σπίτι του Κοριτσιού». Συμμετέχει ευγενώς προσφερθείς ο διακεκριμένος καλλιτέχνης κ. Αιμίλιος Βεάκης, του Βασιλικού Θεάτρου της Ελλάδος.

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ: Γερμανικά άρματα μάχης παρήλασαν χθες διά των οδών του Βουκουρεστίου. Τινές υποστηρίζουν ότι τα γερμανικά άρματα παρήλασαν διά τον φόβον νέας επαναστατικής κινήσεως των Ρουμάνων και άλλα ότι επεδιώκετο η δημιουργία εντυπώσεων διότι ο πρεσβευτής της Γερμανίας επέδιδε τα διαπιστευτήριά του εις τον Βασιλέα και υπήρχον φόβοι λαϊκών αποδοκιμασιών. Εις το Βουκουρέστιον ελήφθη απόφασις όπως παν βιομηχανικόν σαμποτάζ τιμωρείται διά θανάτου. Τα Στρατοδικεία συνεδριάζουν νυκθημερόν. Υπάρχουν φόβοι ότι η Σιδηρά Φρουρά η οποία εξακολουθεί δρώσα παρ' όλης τας διώξεις διοργανώνει νέαν επανάστασιν. [...] Ο στρατηγός Αντωνέσκο ενέκρινε διάταγμα διά του οποίου προβλέπονται αυστηρόταται ποιναι δι' όσους προβαίνουν εις ενεργείας, θιγούσας την ύπαρξιν του Κράτους. Ολοι αι ενέργειαι, αι οποιαί θα ήτο δυνατόν να θίξουν την πολιτικήν και κοινωνικήν τάξιν, θεωρούνται εγκληματικάί και τιμωρούνται διά θανάτου ή διά καταναγκαστικών έργων ειρκτής.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το 10

1 Στη δικαιοσύνη. Δύο τελικά τα ταξίδια του προέδρου στις Σεύχελες. Μάλιστα, τον Αύγουστο του 2015 πήγε με Boeing 767 και είδε και τον πρόεδρο των Σεύχελλών. Προφανώς μίλησαν για το σπίτι του Μακαρίου.

2 Στην ιστορία. Αυτό το πράγμα που μας κατατρέπει με το συγκριμένο νησί δεν μπορώ να το καταλάβω. Είναι κάτι σαν κατάρα για τη χώρα. Από τον Μακάριο στον Αναστασιάδη.

3 Στο μέλλον. Είναι 2043, ο νεοεκλεγείς πρόεδρος της Κύπρου Νικόλας Παπαδόπουλος ετών 70 αποφασίζει να επενδύσει τα αποθέματα της χώρας που προέκυψαν από τις πωλήσεις φυσικού αερίου στην αγορά όλου του νησιού των Σεύχελλών, το οποίο γίνεται η 7η επαρχία της χώρας. Εκεί βρίσκεται και έχει ως μόνιμη τη κατοικία ο πρώην πρόεδρος Νίκος - Healthy - Αναστασιάδης 97 χρονών. Οι Σεύχελλες είναι η πρώτη αφρικανική χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κύπριοι ντιβέλοπερ κτίζουν πύργους στις παραλίες του νησιού.

4 Στον εφιάλτη. Στο άκουσμα της είδοσης, συνειρμοί μεγάλοι ήρθαν μπροστά μας. Ζητούν λεφτά για να μην ανατινάξουν οκτώ νηπιαγω-

«Δόξα τω Θεώ, είμαι άθεος», Σαλβατόρ Νταλί.

γεία της Κύπρου. Ερώτηση: Θα τους ζητήσουν να τους προμηθεύουν και τα νερά στα νηπιαγωγεία;

5 Στον σπαργμό. Δεκάδες τα μνημύματα των αναγνωστών στην «Κ». «Λεόντιε, μη φύγεις», έγραφαν κάποια από αυτά. Νεανίδες και ανανεωμένες πεννντάρες σε παραλήρημα επειδή φεύγει από τις τηλεοπτικές ο Λεόντιος Κωστρίκης. Σε κρίση η εγκώρια showbiz.

6 Στις υπερβολές. Τα κτήρια εμποδίζουν τον μακαριότατο να θαυμάζει τον νέο καθεδρικό ναό από τα παράθυρα των δωματίων

του. Έτσι θα έκανε και ο Περικλής για την Ασπασία και τον έχετε και περί πολλού.

7 Στην ορόνοια. Το γεγονός πως δεξιοί, αριστεροί, πολιτικοί, δημαρχοί, σύμβουλοι και όλο το συναπάντημα ενώθηκαν εναντίον του μακαριότατου αυτή την περίοδο, δείχνει και το καλό που έκανε στον τόπο. Ένωσε το ποίμνιό του σε μια εποχή μεγάλου διχασμού και τοξικότητας.

8 Στη σοβαρότητα. Δεν διάβασα ανακοίνωση των κομμάτων για το μηδενικό επιτόκιο με το οποίο δα-

νειστήκε η χώρα. Α, ρε, Σιαρλής που σας χρειάζεται.

9 Στα τσεκ. Διακόσια εκατομμύρια άρχισαν να γίνονται εμβάσματα στις επιχειρήσεις. Την ίδια ώρα και παρά τις Κασσάνδρες δεν υπάρχει σοβαρή αύξηση στα μη εξυμνητούμενα δάνεια. Όπως πάει ο Πετρίδης θα μας στείλει στον δαίμονα, αν συνεχίσουμε την μωρμούρα.

10 Στο success story. Κλείσαμε ως χώρα τελευταίοι στην Ευρώπη και ανοίγουμε πρώτοι. Όχι πως παίζει και κάποια σημασία βέβαια.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Σύμβουλος Έκδοσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Αρχισυντάκτρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιάτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

CONNECT

WEB | MOBILE APP | CONTACT PAY | MOBILE WALLETS | ATM

Αρρευθείας πληρωμές στους φίλους σου;

Γίνεται, μέσω Contact Pay,
απλά με αριθμό κινητού τηλεφώνου.

Το Hellenic Bank Mobile App επανασχεδιάστηκε και αναβαθμίστηκε,
για να κάνεις άμεσες πληρωμές στους φίλους σου μέσω Contact Pay,
χρησιμοποιώντας απλά τον αριθμό του κινητού τους.

Όποτε θέλεις, όπου και αν βρίσκεσαι...
φέρνουμε την Τράπεζα στα χέρια σου!

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

www.hellenicbank.com

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ορόσημο ο Απρίλιος για τους εμβολιασμούς

Οι υγειονομικές αρχές επενδύουν στην επιτάχυνση των εμβολιασμών για το ξεκλείδωμα της Κύπρου τους επόμενους μήνες

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Θολά είναι ακόμα τα νερά σε σχέση με το πώς θα προχωρήσουν οι εμβολιασμοί στην Ευρώπη, ωστόσο στην Κύπρο οι αρχές έχουν καταλήξει στην γραμμή που θα ακολουθήσουν, καθώς και στην διαμόρφωση του πλάνου. Την εξέλιξη των πιο πάνω ζητημάτων, σίγουρα θα επηρεάσει η άφιξη ενός μεγάλου αριθμού δόσεων του εμβολίου της AstraZeneca εντός του Φεβρουαρίου, καθώς και η αύξηση των δόσεων από τις Pfizer/BioNTech και της νέας παραλαβής από την Mo-

Ολες οι δόσεις της AstraZeneca μπορούν να χορηγούνται αμέσως, γεγονός που αποτελεί πλεονέκτημα, καθώς δεν θα χρειάζεται να φυλάγονται δόσεις για την δεύτερη χορήγηση.

derma. Το στοιχείο για τις υγειονομικές αρχές της Κύπρου είναι το κατά πόσον θα ακολουθήσουν το παράδειγμα άλλων έξι κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία αποφάσισαν ότι δεν θα χορηγήσουν το εμβόλιο της AstraZeneca σε άτομα άνω των 65 ετών, την στιγμή που δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την αποτελεσματικότητά του. Παράλληλα, άρρισαν οι προετοιμασίες για την δημιουργία δύο μεγάλων εμβολιαστικών κέντρων σε Λευκωσία και Λεμεσό, τα οποία θα κληθούν να υποποιήσουν το πλάνο των εμβολιασμών το επόμενο διάστημα. Ως εκ τούτου, οι ενδείξεις για επιτάχυνση της διαδικασίας το αμέσως επόμενο διάστημα, είναι ενθαρρυντικές, παρά το γεγονός ότι οι αρχές προχωρούν βήμα προς βήμα.

Το εμβόλιο της AstraZeneca, μετά

Η παραλαβή των πρώτων δόσεων του εμβολίου της AstraZeneca τη Δευτέρα, σε συνδυασμό με την αύξηση των δόσεων από την Pfizer, οδήγησε το Υπ. Υγείας στην ετοιμασία δύο εμβολιαστικών κέντρων, στη Λευκωσία και στη Λεμεσό.

Ηλικιακές ομάδες

Σύμφωνα με τα δεδομένα που φτάνουν στην «Κ» από αρμόδιες πηγές, υπολογίζεται ότι οι ηλικιακές ομάδες κατανέμονται ως εξής:
60-74 ετών: 130.000 άτομα, εμβολιάζονται μέχρι το τέλος Μαρτίου.
75-80 ετών: 27.000 άτομα, εμβολιάζονται μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου.
Σημειώνεται ότι τα άτομα μεταξύ των ηλικιών 65 και 79 ετών, υπολογίζεται ότι ανέρχονται στις 111.000.

ομάδα. Μάλιστα, ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Μπόρις Τζόνσον, επικαλούμενος τη βρετανική αρχή

για τα προϊόντα υγείας, είπε ότι το εμβόλιο είναι πολύ καλό και αποτελεσματικό και προσφέρει υψηλό βαθμό προστασίας.

Ακολουθούμε τον EMA

Αρμόδιες πηγές επισημαίνουν στην «Κ» ότι η πρόθεση είναι να ακολουθηθεί η γραμμή που έχει θέσει ο EMA, δηλαδή να χορηγηθεί το εμβόλιο της AstraZeneca και σε άτομα άνω των 65 ετών, κάτι που συνιστά και η Συμβουλευτική Επιτροπή, μετά την έκτακτη τηλεδιάσκεψη των μελών της το βράδυ της Πέμπτης. Επίσης, ο EMA επισημαίνει ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες σε αυτές τις μελέτες ήταν μεταξύ 18 και 55 ετών, γι' αυτό και δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τα άτομα άνω των 55 ετών. Ωστόσο, αναμένεται το εμβόλιο να παρέχει προστασία,

δεδομένου ότι παρατηρείται ανοσοαπόκριση σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα και βασίζεται στην εμπειρία με άλλα εμβόλια. Μάλιστα, ο Οργανισμός εξηγεί ότι υπάρχουν αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά και με την ασφάλεια του εμβολίου στα άτομα της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, γι' αυτό οι εμπειρογνώμονες θεωρούν ότι το εμβόλιο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε ηλικιωμένους ενήλικες.

Δεν υπάρχουν περιθώρια

Πηγές από την επιστημονική επιτροπή εμβολιασμού στην Κύπρο αναφέρουν ότι δεν υπάρχει το περιθώριο να ακολουθήσει η χώρα μας το παράδειγμα άλλων χωρών, ενώ τονίζουν ότι, αν και δεν είναι διαθέσιμα επαρκή στοιχεία, δεν σημαίνει ότι το εμβόλιο της AstraZeneca δεν θα λειτουργήσει στα άτομα άνω των 65 ετών. Μάλιστα, υπογραμμίζεται ότι λόγω του ότι οι δόσεις των εμβολίων αυτή την στιγμή είναι περιορισμένες και ο ανεμβολίαστος πληθυσμός πολύς, η κάλυψη περισσότερων ατόμων με εμβόλιο δυναμικά λιγότερης αποτελεσματικότητας είναι αποδεδειγμένα καλύτερος από μια πληρέστερη κάλυψη μόνο λίγων.

Αυξημένος αριθμός δόσεων

Εντός Φεβρουαρίου η Κύπρος αναμένεται ότι θα λάβει περίπου 90 – 100 χιλιάδες δόσεις εμβολίων, από τις Pfizer/BioNTech, την Moderna και την AstraZeneca. Τη Δευτέρα αναμένεται η επόμενη παράδοση δόσεων εμβολίων των Pfizer/BioNTech που υπολογίζεται γύρω στις 6 χιλιάδες, ανά εβδομάδα. Επίσης, θα λάβουμε ακόμα 2400 δόσεις από την Moderna, η οποία θα παραδίδει ανά δύο εβδομάδες. Η AstraZeneca αναμένεται ότι θα στείλει την πρώτη παρτίδα στην Κύπρο τη Δευτέρα σε 7200 δόσεις, ενώ συνολικά για τον μήνα Φεβρουάριο η χώρα μας θα παραλάβει 69.674 δόσεις από τη βρετανική εταιρεία.

Νέα κέντρα εμβολιασμού

Το Υπουργείο Υγείας βρίσκει στη διαδικασία της ετοιμασίας δύο μεγάλων κέντρων εμβολιασμού, με δυνατότητα λειτουργίας μέχρι και δεκαέξι συνεργείων στο κάθνα. Το κάθε συνεργείο θα έχει τη δυνατότητα να καλύπτει μέχρι και 100 άτομα ημερησίως δουλειά που αναλογεί σε πάνω από 1500 εμβολιασμούς ανά ημέρα σε κάθε εμβολιαστικό κέντρο. Καθίσταται σαφές, ωστόσο, ότι σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωσή τους θα διαδραματίσουν οι ποσότητες των εμβολίων που θα είναι διαθέσιμα. Αξίζει να σημειωθεί, παράλληλα, ότι τα Κέντρα Υγείας θα συνεχίσουν να χορηγούν εμβόλια στο κοινό.

Η επιτάχυνση που αναμένεται στους εμβολιασμούς το επόμενο διάστημα, θα καθορίσει το πλάνο αποκλιμάκωσης της κυβένησης. Πηγές από το Υπουργείο Υγείας αναφέρουν ότι εκτιμάται ότι είναι εφικτός ο στόχος της κάλυψης των άνω των 75 ετών μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου. Ακολούθως, περί τη τέλη Μαρτίου εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί εμβολιαστική κάλυψη του 30% του πληθυσμού. Με αυτά τα δεδομένα, η πίεση στις ΜΕΘ θα είναι ελάχιστη, έτσι θα είναι εφικτή η επαναλειτουργία των χώρων εστίασης. Προστατευμένοι σε μεγάλο βαθμό κατά του κορωνοϊού θα είμαστε τον Απρίλιο, μήνας κατά τον οποίο αναμένεται να εμβολιαστούν και όλοι όσοι ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες.

Αγώνας δρόμου από την Κομισιόν εν μέσω επικρίσεων

Αρχές Απριλίου αναμένεται η έγκριση του εμβολίου της J&J λέει στην «Κ» η Επίτροπος Υγείας της Ε.Ε. Στέλλα Κυριακίδου

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Σε αγώνα δρόμου μπαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εν μέσω επικρίσεων που φτάνουν μέχρι την πρόεδρό της, ώστε να καλύψει τις ανάγκες της Ευρώπης σε εμβόλια αλλά και να καλύψει το χαμένο έδαφος που προκάλυψαν οι καθυστερήσεις στην παραγωγή της Pfizer, αλλά κυρίως η διαμάχη με την AstraZeneca. Σύμφωνα με πληροφορίες, στόχος είναι πλέον η ενίσχυση της παραγωγής, αλλά και να καταστεί δυνατό όπως η AstraZeneca ξεκινήσει το συντομότερο, να παραδίδει εμβόλια στα κράτη μέλη. Η ενημέρωση που γραφόταν το ρεπορτάζ είναι ότι η παράδοση εμβολίων στα κράτη μέλη θα ξεκινούσε εντός του Σεπτεμβρίου. Η προσπάθεια αύξησης της παραγωγής δεν αφορά μόνο στην περίπτωση της AstraZeneca, αλλά και αυτή άλλων εταιριών όπως η σύμπραξη Pfizer/BioNTech. Όπως δήλωσε στην «Κ» η Επίτροπος Υγείας Στέλλα Κυριακίδου, η BioNTech έχει ενημερώσει πως θα επιστρέψουν στις συμφωνημένες ποσότητες δόσεων στα μέσα Φεβρουαρίου και πως θα καλύψει και το κενό που δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο. Στην προσπάθεια και στις διαβουλεύσεις που έγιναν παίζει πλέον ρόλο και ο Γάλλος Επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς Τιερί Μπρετόν, ο οποίος θα κληθεί να συντονίσει με την κ. Κυριακίδου την επίλυση των πρακτικών προβλημάτων με τη βιομηχανική παραγωγική ικανότητα για τα εμβόλια.

Ερχεται η μία δόση

Εν τω μεταξύ, εντός Φεβρουαρίου αναμένεται να κατατεθεί στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA) η αίτηση για έγκριση του εμβολίου της Johnson & Johnson, στο

Εντός Φεβρουαρίου αναμένεται να κατατεθεί στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων η αίτηση για έγκριση του εμβολίου της Johnson & Johnson, στο οποίο επενδύει ιδιαίτερα η Ε.Ε., καθώς είναι το πρώτο το οποίο χρειάζεται μόνο μια δόση.

οποίο επενδύει ιδιαίτερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς είναι το πρώτο το οποίο χρειάζεται μόνο μία δόση. Οι πρώτες δόσεις αναμένονται να παραδοθούν περίπου στις αρχές Απριλίου. Το εμβόλιο, η αίτηση για τη χρήση του οποίου ήδη κατατέθηκε στις αρμόδιες αρχές των ΗΠΑ την Παρασκευή, είναι σημαντικό κομμάτι στην προσπάθεια της Κομισιόν για ευόδωση των σχεδιασμών για εμβολιασμό 70% του πληθυσμού της Ε.Ε. μέχρι και τον Σεπτέμβριο, μετά και τις περιπέτειες που έφερε η μείωση των παραδόσεων από την AstraZeneca αλλά και προβλήματα και στην παραγωγή άλλων εμβολίων. Η Επίτροπος επεσήμανε πάντως πως ο EMA λαμβάνει στοιχεία για την πορεία των ερευνών πριν από τις αιτήσεις και γι' αυτό είναι προετοιμασμένος να κινηθεί σχετικά γρήγορα. Η κ. Κυριακίδου επεσήμανε πως ως το τέλος της περασμένης εβδομάδας 18,5 εκατ. δόσεις είχαν παραδοθεί στα κράτη μέλη και πως περίπου 12 εκατ. άτομα έχουν μέχρι στιγμής εμβολιαστεί,

αλλά πως τώρα η προσοχή της Κομισιόν στρέφεται στην αύξηση της παραγωγής και της αποτελεσματικής διάθεσης των δόσεων. Σημείωσε ακόμα πως σε συνομιλία που είχε την Πέμπτη με τον γενικό διευθυντή του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας Τέντρος Αντσανόμ Γκεμπρεγεσούς, συζητήσαν για τον συντονισμό της Ε.Ε. στο πλαίσιο του μηχανισμού COVAX για παροχή εμβολίων σε τρίτες χώρες, όταν όμως αυξηθεί η παραγωγή στην Ευρώπη.

Κλειδί το συμβόλαιο

Όσον αφορά το φλέγον θέμα της AstraZeneca, η κ. Κυριακίδου ήταν προσεκτική, αναφέροντας πως οι διαπραγματεύσεις και οι επαφές συνεχίζονται και πως η εταιρεία έχει ενημερώσει πως θα παράδωσει τελικά 40 εκατ. δόσεις κατά το πρώτο τρίμηνο, δηλαδή 9 εκατ. περισσότερα από τις 31 εκατ. δόσεις που είχε ανακοινώσει πως θα μπορεί να παρέχει πριν από δύο εβδομάδες. Υπενθυμίζεται πως η αρχική δέσμευση της εταιρίας για το πρώτο

τρίμηνο αφορούσε 100 εκατ. δόσεις. Το ότι η διαπραγμάτευση συνεχίζεται και το ότι οι διαφωνίες παραμένουν, προκύπτει και από την απάντηση της κ. Κυριακίδου για το αν η εταιρεία έχει συμφωνήσει να αξιοποιηθεί εμβόλια που έχουν παραχθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο για να καλύψει την χαμηλή παραγωγή στα εργοστάσια που βρίσκονται στην Ε.Ε. Η εταιρεία εργάζεται για να αυξήσει την παραγωγή και οι τελευταίες συζητήσεις ήταν εποικοδομητικές» σημείωσε η κ. Κυριακίδου, υπογραμμίζοντας απαντώντας σε ερώτηση αν η μεταφορά εμβολίων από το Ηνωμένο Βασίλειο είναι εφικτή πως αυτό που ζητά η Ε.Ε. από την AstraZeneca είναι «να τηρηθούν οι συμφωνίες προαγοράς». Σύμφωνα με το συμβόλαιο, το οποίο δόθηκε στη δημοσιότητα την περασμένη εβδομάδα, και παρά τον μεγάλο αριθμό ευαισθητών αναφορών που παρέμειναν εμπιστευτικές, η Ε.Ε. μπορεί να ζητήσει εμβόλια που παρήχθησαν και στο Η.Β. Παρ' όλα αυτά παραμένει άγνω-

στος ο αριθμός των αρχικών δόσεων η εταιρεία δεσμεύεται να παρέχει αμέσως μόλις εγκρίνεται το εμβόλιο.

Συνεργασία εταιριών

Σε σχέση με την προσπάθεια για αύξηση της παραγωγής εμβολίων, η κ. Κυριακίδου ανέφερε πως την περασμένη εβδομάδα τόσο η Άγκελα Μέρκελ όσο και ο Εμανουέλ Μακρόν τηρούνταν ενήμεροι για τις διαβουλεύσεις. Επίσης, η γαλλική Sanofi έχει κληθεί να συνδράμει στην παραγωγή εμβολίων της Pfizer, παραχωρώντας πρόσβαση στα δικά της εργοστάσια, από τη στιγμή που το δικό της εμβόλιο θα είναι έτοιμο στα τέλη του έτους. Παρόμοιες προσπάθειες γίνονται από την Κομισιόν στην κατεύθυνση και άλλων εταιριών. Η κ. Κυριακίδου δήλωσε πως μέχρι το τέλος του Μάρτη αναμένεται αύξηση παραγωγής, αλλά υπογράμμισε πως τα πάντα πρέπει να γίνουν προσεκτικά, καθώς θα πρέπει να εξεταστεί και κατά πόσο τα εμβόλια που παράγονται καλύπτουν τις μεταλλάξεις του ιού. Σχολιάζοντας τα δημοσιεύματα για την πιθανότητα έγκρισης και χρήσης του ρωσικού εμβολίου Sputnik, η Επίτροπος Κυριακίδου σημείωσε πως ακόμα δεν υπάρχει αίτηση από την εταιρεία, ωστόσο όταν και εφόσον αυτό γίνει θα τύχει της ίδιας επιστημονικής αξιολόγησης.

Πολιτική... πανδημία

Τα βήματα αυτά έρχονται καθώς το ζήτημα των εμβολίων εξελίσσεται σε μεγάλο τεστ για την Κομισιόν της Ούρουλα φον ντερ Λάιεν, με μεγάλα ευρωπαϊκά και διεθνή ΜΜΕ να επικρίνουν την Ε.Ε. γιατί δεν κινήθηκε να προαγοράσει δόσεις γρηγορότερα, καθώς και για το ότι δεν έδωσε δυναμικά και δημόσια το «παρών» της, όταν προέκυψε το

ζήτημα με την AstraZeneca. Το κλίμα χαλάσε και ο περιορισμός των εισαγωγών εμβολίων στη Βόρεια Ιρλανδία (ως έδαφος του Η.Β.) μέσω της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας (έδαφος της Ε.Ε.) στο πλαίσιο του μηχανισμού διαφάνειας εξαγωγών, τον οποίο η κ. Φον ντερ Λάιεν έσπευσε να διορθώσει και να απολογηθεί, έχοντας ωστόσο προλάβει να ενισχύσει την πολιτικοποίηση της συζήτησης. Σε συνέντευξή της σε ομάδα ευρωπαϊκών εφημερίδων, μεταξύ τους και το Politico την Πέμπτη, η κ. Φον ντερ Λάιεν παραδέχθηκε πως η Επιτροπή υποτίμησε τις πιθανές δυσκολίες στην εφαρμογή και υλοποίηση των φιλόδοξων παραγγελιών, κάνοντας λόγο για «πικρό μάθημα». Οι επικρίσεις κατά της κ. Φον ντερ Λάιεν ήρθαν και από τους «NewYorkTimes», οι οποίοι τη Δευτέρα άφησαν να εννοηθεί πως άφησε την κ. Κυριακίδου και τον αντιπρόεδρο Ντομπρόφσκι να μιλήσουν για την απάντηση της Ε.Ε. στην AstraZeneca αποφεύγοντας να πάρει η ίδια θέση. Δεν αποκλείεται σύντομα στο παιχνίδι των ευθυνών να μπει και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς ο επικεφαλής της ομάδας των Φιλελευθέρων Ντάσιαν Τσιόλδος έχει προτείνει όπως η κ. Φον ντερ Λάιεν κληθεί να μιλήσει για το θέμα στην Ολομέλεια. Το ζήτημα έχει μπει και στην προεκλογική ατζέντα στη Γερμανία, όπου η αντιπολίτευση επικρίνει τον ρόλο της κ. Φον ντερ Λάιεν που προέρχεται από το κόμμα της κ. Μέρκελ, ο φέρελπις υποψήφιος για καγκελάριος, υπουργός Υγείας Γενς Σπιν, φέρεται σύμφωνα με δημοσιεύματα του Der Spiegel να διαφώνησε με τον χειρισμό του θέματος των εμβολίων από την κ. Κυριακίδου, ενώ το πιο λαϊκίστικο Bild κατηγορεί την κ. Κυριακίδου για ολιγωρία.

Από Μάρτιο οι επόμενες χαλαρώσεις

Με την ανψουχία νέας έξαρσης της πανδημίας ανοίγει τη Δευτέρα το σύνολο του λιανικού εμπορίου, Δημοτικά και 3η Λυκείου

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Υπό άλλες περιστάσεις το άνοιγμα ενός σημαντικού τμήματος της οικονομίας, όπως το λιανικό εμπόριο, θα προκαλούσε ευφορία, κάτι που δεν φαίνεται να ισχύει στην παρούσα χρονική περίοδο. Η εφαρμογή της 2ης φάσης άρσης των περιορισμών παρομοιάζει με αναγκαίο κακό, συναισθημα που αποκαλύπτει τις έντονες ανψυχίες που επικρατούν σε πολιτική ηγεσία και επιδημιολόγους. Το παράδειγμα άλλων χωρών που προχώρησαν, μετά από Lock-down, σε χαλαρώσεις και παρατηρήθηκε επιδημιολογική επιβάρυνση θα κρατά σε εγρήγορση επιδημιολόγους και Υπουργείο Υγείας το επόμενο διάστημα. Όπως χαρακτηρίστικά τονίζεται, η χαλάρωση των περιορισμών είναι μονόδρομος με βάση τις επιδόσεις που καταγράφει ημερησίως το τελευταίο διάστημα η Κύπρος, ωστόσο αυτό το οποίο τονίζεται είναι πως η χαλάρωση θα πρέπει να γίνει συγkρατημένα.

Τα τελευταία δεδομένα ενόψει της Δευτέρας, αξιολογήθηκαν την Παρασκευή το πρωί σε συνάντηση του Προέδρου της Δημοκρατίας με τον Υπουργό Υγείας. Κοινή διαπίσωση πως τα βήματα που θα πρέπει να γίνουν την ερχόμενη εβδομάδα να είναι συντηρητικά, μέχρι οι επιδημιολογικές αξιολογήσεις να είναι σε θέση να δώσουν ασφαλή στοιχεία για τη συμπεριφορά του ιού. Αυτό το οποίο θα παρακολουθείται με ιδιαίτερη προσοχή από αύριο και για το επόμενο διάστημα, θα είναι οι χώροι όπου είναι επιρρεπείς σε συνωστισμό ατόμων. Το στοιχείο για την κυβέρνηση και τους επιδημιολόγους θα είναι να συγkρατηθεί η ημερήσια αύξηση των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων, τουλάχιστον μέχρι

Οι χαλαρώσεις της 2ης φάσης θα παρακολουθούνται με προσοχή. Στις περιπτώσεις που παρατηρηθεί επιδημιολογική επιβάρυνση, η κυβέρνηση είναι έτοιμη να πάρει διορθωτικά μέτρα.

αρχές του επόμενου μήνα όπου υπολογίζεται ότι θα έχει ολοκληρωθεί ο εμβολιασμός, των 75 και άνω ομάδων του πληθυσμού. Μια εξέλιξη που όπως υποστηρίζουν οι επιδημιολόγοι, θα μειώσει τα ποσοστά νοσηρότητας και ουσιαστικά θα είναι η αρχή για συνέχιση των χαλαρώσεων.

Ο οδικός χάρτης

Το ρίσκο για τους επιδημιολόγους είναι το άνοιγμα των μεγάλων καταστημάτων, καθώς και οι ανψυχίες που υπάρχουν για την τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων. Ο επικεφαλής της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κωνσταντίνους Τσιούτης, εμφανίσθηκε βέβαιος ότι αν οι επιχειρηματίες, αλλά και οι καταναλωτές τηρήσουν τα υγειονομικά πρωτόκολλα, δεν θα υπάρξει πρόβλημα. Αυτό που δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ασφάλεια είναι η συμπεριφορά του κόσμου, μιας και μετά από δύο μήνες τα μεγάλα καταστήματα θα ανοίξουν και πάλι. Όπως μας τόνισε ο κ. Τσιούτης, το ζητούμενο είναι να μειωθεί η νοσηρότητα κάτι που θα επιφέρει εκτόνωση της κατάστασης, περί τα μέσα Απριλίου. «Από Δευτέρας είναι η μετάβαση και όχι η χαλάρωση. Επιστρέφουμε

Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Υπουργός Υγείας αξιολογούν την κατάσταση με την πανδημία ενόψει και του ανοίγματος του λιανικού εμπορίου. Αυτό το οποίο συμφωνήθηκε ήταν η άρση των περιορισμών με προσεκτικά βήματα.

σιγά-σιγά σε μια κανονικότητα», είναι το μήνυμα του κ. Τσιούτη.

Οι καταναλωτές

Από το πρωί της Δευτέρας, οι καταναλωτές θα πρέπει να προσαρμοστούν στα δεδομένα των υγειονομικών μέτρων που θα πρέπει να ακολουθούνται πιστά για να πραγματοποιούν τις αγορές τους. Ο Κωνσταντίνους Τσιούτης προτρέπει το καταναλωτικό κοινό να είναι ιδιαίτερα προσεκτικό ακολουθώντας πιστά τα μέτρα:

- Να μη μεταβαίνουν σε χώρους όπου παρατηρείται μεγάλος συνωστισμός. Πρέπει να αποφευχθούν.
- Να φορούν τη μάσκα καθαρή και με σωστό τρόπο. Μετά τις αγορές να μην την χρησιμοποιούν.
- Ειδικά τις πρώτες μέρες να αποφευχθεί η μετάβαση σε καταστήματα, εκτός από τις απολύτως αναγκαίες αγορές.
- Να μη γίνεται έξοδος για ψώνια με πολλά άτομα μαζί ή όλη την οικογένεια. Εδώ είναι που υπάρχει μεγάλος κίνδυνος έκθεσης στον ιό.
- Αποστολή γραπτού μηνύματος πριν τη μετάβαση σε κατάστημα, εκτός εάν συνδυαστούν οι αγορές με επιστροφή από την εργασία.
- Για το χρόνο διάρκειας αγορών δεν υπάρχει όριο. Ισχύει ό,τι και σε άλλες κατηγορίες μετακινήσεων. Εύλογο χρονικό διάστημα, ανάλογα με τη φύση των αγορών.
- Δεν απαιτείται ραντεβού με το κατάστημα για τη μετάβασή, εκτός από τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούν ραντεβού.
- Σύσταση οι καταναλωτές να αποφύγουν τις πρώτες μέρες τις αγορές καθώς και τις ώρες όπου συ-

μα, εκτός από τις απολύτως αναγκαίες αγορές.

- Να μη γίνεται έξοδος για ψώνια με πολλά άτομα μαζί ή όλη την οικογένεια. Εδώ είναι που υπάρχει μεγάλος κίνδυνος έκθεσης στον ιό.
- Αποστολή γραπτού μηνύματος πριν τη μετάβαση σε κατάστημα, εκτός εάν συνδυαστούν οι αγορές με επιστροφή από την εργασία.
- Για το χρόνο διάρκειας αγορών δεν υπάρχει όριο. Ισχύει ό,τι και σε άλλες κατηγορίες μετακινήσεων. Εύλογο χρονικό διάστημα, ανάλογα με τη φύση των αγορών.
- Δεν απαιτείται ραντεβού με το κατάστημα για τη μετάβασή, εκτός από τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούν ραντεβού.
- Σύσταση οι καταναλωτές να αποφύγουν τις πρώτες μέρες τις αγορές καθώς και τις ώρες όπου συ-

νήτως παρατηρείται κοσμοσυρροή, όπως οι μεσημβρινές.

Τα καταστήματα

Μέτρα θα πρέπει να λάβουν και οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων του λιανικού εμπορίου που θα επιστρέψουν σε καθεστώς δραστηριότητας. Τα μέτρα που έχουν αποφασισθεί θα εφαρμόζονται με θρησκευτική ευλάβεια, μιας και οι έλεγχοι θα είναι συχνοί και τα πρόστιμα τσουχερά για τους παραβάτες.

- Ιδιοκτήτες και εργαζόμενοι από την Δευτέρα, θα πρέπει να έχουν αρνητικό rapid test, πρόσφατο, προκειμένου να ανοίξουν τις επιχειρήσεις τους.
- Να έχουν τη λίστα με τους υγειονομικούς ελέγχους των εργαζομένων.
- Να έχουν τις κατάλληλες σημάνσεις και αποστάσεις που θα πρέπει να τηρούνται. Στην είσοδο να πληροφορούν το κοινό για τα υγειονομικά μέτρα.
- Τα μεγάλα καταστήματα να ελέγχουν την είσοδο ατόμων και να μην επιτρέπουν την είσοδο πάνω από το επιτρεπόμενο όριο.
- Να οργανώνουν την είσοδο στα καταστήματα με την τήρηση των αποστάσεων, εάν δημιουργούνται ουρές αναμονής.
- Εκτός του καταστήματος να αποτρέπουν συνωστισμό ατόμων και να φροντίζουν για την τάξιση εξυπηρέτηση των πελατών.
- Να ελέγχεται το προσωπικό σε ημερήσια βάση να μην παρουσιάζει συμπτώματα του ιού. Μπορεί κάποιος να έχει αρνητικό τεστ αλλά στο μεσοδιάστημα να εμφανίσει συμπτώματα του ιού.
- Η θερμομέτρηση πελατών δεν είναι υποχρεωτική, ωστόσο συστήνεται στα μεγάλα καταστήματα να

εφαρμόσουν τη θερμομέτρηση πελατών.

- Κάθε εβδομάδα οι ιδιοκτήτες καταστημάτων θα πρέπει να μεριμνούν ούτως ώστε να ελέγχεται το προσωπικό με rapid test. Μέχρι 3 εργαζομένους το σύνολο, από 4 έως 10 το 50% και άνω των 10 το 20% των εργαζομένων, κάθε εβδομάδα.

Τα δημοτικά σχολεία

Από τη Δευτέρα θα πλημμυρίσουν με παιδικές φωνές τα δημοτικά, οι μαθητές των οποίων επιστρέφουν στις τάξεις. Κατά τον κ. Τσιούτη εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές θα πρέπει να προσέξουν ιδιαίτερα.

- Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί υγειονομικά, όπως και οι υπόλοιποι εργαζόμενοι.
- Οι μαθητές μέχρι 12 ετών δεν θα ελέγχονται υγειονομικά με τεστ.
- Δεν είναι υποχρεωτική η μάσκα για τους μαθητές των δημοτικών σχολείων.
- Γονείς και εκπαιδευτικοί θα πρέπει να μεριμνήσουν τα παιδιά, να μην έχουν πολλές επαφές.
- Εάν παρουσιασθούν συμπτώματα σε παιδιά να κρατηθούν στο σπίτι και να ενημερώνουν τα σχολεία.
- Οργάνωση της σχολικής μέρας με τέτοιο τρόπο ώστε τα παιδιά να λειτουργούν, την ώρα του μαθήματος και του διαλείμματος, σε σταθερές ομάδες.
- Να αποφευχθούν τα κοινά μαθήματα με άλλες τάξεις.
- Τα διαλείμματα σε διαφορετικό χρόνο και χώρο.
- Για τους μαθητές της 3ης Λυκείου, χρειάζεται προσοχή από τους ίδιους ειδικά στην αρχή.
- Ο τρόπος και ο χρόνος προσέλευσης και αποχώρησης από τα σχολεία δεν διαφοροποιείται.

Έναρξη συνεργασίας Total Ελλάς με CTC Automotive για διανομή των λιπαντικών Total στην Κυπριακή αγορά.

Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση, η CTC AUTOMOTIVE LTD, μέλος του Ομίλου CTC, ανακοινώνει την έναρξη συνεργασίας με την TOTAL ΕΛΛΑΣ ΑΕ για την κυπριακή αγορά. Είναι ιδιαίτερη τιμή για τον Όμιλο CTC, ο οποίος ήδη διαθέτει έναν εκτενή κατάλογο προϊόντων διεθνούς φήμης, η εμπιστοσύνη που δείχνει σ' αυτήν η φημισμένη Γαλλική εταιρεία ενέργειας TOTAL, για την εισαγωγή, διάθεση και διανομή της ποιοτικής γκάμας των προϊόντων της. Πρόκειται για λιπαντικά οχημάτων για αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες, φορτηγά, λεωφορεία και όλων των ειδών τα μηχανήματα, λιπαντικά για τη βιομηχανία και ειδικούς διαλυτές.

Η Total είναι μια εταιρεία ενέργειας που παράγει και εμπορεύεται καύσιμα, φυσικό αέριο και ηλεκτρικό ρεύμα. Οι 100.000 υπάλληλοί της δεσμεύονται για καλύτερη ενέργεια που είναι πιο προσιτή, πιο αξιόπιστη, καθαρότερη και προσβάσιμη σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους. Ενεργοί σε περισσότερες από 130 χώρες, η φιλοδοξία μας είναι να παίξουμε κυρίαρχο ρόλο στην παροχή υπεύθυνης ενέργειας.

Τα λιπαντικά οχημάτων TOTAL αποτελούν κορυφαία επιλογή για τον τελικό καταναλωτή, καθώς προσφέρουν πολλαπλά οφέλη:

- Προστατεύουν εναντίον της φθοράς
- Εμποδίζουν την υπερθέρμανση των κινητήρων
- Διασφαλίζουν τη συμπίεση των κυλίνδρων, μεγιστοποιώντας την απόδοση του κινητήρα
- Εξασφαλίζουν την καθαρότητα του κινητήρα
- Βοηθούν στην εξοικονόμηση καυσίμου, μειώνοντας τις ρυπογόνες εκπομπές και το κόστος

Για την καλύτερη και άρτια εξυπηρέτηση, η CTC AUTOMOTIVE LTD έχει συγκροτήσει ειδική ομάδα, στελεχωμένη από έμπειρους επαγγελματίες που θα παρέχουν συμβουλές και καθοδήγηση για την επιλογή του κατάλληλου λιπαντικού, ανάλογα με τον τύπο και είδος της κάθε μηχανής. Τα λιπαντικά TOTAL θα είναι διαθέσιμα σε εξουσιοδοτημένα συνεργεία σε όλη την Κύπρο.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε στο τηλ: **7777 1900**

Ο Όμιλος CTC θεωρεί ιδιαίτερα τιμητική την επιλογή του από μια κορυφαία εταιρεία διεθνούς κύρους όπως η TOTAL, η εμπιστοσύνη της οποίας αποδεικνύει το υψηλό επαγγελματικό επίπεδο των ανθρώπων της CTC και τη δέσμευσή της να προσφέρει στην αγορά ποιοτικά προϊόντα και άριστη εξυπηρέτηση. Νοιώθουμε πολύ υπερήφανοι γι' αυτό.

«Διευκόλυνση» Τατάρ ζήτησε το Λονδίνο

Ούτε δύο κράτη, ούτε συνομοσπονδία – Προεδρικό ξεκαθάρισμα προθέσεων στη συνάντηση με τον άγγλο ΥΠΕΞ, Ντόμινικ Ράαμπ

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Διευκόλυνση» του Ερσίν Τατάρ επιδιώκει, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο υπουργός Εξωτερικών της Βρετανίας, Ντόμινικ Ράαμπ, ζητώντας τη συνδρομή της Λευκωσίας, μέσω μιας «ευέλκτης» προσέγγισης, με πρόσχημα να αποδώσει καρπούς η άτυπη πενταμερής και να οδηγήσει σε μια διαδικασία λύσης του Κυπριακού. Οι θέσεις του Βρετανού αξιωματούχου, καθώς και οι βολιδοσκοπήσεις που έκανε το Λονδίνο το τελευταίο διάστημα, για μια λύση που παραπέμπει ουσιαστικά σε μοντέλο συνομοσπονδίας, ανάγκασαν τον πρόεδρο Αναστασιάδη να επιδιώξει ένα ξεκαθάρισμα θέσεων και προθέσεων. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας επεσήμανε προς

Την οργή της Άγκυρας προκάλεσε η Ε. Ε. – Διαβήματα αλλά και καθησυχαστικές παρεμβάσεις κοινοτικών κύκλων.

τον κ. Ράαμπ ότι δεν είναι καν προς συζήτηση οποιαδήποτε σκέψη, είτε για λύση δύο χωριστών κρατών, είτε και για μια λύση συνομοσπονδίας. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας φρόντισε, μάλιστα, να υπενθυμίσει ότι η πρωθυπουργός της Σκωτίας Νικόλα Στέρτζον, με πρόσφατες δηλώσεις της, έθεσε ζήτημα δημοψηφίσματος για ανεξαρτητοποίηση από το Ηνωμένο Βασίλειο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το Λονδίνο, τόσο σε επίπεδο ουσίας όσο και στο πλαίσιο παραλληλισμών, σε σχέση και με το Κυπριακό. Η

Από τις επαφές Ράαμπ στην Κύπρο και όχι μόνο, προκύπτει ότι πέραν του Κυπριακού, η Βρετανία επενδύει και στη διατήρηση ανοικτών των καναλιών για μια ευρωτουρκική συνεργασία, στο πλαίσιο της «θετικής ατζέντας», για την οποία το Λονδίνο έχει ήδη παρέμβει τόσο προς το Βερολίνο, όσο και προς τις Βρυξέλλες.

υπόδειξη Αναστασιάδη είχε ως προφανή στόχο να καταδείξει ότι κάποιες πολιτικές προσεγγίσεις που δρομολογούνται από το Λονδίνο, ενδέχεται να καταστούν εν τέλει μπουίμερανγκ για το Ηνωμένο Βασίλειο. Τα μηνύματα Αναστασιάδη δεν είναι άσχετα με τις κινήσεις του Λονδίνου, το οποίο επιδίδεται σε μια εκ του σύνεγγυς διαπραγμάτευση, επιχειρώντας να θέσει θέσεις, οι οποίες φαίνεται να προσεγγίζουν «τα θέλω» της Άγκυρας. Σύμφωνα με πληροφορίες, η βρετανική διπλωματία προωθεί ένα μοντέλο λύσης στην Κύπρο κατά τρόπο που

να εδραιώνει τη λογική και την εικόνα της «ισότητας», όπως αυτή ακριβώς προβάλλεται από την Άγκυρα και τον Τατάρ.

Η «ευελιξία» Ράαμπ

Κατά τις επαφές του, ο κ. Ράαμπ υπέδειξε την ανάγκη «ευελιξίας» για λύση του Κυπριακού, κάτι στο οποίο άλλωστε αναφέρθηκε και δημοσίως, ενώ φρόντισε να καταπεί τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, ως να μην υπήρξαν ποτέ. Στο πλαίσιο της «ευελιξίας», διαμήνυσε όπως πληροφορούμαστε, ότι η άτυπη πενταμερής

δεν αποτελεί το τέλος του δρόμου και ζήτησε όπως αφεθούν ανοικτές οι προοπτικές διευθέτησης, χωρίς ταμπέλες, ενώ έθεσε και το ζήτημα της «πολιτικής ισότητας», και πάλι προφανώς για να ικανοποιήσει την Άγκυρα. Ενέταξε δε τη νέα προσπάθεια του Ηνωμένου Βασιλείου, στο πλαίσιο ενός νέου ρόλου που θέλει να διαδραματίσει στη διεθνή σκηνή, μετά την αποχώρηση της Βρετανίας από την Ε.Ε. Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Ράαμπ επικερίρησε να πείσει ότι ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού θα εξυπηρετήσει την προσπάθεια του Λονδίνου στον ρόλο που επιδιώκει

να διαδραματίσει, κάτι πάντως που δύσκολα πεύθει...

Όπως εξάλλου πληροφορείται η «Κ», από τις επαφές Ράαμπ στη Κύπρο και όχι μόνον, προκύπτει ότι πέραν του Κυπριακού αυτού καθεαυτού, η Βρετανία επενδύει και στη διατήρηση ανοικτών των καναλιών για μια ευρωτουρκική συνεργασία, στο πλαίσιο της «θετικής ατζέντας», για την οποία το Λονδίνο έχει ήδη παρέμβει τόσο προς το Βερολίνο, όσο και προς τις Βρυξέλλες. Αν και εκτός Ε.Ε., η Βρετανία φέρεται να διαδραματίζει ρόλο και στο ζήτημα της ενίσχυσης των ευρωτουρκικών

Επαφές Μπορέλ με πρόεδρο και Τατάρ

Επαφές τόσο στις ελεύθερες περιοχές, όσο και στα Κατεχόμενα θα έχει ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ε.Ε. Γιοσέπ Μπορέλ, πιθανότατα στις 19-20 Φεβρουαρίου. Η επίσκεψη Μπορέλ επιχειρεί να καταδείξει την ετοιμότητα της Ε.Ε. να εμπλακεί στις προσπάθειες λύσης του Κυπριακού «υποστηρικτικά», στηρίζοντας τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες. Ο κ. Μπορέλ θα έχει χωριστές συναντήσεις με τον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον Ερσίν Τατάρ.

σχέσεων... και πάλι με πρόσχημα τον «παγκόσμιο» ρόλο που επιθυμεί να διαδραματίσει. Γίνεται δε κατανοητό, ότι κάποια τουρκικά αιτήματα, περιλαμβανομένων της νέας οικονομικής ένεσης της Ε.Ε. προς τη Τουρκία για το μεταναστευτικό, σύντομα, καθώς και για δρομολόγηση της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της υποψήφιας χώρας, σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, έχουν τύχει συζήτησης μεταξύ Βρετανίας και Γερμανίας, η οποία σημειώνεται ότι την ίδια χρονική περίοδο κατέβασε ρολά στο ζήτημα της επιβολής κυρώσεων κατά της Άγκυρας για τις έκνομες ενέργειες στη κυπριακή ΑΟΖ, πλασάροντας την ιδέα μιας (ακόμη) νέας ευκαιρίας. Στο ζήτημα των δώρων που ήδη συζητούνται να προσφερθούν από την Ε.Ε. προς την Τουρκία, η Βρετανία δείχνει να επενδύει στη Σύνοδο Κορυφής των «27», τον προσεχή Μάρτιο, όπου θα παρουσιαστούν οι προτάσεις Μπορέλ.

Η Άγκυρα προέβη σε διαβήματα, εκφράζοντας δυσφορία, κυρίως για την επιστολή Μπορέλ προς Χριστοδουλίδη.

Παραστάσεις Άγκυρας και πυροσβεστικές κινήσεις

Έξαλλη εμφανίζεται η Άγκυρα για τη στάση της Ε.Ε., η οποία απορρίπτει λύση δύο κρατών στην Κύπρο. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η Άγκυρα προέβη σε διαβήματα, εκφράζοντας δυσφορία, κυρίως για την επιστολή Μπορέλ προς Χριστοδουλίδη. Αυτό που κυρίως ενόχλησε ήταν η υπόδειξη του Υπάτου Εκπροσώπου της Ε.Ε., σύμφωνα με την οποία τα ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ «πρέπει να τηρηθούν» και η υπόμνηση ότι τα εν λόγω ψηφί-

σματα «καλούν όλα τα κράτη να μην αναγνωρίσουν το υποτιθέμενο (purported) κράτος της 'Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου'». Κύκλοι που στηρίζουν πάντως τις τουρκικές θέσεις, τόσο εντός της Ε.Ε., όσο και εκτός της Κοινότητας, εμφανίζονταν καθουσιαστικοί προς την Άγκυρα, υποστηρίζοντας ότι «υπάρχουν φόρμουλες» που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις τουρκικές θέσεις, επί της ουσίας. Άλλωστε, σύμφωνα με τους ίδιους κύκλους

που ενήργησαν «πυροσβεστικά», η Ε.Ε. είναι σε θέση να ενσωματώσει οποιαδήποτε συμφωνημένη λύση μεταξύ των δύο πλευρών, με μοναδική προϋπόθεση το κράτος να μπορεί να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και να εκπληρώνει τις κοινοτικές του, συμβατικές, υποχρεώσεις. Οι ίδιοι κύκλοι επιστρέψαν και τη στάση που τήρησε η Ε.Ε. και σε προηγούμενες διαπραγματευτικές διαδικασίες, περιλαμβανομένης και της διάσκεψης

στο Κραν Μοντάνα. Υπενθύμισαν τις δηλώσεις του πραγματιστή Όλι Ρεν που υποσχέθηκε (δημοσίως, στην παρουσία και του γράφοντος), ότι η Ένωση είναι σε θέση να τετραγωνίσει τον κύκλο στο Κυπριακό, ως επίσης και τις θέσεις που αποδίδονται στο Γκούντερ Φερχόγκεν, σύμφωνα με τις οποίες το κεκτημένο έχει τεράστια ελαστικότητα και συνεπώς η ενσωμάτωση της όποιας διευθέτησης είναι απλώς θέμα πολιτικής βούλησης...

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Τοπική αυτοδιοίκηση και δημοψηφίσματα

Με αφορμή τη συζήτηση που διεξάγεται το τελευταίο διάστημα, για τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και τη διεξαγωγή ή όχι δημοψηφισμάτων για εφαρμογή της, θα αναφερθούμε στον χαρακτήρα του θεσμού αυτού, καθώς και στις λειτουργίες του, ως πρόσφορο μέσο έκφρασης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας και θέλησης.

Το δημοψήφισμα είναι ο βασικότερος θεσμός συμμετοχής του λαού στην άσκηση της εξουσίας και αποτελεί «θεσμό των θεσμών»

του δημοκρατικού πολιτεύματος. Με την έννοια του δημοψηφίσματος, που αποτελεί θεσμό της ελληνικής αρχαιότητας και συνδέεται με την άμεση δημοκρατία, ο λαός αποφασίζει απευθείας, χωρίς την παρεμβολή άλλων και σχηματίζονται συγκεκριμένες αποφάσεις ως κρατικό όργανο. Συνεπώς, εκτός από την αμεσότητα, το αποτέλεσμα του έχει αυξημένο κύρος. Αποτέλεσμα αυτής της δεσποζουσας θέσης του «supremalex» αναπτύσσεται ιδιαίτερα θετικές λειτουργίες. Η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος,

με βάση τις σύγχρονες συνταγματικοπολιτικές εξελίξεις, επιτελεί αρκετές λειτουργίες συνολικά, για το πολίτευμα, επιφέροντας πολιτική σταθερότητα, οικονομική ανάπτυξη. Το δημοψήφισμα συμβάλλει στον τερματισμό των διαφωνιών μέσω της ειρήνης και σταθερότητας που θα επιφέρει το αποτέλεσμα του, καθώς με το αυξημένο κύρος, συμβάλλει στην επίλυση και συνένωση των πολιτικών διαφορών. Σημαντικό, λοιπόν, είναι η σταθεροποιητική του λειτουργία, αφού απο-

τελούν αποφάσεις πλέον του εκλογικού σώματος.

Πολύ σημαντικό ρόλο επιτελεί το δημοψήφισμα στα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη, με τη συμπολιτευτική ή αντιπολιτευτική του λειτουργία. Προϋπόθεση εκδήλωσης αυτής της λειτουργίας είναι ότι κυβέρνηση και αντιπολίτευση έχουν αντίθετες απόψεις σε κάποια ζητήματα, αλλά ακόμα διαφωνούν επί της ουσίας, περί της διεξαγωγής ή όχι δημοψηφισμάτων. Σχετικά τώρα με τη συζήτηση που αναπτύσσεται τις τελευταίες μέρες, φαίνεται

τελικά να επικρατεί η άποψη μας για διεξαγωγή δημοψηφισμάτων για τη μεταρρύθμιση. Η κυβέρνηση, παρά την αρχική της στάση, που ήταν αντίθετη με τα δημοψηφίσματα, όπως διατυπώνεται μέσα από το νομοσχέδιο, αλλά και τις διακηρύξεις της, φαίνεται τελικά να αλλάζει θέση. Αποδέχεται πλέον και αυτή τον πρώτο λόγο να τον έχουν οι πολίτες. Συνεπώς, θα πρέπει να επιδιώξουμε όλοι μαζί να συμφωνήσουμε στον χρόνο και τρόπο διεξαγωγής του. Αναμφίβολα, θεωρούμε ότι θα πρέπει να πραγ-

ματοποιηθούν πριν ψηφιστεί από τη Βουλή, δηλαδή πριν να περατωθεί η διαδικασία ολοκλήρωσης σε νόμο των τριών νομοσχεδίων που αφορούν τη μεταρρύθμιση. Ως Δημοκρατικό Κόμμα, επιδιώκουμε και συμβάλλουμε στην ψήφιση μιας νέας νομοθεσίας, η οποία θα οδηγήσει σε μια δημοκρατική και λειτουργική μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, που τον πρώτο λόγο να έχουν οι πολίτες.

Ο κ. Πανίκος Λεωνίδου είναι βουλευτής του ΔΗ.ΚΟ.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

ΠΕC MEDOCHEMIE

Η Αραβική Άνοιξη που δεν τελείωσε δέκα χρόνια μετά

Η Κύπρος ενώπιον προκλήσεων σε μια κρίσιμη νέα περίοδο για την κατάσταση στη Μέση Ανατολή

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ακούγεται παράδοξο αλλά δέκα χρόνια μετά από τα γεγονότα που συγκλόνισαν τη Μέση Ανατολή, την επονομαζόμενη και Αραβική Άνοιξη, η συζήτηση για το τι συνέβη πραγματικά τότε και πώς μια ολόκληρη γεωγραφική περιοχή –η πιο νευραλγική ίσως στον κόσμο– άλλαξε, δεν γίνεται σε σωστή βάση. Το 2021 σηματοδοτεί όχι μόνο την έλευση μιας νέας δεκαετίας αλλά και την επανεξέταση των γεγονότων του 2010-2011 σε ολόκληρο τον αραβομουσουλμανικό κόσμο μέσα από ένα περίεργο πρίσμα του χωροχρόνου. Ξαν να παρακολουθεί κάποιος τα τηλεοπτικά πλάνα από την πλατεία Ταχρίρ στην Αίγυπτο ή το round about του Περί στο Μπαχρέιν και κάποιος να έχει μετατρέψει την έχρωμν και HD εικόνα σε ασπρόμαυρη. Η απαίτηση των λαών από το Μαγκρέμπ έως το Λεβάντ ήταν τότε η πτώση των καθεστώτων.

Δέκα χρόνια μετά, η περιοχή από τη Λιβύη μέχρι τη Συρία και από το Ιράκ μέχρι την Υεμένη μασιτίζεται από τη βία των κατακερματισμένων εμφύλιων συγκρούσεων και από προκλήσεις ασφάλειας και ανθρωπιστικών κρίσεων –από την τρομοκρατία μέχρι το προσφυγικό– που αγγίζουν ολόκληρη την ανθρωπότητα. Στη δημόσια σφαίρα, πόσο μάλλον στην «καθ’ ημάς Ανατολή» στην Κύπρο, η ανάλυση εστιάζει σε ένα συντηθιμένο διπλό λάθος: Στο να κριτικάρει, με κάμποσα κλισέ, το δημοκρατικό κύμα που σάρωσε τις υπό εξέγερση, το 2011, χώρες και να βιαστεί να βαφτίσει την Αραβική Άνοιξη, «Αραβικό Χειμώνα».

Και στο να υπερτονίσει την ισλαμική κυριαρχία, δαιμονιοποιώντας κάθε έκφανση των πολιτικών διεργασιών που συνδέονται ιδεολογικά με το πολιτικό Ισλάμ και τις παραφάδες του. Για την Κύπρο η τελευταία δεκαετία αποτέλεσε ένα καλό

παράδειγμα για το πώς οι συγκλονιστικές τεκτονικές αλλαγές στο υποσύστημα της Μέσης Ανατολής την ενέταξαν σε ένα νευραλγικό επίκεντρο εξελίξεων. Ταυτόχρονα, ανέδειξε πως σε ένα αναδυόμενο υποσύστημα, όπως αυτό της Ανατολικής Μεσογείου, όπου η Τουρκία διατηρεί πρωταγωνιστικό ρόλο, η Μέση Ανατολή και ο αγώνας για τον μετασχηματισμό της δέκα χρόνια μετά τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης παραμένει μια αχαρτογράφητη περιοχή. Παρά το σημαντικό διπλωματικό κεφάλαιο που έχει επενδυθεί εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας (σχήματα τριμερούς

Δέκα χρόνια μετά την Αραβική Άνοιξη, η περιοχή της Μέσης Ανατολής παραμένει υπό διαμόρφωση και γεμάτη προκλήσεις.

διπλωματίας, εμβάθυνση σχέσεων με ΗΑΕ και Σαουδική Αραβία, κτλ.) η περιοχή εγκυμονεί πάντα εκπλήξεις και κρύβει παγίδες. Κυριότερα, παραμένει ρευστή.

Τι άλλαξε

Μπορεί τύποι όπως ο Χόσνι Μουμπάρακ ή ο Μουαμάρ Καντάφι να έπεσαν και ένας τύπος όπως ο Μπασάρ αλ Άσαντ να παραμένει τριγύρω, ένας άνθρωπος όμως που το 2010 ανέλυε τη Μέση Ανατολή και τα γεγονότα της σήμερα έχει να αντιμετωπίσει μια εντελώς διαφορετική περιοχή. Η νέα δεκαετία βρήκε τη Μέση Ανατολή με δύο νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά: Τη σημαντική απουσία των Ηνωμένων Πολιτειών και έναν πλήρη, πολιτικό κύκλο όσον αφορά τις διάφορες εκφάνσεις του πολιτικού Ισλάμ και

του μοντέλου της ισλαμικής δημοκρατίας. Η τελευταία μπορεί να επιβίωσε σε κάποιες μορφές στο Μαρόκο ή στην Τυνησία, αλλά στη περίπτωση της Αιγύπτου είδαμε την επιστροφή ενός αυταρχικού μοντέλου διακυβέρνησης, ενώ η Συρία, η Λιβύη και η Υεμένη βυθίστηκαν σε κατακερματισμένους εμφύλιους πολέμους και περιφερειακούς ανταγωνισμούς ισχύος, με ισχυρό το στοιχείο της έξωθεν παρέμβασης – από χώρες όπως το Ιράν και η Ρωσία. Η νέα διακυβέρνηση Μπλάντεν –με μια ρετροσπεκτιβία των αξιωματούχων της δεύτερης διακυβέρνησης Ομπάμα ήδη παρούσα ως προς την πρώτη σύνθεση των τεχνοκρατών της– φωτίζει περισσότερο την απουσία της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στην περιοχή –εμφανής κυρίως στο Ιράκ και στη Συρία όπου διατηρούν και επί του εδάφους στρατιωτική παρουσία.

Κοιτώντας πίσω στη διακυβέρνηση Ομπάμα της δεύτερης θτείας, αντιλαμβάνεται κανείς πως απόλυτη προτεραιότητα τέθηκε μια συμφωνία με το Ιράν για τα πυρηνικά. Η διακυβέρνηση Τραμπ, στον αντίποδα, εστίασε στην ομαλοποίηση των σχέσεων του Ισραήλ με τα αραβικά κράτη της περιοχής. Αμφότεροι πέτυχαν τους στόχους τους. Η νέα διακυβέρνηση Μπλάντεν θα κληθεί να αναζητήσει συνενώσεις και ξεκαθάριση στρατηγική για τη Μέση Ανατολή αλλά, κυριότερα, να επιστρέψει με κάποιο τρόπο σε αυτό το νέο αναδυόμενο περιβάλλον. Αυτό, όμως, που άλλαξε άρδην στην περιοχή είναι και η πτυχή εκείνη που ήρθε ουσιαστικά να κόψει στα δύο τον παραδοσιακό άξονα ανταγωνισμού στον αραβικό κόσμο μεταξύ Σουνιτών και Σιιτών. Η περιφερειακή άνοδος της Τουρκίας, η οποία με σαφείς αναθεωρητικές βλέψεις, αλλά και με διάθεση κάλυψης του κενού που άφησε η στήριξη της Σαουδικής Αραβίας σε διάφορα συνυπάρχοντα (π.χ. της

Ερείπια από την πόλη Ντούμα της Συρίας στα περίχωρα της Δαμασκού. Μία δεκαετία μετά τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης, πολλές χώρες βυθίστηκαν στο χάος καταστροφικών συγκρούσεων.

συριακής ένοπλης αντιπολίτευσης), είναι ένα απότοκο των εξελίξεων στην περιοχή μια δεκαετία μετά το 2011. Όχι απλώς για να ηγηθεί του αραβομουσουλμανικού κόσμου αλλά για να ανταγωνιστεί το μοντέλο που επιβίωσε της Αραβικής Άνοιξης: Αυτό της ενισχυμένης πλέον αραβικού τύπου μοναρχίας, όπως την πρεσβεύουν σήμερα η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Αυτή η «τουρκική τομή» στον άξονα αντιπαράθεσης Ιράν – αραβικού κόσμου υπήρξε αποτελεσματική ως προς το στρατιωτικό της αποτύπωμα: Αρκεί να δει κανείς σε αντιδιαστολή τις στρατιωτικές επεμβάσεις της Τουρκίας σε Συρία και Λιβύη με τις αντίστοιχες των ΗΑΕ και της Σαουδικής Αραβίας στην Υεμένη. Και τη στρατηγική της συμπίεσης –με αυτό τον ιδιότυπο on-off χαρακτήρα– με τη Ρωσία. Ο ανταγωνισμός του μοντέλου διακυβέρνησης της Τουρκίας του Ερντογάν και των αραβικών μοναρχιών του Κόλπου θα μπορούσε να ιδωθεί στο πλαίσιο των δεκαχρονών της Αραβικής Άνοιξης σαν μια ενδιαφέρουσα κόντρα. Τόσο ιδεολογικής και υπαρξιακής φύσης όσο και με όρους περιφερειακού ανταγωνισμού ισχύος. Και σε αυτή την κόντρα τόσο η Ελλάδα όσο και η Κύπρος θα ενταχθούν αναπόφευκτα, λόγω της αυξανόμενης γεωπολιτικής σημασίας της ανατολικής Μεσογείου. Ακόμη μιας συνθήκης που προέκυψε ως κληρονομιά της Αραβικής Άνοιξης.

Προκλήσεις για την Κύπρο

Το 2011, όταν τα γεγονότα της Αραβικής Άνοιξης συγκλόνιζαν την

παγκόσμια κοινή γνώμη, στην κυπριακή ΑΟΖ επιβεβαιώνονταν τα πρώτα κοινά στοιχεία φυσικού αερίου στο θαλάσσιο τεμάχιο 12 («Αφροδίτη») και ξεκινούσε, εν μέσω ενός παροξυσμού αισιοδοξίας «για το γκάζ», μια διπλωματική προσπάθεια που μια δεκαετία μετά έχει αποφέρει, κυρίως, την εμβάθυνση των σχέσεων με το Ισραήλ και την Αίγυπτο (η οποία εν τέλει απέκτησε και τα δικαιώματα εξόρυξης του 12, το 2016) αλλά και σε άλλα σχήματα περιφερειακής συνεργασίας στην περιοχή. Στο μεταξύ η Κύπρος, σε μια δραματική υπενθύμιση της εγγύτητας της στη Μέση Ανατολή βίωσε, το 2019, τη συντριβή ενός «αδέσποτου» πυραύλου S-200 της συριακής αεράμυνας στο έδαφός της, αρκετά ρευστά προσφύγων από τη Συρία διά θαλάσσης ή από την πράσινη γραμμή, το μεγαλύτερο τζαμί της στις ελεύθερες περιοχές να τελεί υπό τον έλεγχο της αμφιλεγόμενης –από τον καιρό του Καντάφι– οργάνωσης «World Islamic Call Society», ενώ το περασμένο καλοκαίρι το αραβικό δίκτυο που πρωταγωνίστησε στην Αραβική Άνοιξη μετά το 2011, το Al Jazeera, προέβη στο αποκλειστικό ρεπορτάζ που αμαύρωσε σημαντικά την εικόνα της Κυπριακής Δημοκρατίας στο εξωτερικό. Πέραν όμως της γεωγραφίας, οι προκλήσεις από τον απόηχο της Αραβικής Άνοιξης για την Κύπρο είναι πολλαπλές.

Το πρόσφατο τέλος της κρίσης των χωρών του Κόλπου θα ωθήσει το Κατάρ να πείσει την Αίγυπτο για μια σχετική ομαλοποίηση των σχέσεων του με την Τουρκία. Μια αποκατάσταση των σχέσεων Τουρκίας

– Ισραήλ τους επόμενους μήνες δεν πρέπει επ’ ουδενί να αποκλειστεί. Η αναζωπύρωση του Συριακού – και δη τελευταίως στην επαρχία Νταρά (μέρος από το οποίο έλκει την καταγωγή της μεγάλο ποσοστό της συριακής κοινότητας στην Κύπρο), θα μπορούσε να δημιουργήσει νέες προσφυγικές ροές. Η αποκάλυψη πολιτογραφήσεων προβληματικών περιπτώσεων πολιτών του αραβικού κόσμου θα μπορούσε να προκαλέσει τριγμούς στις διμερείς σχέσεις με τα κράτη της περιοχής. Τέλος, το κλείσιμο του Παλαιστινιακού, μετά την πλήρη ομαλοποίηση των σχέσεων σειράς αραβικών χωρών με το Ισραήλ, δύναται να επισυμβεί με μια ιστορική αλλαγή παραδείγματος ως προς τη μορφή της συμφωνημένης, διαχρονικά, λύσης δύο κρατών –σε ένα συνειρμικό παραλληλισμό για τη μορφή λύσης του Κυπριακού στη βάση της διζωνικής, διοικητικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ).

Μέσα σε αυτό το ρευστό περιβάλλον δεν λείπει φυσικά η Τουρκία, οι στρατηγικές επιδιώξεις της οποίας στη Μέση Ανατολή τέμνουν οριζόντια πλέον και την ανατολική Μεσόγειο –αναπόσπαστο μέρος της οποίας είναι η Αίγυπτος και το Ισραήλ. Τι μένει για να προσέξει η Κυπριακή Δημοκρατία; Τη διασπίδαση ακρέιαστος διπλωματικού κεφαλαίου σε σχέσεις που δεν θα αποδώσουν ανταλλακτικά οφέλη και την παγίδευση σε μια εσωστρεφή κατάσταση, όπου η ανάγκη για προσαρμογή στις νέες ρευστές πραγματικότητες θα γίνει καταναγκαστική και όχι με ενεργητική στάση, πρόληψη και τολμηρές προσεγγίσεις.

Η Τουρκία στοχεύει στην έναρξη διαλόγου για τα ενεργειακά

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Την προηγούμενη εβδομάδα, με αφορμή τη διήμερη επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας στα Κατεχόμενα, η προσοχή της κυπριακής κοινής γνώμης και των ξένων μέσων ενημέρωσης στράφηκε στις προετοιμασίες της Άγκυρας για τη σχεδιαζόμενη διάσκεψη για το Κυπριακό, η οποία εκτός απροόπτου θα πραγματοποιηθεί τον επόμενο μήνα. Στην Τουρκία, ωστόσο, το τελευταίο διάστημα έχουν στραμμένη την προσοχή τους και σε μια άλλη εξέλιξη, σε μια ξεχωριστή διάσκεψη για την Ανατολική Μεσόγειο, στην οποία θα μπορούσαν να τεθούν επί τάπητος οι συγκρουόμενες απόψεις για τα ενεργειακά και τις θαλάσσιες ζώνες δικαιοδοσίας. Την ιδέα μιας ξεχωριστής διάσκεψης για την Αν. Μεσόγειο την έφερε στο προσκήνιο τον προηγούμενο Αύγουστο ο πρόεδρος της Τουρκίας, Ταγίπ Ερντογάν. Ο Τούρκος πρόεδρος τότε πρότεινε τη σύγκληση μιας διάσκεψης για την Αν. Μεσόγειο, η οποία θα κλείσει το συγκεκριμένο κεφάλαιο μαζί με τη διευθέτηση του Κυπριακού και την πιθανή πρόοδο στα άλλα μέτωπα των ελληνοτουρκικών.

Μέσα από μια ξεχωριστή διάσκεψη για την Αν. Μεσόγειο, η τουρκική διπλωματία επιδιώκει να επιβάλλει νέα ενεργειακά δεδομένα στο Κυπριακό, να κλείσει το συγκεκριμένο κεφάλαιο μαζί με τη διευθέτηση του Κυπριακού και την πιθανή πρόοδο στα άλλα μέτωπα των ελληνοτουρκικών. Μέσα από μια ξεχωριστή διάσκεψη για την Αν. Μεσόγειο, η τουρκική διπλωματία επιδιώκει να επιβάλλει νέα ενεργειακά δεδομένα στο Κυπριακό, να κλείσει το συγκεκριμένο κεφάλαιο μαζί με τη διευθέτηση του Κυπριακού και την πιθανή πρόοδο στα άλλα μέτωπα των ελληνοτουρκικών.

Εκπροσώπηση των Τ/κ

Επιμένοντας στη σημασία της ξεχωριστής διάσκεψης για την Αν. Μεσόγειο, η Άγκυρα θέτει και μία σημαντική προϋπόθεση, ζητάει την ξεχωριστή εκπροσώπηση της τουρκοκυπριακής κοινότητας στην προτεινόμενη διάσκεψη. Μια άποψη

Επιμένοντας στη σημασία της ξεχωριστής διάσκεψης για την Ανατ. Μεσόγειο, η Άγκυρα θέτει μια σημαντική προϋπόθεση, την ξεχωριστή εκπροσώπηση της τουρκοκυπριακής πλευράς στην προτεινόμενη διάσκεψη.

που εξέφρασε ο κ. Ερντογάν το καλοκαίρι του 2020 και σήμερα επαναλαμβάνει ο κ. Τσαβούσογλου. Αυτή η ιδέα εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του γενικού πάρε-δώς που επιδιώκει η Άγκυρα σε μια μεγάλη περιοχή που απλώνεται από τον Έβρο μέχρι την Αν. Μεσόγειο και ουσιαστικά πρόκειται για το νέο όραμα της τουρκικής διπλωματίας. Μέσα από μια ξεχωριστή διάσκεψη για την Αν. Μεσόγειο, η τουρκική διπλωματία επιδιώκει να επιβάλλει νέα ενεργειακά δεδομένα στο Κυπριακό, να κλείσει το συγκεκριμένο κεφάλαιο μαζί με τη διευθέτηση του Κυπριακού και την πιθανή πρόοδο στα άλλα μέτωπα των ελληνοτουρκικών.

Μέσα, λοιπόν, από την προϋπόθεση της ξεχωριστής εκπροσώπησης των Τ/κ στη σχεδιαζόμενη διάσκεψη, η τουρκική διπλωματία επιχειρεί να ενισχύσει τη θέση της στο διαπραγματευτικό τραπέζι του Κυπριακού, αναβαθμίζοντας σταδιακά

Στην Τουρκία το τελευταίο διάστημα έχουν στραμμένη την προσοχή τους και σε μια άλλη εξέλιξη, σε μια ξεχωριστή διάσκεψη για την Ανατολική Μεσόγειο.

το καθεστώς των Τ/κ στο διεθνές σκηνικό. Εντός, λοιπόν, των πλαισίων του προαναφερμένου σκεπτικού, η Άγκυρα άρχισε να αναζητεί φόρμουλες για το ζήτημα της ξεχωριστής εκπροσώπησης των Τ/κ. «Εμείς δεν αναγνωρίζουμε την ε/κ πλευρά και εκείνη δεν αναγνωρίζει την ΤΔΒΚ. Ωστόσο, δεν είναι αναγκαία μια δίκαιη μοιρασιά; Φυ-

σικά και είναι. Πρέπει να φέρουμε στο τραπέζι και τις δύο πλευρές. Και οι δύο πλευρές πρέπει να συμμετάσχουν στις συνεδριάσεις (της διάσκεψης)», δήλωσε πριν από λίγο καιρό ο κ. Τσαβούσογλου.

Οι πληροφορίες της «Κ» θέλουν την Άγκυρα να εστιάζει σε ένα ειδικό φόρματ για τη σχεδιαζόμενη διάσκεψη. Σύμφωνα με τους Τούρκους

διπλωμάτες, η ε/κ αντιπροσωπεία θα μπορούσε να συμμετάσχει σε μια συνεδρίαση της διάσκεψης και η τ/κ σε μια άλλη. Διαφορετικά θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μίνι διασκέψεις με την ξεχωριστή συμμετοχή των δύο κοινοτήτων. Σημειώνεται ότι η Άγκυρα διά του στόματος του κ. Τσαβούσογλου απορρίπτει την ιδέα του αποκλεισμού των Τ/κ από την προτεινόμενη διάσκεψη και δεν προσεγγίζει θετικά την ιδέα της συμμετοχής τους σε αυτήν με την ιδιότητα του παρατηρητή.

Διάσκεψη για ενεργειακά

Η πρόταση της Άγκυρας για ξεχωριστή διάσκεψη για τα ενεργειακά ήρθε στη σκιά των έκτακτων επαφών του τουρκικού Προεδρικού με την Καγκελαρία της Γερμανίας και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως γνωστόν, το καλοκαίρι του 2020, η Ε.Ε. ενεπλάκη στη νέα ελληνοτουρκική κρίση για να τεθεί υπό έλεγχο η ένταση, με το Βερολίνο να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο. Στην Άγκυρα, κύκλοι της κυβέρνησης Ερντογάν προβάλλουν την άποψη ότι το Βερολίνο υιοθέτησε την ιδέα της διάσκεψης για την Αν. Μεσόγειο από την πρώτη στιγμή που την έριξε στο τραπέζι ο πρόεδρος της Τουρκίας. Σύμφωνα πάντα με την οπτική γωνία της τουρκικής διπλωματίας, τόσο το Βερολίνο όσο και οι Βρυξέλλες προσεγγίζουν θετικά την προοπτική μιας διάσκεψης για την Αν. Μεσόγειο.

Οι πηγές της «Κ» στην Άγκυρα

εντάσσουν στο πλαίσιο αυτού του σκεπτικού τις πρόσφατες επαφές του υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας στην «καρδιά» της Ε.Ε. Ο Μελβούτ Τσαβούσογλου λίγο πριν από την άφιξη του στα Κατεχόμενα, στις Βρυξέλλες συναντήθηκε με σειρά σημαντικών Ευρωπαίων αξιωματούχων όπως ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Ζαρλ Μισέλ, ο Υπάτος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, Ζοζέπ Μπορέλ και ο εισηγητής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Τουρκία, Νάτσο Σάντσες Αμόρ. Οι συγκεκριμένες επαφές πραγματοποιήθηκαν σε μια στιγμή που η Τουρκία, δεχόμενη ασφυκτικές πιέσεις σε πολλά μέτωπα, κυρίως σε αυτό της οικονομίας, στέλνει εκ νέου μηνύματα φιλίας και συνεργασίας στις Βρυξέλλες. Καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» προσθέτουν ότι οι νέες επαφές του κ. Τσαβούσογλου με τους Ευρωπαίους αξιωματούχους και διπλωμάτες έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε ό,τι αφορά τις εξελίξεις που τρέχουν στο Κυπριακό. «Η Άγκυρα ενδιαφέρεται για μια διευθέτηση στο Κυπριακό πάνω σε μια νέα βάση, η οποία με τον ένα ή τον άλλο τρόπο θα φέρει τη συγκατάθεση της Ε.Ε. Επίσης, ζητάει μια ξεχωριστή διευθέτηση για τα ενεργειακά και για αυτόν τον λόγο επιμένει στην σημασία της διάσκεψης για την Αν. Μεσόγειο», τόνιζαν την προηγούμενη εβδομάδα οι πηγές της εφημερίδας μας στην Κωνσταντινούπολη.

Όταν τα φώτα του Λόφου σβήνουν...

Η πολιτική μοναξιά του προέδρου Αναστασιάδη συζητείται πλέον ανοικτά, όπως και η άρνησή του για τις όποιες συμβουλές

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Οι μαρτυρίες του 2013, λένε πως τις κρίσιμες εκείνες μέρες του κουρέματος, στον προεδρικό λόφο επικρατούσε συνωστισμός προσώπων. Όλο σχεδόν το Υπουργικό Συμβούλιο και οι στενοί συνεργάτες του προέδρου βρίσκονταν αναστατωμένοι και μαζεμένοι στο γραφείο του τότε υφυπουργού παρά τω Πρόεδρω Κωνσταντίνου Πετρίδη, ανησυχώντας για την επόμενη μέρα και ανταλλάσσοντας σκέψεις για το κατά πόσο η κυβέρνηση θα διέλθει της μεγάλης κρίσης. Σε εκείνο ακριβώς το πλαίσιο, κάποιος από την ομήγυρη είχε διερωτηθεί, ποιος είναι μαζί με τον Νίκο Αναστασιάδη στο γραφείο του, για κατάσταση σχεδίου αλλά και για να ανταλλάξει μαζί του έναν παρήγορο λόγο. Αφού κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, η απάντηση ήταν κανείς. Και αν λάβουμε υπόψη από τα όσα καταγράφονται στο βιβλίο του Μακάριου Δρουσιώτη «Η Συμμορία», ότι δηλαδή, όταν ο Κωνσταντίνος Πετρίδης ανέλαβε την πρωτοβουλία να ξυπνήσει τον πρόεδρο για να συζητήσουν στο Υπουργικό Συμβούλιο τον τρόπο διαχείρισης της είδησης ότι εξαντλούνταν τα χρήματα της Λαϊκής Τράπεζας, ο πρόεδρος φώναζε έξαλλος ότι εκείνος κάνει κουμάντο, δεν απορούμε για την έλλειψη θάρρους από το πολιτικό προσωπικό της εποχής να βρεθεί στο ίδιο γραφείο μαζί του. Όμως εκείνη ήταν μία τεράστια κρίση της πρώτης πενταετίας, που ήρθε και πέρασε και όπως λέγεται έμαθαν πολλά από αυτό. Το κατά πόσο ξεκάστακε βεβαίως επιδέχεται διαφόρων ερμηνειών. Κάποιοι θεωρούν πως η δεύτερη πενταετία, εκεί που θεωρείτο περίπατος στο δάσος του Προεδρικού Λόφου, μετατρέπεται σε μία από τις δυσκολότερες πολιτικές στιγμές της διακυβέρνησης και του ίδιου του προέδρου λίγο πριν από τη δύση της πολιτικής του καριέρας.

Στη δύση της πολιτικής του καριέρας, λοιπόν, ο Πρόεδρος δεν έχει να αντιμετωπίσει μόνο την οικονομία που αποτελεί ερώτημα αν θα ορθοποδήσει λόγω της πανδημίας. Το κύριο ζήτημα που απασχολεί είναι η διαπλοκή, η διαφθορά και το Κυπριακό. Τα όσα ακούστηκαν το τελευταίο διάστημα περί άλλων πλαισίων λύσης, το άνοιγμα της περικλειστης πόλης της Αμμοχώστου και οι τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, έκαναν πολλούς να αμφισβητήσουν αφενός τις προθέσεις του προέδρου για λύση του Κυπριακού και αφετέρου τις ικανότητές του να διαχειριστεί το εν λόγω κεφάλαιο. Αυτό σε συνδυασμό με τα όσα σκάνδαλα έχουν προκύψει από το Κυπριακό Πρόγραμμα Επενδύσεων, το βιβλίο του πρώην συνεργάτη του Μακάριου Δρουσιώτη που κυκλοφορεί και συζητείται, έχει σφίξει τον κλοιό γύρω από τον Λόφο του Προεδρικού. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται τόσο το διάγγελμα του προέδρου, μήνες μετά την αποκάλυψη των σκανδάλων, αλλά και η πρόσφατη κατάθεσή του στην ερευνητική επιτροπή.

Η υπόθεση Κούσιου

Το μεγάλο ερώτημα είναι πώς θα αντιμετωπίσει τα μεγάλα αυτά ζητήματα και με ποιους στο πλευρό του. Η σημειολογία της παρουσίας

Ο Νίκος Αναστασιάδης στην ερευνητική επιτροπή, όπου δέχτηκε κριτική για κακή προετοιμασία και γενικόλογες τοποθετήσεις.

Η δεύτερη θητεία μετατρέπεται σε τρενάκι του τρόμου, με τον πρόεδρο να χάνει από την καθημερινή επαφή τους στενούς συνεργάτες με καθαρά πολιτικό και όχι τεχνοκρατικό προφίλ.

Ο πρόεδρος δεν ακούει, δεν συμβουλευεται κανέναν και δεν δέχεται όχι, λένε κύκλοι του Υπουργικού.

του προέδρου στην ερευνητική επιτροπή την περασμένη εβδομάδα ήταν ενδεικτική της διαφοροποιημένης κατάστασης από εκείνη που επικρατούσε λίγα χρόνια προηγουμένως. Τα «δεν ήξερα» για τον γαμπρό μου, «δεν θυμάμαι» σε ποιο πόστο εργάζεται η ανιψιά της πρώτης κυρίας στο υπουργείο των Εσωτερικών, θεωρήθηκε από πολλούς στην καλύτερη ως μία –και κάπως– προετοιμασμένη κατάθεση και στη χειρότερη προσπάθεια συγκάλυψης.

Στο πλευρό του βρισκόταν ο διευθυντής του Γραφείου του Προέδρου Πέτρος Δημητρίου για να βοηθήσει τον πρόεδρο με έγγραφα, δίπλα, το μέλος του διπλωματικού του γραφείου Παντελής Παντελίδης και στην πίσω θέση ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κυριάκος Κούσιος. Η σχέση του προέδρου με τον στενό του φίλο και τώρα συνεργάτη Κυριάκο Κούσιο, δεν ήταν η επιδιωκόμενη. Όχι ότι έχει επηρεαστεί η φιλία των δύο αλλά υπάρχει θέμα σε επίπεδο συνεργασίας, συνεννόησης και συντονισμού. Ο κ. Κούσιος δεν έχει καταφέρει να αποτελέσει τον «Κούρο» του Νίκου Αναστασιάδη, όπως ήταν ο αρχικός σχεδιασμός. Δεν είναι ούτε το πρόσωπο που θα μιλά ανοικτά και ειλικρινά στον πρόεδρο για λάθη και παραλείψεις που γί-

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, κατά τον σχηματισμό της κυβέρνησης, όταν έλαβε 56% χωρίς τη στήριξη άλλου κόμματος πλιν του ΔΗΣΥ.

νονται. Προφανώς όχι γιατί δεν έχει επιχειρήσει, αλλά γιατί ο ίδιος ο πρόεδρος, όπως λέγεται, δεν ακούει. Κάτι, το οποίο συνέβαινε κατά κάποιο τρόπο, όταν ο Νίκος Χριστοδουλίδης βρισκόταν στην εν λόγω θέση.

Έφυγε η πολιτική ομάδα

Βεβαίως, επί Χριστοδουλίδη, η κατάσταση ήταν αρκετά διαφορετική στον Λόφο. Οι παρκοκούντες τον Λόφο, άλλωστε, ήταν καθαρά πολιτικά πρόσωπα που ξεκινούσαν την πολιτική τους καριέρα και σίγουρα δεν ήταν διατεθειμένοι να τη ρίξουν στα βράκια, συναινώντας με τα όσα έλεγε ο πρόεδρος. Ήταν λοιπόν ο κ. Χριστοδουλίδης, ο στενός συνεργάτης του κ. Αναστασιάδη επί ΔΗΣΥ, Κωνσταντίνος Πετρίδης. Την ομάδα συμπλήρωναν στον πρωινό καφέ, έμπειρα πολιτικά πρόσωπα όπως ο Ιωάννης Κασουλίδης, ο Ιωάννης Νικολάου, ο Σωκράτης Χάσιος, ο νεαρότερος ήταν ο αρχικός σχεδιασμός. Δεν είναι ούτε το πρόσωπο που θα μιλά ανοικτά και ειλικρινά στον πρόεδρο για λάθη και παραλείψεις που γί-

Οι άλλοτε στενοί συνεργάτες του προέδρου έχουν να αντιμετωπίσουν πλέον τις δικές τους πολιτικές φουρτούνες για την επιβίωσή τους στον πολιτικό στίβο. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης έχει ξεκαθαρίσει πως μετά τη θητεία του στο ΥΠΟΙΚ κλείνει και τον πολιτικό του κύκλο.

νεις υπόψη ότι τα πρώτα τρία πρόσωπα έχουν ήδη συνταξιοδοτηθεί πολιτικά και οι σχέσεις Αβέρωφ-Προεδρικού δεν είναι και οι καλύτερες. Το πιο έμπειρο πολιτικό πρόσωπο στον Λόφο είναι ο υφυπουργός Βασίλης Πάλας, ο οποίος έχει επιλέξει να τηρήσει χαμηλούς τόνους και αποφεύγει για διάφορους λόγους την προβολή.

Οι παλιοί στενοί του συνεργάτες άλλωστε, όπως οι Χριστοδουλίδης, Γεωργιάδης, Πετρίδης, έχουν αναπόφευκτα απομακρυνθεί λόγω άλλων καθκόντων από την καθημερινή τριβή και την οποία προσπάθεια διάσωσης του προεδρικού προφίλ. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης έχει να διαχειριστεί τις εξελίξεις στο Κυπριακό και τις επικρίσεις στην εξωτερική πολιτική. Μία καλή εξέλιξη θεωρείται πως δεν θα σώσει μόνο τον πρόεδρο, αλλάζοντας την αρνητική ατζέντα αλλά και τη δική του πολιτική θέση, αποσβώντας τις όποιες επικρίσεις. Η παραιτηση του Χάρη Γεωργιάδη από την κυβέρνηση μετά το πόρισμα του Συνεργατισμού, τον έχει απομακρύνει από το Προεδρικό,

χωρίς ωστόσο να χάσει την καλή του σχέση με τον πρόεδρο. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης έχει δεχτεί ιδιαίτερη πίεση το τελευταίο διάστημα. Τόσο για το κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα όσο ήταν υφυπουργός και με το οποίο διαφωνούσε στις συσκέψεις. Δέχεται και ιδιαίτερο φόρτο πλέον, και στο υπουργείο Οικονομικών. Το γεγονός ότι έχει ξεκαθαρίσει σε συνέντευξή του στην «Χαραυγή» ότι μετά τη θητεία του στο υπουργείο Οικονομικών κλείνει τον πολιτικό του κύκλο, έχει βεβαίως τη δική του σημασία. Αυτό από μόνο του λέει πολλά, όπως και το γεγονός ότι όλα ανεξαιρέτως τα πολιτικά πρόσωπα που απαρτίζουν το Υπουργικό Συμβούλιο είχαν αποφύγει να στήριζαν το διάγγελμα του προέδρου Αναστασιάδη, παρότι είχε πέσει σύρμα για στήριξη από το Προεδρικό. Και είχε πέσει σύρμα, όχι τυχαία δεδομένου ότι υπάρχει το παράπονο στον Λόφο πως οι υπουργοί, σε αντίθεση με την πρώτη θητεία, αποφεύγουν επιμελώς να βάζουν πλάτη για την επικοινωνιακή διαχείριση.

Οι αποστάσεις και ο ΔΗΣΥ

Το μέχρι πού θα πάει βεβαίως η κατάσταση είναι ένα ζήτημα το οποίο συζητείται εντόνως στα πηγαδάκια της παράταξης. Και συζητείται γιατί είναι κοινό μυστικό για πολλούς ότι ο πρόεδρος δεν ακούει όπως λένε κανέναν, ούτε είναι έτοιμος να δεχτεί την όποια κριτική. Αυτό που φαίνεται να προκαλεί τριγμούς είναι πολλοί εντός του υπουργικού σχήματος, διαφωνούν με τον τρόπο που ο πρόεδρος διαχειρίστηκε την όλη υπόθεση των χρυσών διαβητηρίων. Ενώ υπάρχουν οι ένθερμοι υποστηρικτές της απομάκρυνσης του γενικού ελεγκτή, μία σειρά μελών του Υπουργικού Συμβουλίου, θεωρούν πως η πλήρης ρήξη σε αυτή τη χρονική συγκυρία, μόνο ζημιά προκαλεί στο κυβερνητικό σχήμα. Είναι και εκείνα τα στελέχη, τόσο εντός της Πινδάρου όσο και στην κυβέρνηση, που θεωρούν ότι οι θερμές τοποθετήσεις του προέδρου, όπως αυτή του διαγγέλματος μάλλον πυροδότησε το κλίμα. Όπως λέγεται, ο πρόεδρος άργησε μερικούς μήνες να μιλήσει και να κλείσει συνοπτικά το ζήτημα των διαβητηρίων εντείνοντας την λαϊκή οργή. Δεν είναι τυχαίο που σε όλο αυτό συναγερμικά στελέχη κρατούν εμφανώς αποστάσεις. Και αυτό έχει τη δική του σημασία, καθώς μία πενταετία προηγουμένως, η οποία σύνδεση στελεχών με τον πρόεδρο αποτελούσε δυνατό όπλο για τον προσωπικό τους προεκλογικό. Ο Νίκος Αναστασιάδης έλεγχε πλήρως το κόμμα.

Σε κάποιες περιοχές υπάρχει κατά κράτος έλεγχος της διαβήσης από τον πρόεδρο. Καθόλου τυχαίο ότι στη Λεμεσό, οι υποψήφιοι βουλευτές στηρίζουν ξεκάθαρα τον πρόεδρο, σε αντίθεση με αυτούς της Λευκωσίας που ανησυχούν για την τροπή των πραγμάτων. Σε αυτό το πλαίσιο, το βλέμμα όλων στρέφεται προς το Κυπριακό, ως τη μόνη διέξοδο επανάκτησης της εμπιστοσύνης μερίδας της κοινωνίας στον πρόεδρο, αλλά και επισκίασης των όσων βλέπουν το φως της δημοσιότητας και ιδιαίτερα το τελευταίο μεγάλο ζήτημα των ταξιδιών στις Σεχέλλες.

ecommbx
Fintech e-accounts platform

ECOMMBX provides convenient, quality payment solutions of the highest standards by innovatively incorporating e-money and e-accounts into one master platform for enhanced efficiency and transparency.

A platform to rule them all

SWIFT and SEPA Fast Transactions

competitive & instant currency conversions

unique IBAN in multiple currencies

ECOMMBX own BIC #ECBXY2N

+357 22 270 349

Pindarou 27, Alpha Business Center, 3rd floor, Office 301 Block A, 1060, Nicosia Cyprus

info@ecommbx.com

www.ecommbanx.com

Authorised and Licensed by Central Bank of Cyprus Electronic Money Institution #115.1.3.20/2018

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ανάγκη αποκατάστασης της νομιμότητας

Ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης, με αφορμή την κατεδάφιση των τριών διατηρητέων, τονίζει ότι κανένας δεν είναι υπέρानω του Νόμου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«**Αισθανόμαστε** έντονα την ανάγκη αποκατάστασης της νομιμότητας», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο δήμαρχος Λευκωσίας Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης, μετά και την κατεδάφιση των τριών διατηρητέων κτηρίων από συνεργεία της Αρχιεπισκοπής. Τονίζει, επίσης, ότι η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου έχει ήδη καταθέσει μια ολοκληρωμένη πρόταση στο Δημοτικό Συμβούλιο και παράλληλα συνεχίζει να διερευνά όλες τις επιλογές που έχει ενώπιόν της, συμπεριλαμβανομένων και των νομικών και ζητούν άμεση επαναφορά των διατηρητέων οικοδομών που αυθαίρετα και παράνομα κατεδαφίστηκαν.

—**Κύριε δήμαρχε, μπορούμε να μιλάμε για ευθύνες του Δήμου; Θα μπορούσε να αποφευχθεί η κατεδάφιση;**

—Η θέση του Δήμου είναι ξεκάθαρη: Οι συγκεκριμένες οικοδομές έπρεπε να δισωθούν και να αναπαλαιωθούν. Γι' αυτό η υπηρεσία του Δήμου είχε φροντίσει να συμπεριλάβει στις άδειες για ανέγερση του καθεδρικού ναού τη διάσωση των διατηρητέων οικοδομών. Σε ό,τι αφορά την κατεδάφιση, θεωρώ πως τα γεγονότα δίνουν απάντηση στο ερώτημά σας: Τμήματα των οικοδομών είχαν κριθεί επικίνδυνα από το αρμόδιο τμήμα του Δήμου και κλήθηκαν οι ιδιοκτήτες να τις στηρίξουν από τον Ιούνιο του 2019. Παράλληλα, στις άδειες που εκδόθηκαν είχαν θεθεί όροι να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα αντιστήριξης κατά την κατασκευή των υπογείων για την προστασία των διατηρητέων οικοδομών. Την περασμένη Δευτέρα ο Δήμος ενημερώθηκε τηλεφωνικά από εκπρόσωπο της Ιερής Αρχιεπισκοπής ότι κατέρρευσε τμήμα της στέγης σε μια από τις αναφερόμενες οικοδομές λόγω του σεισμού που έγινε στις 21 Ιανουαρίου 2021 και όχι από την κακοκαιρία της 30ής Ιανουαρίου 2021. Ο αρμόδιος λειτουργός απάντησε ότι θα πήγαινε επί τόπου με τους τεχνικούς. Όταν μία ώρα αργότερα βρέθηκαν εκεί, διαπίστωσαν ότι οι δύο οικοδομές και τμήμα της τρίτης είχαν ήδη κατεδαφιστεί. Αμέσως μετά, ομάδα τεχνικών από τον Κλάδο Ελέγχου μετέβη επί τόπου και διαπιστώθηκε ότι οι μπουλντόζες του εργολάβου συνέχισαν με την κατεδάφιση των τριών οικοδομών της οποίας παρέμεινε μόνο η πρόσφυη επί της οδού Πατριάρχου Γρηγορίου. Στη συνέχεια οι λειτουργοί του Δήμου εμπόδισαν την ολοκλήρωση της κατεδάφισης και ενημέρωσαν όλους τους εμπλεκόμενους ότι οι εργασίες που εκτελούσαν ήταν παράνομες και ότι μετά την ενημέρωσή αυτή για οποιαδήποτε περαιτέρω εργασία θα είχαν και προσωπικές ευθύνες. Επίσης, δόθηκαν οδηγίες να καθαριστεί

ο δρόμος και να μην πεταχτούν, αλλά να φυλαχθούν στον χώρο του εργοταξίου, τα υλικά από την κατεδάφιση.

—**Ως επικεφαλής του Δήμου, πώς νιώθετε από την παραβίαση των όρων που αφορούν στις άδειες για την ανέγερση του καθεδρικού ναού;**

—Το έργο, ως γνωστό, είναι υπό εξέλιξη. Άρα ο στόχος μας είναι το έργο να ολοκληρωθεί στη βάση των όρων που περιλαμβάνονται στις άδειες που έχουν εκδοθεί. Αισθανόμαστε έντονα την ανάγκη αποκατάστασης της νομιμότητας. Ως Δήμος, η θέση μας είναι ξεκάθαρη: Ζητούμε άμεση επαναφορά των διατηρητέων οικοδομών που αυθαίρετα και παράνομα κατεδαφίστηκαν και αποκατάσταση του πολεοδομικού ιστού με την παραδοσιακή μεθοδολογία και τεχνοτροπία, βάσει φωτογραφικού υλικού

“
Ως Δήμος ζητούμε άμεση επαναφορά των διατηρητέων οικοδομών που παράνομα κατεδαφίστηκαν και αποκατάσταση του πολεοδομικού ιστού με την παραδοσιακή μεθοδολογία και τεχνοτροπία.

που υπάρχει και βάσει των αδειών που εκδόθηκαν.

—**Ποια είναι τα νομικά μέτρα που προτίθεστε να λάβετε εναντίον της Αρχιεπισκοπής;**

—Η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου Λευκωσίας έχει ήδη καταθέσει μια ολοκληρωμένη πρόταση στο Δημοτικό Συμβούλιο και παράλληλα συνεχίζει να διερευνά όλες τις επιλογές που έχει ενώπιόν της, συμπεριλαμβανομένων και των νομικών. Πρέπει να αναφέρω ότι η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου επικοινωνήσε από την πρώτη στιγμή με την Ιερά Αρχιεπισκοπή, απαιτώντας την επαναφορά των διατηρητέων οικοδομών. Η δε Ιερά Αρχιεπισκοπή με επιστολή της απάντησε γραπτώς στον Δήμο πως υπάρχει πρόθεση επαναφοράς τους όπως και συνεργασίας και συμμόρφωσης με όλες τις υποδείξεις του Δήμου.

—**Μπορεί κάποιος να είναι υπέρανω του Νόμου;**

—Κανένας δεν είναι υπέρανω του Νόμου. Η μεταχείριση όλων είναι η ίδια. Και δεν υπάρχει ατιμωρησία. Ο Δήμος Λευκωσίας έχει επιβάλει μεγάλο αριθμό διοικητικών προστίμων σε ιδιοκτήτες που δεν προχωρούν σε επισκευές οικοδομών που κρίνονται επικίνδυνες και έχει οδηγήσει στο δικαστήριο μεγάλο αριθμό

«**Η αρμόδια** υπηρεσία του Δήμου Λευκωσίας έχει ήδη καταθέσει μια ολοκληρωμένη πρόταση στο Δημοτικό Συμβούλιο και παράλληλα συνεχίζει να διερευνά όλες τις επιλογές που έχει ενώπιόν της, συμπεριλαμβανομένων και των νομικών», λέει στην «Κ» ο δήμαρχος Λευκωσίας, Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης

παράνομων χρήσεων. Υπάρχει καυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης. Και γι' αυτό δεν ευθύνεται ο Δήμος. Δυστυχώς, τα εργαλεία που έχουν οι τοπικές αρχές στα χέρια τους δεν αποδίδουν πάντα. Το διοικητικό πρόστιμο για παράδειγμα για να λειτουργήσει αποδοτικά προϋποθέτει τη γρήγορη εξέταση πιθανών ενστάσεων ή προσφυγών. Αυτό το οποίο παρατηρούμε είναι πως μια υπόθεση χρειάζεται χρόνια για να ξεκαθαρίσει. Οι ιδιοκτήτες των ακινήτων σχεδόν πάντα προχωρούν σε ενστάσεις και μέχρι αυτές να εξεταστούν, είτε στο Υπουργείο Εσωτερικών είτε στα Δικαστήρια, τα ακίνητά τους παραμένουν χωρίς επιδιορθώσεις ή συντήρηση.

—**Είναι επαρκείς οι ενέργειες του Δήμου για την προστασία των διατηρητέων κτηρίων ή σκοντάφτει στην πολυνομία και την ιδιωτικοποίηση των χώρων;**

—Το κράτος και ο Δήμος έχουν δαπανήσει εκατομμύρια ευρώ στη συντήρηση διατηρητέων οικοδομών που βρίσκονται στην ιδιοκτησία τους καθώς και στην ανάπλαση και εξωραισμό προσόψεων και οδών στους ιστορικούς εκδηλώσεις. Γιατί όλοι έχουν γούστο γοητεύονται από την αρχιτεκτονική και αισθητική της Παλιάς και εντός των τειχών πόλης τους. Εμείς, αφήσαμε τα μικρά καταστήματα που αποτελούν πνεύμονα βιωσιμότητας της εντός των τειχών Λευκωσίας, αρκετά από τα οποία φθίνουν κατά συνέπεια, επιλέγοντας απερισκεπτά να ψωνίζουμε στα Malls. Τα μια ουσιαστικά ευθύνη του καθενός μας, και μια

Ομολογητές). Το κράτος παρέχει οικονομικά και πολεοδομικά κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες για να τους βοηθήσει να επιδιορθώσουν διατηρητέες οικοδομές, ενώ ο Δήμος έχει ως γνωστό προχωρήσει σε συντηρήσεις όψεων κτηρίων ως κίνητρο για να προχωρήσουν οι ιδιοκτήτες τους στη συντήρησή τους. Αναμένουμε ότι και οι ιδιοκτήτες θα επιδεικνύουν τον απαιτούμενο σεβασμό στην πολιτιστική μας κληρονομία και στη γενική μας προσπάθεια για συντήρηση των διατηρητέων τους. Το δε κράτος θα πρέπει στη βάση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου να προχωρήσει σε επιδιόρθωση / συντήρηση των τουρκοκυπριακών υποστατικών υπό την κηδεμονία του, πολλά από τα οποία είτε κρίνονται επικίνδυνα είτε –ακόμη χειρότερα– είναι έτοιμα να καταρρεύσουν.

—**Θεωρείτε ότι το θέμα της διατήρησης / συντήρησης διατηρητέων μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά;**

—Αυτές τις μέρες το θέμα της επιδιόρθωσης / συντήρησης διατηρητέων οικοδομών έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών –ειδικών και μη–, οι οποίοι καταθέτουν προτάσεις αντιμετώπισής του. Πολλές από τις απόψεις που προτείνονται έχουν

δοκιμαστεί στο παρελθόν και δοκιμάζονται και σήμερα χωρίς δυστυχώς να έχουν την απαιτούμενη αποτελεσματικότητα. Πλέον για μένα είναι ξεκάθαρο τι μπορεί να δουλέψει και τι όχι. Πρόσφατα, είχαμε μια πολύ εποικοδομητική διαδικτυακή συνάντηση με τον υπουργό Εσωτερικών Νίκο Νουρή, κατά την οποία καταθέσαμε συγκεκριμένες εισηγήσεις όπως την επίσηυση εξέτασης των ιεραρχικών προσφυγών από το ΥΠΕΣ και σε διάστημα όχι πέραν των τριών μηνών και την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας και επίσηυση του χρόνου εκδίκασης των προσφυγών στο Διοικητικό Δικαστήριο ώστε να διευκολυνθούν οι τοπικές αρχές στην εφαρμογή του Νόμου και την αποκατάσταση της νομιμότητας. Επιπλέον, αυτή τη στιγμή ο Δήμος έχει το δικαίωμα σε περίπτωση που κρίνει ότι μία οικοδομή είναι επικίνδυνη, να εισέρχεται σε αυτήν και να προβαίνει σε άρση της επικινδυνότητας. Το κόστος αυτής της ενέργειας το χρεώνεται ο ιδιοκτήτης, αν και στην πραγματικότητα η πλειοψηφία των ιδιοκτητών ουδέποτε πληρώνει τον Δήμο, εκτός αν και εάν αναγκαστεί να μεταβιβάσει ή να πουλήσει το ακίνητο. Αποτέλεσμα είναι ότι αυτές τις στηριζεις για άρση της επικινδυνότητας τις χρηματοδοτεί ο κάθε Δήμος, τα οικονομικά των οποίων δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για τέτοιες ενέργειες. Εάν το κράτος πραγματικά επιθυμεί να λυθεί αυτό το χρόνιο πρόβλημα, η γρηγορότερη οδός είναι να παραχωρηθεί η απαιτούμενη οικονομική δυνατότητα στις τοπικές αρχές να στηρίξουν ή να επιδιορθώσουν τα διατηρητέα, χρεώνοντας το κόστος στους ιδιοκτήτες. Έτσι, θεωρώ εξαιρετικό σημαντικό να ανασταλεί άμεσα ο νόμος περί ενοικιοστασίου σε σχέση με τα διατηρητέα.

—**Η μοιρασμένη Λευκωσία μπορεί ακόμα να είναι τροχοπέδη για την ανάπτυξη της Παλιάς Πόλης;**

—Ο Δήμος Λευκωσίας εδώ και πολλά χρόνια, θα έλεγα δεκαετίες, εργάζεται και στηρίζει ενέργειες πλυσίον της πράσινης γραμμής, επαναβεβαιώνοντας το όραμα, τη βούληση και την αποφασιστικότητά του να συνεχίσει την προσπάθεια αναζωογόνησης ολόκληρης της περιοχής του ιστορικού κέντρου της Λευκωσίας. Γνωρίζουμε πως προνόηθη μόνιμης αναζωογόνησης αποτελεί η απελευθέρωση και επανένωση της πόλης, αλλά και οι επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα. Παρά τις προκλήσεις και τις δυσκολίες που υπάρχουν, πεισματικά δεν εγκαταλείπουμε την περιοχή, γιατί ακριβώς αυτή είναι το γεωγραφικό και διοικητικό κέντρο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τυχόν αποψίλωση ή εγκατάλειψη της περιοχής θα ισοδυναμούσε με έμμεση παραδοχή των τετελεσμένων της εισβολής και της κατοχής.

Θέλουμε ένα κέντρο ζωντανό

—**Ποιοι είναι οι στόχοι του δημάρχου για την παλιά πόλη;**

—Ο στόχος μας για την παλιά πόλη, πέρα από τη διατήρηση και ανάδειξη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και του ιδιαίτερου χαρακτήρα της περιοχής και την αναβάθμιση των υποδομών της, είναι η ουσιαστική αναζωογόνηση της μέσω της προσέλευσης, όχι μόνο επενδύσεων και επιχειρήσεων αλλά και κατοίκων. Το σχέδιο Περιοχής για πρώτη φορά χωροθετεί αμιγώς οικιστικές περιοχές στην εντός των τειχών πόλη. Δεν θέλουμε ένα κέντρο μουσείο, αλλά ένα κέντρο ζωντανό που να το ζει ο κόσμος. Εργαζόμαστε για την ανάπτυξη των πολιτιστικών υποδομών στην περιοχή. Παράλληλα προβαίνουμε σε διάφορες ενέργειες προς τα αρμόδια Υπουργεία, Εσωτερικών και Οικονομικών για προσέλκυση φοιτητών ενώ θεωρούμε ότι οι ενέργειες του Δήμου για δημιουργία στην εντός των τειχών πόλη, του Κέντρου Αριστείας στην Έρευνα και την Καινοτομία CYENS (πρώην RISE), σε συνεργασία με πέντε ακαδημαϊκά Ιδρύματα, θα δώσουν νέα δυναμική στην ευρύτερη περιοχή, αφού θα αποτελέσει σταθμό για πολλούς νέους και δημιουργικούς ανθρώπους της πόλης μας.

—**Σε ποιες ενέργειες έχει προβεί ο Δήμος για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς;**

—Προχωρούμε στην ολική αναπαλαίωση διατηρητέων κτηρίων που βρίσκονται στην ιδιοκτησία μας, όπως για παράδειγμα η παλαιά Αγορά, το κτήριο του πρώην ΕΚΑΤΕ και τα Δημοτικά Λουτρά, ενώ στο τελικό στάδιο της ανακαίνισής τους βρίσκονται άλλα τέσσερα διατηρητέα υποστατικά για λειτουργία νέων κοινωνικών προγραμμάτων του Δήμου στην εντός των τειχών Λευκωσία. Προχωρούμε παράλληλα στην αποκατάσταση όψεων κτηρίων και στην οδοποιία, όπως είναι το έργο της οδού Αισχύλου. Αναγνωρίζοντας τη σημασία των μουσείων στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ο Δήμος έχει πρόσφατα συμβάλει στη δημιουργία και στη στήριξη του Δημοτικού Μουσείου Χαρακτητικής Χαμηλή, καθώς και το κέντρο εικαστικών τεχνών και έρευνας. Έγινε επίσης αποκατάσταση του Δημοτικού Θεάτρου, του Θεάτρου Πόλης-ΟΠΑΠ και άλλων κτηρίων που στεγάζουν πολιτιστικές χρήσεις.

ΑΡΘΡΟ / Του ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΧΑΣΑΠΗ

Γίναμε όλοι Φαρισαίοι;

Η καταδίκη της πρόσφατης κατεδάφισης διατηρητέων της Αρχιεπισκοπής ήταν καθολική και δίκαιη. Σύμφωνα με το γράμμα του νόμου, τα διατηρητέα προστατεύονται από κατεδάφιση. Αρκεί όμως το γράμμα του νόμου, για να ορθοποδήσει η εντός των τειχών Λευκωσία; Τι αποτίπας, αγαπτε αναγνώστη, από το ιστορικό κέντρο της πρωτεύουσας; Σου φτάνει να υπάρχει μια πόλη με μισογρεμισμένα άδεια σπίτια, παρατημένα, και όλοι εμείς μακριά, με ήσυχη την συνείδηση ότι τα χαλάσματα στέκουν ακόμη; Δηλαδή εμείς στην πολυθρόνα μας, εκτός των τειχών, σε μια συνοικία πιο σύγχρονη, ικανοποιημένοι ότι οι πολεοδομικοί κανονισμοί δεν παραβιάζονται; Ούτε συνήγορος, μήτε του περιβάλλοντος του αρχιεπισκοπικού δεν είναι ο υπογράφων. Έχουμε έναν αρχιεπισκόπο, ο οποίος έχει γίνει εύκολος στό-

χος, ενόσω ενεργεί και μιλά χωρίς να συμβουλευτείται ικανούς συμβούλους. Κάτω δε από αυτό το πρίσμα, έχει καταντήσει άχαρο να ξιφουλκούν με κάθε ευκαιρία εναντίον του οι διανοούμενοι του τόπου. Υπάρχουν δυσκολότερα θέματα να μας απασχολήσουν. Όπως η ουσία του παρόντος και του μέλλοντος της εντός των τειχών Λευκωσίας. Και η ουσία δεν είναι άλλη από την εξασφάλιση της ευρωστίας και βιωσιμότητας της. Για αυτήν, μπορούμε να γίνουμε πολλά, από θεσμικά και οργανωμένα σύνολα, αλλά και από τον καθένα μας. Ας τα δούμε, αρχίζοντας από εσένα και μένα. Είμαστε σε προσωπικό επίπεδο όλοι περήφανοι που ζούμε σε μια πρωτεύουσα ευρωπαϊκού κράτους. Το δείχνουμε σε κάθε ταξίδι μας στο εξωτερικό, σε κάθε εμπορική συναλλαγή μας με οργανισμούς και επιχειρήσεις του εξωτερικού, σε

κάθε εναντίονισή μας. Προσέξαμε όμως πώς συντηρούν ολοζώνταντα τα ιστορικά κέντρα των πόλεων τους οι ευρωπαίοι, είτε αυτά λέγονται Old Town, είτε Vieille Ville, ή Citta Vecchia; Με ποιους τρόπους;

Μα ζώντας εντός τους, κάποιον έχοντας την κατοικία τους, άλλον επισκεπτόμενοι συχνά τα αξιοθέατα και τα καταστήματά τους. Οι νεότεροι δε, έχοντάς τα ως πρώτη επιλογή επίσκεψης για κοινωνικές και πολιτισμικές εκδηλώσεις. Γιατί όλοι έχουν γούστο γοητεύονται από την αρχιτεκτονική και αισθητική της Παλιάς και εντός των τειχών πόλης τους. Εμείς, αφήσαμε τα μικρά καταστήματα που αποτελούν πνεύμονα βιωσιμότητας της εντός των τειχών Λευκωσίας, αρκετά από τα οποία φθίνουν κατά συνέπεια, επιλέγοντας απερισκεπτά να ψωνίζουμε στα Malls. Τα μια ουσιαστικά ευθύνη του καθενός μας, και μια

κρίσιμη επιλογή σου, υπέρ ή κατά του ιστορικού κέντρου της πρωτεύουσας! Η επιλογή σου αυτή καθορίζει ακόμη και το αν τα παιδιά σου θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν ευκαιρίες επαγγελματικές αποκατάστασης ως αυτοεργοδοτούμενοι, όπως τόσες γενιές πριν από μας ή αν θα οδηγηθούν υπάλληλοι των Malls.

Μήπως σκέφτεστε την παρουσία ξένων ως δικαιολόγηση της εγκατάλειψης από μέρους σας του ιστορικού κέντρου; Ή είναι αυτό ένα άλλοθι για τη βολή σου; Ως πολυταξιδεμένος Ευρωπαίος, αντιλαμβάνεσαι ότι εμείς έχουμε πρόσφυγες –μετανάστες, αλλά όχι τοξικομανείς που τρυπνούνται στις γωνιές των δρόμων, όχι σύριγγες πεταμένες κάμω, όχι κορμιά αναίσθητα στα πεζοδρόμια, όχι απελπισμένους που σε παίρνουν το κατόπι σαν περπατάς, όχι βανδαλισμούς κτηρίων,

οχημάτων. Δεν υπάρχει επιθετικότητα σε βάρος των ντόπιων. Τα ελάχιστα εγκλήματα γίνονται μεταξύ των προσφύγων – μεταναστών. Ποιους συμφέρει να μιλούμε για γκέτο, και έτσι να εκφοβίζουμε τον κόσμο; Αντίστοιχη είναι η περπατάνια μας συλλογικά και θεσμικά, από το γεγονός ότι ζούμε σε μια ευρωπαϊκή πρωτεύουσα. Θυμηθείτε πώς νιώσαμε με την ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και πόσο νομιζάμε ότι αυτό και μόνο θα έκανε τους Τουρκοκύπριους να σπεύσουν στηνγκαλιά μας, υποχωρώντας στο Κυπριακό. Σήμερα άραγε, πώς να προχωρούμε μια λύση, η οποία θα ενώσει τη μοιρασμένη στα δύο Λευκωσία σε ενιαίο ζωτικό χώρο έλξης, αν εγκαταλείψουμε την πλευρά μας με μαρσισμό; Προκύπτουν, λοιπόν και εθνικές συνέπειες. Αναμφίβολα πολλά έχουν γίνει και γίνονται από κυβερνητικούς και δημοτικούς φορείς.

Και πολλά ακόμη απομένει να γίνουν. Η Λευκωσία χρειάζεται έναν πιο ελκυστικό μύθο και πρωτοβουλίες out-of-the-box. Αν δεν αντιμετωπίσουμε συλλογικά, αλλά και ατομικά τα φλέγοντα θέματα βιωσιμότητας της εντός των τειχών πρωτεύουσας, να μην έχουμε παράπονο για την κατάντια της και κατάντια μας, και να μη θυγώμασε για τον φαρισαισμό μας, όταν αντιδρούμε καταδικάζοντας πράξεις σαν την πρόσφατη κατεδάφιση, χωρίς να προχωρούμε στην ουσία. Αφού σύμφωνα με το λεξικό Μπαμπινιώτη, Φαρισαίος είναι μεταφορικά ο υποκριτής, αυτός που εμμένει στην τήρηση των τύπων αδιαφορώντας για την ουσία.

Ο Ξενοφών Χασάπης (Ph.D.) είναι σύμβουλος και Εκπαιδευτής Στελεχών Επιχειρήσεων και Νέων.nophon.hasapis@gmail.com

Η αλαζονεία πλήγωσε τον κόσμο του ΔΗΣΥ

Δεν δέχομαι να συμβιβαστώ με τη διχοτόμηση, θεωρώντας πως έτσι θα έχουμε το κεφάλι μας ήσυχο, δηλώνει ο Μιχάλης Σοφοκλέους

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η Πενταμερής είναι η μεγάλη ευκαιρία του προέδρου να επαναφέρει την αξιοπιστία του, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο βουλευτής του ΔΗΣΥ Μιχάλης Σοφοκλέους. Παραδεχόμενος ότι έγιναν εξαιρετικά άστοχες δηλώσεις που έχουν προκαλέσει σύγχυση και σκιές στις προθέσεις μας για το τι θέλουμε στο Κυπριακό, σημειώνει πως όποιος τοποθετείται διαφορετικά στις αρχές, τις διακηρύξεις του ΔΗΣΥ, εναντιώνεται στον Συναγερμό. Αν και όπως σημειώνει η κυβέρνηση έχει χειριστεί πολύ καλά την περίπτωση της πανδημίας, υπογραμμίζει πως δημιουργήθηκαν εντυπώσεις νεποτισμού, επιδειξιμανίας και αλαζονείας που πλήγωσαν τον συναγερμικό κόσμο και πως από κυβέρνηση και Βουλή, λείπει η αίσθηση του συντονισμού.

—Ως κυβέρνηση και ΔΗΣΥ βρίσκεστε στο στόχαστρο για ζητήματα που αφορούν τη διαπλοκή και τη διαφθορά. Αυτό δεν θα έπρεπε να κτυπάει καμπανάκι για αλλαγή πλεύσης;

—Καμπάνα, όχι καμπανάκι. Και επειδή αναφέρεστε στο κυπριακό επενδυτικό πρόγραμμα, η θέση μου είναι ξεκάθαρη. Αυτό μας βοήθησε να ορθοποδήσουμε μετά την οικονομική κρίση του '13. Η διαχείριση του, όμως, έπρεπε να γίνει με πιο σωστούς μηχανισμούς και ελέγχους για να μην υπάρχουν οι τρύπες που εκμεταλλεύθηκαν διάφοροι και μας ντρόπασαν. Κυρίως, η οικονομία έπρεπε να ξεκινήσει έγκαιρα να μετατοπίζεται από τις πολιτογραφίες, που όλοι μπορούσαμε να εκτιμήσουμε ότι δεν ήταν βιώσιμες, προς το νέο αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας. Όπως περιγράφεται αναλυτικά στο Πρόγραμμα Δικυβέρνησης. Σήμερα, πρέπει να αποκαταστήσουμε το τρωθέν κύρος της χώρας και —κυρίως— να μπορέσει η οικονομία να επανεκκινήσει με νέο σεναριο, βγαίνοντας από την πανδημία. Θέλω να υπογραμμίσω κάτι: οι λύσεις στα προβλήματα πρέπει να είναι ψυχραιμες και θεσμικές. Δεν είναι με συνθήματα και λαϊκά δικαστήρια που θα επανέλθει η εμπιστοσύνη του κόσμου στο πολιτικό σύστημα.

—Γιατί όμως να σας δοθεί μία δεύτερη ευκαιρία δεδομένων των όσων έγιναν;

—Η πράξη έδειξε ότι οι λύσεις μπορεί να έρθουν μόνο με τον ΔΗΣΥ. Ακόμα και σε αυτές τις συνθήκες, αποδείξαμε την ικανότητα να διαχειριστούμε και τις πλέον δύσκολες καταστάσεις. Είναι η κυβέρνηση και ο ΔΗΣΥ που, και πάλι, βγάδουν την Κύπρο από τη νέα περίπτωση της πανδημίας. Μια ακροβασία που διαρκώς ζηγίζει ζωές ανθρώπων από τη μία και επιβίωση εργαζομένων και επιχειρήσεων από την άλλη. Υπάρχουν άνθρωποι και δουλειές που επιβιώνουν αποκλειστικά από το κράτος εδώ και έναν χρόνο. Αν είχαμε και τις κρατικές εγγυήσεις για τα τραπεζικά δάνεια, ίσως να έχουμε το καλύτερο πρόγραμμα στήριξης σε όλο τον κόσμο. Σκεφτήκατε να μην είχαμε αυτές τις δυνατότητες; Αλλά και ότι οι δυνατότητες υπάρχουν ως αποτέλεσμα ακριβώς της διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη; Στο εξωτερικό μάς κατατάσσουν πέμπτους παγκοσμίως και πολλοί εδώ νιώθουν ότι αποτύχαμε. Χρειάζεται ανασύνταξη η παρτάζα. Επειγόντως να αναδείξει

“

Δημιουργήθηκαν εντυπώσεις νεποτισμού, αλαζονείας και επιδειξιμανίας που πλήγωσαν το κύρος και τη φυσιογνωμία και της παράταξης, αλλά και καταρράκωσαν την υπερηφάνεια του κόσμου του Συναγερμού.

Ξανά την κλασική φυσιογνωμία του Συναγερμού ως ένα κόμμα αρχών και μεγάλων φιλόδοξων οραμάτων, προσαρμοσμένων στη σύγχρονη εποχή. Έτσι αντιμετωπίζεται το πρόβλημα και όχι δημιουργώντας μια βουλή Βαβέλ, με επιλογές ακυβερνησίας, όπως κάποιοι προτείνουν.

—Εδώ όμως το Υπουργικό Συμβούλιο δεν έχει καταφέρει να τηρήσει τον κώδικα για τη σύγκρουση συμφερόντων, μπορούμε να λέμε για εφαρμογή μεταρρυθμίσεων;

—Μόνο η απόλυτη διαφάνεια λύνει τα θέματα διαφθοράς. Δεν υπάρχει αυτή η κουλτούρα στην Κύπρο. Σήμερα δεν πάει άλλο. Και αυτό απαιτεί σιδεροκέφαλους θεσμούς. Δεν θα υπεισέλθω σε θέματα δικαιοσύνης, διότι υπάρχουν διαδικασίες που τρέχουν. Πολιτικά, όμως, πρέπει να υπάρξει και μία παραδοχή λαθών και υπερβολών. Διότι δημιουργήθηκαν εντυπώσεις νεποτισμού, αλαζονείας και επιδειξιμανίας που πλήγωσαν το κύρος και τη φυσιογνωμία της παράταξης, αλλά και καταρράκωσαν την υπερηφάνεια του κόσμου του Συναγερμού.

—Μιλάτε για τον οικογενειακό περίγυρο του προέδρου και τα χρυσά διαβατήρια;

—Μιλώ για πολλές εντυπώσεις που δόθηκαν, ιδιαίτερα μετά τις προεδρικές εκλογές του 2018. Κακές νοοτροπίες που πρέπει άμεσα και να αλλάξουν και να φαίνεται ότι αλλάξαν. Αδικείται το μεγάλο κυβερνητικό έργο από αυτές τις αστοχίες. Με σεμνότητα και ταπεινότητα, να προχωρήσουμε στο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα, στην προσπάθεια λύσης του Κυπριακού, στην εφαρμογή της διαφάνειας, στον χειρισμό της πανδημίας. Και να δώσουμε στους νέους μας την πεποίθηση ότι μπορούν να οραματίζονται ένα λαμπρό μέλλον στη δική τους πατρίδα.

—Ίσως να ήταν καλό για κυβέρνηση και κόμμα αλλαγή προσώπων;

—Σε κυβέρνηση και Βουλή έχει πληγεί η αίσθηση της ομάδας. Αυτή με την οποία είχαμε πορευθεί στην πρώτη θητεία. Υπήρχε τότε ευδιάκριτος συντονισμός, προσανατολισμός, κοινή προσπάθεια. Ήξεραν οι πολίτες πού θέλουμε να οδηγήσουμε τη χώρα. Σήμερα φαίνεται μια χαλαρότητα με όλα αυτά να μην είναι ξεκάθαρα. Συγχύζουμε τον κόσμο, η ίδια η κυβέρνηση αδικεί τον εαυτό της. Δεν θα θέσω θέμα προσώπων. Πιστεύω, όμως, ότι υπάρχει ζήτημα καθαρότητας κατεύθυνσης και συντονισμού, που να ξεκινά από το ίδιο το Προεδρικό.

«Οποιοσδήποτε θεωρεί ότι ο πατριωτικός ρεαλισμός του Γλαύκου Κληρίδη θα οδηγήσει σε αποδοχή οποιασδήποτε διευθέτησης που δεν θα περιελάμβανε την Κύπρο ολόκληρη, προσβάλλει τη μνήμη του», αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο βουλευτής του ΔΗΣΥ Μιχάλης Σοφοκλέους.

Η πολιτική της κοινωνικής συμπάθειας απέτυχε

“

Η Πενταμερής είναι η μεγάλη ευκαιρία του προέδρου να επαναφέρει την αξιοπιστία του.

—Επειδή έχετε αναφέρει το Κυπριακό, η παραδοχή προσώπων πως ο πρόεδρος τους έχει μιλήσει για δύο κράτη αλλά και οι θέσεις στελεχών της ανώτατης πυραμίδας του ΔΗΣΥ, έχουν προκαλέσει σύγχυση. Τι λύση θέλετε τελικά;

—Βεβαίως έχει προκληθεί σύγχυση. Κυρίως, έχουν δημιουργηθεί, δικαίως ή αδικώς, σκιές για τις προθέσεις μας στο Κυπριακό τόσο διεθνώς όσο και στο εσωτερικό. Αυτό είναι πλέον ένα δεδομένο, που πρέπει να αντιμετωπιστεί καίρια. Έχουμε μία πενταμερή διάσκεψη ενώπιόν μας. Όσες αμφιβολίες και αν έχουν δημιουργηθεί, εκεί θα κριθούμε όλοι στην πράξη. Κυρίως, ο ίδιος ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η Πενταμερής είναι η μεγάλη ευκαιρία του προέδρου να επαναφέρει την αξιοπιστία του.

—Δεν γνώριζε, όμως, ο κόσμος όταν τον ψήφισε για άλλες μορφές λύσης...

—Θέλω να δώσω μια απόλυτη απάντηση. Ο ΔΗΣΥ είναι ξεκάθαρος στις αρχές του, σε ό,τι αφορά το Κυπριακό. Πιστεύουμε στην ανάγκη δυναμικού ειρηνικού συμβιβασμού. Αναγνωρίζοντας τις πραγματικότητες όχι για να συμβιβαστούμε με αυτές, αλλά για να τις διαχειριστούμε. Αυτό οδήγησε στην αποδοχή της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας. Σεβόμαστε την εθνική συνείδηση και των δύο κοινοτήτων. Έλληνες και Τούρκους της Κύπρου να συνεργαστούμε όχι για να αλλοτριώσουμε ο ένας τον άλλο, αλλά για να κατακτήσουμε από κοινού το λαμπρό μέλλον που δισπούμαστε. Η διακήρυξη του ΔΗΣΥ προχωρεί και ένα βήμα περισσότερο. Εάν δεν καταφέρουμε αυτή τη στιγμή να πετύχουμε τον στόχο μας, δεν θα σταματήσουμε ποτέ να τον επιδιώκουμε, όσες θυσίες και αν χρειαστούν. Θέμα αλλαγής των αρχών του ΔΗΣΥ δεν έχει θέσει κανένας. Όποιος σκέφτεται ή το-

φευχθεί η διχοτόμηση, ακριβώς για να διαφυλάξει τον Ελληνισμό στην Κύπρο. Αυτή είναι και η διττή έννοια του «Την πατρίδα ουκ ελάττω παραδώσω». Οποιοσδήποτε θεωρεί ότι ο πατριωτικός ρεαλισμός του Γλαύκου Κληρίδη θα οδηγήσει σε αποδοχή οποιασδήποτε διευθέτησης που δεν θα περιελάμβανε την Κύπρο ολόκληρη, επιτρέψτε μου να πω ότι προσβάλλει τη μνήμη του.

—Τι θα γίνει στην άτυπη πενταμερή;

—Η Τουρκία θα θέσει το θέμα της ξεχωριστής κυριαρχίας. Εκεί εμείς δεν πρέπει να επιτρέψουμε μία νέα συζήτηση για τη βάση λύσης του Κυπριακού, αλλά να επιμένουμε ότι πρέπει να συνεχίσουμε από εκεί που είχαμε μείνει στο Κραν Μοντάνα και τη συμφωνία του Βερολίνου που ακολούθησε. Δύο είναι τα κορυφαία ζητήματα που εκκρεμούν: η πολιτική ισότητα που πρέπει να αντικατοπτρίζεται σε όλες τις εξουσίες που θα παραμείνουν στην κεντρική κυβέρνηση. Αυτές οι εξουσίες πρέπει να μειωθούν στις απολύτως απαραίτητες. Πολύ εσφαλμένα αυξήθηκαν, πιστεύω, όμως, ότι η μείωσή τους μπορεί να συμφωνηθεί. Από την άλλη, πολιτική ισότητα και αποτελεσματική συμμετοχή δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς ταυτόχρονη λύση στο θέμα της ασφάλειας. Η Κύπρος δεν μπορεί να παραμείνει όμηρος της Τουρκίας, των εγγυήσεων και των στρατευμάτων της.

—Δεν θεωρείτε όμως ότι έγιναν λάθος χειρισμοί τα τελευταία χρόνια;

—Δεν θα κάνω τον μετά Χριστόν προφήτη, αλλά θα παραπέμψω σε εγκαιρες δημόσιες τοποθετήσεις μου. Όταν για παράδειγμα είχα προτρέψει τον πρόεδρο να απαντήσει «βεβαίως» στον Μουσταφά Ακιντζί, όταν είχε προτείνει την αποδοχή του πλαισίου Γκουτιέρες τον Απρίλιο του 2018. Ή όταν προ-

ειδοποιούσα ότι δεν αγόρασε η Τουρκία τα γεωτρήματα για να τα βλέπει στο λιμάνι, αλλά για να τα χρησιμοποιήσει, προτείνοντας παράλληλα την πρόσκληση στους Τουρκοκυπρίους για συμμετοχή σε Επιτροπή για τους υδρογονάνθρακες. Ή ακόμη, όταν δεν συμμερίστικα ότι τα περι Αμμοχώστου ήταν επικοινωνιακά τεχνάσματα, καλώντας σε συναγερμό για την Αμμόχωστο. Επαναλαμβάνω, όμως, ότι μπροστά μας έχουμε τώρα μια σημαντική διάσκεψη και εκεί είναι που πρέπει να επικεντρωθούμε, στηρίζοντας την εθνική προσπάθεια.

—Αυτό είναι που υπονοείτε προβάλλοντας το «Θάρρος της Γνώμης»;

—Κοιτάξτε, είναι γνωστό ότι προσωπικά, και εντός του ΔΗΣΥ διαχρονικά, στη Βουλή, αλλά και όσο ήμουν στο Προεδρικό, δεν διστάζω να πω ευθέως τη γνώμη μου, ακόμη και εάν αυτή δεν θα αρέσει. Πιστεύω, μάλιστα, ότι έχω δικαιωθεί σε πολλά ζητήματα. Γενικότερα, όμως, πιστεύω ότι είναι η ώρα ανθρώπων που μπορούν να αναλάβουν το βάρος να οδηγήσουν τη χώρα μπροστά, που έχουν την ικανότητα και την προσωπικότητα να αναλάβουν τις ευθύνες μιας νέας αρχής. Το μοντέλο μιας πολιτικής που βασίζεται στην κοινωνική συμπάθεια ή στο lifestyle δοκιμάστηκε και απέτυχε. Χρειάζεται απτές πράξεις, όχι όμορφα λόγια, δεν είναι η ώρα των κομμάτων-πειθαρχημένων στρατών. Η κοινή μας προσπάθεια και στο Κυπριακό και στην εσωτερική διακυβέρνηση είναι μία προσπάθεια αλλαγών, εκσυγχρονισμού και θεσμικής αναζωογόνησης της χώρας. Χρειαζόμαστε πολιτικούς με την κλασική έννοια, αυτόφωτους, που έχουν το θάρρος της γνώμης τους, το καθαρό μυαλό και το ανάλστημα για να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις σημερινές μεγάλες προκλήσεις.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλή,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Ποιο «χαλαμάντουρο» έχει σειρά τώρα;

Είδες ο Κωστρίκης

Η παραίτηση Κωστρίκη από τη Συμβουλευτική Επιτροπή δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία, για όσους είναι πέριξ των «Σοφών» που συμβουλευόουν τον πρόεδρο της Δημοκρατίας για την πανδημία. Τα περί φόρτου εργασίας που επικαλέστηκε, λέγεται ότι είναι ο «φρετζές» της εξόδου, με τρόπο. Οι κακές γλώσσες λένε πως ο Λεόντιος παρά την προσπάθεια που έκανε δεν κατάφερε να γίνει από τους αγαπημένους «Σοφούς». Γιατί οι κακές γλώσσες λένε πως μέσα στη Συμβουλευτική Επιτροπή υπάρχει ένα θεματάκι με τις συμπάθειες. Το θέμα είναι, αν, μετά τη φυγή Κωστρίκη, έκλεισε η πόρτα εξόδου. Πάντως, εντός λέγεται πως τα μουντουριπτά συνεχίζονται και πως το κλίμα δεν είναι και το καλύτερο. Συμβουλή: αν ο υπουργός Υγείας θέλει να προλάβει τον επόμενο κάτι πρέπει να κάνει άμεσα και ο νοών νοείτω.

● ● ● ●

Διχασμένοι..

Εκεί στο ΔΗΚΟ κάποιοι πρέπει να δουν την επικοινωνιακή τους τακτική, για να μην πω κάτι άλλο πιο βαρύ. Δεν γίνεται πέρυσι τον Απρίλιο, να καλούν με tweet την κυβέρνηση να προχωρήσει με τις εγκρίσεις 700 και πλέον αιτήσεων για πολιτογράφηση, που πληρούν τα κριτήρια και δέκα μήνες μετά να αναθεματίζουν σιδήποτε έχει σχέση με το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Δηλαδή τι θέλουν να μας πουν, ότι πέρυσι ήταν θεμιτό να προχωρήσει το πρόγραμμα, το οποίο όπως έγραφαν τότε θα ενίσχυε τη ρευστότητα της κυπριακής οικονομίας, κατά 1,5 δισ. και στη συνέχεια άλλαξαν γνώμη; Αυτό μπορεί να χαρακτηρισθεί, πολιτική κωλοτούμπα, ψάχνονται να βρουν πάτημα να κάνουν αντιπολίτευση, ή αλλιώς πρέπει να αποταθούν στην επιστήμη μπας και καταλάβουμε κάτι περισσότερο. Διαφορετικά δίνουν το δικαίωμα σε τρίτους να υποθέσουν πως ζήλεψαν το θεό ΙΑΝΟ και ό,τι αυτός συμβόλιζε για τους αρχαίους Ρωμαίους.

● ● ● ●

Παίζουν τον «παπά»

Τι σχέση μπορεί να έχει το αγαπημένο κουμπί των τζογαδόρων ο «παπάς», με την επιστολή της Νομικής Υπηρεσίας και τις ενστάσεις της Ε.Ε. για τις πολιτογραφήσεις; Και οι δυο αναζητούνται. Εδώ επιστολή εκεί επιστολή που είναι η επιστολή; Πάντως, ο κ. Νίκος όταν ρωτήθηκε από την Ερευνητική Επιτροπή δεν δήλωσε άγνοια. Αλλά και όταν επέστρεψε στο λόφο, ουδείς

Καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα και στην προκειμένη περίπτωση, ο μακαριότατος έχει απωλέσει την έξωθεν καλή μαρτυρία. Ακόμα και αν η αλλοίωση του χαρακτήρα της παλιάς πόλης, με την κατεδάφιση, πρόκειται για έργο τεχνοκρατών. Η ευθύνη βαρραίνει τον ίδιο και το ελάχιστο που έχει να κάνει είναι να την αναλάβει δημόσια. Και αν πράγματι δεν γνώριζε, ας κάνει αυτό που ξέρει καλά με τους από κάτω από αυτόν, που κάνουν του κεφαλιού τους.

κατάλαβε αν εντοπίσθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών η κάπου αλλού η επιστολή. Η τοποθέτηση του κυβερνητικού εκπροσώπου ήταν με καθυστέρηση και με δημιουργική ασάφεια, όπως έλεγε κάποτε, ο άλλοτε Συριζαίος Γιάννης Βαρουφάκης και έκανε κρόσσια, τα νεύρα του Σόιμπλε, του Ντάι-σελμπλουμ και των άλλων στα Eurogroup το 2015. Πάντως, ο τέως «πρύτανης» της Νομικής Υπηρεσίας έκανε το καθήκον του, άλλο που δεν ήθελε. Βγήκε και μας καθυσάχασε πως όχι μια άλλα δύο επιστολές, εστάλησαν στο Υπουργείο Εσωτερικών. Άρα ο ίδιος «Ένιψε τας χείρας του ...» για να μην του τα φορτώσουν. Γάτα ο κοντός...

● ● ● ●

Περαστικός

Αύριο Δευτέρα στη Λευκωσία θα είναι ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κυριάκος Μητσοτάκης, ο οποίος θα έχει συνομιλίες στο Προεδρικό για την άτυπη πενταμερή. Αυτό που δεν ήταν γνωστό είναι ότι ο Μητσοτάκης θα κάνει μια μικρή στάση στη Λάρνακα, καθοδόν προς το Ισραήλ με βασικό θέμα στην ατζέντα τον τουρισμό του 2021. Εξ ου και στην αποστολή συμπεριλαμβάνεται και ο εκ Ποταμιού, ορμώμενος υπουργός Τουρισμού Χάρης Θεοχάρης. Ο δικός μας ο Σάββας Περδίδος, μέχρι πρότινος, ήταν χασμιός και όταν εμφανίσθηκε τι σκέφτηκε; Εξηγγείλε την αλλαγή του λογότυπου του κυπριακού τουρισμού. Λες και αν αλλάξει το σλόγκαν, ο ήλιος και η θάλασσα, το ερχό-

μενο καλοκαίρι δεν θα ξέρουμε πού να βάλουμε τους τουρίστες. Πάντως, μετά το περσινό κάζο με τις προβλέψεις, έχει πάθει ψυχολογικό. Δεν του παίρνεις κουβέντα για προβλέψεις. Πάντως, κάποιες πληροφορίες που κυκλοφόρησαν πως ο Κυριάκος θα πεταχτεί έως το Προεδρικό, μέχρι να ανεφοδιαστεί το πρωθυπουργικό αεροσκάφος, είναι ακοηθείες και παντελώς αβάσιμες. Ο άξονας Λευκωσίας-Αθηνών παραμένει ισχυρός. Έτσι δεν μας λένε;

● ● ● ●

Ένα ειν' το κόμμα

Την αμίμητη ατάκα ένα ειν' το κόμμα, την είχε πει ο μακαρίτης ο Χάρρυ Κλυνν και

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Με το σπαθί του, ήρωας της εβδομάδας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για την εμφάνισή του, πρώτα στην ερευνητική επιτροπή, τα όσα είπε και όσα προσπέρασε με ελαφρά πηδηματικά. Εκεί όμως όπου έδωσε τα ρέστα του, ήταν πριν από την έναρξη της κατάρσεως. Συνομιλώντας με δημοσιογράφους είπε σε κάποια στιγμή «πως έχουμε να συναντηθούμε από το... μην σας πάρει ο δαίμονας». Ο κ. Νίκος αυτοσαρκάζεται...

όπως φαίνεται την θυμήθηκε ο γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ προκειμένου να περιγράψει τον ενθουσιασμό του, για τις εσωκομματικές διαδικασίες στο ΑΚΕΛ για την ανάδειξη των υποψηφίων βουλευτών του κόμματος, στις βουλευτικές εκλογές. Αυτούσιος ο ενθουσιασμός του Άντρου Κυπριανού. «Επιβεβαιώνεται, για ακόμα μια φορά, σήμερα ότι το ΑΚΕΛ είναι μακράν το πιο δημοκρατικό κόμμα του τόπου και ότι αφέντες στο κόμμα είναι τα μέλη και τα στελέχη του και όχι η ηγεσία». Εντάξει δεν θα χαλάσω τον ενθουσιασμό του κ. Κυπριανού αλλά δηλαδή κ. Άντρο μας, τα άλλα αστικά κόμματα είναι λιγότερο δημοκρατικά επειδή δεν έστησαν κάλπες; Για να κοντολογίω όλα τα κόμματα, το καθένα έχει τον τρόπο του για τα του οίκου τους. Όπως και τα αριστερά κόμματα έχουν η είχαν τον δικό τους. Πάντως ο Χάρρυ Κλυνν όταν έλεγε, Ένα ειν' το κόμμα την δεκαετία του 80, εννοούσε το αδελφό ΚΚΕ.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Οι καυγάδες υποψηφίων, οι Οικολόγοι και ο θυμός της Μαρκουλλή

Καυγάδες για ψηφοδέλτιο

Σε ποιο μεγάλο κόμμα σημειώθηκαν τις τελευταίες ημέρες καυγάδες και αντιπαραθέσεις που κάποιοι αγωνίστηκαν πολύ να μη δουν το φως της δημοσιότητας; Οι καυγάδες αφορούσαν τη σύνθεση του ψηφοδελτίου, την κατάταξη που έλαβαν κάποιοι υποψήφιοι και την τελική απόρριψή τους. Αληθεύει ότι μεγάλες αντιδράσεις σημειώθηκαν μεταξύ δημοσιογράφων και ηθοποιών;

Αληθεύει επίσης ότι δύο τουλάχιστον υποψήφιοι προειδοποίησαν πως ήταν η τελευταία φορά που δέχτηκαν να γελοιοποιηθούν και δεν πρόκειται πια να συμμετέχουν σε ανάλογες διαδικασίες και επανεξετάζουν την όλη στάση τους απέναντι στο κόμμα;

Οι Οικολόγοι αλλάζουν και κάποιοι τρομάζουν **Μεγάλη** κινητικότητα, κατ' άλλους «αναστάτωση» και κατ' άλλους «μπάχαλο», επικρατεί στους Οικολόγους λίγο πριν από την ανακοίνωση των υποψηφιοτήτων για τις βουλευτικές του Μαΐου. Η είσοδος στο κόμμα νέων προσώπων με πολιτικές θέσεις για τη λύση του Κυπριακού που βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με όσα υποστήριζε μέχρι πρόσφατα το κόμμα, έφερε τα πάνω κάτω, όπως μαθαίνω.

Σύμφωνα με πηγή μου που γνωρίζει, τα νέα πρόσωπα με τις νέες, σε πολλές περιπτώσεις άκρως αντίθετες πολιτικές στο Κυπριακό, προσέγγισαν ή προσεγγίστηκαν από το κόμμα μετά την αλλαγή της ηγεσίας. Και δεν πρόκειται μόνο για τα ονό-

- Να είσαι ή να μην είσαι μέλος;

ματα που έχουν γίνει γνωστά στα ΜΜΕ ότι θα διεκδικήσουν μία θέση στη Βουλή με τους Οικολόγους. Υπάρχουν και άλλα τα οποία δεν έχουν ακόμη δει το φως της δημοσιότητας, τα οποία παραδοσιακά υποστηρίζουν λύση του Κυπριακού

στη βάση της ΔΔΟ και με διάθεση συμβιβασμού και υποχωρήσεων, όπως ευνοούν εν πολλοίς το ΑΚΕΛ και ο ΔΗΣΥ. Θέσεις που παλαιότερα επικρίνονταν έντονα από τους Οικολόγους και για να είμαστε ακριβείς από τον Περδίκη. Ο Θεοπέμπτου

φαίνεται πως εμπνέει μια άλλη ομάδα πολιτικά σκεπτόμενων πολιτών που παλιά δεν ήθελαν να ακούσουν για τους Οικολόγους και τώρα δείχνουν διάθεση όχι μόνο να εγγραφούν ως μέλη αλλά και να μπουν και στο ψηφοδέλτιο του κόμματος.

Η άποψη που φαίνεται να επικράτησε, σύμφωνα με την πηγή μου, είναι πως ο εμβολιασμός των Οικολόγων με τα νέα πρόσωπα ενδέχεται να φέρει ψήφους και να αυξήσει την εκλογική του δύναμη σε μια τρομερά δύσκολη προεκλογική συγκυρία. Ωστόσο, κάποια από τα παλιά κυρίως στελέχη αντιδρούν έντονα και θέτουν το ερώτημα κατά πόσο οι Οικολόγοι αλλάζουν και μάλιστα υπογείως, χωρίς να προηγηθεί διάλογος και χωρίς να υπάρξει διαφάνεια. Ένα από τα στελέχη που βλέπουν με κριτική ματιά τα τεκταινόμενα έλεγε πρόσφατα: «Μπορεί να είμαστε λίγοι και να συνεννοούμαστε μεταξύ μας εύκολα ως ένα βαθμό, ωστόσο, εκείνο που χρειάζεται είναι διαφάνεια ώστε και η βάση και οι φίλοι και ψηφοφόροι των Οικολόγων να γνωρίζουν με ποια κριτήρια γίνεται η όποια διενύμηση σε απόψεις και άτομα. Αν θέλουμε να διατηρήσουμε την αξιοπιστία που τόσα χρόνια καλλιεργήσαμε»

Ο θυμός της Μαρκουλλή **Πολύ θυμωμένη** και δυσανεκτή είναι η πρώην υπουργός Εξωτερικών Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή, η οποία δήλωσε ότι τέθηκε εκτός της διαπραγματευτικής ομάδας για το Κυπριακό. Όπως η ίδια ανέφερε σε δηλώσεις προς όλα σχεδόν τα ΜΜΕ, η ενόχλησή της αφορά την παράλειψη της κυβέρνησης να την ενημερώσει, όπως και άλλα μέλη ότι η θητεία τους ολοκληρώθηκε. **Όπως είπε**, τα μέλη της προηγούμενης διαπραγματευτικής ομάδας ενημερώθηκαν από τα ΜΜΕ ότι ο

Αναστασιάδης διόρισε τέσσερις ακαδημαϊκούς ως συμβούλους του για το Κυπριακό και ότι αυτοί δεν περιλαμβάνονται πια στην ομάδα. Εξέφρασε, μάλιστα, απογοήτευση της επειδή στη διαπραγματευτική ομάδα δεν υπάρχει ούτε μία γυναίκα. Είναι απολύτως ανθρώπινο να νιώθει η Μαρκουλλή μια δυσανεκσία αν δεν επιλέγεται στη νέα διαπραγματευτική ομάδα. Είναι όμως τουλάχιστον υπερβολή να απορεί γιατί τη στιγμή που σημειώνονται εξελίξεις που εκτρέπουν το Κυπριακό, επιλέγεται αλλαγή στη διαπραγματευτική ομάδα. Και είναι οξύμωρο να δηλώνει ταυτόχρονα πως αναγνωρίζει το δικαίωμα του προέδρου να επιλέγει τα πρόσωπα που θα τον συμβουλεύουν. Να συμπεράνω ότι του αναγνωρίζει το δικαίωμα αλλά υπο υποψήφια στις βουλευτικές ως ανεξάρτητη και αυτόνομη;

Και κάτι ακόμα: δεν είδαμε ποθενά επίσημα ότι άλλαξε η διαπραγματευτική ομάδα αλλά ότι διορίστηκε μια νέα ομάδα συνταγματολόγων ακαδημαϊκών. Μήπως να έκανε η κυρία Μαρκουλλή ένα τηλεφώνημα στον Λόφο ή στον Μαυρογιάννη μπας και κάνει μεγάλο θόρυβο στηριζόμενη σε λανθασμένες πληροφορίες;

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι βουλευτριά άφησε άφωνους συναδέλφους της στο κόμμα όταν, απασυδισμένη, όπως λέγεται, τους ανέφερε πως αν συνεχίσουν κάποιοι να την πολέμουν δεν αποκλείεται να κατέλθει υποψήφια στις βουλευτικές ως ανεξάρτητη και αυτόνομη;

Υποκριτικός συγκλονισμός

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Μια εύλογη απορία: Θα ήταν άραγε τόσο έντονες οι αντιδράσεις των κομματάρχων μας για την αυθαίρετη κατεδάφιση των διατηρητέων σπιτιών από τον προκαθήμενο, αν δεν είχαμε εκλογές; Θα έσπευδαν όλοι τους εκεί ενώπιον των τηλεοπτικών καναλιών για να δηλώσουν την αγανάκτησή τους, αν δεν προηγείτο από την κοινή γνώμη ένας διαδικτυακός καμός για το θέμα; Και άραγε, ακόμα κι αν δεχτούμε πως οι «ευαισθησίες» τους θα ήταν το ίδιο αφυπνισμένες δεν είναι εύλογο να απορούμε σε ποια χειμερία νάρκη βρισκόταν αυτές όταν οι ίδιοι ενέκριναν ελαφρά τη καρδία την ανοικοδόμηση του καθεδρικού ναού;

Διότι το θέμα δεν ξεκινά και ούτε βεβαίως τελειώνει με την κατεδάφιση των διατηρητέων, ούτε και εξαντλείται με την επιβολή κυρώσεων στον αρχιεπίσκοπο. Το θέμα είναι πολύ πιο βαθύ και ουσιώδες και αν όντως θέλουμε να το αντιμετωπίσουμε ως τέτοιο τότε θα του επιτρέψουμε να μας αποκαλύψει όλη την υποκρισία των πολιτικάντηδων μας αναφορικά με την έγνοια τους για την πολιτιστική μας παράδοση, καθώς και όλη τη διαπλεκόμενη «ανεκτικότητα» τους στις κατά καιρούς αναίσχυρες πράξεις του «πνευματικού» ηγέτη της χώρας. Ο αρχιεπίσκοπος δεν έγινε εν μια νυκτί αυτός που είναι και όλοι γνωρίζουμε πλέον και ποιος είναι και τι προσβύει όπως και το ότι αυτό που προσβύει πόρρω απέχει από τις αξίες της Εκκλησίας και από τις όποιες αξίες οφείλει ένα κράτος δικαίου να διαφυλάττει. Με άλλα λόγια ο συγκεκριμένος ήταν πολύ πιο πιθανόν να προχωρούσε στην κατεδάφιση των εν λόγω διατηρητέων, αγνώντας κάθε νόμο παρά το αντίθετο και αυτό δεν χρειάζεται να είναι κανείς μάντης για να το προβλέψει. Αρκεί μια αναδρομή στο ποιόν του αρχιεπισκόπου.

Μόλις πέρυσι ήταν ο ίδιος που ξύπνησε μια καλή πρῶια και αποφάσισε πως θέλει να μετατρέψει το Εθνολογικό Μουσείο (οικία Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου) καθώς και τους ιστορικούς ναούς του Αγίου Αντωνίου και Αγίου Ιωάννη σε εκκλησιαστικά μουσεία. Όπως ήταν ο ίδιος που δήλωνε πριν από μερικά χρόνια ότι «θα πάρει το τρακτέρ και θα τα ξηλώσει όλα», επειδή εξεμάν, όταν το Τμήμα Αρχαιοτήτων χαρακτήρισε ως αρχαιολογικό χώρο εκκλησιαστική γη στην οποία σκόπευε να ανεγείρει ξενοδοχειακή μονάδα. Και η λίστα με τις αναίσχυτες πράξεις του δεν τελειώνει αλλά κανείς από τους κομματάρχες ή τους κυβερνώντες δεν τόλμισε να τα βάλει μαζί του, βάζοντάς τον στη θέση του, προστατεύοντας έτσι την όποια πολιτιστική κληρονομιά μας ή όποια άλλη αξία. Το αντίθετο, μάλιστα, φρόντιζαν πάντοτε να ρίχνουν νερό στο κρασί τους, διότι προφανώς από τη νερωμένη «θεία κοινωνία» του αρχιεπισκόπου «μεταλάμβαναν» πολλοί από αυτούς που σήμερα τάχα μου εξοργίζονται.

Η μεγαλομανία του προκαθήμενου, η οποία οδήγησε στην ανέγερση του καθεδρικού τερατοφυλάγιματος, δεν βρήκε κανένα εμπόδιο από τους κρατικούς αρμόδιους και ο λόγος (ή ένας από τους λόγους) είναι διότι αυτή τη μεγαλομανία και απίληστια ενστερνίζονται οι πλειστοί από τους κρατούντες μας, εξ ου και καταντήσαμε όπως καταντήσαμε. Αν κόπτονταν για την πολιτιστική μας κληρονομιά τότε θα εμπόδιζαν εξαρχής την ανέγερση ενός οικοδομήματος το οποίο προσβάλλει αυτή την κληρονομιά και τον χαρακτήρα της ιστορικής πόλης και φανερώνει μεγαλόπρεπα την έκπτωση κάθε αξίας. Ο ναός αυτός ήταν από την αρχή εκτός χαρακτήρα της περιοχής και αντί να απορριφθεί ψηφίστηκε από όλους τους δημοτικούς συμβούλους του ΔΗΣΥ (εκτός της κ. Λουκαΐδου), του ΔΗΚΟ, της ΕΔΕΚ και του ΕΥΡΩΚΟ. Και τα περί δεσμεύσεως του αρχιεπισκόπου να προστατεύσει τα διατηρητέα είναι αποπροσανατολισμός από την ουσία.

Η ουσία είναι το γιατί εγκρίθηκε εξαρχής η αλλοίωση του ιστορικού μας κέντρου. Και επειδή πλέον όλα τα άπλυτα κυκλοφορούν ξεδιάντροπα μπροστά στα μάτια μας και η κατεδάφιση των θεσμών και των αξιών προηγήθηκε πολύ πριν της κατεδάφισης των συγκεκριμένων διατηρητέων, ως μας κάνουν την χάρη οι πολιτικάντηδες μας να μην περιφέρονται πάνω από τα ερείπια, παριστάνοντας τους συγκλονισμένους διότι ακόμα και η υποκρισία έχει τα όριά της.

elenixenou11@gmail.com

Δάσκαλοι από το Πανεπιστήμιο του Sittwe διαδηλώνουν εναντίον του στρατιωτικού πραξικοπήματος στη Μιανμάρ.

Καθώς μακραίνουν οι ίσκιοι

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Η νεότερη ιστορία είναι γεμάτη από παραδείγματα πολιτικών που ζαλίζονται από την εξουσία. Που ξεχνούν πόσο εφήμερα είναι όλα αυτά. Η εξουσία, όμως, δεν είναι τίποτα άλλο από μία κύτρα ταχύτητας. Η θερμοκρασία ανεβαίνει, πολλές φορές πιέζει, ο θόρυβός της σε εμποδίζει από το να ακούσεις και πολλές φορές καθίσταται επικίνδυνη. Ο μόνος τρόπος για τον οποίο μπορεί κάποιος ίσως να τιθασεύσει την αλαζονεία του είναι ο φόβος του να μην επανεκλεγεί.

Το πρόβλημα, βεβαίως, είναι όταν και αυτός ο φόβος νικηθεί, ενισχύεται η ψευδαισθητική μονιμότητα και η αλαζονεία. Αυξάνονται οι φίλοι στα σαλόνια, οι υποστηρικτές στα σωματεία και οι χειροκροτητές της αυλής. Χειροκροτητές με δική τους ατζέντα βεβαίως. Που δεν είναι εκεί για να παρέχουν χωρίς αντάλλαγμα συμβουλές, ασφαλώς, δεν είναι εκεί για να διορθώσουν στρεβλώσεις του προέδρου και να τον διασωθούν την κατάλληλη στιγμή. Αυτοί οι χειροκροτητές αποτελούν τον στενό περίγυρο του προέδρου λίγο πριν από την πτώση. Αντίθετα όσοι επιχειρήσουν να απογυμνώσουν την αλήθεια απλώς απομακρύνονται.

Είχαμε αναφέρει από την επανεκλογή του Νίκου Αναστασιάδη το 2018 πως η ισχυρή εντολή που έλαβε χωρίς τα δεκανίκια άλλων κομμάτων ενδεχομένως από όπλο για ρηξικέλευθες μεταρρυθμίσεις να μετατραπεί στη μεγαλύτερη πολιτική του παγίδα. Η μεγάλη πολιτική παγίδα, που ενδεχομένως να συνεπάρεται όλους μας σε αυτή την κατακυρία. Η αλαζονεία που επικράτησε κατά τη δεύτερη θητεία, η αίσθηση του άτρωτου, η ψευδαισθητική δική του μονιμότητα, ρίχνουν όχι μόνο τον ίδιο, αλλά ένα ολόκληρο κράτος στα βράχια.

Είχε όλο τον χρόνο να διορθώσει. Και λέμε όλο τον χρόνο καθώς τρία χρόνια προηγουμένως, η πλειοψηφία των πολιτών είχε συγχωρέσει όσα άφηναν την αίσθηση της διαπλοκής. Τα όσα φημολογούνταν για τους συμπέθερους του Νίκου Αναστασιάδη. Ότι δηλαδή έβγαλαν προνομιακά χρήματα κατά την κλειστή περίοδο και αποδέχτηκαν σιωπηλά τις εξηγήσεις της μεταφοράς χρημάτων στο Λονδίνο για αγορά ακινήτου στην Κύπρο. Είχαν καταπεί τους εξηλεκτισμούς του γαμπρού έξω από τις ΑΤΜ. Είχαν ξεχάσει την «παρεξηγηση» με τη Ryan Air, όταν το δικηγорικό γραφείο του προέδρου αναλάμβανε την εκπροσώπηση της γνωστής αεροπορικής εταιρείας για την αγορά των κυπριακών αερογραμμών. Ξέχασαν και το φι-

λέτο της πρώτης Κυρίας, το μπάχαλο με το συμβόλαιο της Γιωρκάτζη και τη φυλάκιση του πρώην βοηθού γενικού εισαγγελέα.

Έδωσαν, λοιπόν, μία δεύτερη ευκαιρία, για μία καθαρή αρχή. Αυτή η ανοχή, όμως, εκλήφθηκε ως αδυναμία και από τον πρόεδρο και από τον περίγυρό του. Και γι' αυτό τον λόγο, όταν αρχίσαμε να διαμαρτυρόμαστε για το πού πάει το πρόγραμμα των χρυσών διαβατηρίων, μας κουνούσαν το δάκτυλο. Μας έλεγαν ότι μαθήματα εντιμότητας δεν δέχονται από κανέναν. Μας έλεγαν ότι υιοθετούμε την τουρκική προπαγάνδα και ότι προσπαθούμε να πλήξουμε το κύρος του προέδρου. Ότι αμφισβητούμε το ήθος και την εντιμότητά του.

Και ενώ είχαν προειδοποιήσει πολλοί εδώ και καιρό πως θα έπρεπε να γίνει κάτι με τα χρυσά διαβατήρια, τις δραστηριότητες του δικηγорικού γραφείου και τον οικογενειακό περίγυρο του προέδρου, σήμερα η κατάσταση έχει φτάσει σε τέτοιο σημείο που απλώς αποτελούν το τελειωτικό κτύπημα για αυτή τη διακυβέρνηση.

Πλέον ο κλοιός στενεύει για τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Και δεν το λέμε πια με κανένα ίχνος οργής, αλλά θλίψης για την κατάσταση. Ο κλοιός στενεύει ιδιαίτερα μετά την κατάθεσή του στην ερευνητική επιτροπή και την αποκάλυψη στην Επιτροπή Ελέγχου για το δεύτερο ταξίδι στις Σεϋχέλλες με το τζέτ του συγκεκριμένου Σαουδάραβα λίγο πριν από την παραχώρηση πολιτογράφησης στην οικογένειά του. Σε αυτό το επεισόδιο, οι άλλοτε στενοί πολιτικοί του συνεργάτες, που αντιλαμβάνονται πού οδηγεί το πράγμα, τηρούν αποστάσεις.

Είναι κρίμα, λοιπόν, ένας οικογενειακός περίγυρος που δεν έχει επαφή με την υπόλοιπη κοινωνία, είναι κρίμα οι δραστηριότητες ενός πρώην δικηγорικού γραφείου, τα χρυσά διαβατήρια αλλά και μία κακή αυλή που έμαθε μόνο να χειροκροτείνα είναι τα κύρια ζητήματα για τα οποία η κοινωνία θα θυμάται τον Νίκο Αναστασιάδη. Και τα κύρια σημεία που πλάττεται το κύρος της χώρας.

Η νεότερη ιστορία είναι λοιπόν γεμάτη με ηγέτες που τρεκλίζουν από τη μέση της εξουσίας. Αυτούς τους ηγέτες κανείς δεν τους έχει προετοιμάσει ότι η κορυφή του προεδρικού λόφου λίγο απέχει από τον γκρεμό. Και πως η αυλή που άλλοτε χειροκροτούσε, αντί να νουθετεί, απομακρύνεται ατάκτως, καθώς δует ο ήλιος και μακραίνουν οι ίσκιοι της πολιτικής τους πορείας.

economidou@kathimerini.com.cy

Ο Αδιάντροπος Β'

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Σκεφτόμουν για τον τίτλο εναλλακτικά το αμετανόητος, το αδιόρθωτος ακόμα και το αθεόφοβος. Εντέλει επέλεξα το αδιάντροπος, καθώς πεπεισθή μου είναι πως αυτόν τον παπά θα τον καταγράψει η ιστορία στα κιτάπια της κυρίας για το απύθμενο του θράσους. Παλιά με ενοχλούσε πολύ η παντελής έλλειψη πνευματικότητας που τον χαρακτήριζε. Αυτό, σε συνδυασμό με το γνωστό πλέον επιχειρηματικό του δαιμόνιο, δημιουργούσε μια απεχθή εικόνα, η οποία πόρρω απέχει από το κύρος που πρέπει να εκπέμπει ο προκαθήμενος της Εκκλησίας. Τον συνηθίσαμε όμως να μιλάει με τη γλώσσα της αγοράς και να υπερθεματίζει για επενδύσεις, κέρδη και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Σύντομα δε, αντιληφθήκαμε ότι ο χαρακτηρισμός φιλοκρήματος δεν ήταν ο χειρότερος που μπορούσε να του προσάψει κανείς. Γιατί όταν ένας αρχιεπίσκοπος φτάνει στο σημείο να κλέβει άμμο για να κάνει γήπεδο του γκολφ, όταν απειλεί πως αν δεν του δοθεί άδεια για ανέγερση ξενοδοχείου θα τα ισοπεδώσει όλα και όταν καταδέχεται να αδειάσει το παγκάρι της Παναγίας του Τράχωνα, είναι ικανός για όλα.

As μην ξεχνάμε πως πρόκειται για τον ίδιο ιεράρχη που αντί να εκφέρει τον λόγο της αγάπης κατακλύησε πολλές φορές στην τοξικότητα και τον αποκάλυπτο ρατσισμό. Τόσο με τις μνημειώδεις ομοφοβικές του δηλώσεις, όσο και με την υποδοχή που επιφύλαξε στα «καλά παιδιά» του αδελφού κόμματος των εγκληματιών νεοναζί της Αθήνας. Γι' αυτόν τον άνθρωπο μιλάμε, οπότε δεν μου προκαλεί καμία έκπληξη το τελευταίο του κατόρθωμα. Η είδηση θα ήταν να μην κατεδίφιζε τα διατηρητέα. Όχι μόνο γιατί αυτή είναι η κουλτούρα του, αλλά επειδή η Πολιτεία του επέτρεψε να αισθάνεται ότι βρίσκεται στο απυρόβλητο.

As μην καμώνονται κάποιοι, λοιπόν, τους σοκαρισμένους. Ιδιαίτερος αυτοί που προσπάθησαν κατά καιρούς να τον ξεπλύνουν, as μην ολοφύρονται πάνω από τα καλάσματα της οδού Ισοκράτους, γιατί υποτιμούν τη νοημοσύνη μας. Ακόμα και πρόσφατα, μέσα στην πανδημία, μερικά παπαγάλακια του έδιναν πρόθυμα τη εύσημα για τη νουνεχή στάση που κράτησε. Επειδή έκανε το λογικό και αναμενόμενο δηλαδή, να τραβήξει φρένο στον κάθε ανεύθυνο μπτροπολίτη, ο οποίος έθετε σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, πρέπει να τον κάνουμε τεμενίδες; Ο Αδιάντροπος Β' δεν είναι ούτε βλάκας, ούτε κανένα νούμερο για να εκπονεί θεωρίες συνωμοσίας. Είναι, όμως, ματαιόδοξος, αμετροπής και υπερφιλόλαος.

Το μεγαλεπήβολό του σχέδιο είναι να φτιάξει ένα «μικρό Βατικανό» με επίκεντρο την Αρχιεπισκοπή στην εντός των τειχών Λευκωσία. Ανέναντι ίδρυσε τη Θεολογική Σχολή και διεκδικεί το αρχοντικό Χατζηγεωργάκη για να το μετατρέψει σε Βυζαντινό Μουσείο. Σε μουσείο θέλει να μετατρέψει και τον ναό του Αγίου Ιωάννη. Ο υπό ανέγερση καθεδρικός θα είναι το πετράδι του στέμματος κι as μην έχει καμία απολύτως σχέση με το αρχιτεκτονικό ύψος και την κλίμακα της περιοχής. Το ήθελε, το απαίτησε και το πήρασε, όπως γίνεται τόσα χρόνια σε αυτό τον τόπο όπου οι κρατικές και τοπικές αρχές υποκλίνονται μπροστά του. Εδώ ακριβώς βρίσκεται και η ουσία του προβλήματος: στους οσφυοκάμπτες της κάθε εξουσίας, οι οποίοι δεν τόλμουν ποτέ να υπέρβουν το ανάστημά τους, σε ένα κράτος που κατά τ' άλλα υποδύεται το κοσμικό.

Ακόμα και μετά την αδιανόητη ενέργειά του να κατεδαφίσει κτήρια της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ο Δήμος της Λευκωσίας αναλώθηκε σε ατέρμονες συζητήσεις αντί να απαιτήσει το αυτονόητο: να επιβληθεί αναστολή εργασιών του καθεδρικού ναού έως ότου αποκαταστήσει τα διατηρητέα. Και βεβαίως να παρέμβει η δικαιοσύνη για να τιμωρηθεί όπως ο οιοσδήποτε παρανομεί και βλάπτει το δημόσιο συμφέρον.

Στο διά ταύτα: Για να μπει μια τελεία στις αυθαιρέσεις του Αδιάντροπου Β' πρέπει η πολιτική ηγεσία του τόπου να αποδείξει ότι διαθέτει ραχοκοκαλιά. Και αυτοί που του προσκλώνονται δημόσια, αλλά και όσοι συναγελάζονται μαζί του ιδιωτικά, ελπίζοντας σε πολιτικά οφέλη. Όταν επιτέλους ένας υπουργός Παιδείας θα αρνηθεί να του παραδώσει τα διαπιστευτήριά του, σηματοδοτώντας τη χειραφέτηση του κράτους από την Εκκλησία, τότε μόνο ο Αδιάντροπος Β' θα πάρει το μήνυμα ότι η χώρα δεν είναι το αμπελοχώραφό του για να κάνει ό,τι του καπνίσει.

stavros.christodoulou@gmail.com

Αδαμιαία περιβολή Βουλής

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

«Ο βασιλιάς είναι γυμνός», εμφανίστηκε με αδαμιαία περιβολή και στη Βουλή. Ο σπουδαίος Δανός λογοτέχνης Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, στο περίφημο παραμύθι του «Τα καινούργια ρούχα του βασιλιά», περιγράφει τον γκρινιάρη και αλαζόνα βασιλιά, ο οποίος σε καθημερινή βάση ζητούσε από τους βασιλικούς ράφτες να του ράβουν καινούργια ρούχα. Κάποτε η φαντασία των ραφτών στέρφη. Όταν το άκουσε ο βασιλιάς άρχισε να ωρύεται και υποσχέθηκε πλούτη, σε όποιον καταφέρει να σχεδιάσει νέα ενδύματα. Τότε δύο πονηροί νεαροί παρουσιάστηκαν στον βασιλιά και του είπαν ότι είχαν ένα λεπτεπιλεπτό ρούχο, το οποίο μόνο οι έξιπνοι μπορούσαν να δουν. Ο βασιλιάς πείστηκε και φόρεσε την ανύπαρκτη φορεσιά. Οι σύμβουλοι και οι αξιωματούχοι, από φόβο, διαβεβαίωναν τον βασιλιά ότι ήταν περίφημο το νέο ενδύμα. Τότε ο βασιλιάς καμαρώνοντας

βγήκε στους δρόμους και διαλαλούσε ότι μόνο οι έξιπνοι άνθρωποι είναι ικανοί να δουν τα ρούχα. Οι υπάκοοι χειροκροτούσαν για τα καταπληκτικά ρούχα του βασιλιά. Ανάμεσα στο πλήθος ξεπρόβαλε ένα παιδί, το οποίο φώναξε: «Ο βασιλιάς είναι γυμνός και θα κρῶδσει». Ο κόσμος τότε ξέσπασε σε δυνατά γέλια, και ο βασιλιάς συνήλθε και ομολόγησε ντροπιασμένος ότι το παιδί έχει δίκιο. «Να μην ανοίξω το στόμα μου...» ήταν η κραυγή του Αδάμου Αδάμου, του προέδρου της Βουλής, κατά τη διάρκεια, της οργισμένης ομιλίας του βουλευτή Ζαχαρία Κουλία, του μόνου αντιπροσώπου του λαού, ο οποίος τόλμισε και καταψήφισε την δημοσιοποίηση της «λίστας Γιωρκάτζη» για τα δάνεια των Πολιτικών Εκτεθειμένων Προσώπων. Η κραυγή του Αδάμου Αδάμου καταπνίγηκε και δεν είχε συνέχεια, αφού ακάθεκτος ο βουλευτής του ΔΗΚΟ, συνέχισε απτόητος τον λαγαρό του λόγο. Είναι πρωτοφανές στα χρονικά της Βουλής να γίνεται επίκληση αιτήματος

τάχα της κοινωνίας, δικαιολογητικό το οποίο παραπέμπει σε απολυταρχικά καθεστώτα. Είναι τραγικό, μάλιστα, με στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν παράνομα, να αποτελέσει νομοθεσία των θεματοφυλάκων της νομιμότητας. Είναι εξωφρενικό να πηγαινόερεται μεταξύ Κεντρικής Τράπεζας και Βουλής, για τόσα χρόνια, ένα έγγραφο αποτέλεσμα παρανομιών των τραπεζών, οι οποίες έδωσαν προσωπικά στοιχεία χωρίς δικαστικά εντάλματα και των διοικητών Χρυστόλλας Γιωρκάτζη και Κωνσταντίνου Ηροδότου, οι οποίοι χρησιμοποίησαν, αντί να καταγγείλουν στη δικαιοσύνη την παρανομία. Και όλα αυτά με τη βούλα έγκριτων νομικών, τόσο της Βουλής, όσο και ιδιωτών. Είναι και οχιζοφρενικό, σύμφωνα και με βουλευτές, σχεδόν όλα τα κόμματα να προβάλλουν ένα σωρό δισταγμούς για τη δημοσιοποίηση της «λίστας Γιωρκάτζη» να ομολογούν ότι αδικούνταν πρόσωπα, να εκτιμούν ότι παραβιάζονται νομοθεσίες, αλλά να ψηφίζουν

υπέρ, εκτός από την ΕΔΕΚ, η οποία τήρησε αποχή. Ο μόνος ο οποίος τάχθηκε κατά, κόντρα στο κόμμα του, ήταν ο Ζαχαρίας Κουlias, θυμίζοντας την παλιά ιστορία της καταψήφισής για την προεδρία της Βουλής, του Μάριου Καραγιάν. Ο Αδάμος Αδάμου και σχεδόν όλοι οι βουλευτές, μετά το «φιάσκο» του Δημήτρη Συλλούρη, στον Al Jazeera, φαίνεται ότι επιθυμούν διακαώς να πετύχουν μια «νίκη» αξιοπιστίας, να αποστείουν την «τάτσα», η οποία στιγματίζει συλλογικά τους αντιπροσώπους του λαού. Μια αρνητική εικόνα, η οποία έχει τη δική της ιστορία. Ξεκινά ουσιαστικά από το «χαμένο» πόρισμα για το χρηματιστηριακό σκάνδαλο. Τον «προβληματικό» χειρισμό του κούρεματος των καταθέσεων. Και τώρα με την «υπόπτη» ιστορία των χρυσών διαβατηρίων. Είναι τραγικό, ενώ η πραγματική εξουσία βρίσκεται στα χέρια των νομοθετών, όπως αποδείχθηκε και την καταψήφισή του προϋπολογισμού, οι εκάστοτε εκτελεστικές εξουσίες ρίχνουν

«μπανανόφλουδες» και να ανατρέπουν κόπους και μόχθους, σοφών και τίμιων, αντιπροσώπων του λαού. Το μόνο το οποίο φαίνεται ότι μένει είναι οι ατέλειωτες «πικάντικες» ραδιοτηλεοπτικές συζητήσεις, να υπέρμουν επικρίσεις στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και ο φόβος των δανειοληπτών ότι μια μέρα θα διαπομπευτούν και αυτοί στις γειτονιές τους. Τελικά και σε αυτή την ιστορία θυσιάσκαν μερικοί, για να καθαρίσουν οι πολλοί, χωρίς όμως να έχει επιτευχθεί ο σκοπός. Αλλά μήπως αυτή δεν είναι διαχρονικά η μοίρα όλων των λαών, οι οποίοι θυσιάζουν στα πεδία των μαχών, στο όνομα ενός «πουκάμισου αδειανού και μιας Ελένης» τους νέους ανθρώπους, ώστε να ευτυχίσουν τάχα οι αγέννητοι και να βασιλεύσουν οι γεροντότεροι. Μόνη παρηγοριά και μόνη ελπίδα, είναι τελικά η θεία δική, η οποία, με μυστηριακό τρόπο, «κανονίζει» δικαίους και αδικούς.

kaparispan@yahoo.gr

Από τον Μπίσμαρκ στη Μέρκελ

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

«Οι Τούρκοι και οι Γερμανοί αγαπιούνται εδώ και καιρό», δήλωσε χειροκροτούμενος ο πρόεδρος Ερντογάν όταν επισκέφθηκε επίσημα το Βερολίνο. Αναφερόταν σε μία ιστορική φράση του Μπίσμαρκ. Η οποία φαίνεται πως έως σήμερα καθορίζει την πολιτική του Βερολίνου έναντι της Αγκυρας. Καλό είναι να αναγνωρίσουμε αυτή την πραγματικότητα καθώς μπαίνουμε σε μια νέα γεωπολιτική περίοδο. Χωρίς συναισθηματισμούς και σπασμωδικές αντιδράσεις. Η Γερμανία θεωρεί πως η Τουρκία ανήκει στην παραδοσιακή σφαιρά επιρροής της και ότι τις δύο χώρες δένουν πολλά και μεγάλο συμφέροντα. Ο τρόπος με τον οποίο αποσταθεροποιήσε εσωτερικά τη Γερμανία η μαζική ροή προσφύγων/μεταναστών από την Τουρκία έχει σφραγίσει την καγκελάριο και τους συνεργάτες της. Θεωρεί πως η Ελλάδα μπορεί να κατάφερε να εξουδετερώσει την εργαλειοποίηση του προσφυγικού στον Εβρο, αλλά δεν θα μπορέσει να το ξανακάνει, ειδικά στο Αιγαίο. Πιστεύει ότι η Λευκωσία προχώρησε σε «δραστηκές» ενέργειες στις έρευνες για φυσικό αέριο, χωρίς να σκεφθεί την επόμενη μέρα και την αντίδραση του Ερντογάν.

Το Βερολίνο αντιμετωπίζει τα ελληνοτουρκικά μέσα από αυτό το πρίσμα. Εξοργίζεται με τους Γάλλους όταν τραβάνε το σκοινί με την Αγκυρα. Δεν καταλαβαίνει γιατί η Ελλάδα πρέπει να ξοδεύει τεράστια ποσά για την άμυνά της, ειδικά σε μη γερμανικούς εξοπλισμούς, καθώς τη θεωρεί μια μικρή χρεοκοπημένη χώρα. Θα ήθελε η Αθήνα να αποδεχθεί μια συνολική συμβιβαστική λύση στο Αιγαίο και

στην Ανατολική Μεσόγειο, χωρίς να μπαίνει σε λεπτομέρειες για το ποιος έχει δικίο. Η λογική είναι «τετράγωνη» και μασίφ. Δεν πρόκειται να αλλάξει, τουλάχιστον έως το τέλος της θητείας της κ. Μέρκελ, και σίγουρα όχι ενόψει εκλογών, με την τουρκική μειονότητα να παίζει τον ρόλο της.

Η Ελλάδα δεν αναζητεί, και δεν πρέπει να αναζητεί, εχθρούς της Τουρκίας. Αυτό που ψάχνει είναι εταίρους οι οποίοι αντιλαμβάνονται πόσο επικίνδυνος είναι ο αναθεωρητισμός της Αγκυρας, καθώς επιδιώκει αλλαγή κυριαρχίας σε ευρωπαϊκό έδαφος και την πλήρη ηγεμονία στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι Γερμανοί βιάστηκαν μία φορά στη Γιουγκοσλαβία, γιατί δεν είχαν τη γεωπολιτική ωριμότητα να κάνουν υπομονή και να εξετάσουν τις επιπτώσεις των κινήσεών τους. Σε ό,τι αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, η Γερμανίδα καγκελάριος, είναι η αλήθεια, έπαιξε θετικό ρόλο, γιατί ήταν η μόνη Δυτική ηγέτις που μπορούσε και ήθελε να σπρώξει το τηλέφωνο για να μιλήσει στον Ερντογάν. Σε ορισμένες κρίσιμες στιγμές, ίσως και να τον σταμάτησε από το να «τραβήξει τη σκανδάλη». Από εκεί και πέρα όμως, το Βερολίνο είναι σε εντελώς άλλη γραμμή από το Παρίσι. Και μάλλον και από τα στελέχη της νέας αμερικανικής κυβέρνησης, τα οποία άρχισαν να αντιλαμβάνονται ότι άλλον Ερντογάν άφησαν όταν έφυγαν το 2016 και άλλον ξαναβρήκαν τώρα.

Ενα βασικό πρόβλημα είναι πάντως το γεγονός πως η σημερινή ηγεσία της Ε.Ε. λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό με βάση τη γερμανική συμφέροντα. Με ό,τι αυτό σημαίνει για την ελληνική εξωτερική πολιτική.

Απλώς παρεμπιπτόντως

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Το υπουργείο Παιδείας έχει μια κρίσιμη ιδιαιτερότητα, καθώς οι αποφάσεις του επηρεάζουν άμεσα το σύνολο των πολιτών της χώρας, διότι είναι ελάχιστοι εκείνοι που δεν έχουν ένα παιδί, ένα εγγόνι, ένα ανίψι σε κάποια από τις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Είναι ένα καρτοφυλάκιο «ειδικού χειρισμού», και εάν ληφθεί υπ' όψιν ότι τα εκκλησιαστικά ζητήματα εντάσσονται στο καρτοφύλακιο αυτού του υπουργείου, τότε το «μείγμα» ενισχύεται, και κάτω από ειδικές συνθήκες, μπορεί να είναι εκρηκτικό.

«Τούτο το σπίτι», είπε ο Θ. Κολοκοτρώνης δείχνοντας το πρώτο πανεπιστήμιο, «θα φάει εκείνο το σπίτι», και έδειξε τα ανάκτορα. Επαληθεύθηκε πολλές φορές στη διάρκεια της Ιστορίας.

Από τις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης σπουδαιότερη είναι η δεύτερη, διότι στο γυμνάσιο και στο λύκειο διαμορφώνεται ο χαρακτήρας των νέων, ο τύπος του πολίτη ενός έθνους, της ενωμένης, ούτως ειπείν, Ευρώπης σήμερα, της παγκοσμιοποίησης αργότερα. Παρά ταύτα, κατά συνθήκη το ενδιαφέρον των υπουργών Παιδείας εστιάζεται πρωτίστως στην ανωτάτη εκπαίδευση. Προφανώς διότι το πανεπιστήμιο εφοδιάζει με δεξιότητες απασχολήσεως τους νέους, ώστε να ενταχθούν στην παραγωγική διαδικασία. Αλλά ίσως και διότι οι φοιτητές είναι ατιθάσσοι ή κάποιοι εξ αυτών τουλάχιστον.

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, η ηγετική μορφή του 1821, με οξύτατη πολιτική αντίληψη της εποχής του,

αντιμετώπιζε με ιδιαίτερη περίσκεψη την ίδρυση του πρώτου ανωτάτου εκπαιδευτικού ιδρύματος επί της βασιλείας του Οθωνος. «Τούτο το σπίτι», είπε σε συνομιλήτη του δείχνοντας το πανεπιστήμιο, «θα φάει εκείνο το σπίτι», και έδειξε τα ανάκτορα. Επαληθεύθηκε πολλές φορές στη διάρκεια της Ιστορίας.

Καλές οι αναφορές στο παρελθόν, αλλά η ανάγκη αλλαγών είναι αδήριτη. Ανεξαρτήτως όμως της ορθότητας των επιχειρούμενων μεταρρυθμίσεων, αυτό που πρέπει πάση θυσία να αποφύγει πολιτικός ο οποίος υπουργός Παιδείας είναι η συγκρότηση μετώπου ενιαίου καθηγητών, φοιτητών και του συνόλου της αντιπολιτεύσεως. Όσοι αγνόησαν την αρχή αυτή υπέστησαν τις συνέπειες τόσο οι ίδιοι όσο και οι κυβερνήσεις στις οποίες μετείχαν.

Ως προς το θέμα των «αιώνιων φοιτητών» που έχει προσλάβει περίπου μεταφυσικές διαστάσεις, ανεκδοτολογικά και μόνον σημειώνεται ότι ο επιφανέστερος εξ αυτών ήταν ο Κ.Θ. Δημαράς, ο μεγαλύτερος λόγιος του περασμένου αιώνα. Όταν η χούντα τον απέλυσε από τις θέσεις που κατείχε, του επροτάθη από το Πανεπιστήμιο της Σορβόνης να διδάξει στην έδρα του της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Όμως υπήρχε κώλυμα. Ο Δημαράς δεν είχε ολοκληρώσει τις πτυχικές σπουδές του. Πήγε στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης και πέρασε από τα γραφεία των καθηγητών που τον αντιμετώπισαν φιλικότατα και με οφειλόμενη εκτίμηση. Ένας από αυτούς, ο ασημαντότερος, έκρινε σκόπιμο να τον εξετάσει επί της ύλης του μαθήματος του. Δεν έλειψε ο τραγέλαφος ποτέ σε αυτή τη χώρα. Έν πάση περιπτώσει ο Δημαράς πήρε με άριστα το πτυχίο του, ανακηρύχθηκε διδάκτορας και διδάξε επί μία δεκαετία στη Σορβόνη. Εξυπακούεται βεβαίως ότι οι σημερινοί «αιώνιοι φοιτητές» δεν είναι Δημαράδες, αλλά και ούτε άξιοι καταδίκης.

Το διαχρονικό έγκλημα μιας δικτατορίας είναι ότι, και όταν αυτή εκλείψει, αφήνει βαριά σκιά πάνω στην απελευθερωμένη χώρα.

Όπως η παρουσία μιας χούντας διαστρεβλώνει την πολιτική και την κοινωνία, ανακόπτοντας τη φυσική εξέλιξη τους, έτσι η ανάμνησή της μπορεί να χρωματίζει τις μετέπειτα εξελίξεις σε τέτοιο βαθμό που να συνεχίζει να κρατά την πολιτική και τους πολίτες δέσιμους της. Αυτό συμβαίνει σήμερα σε μέρος της ελληνικής κοινωνίας, όπου ο όρος, ο χαρακτηρισμός, το σινιόλο «χούντα» λειτουργεί σαν μοναδικό κριτήριο για την αποτίμηση και απόρριψη αποφάσεων, αλλαγών, απόψεων με τις οποίες οι διαφωνούντες δικαιολογούν τον ξεσηκωμό τους. Όταν ένας λαός παίρνει σοβαρά τη διαφύλαξη της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας του, το άγρυντο μάτι για σιδήπποτε εισάγει τον αυταρχισμό και την ανωμαλία είναι ύψιστο καθήκον όλων. Όταν όμως η σημαία «χούντα» ανεμίζει ως ανάθεμα σε σιδήπποτε συνδέεται με την ομαλή εξέλιξη μιας κοινωνίας που επιχειρεί να λύσει χρόνια προβλήματα, τότε η εμμονή αυτή αποκαλύπτει είτε κυ-

νισμό είτε καθήλωση σε μια νηπιακή αντιμετώπιση των πραγμάτων, όπου όλα είναι ή καλά ή «χούντα». Όταν την ίδια ώρα είμαστε μάρτυρες πραγματικά αυταρχικών καθεστώτων δίπλα μας, η επίκληση του ύστατου κριτηρίου της «χούντας» για ό,τι δεν μας αρέσει σηματοδοτεί υπαρκτό κίνδυνο. Διότι άνθρωποι που δεν καταλαβαίνουν βασικές έννοιες και λέξεις ή δεν είναι ικανοί να διαχειριστούν την πραγματικότητα ή επιχειρούν να αποτρέψουν ώριμη συζήτηση πάνω σε σοβαρά θέματα επιβάλλοντας μια παιδαριώδη αντίληψη σε όσους τους ακολουθούν.

Οι λέξεις έχουν σημασία. Όσοι ασχολούνται με την πολιτική οφείλουν να σέβονται και τη γλώσσα, και την Ιστορία, και αυτούς στους οποίους απευθύνονται. Όταν λοιπόν επιλέγουν να μουντζουρώνουν συνεχώς τους αντιπάλους τους με τη βούρτσα της «χούντας» (ή της «ορμαιοποίησης», όπως επιμένει ο ΣΥΡΙΖΑ στις επιθέσεις του εναντίον του Κυριάκου Μητσοτάκη), τότε εκδηλώνουν και έλλειψη επιχειρημάτων και διάθεση χειραγώγησης των πολιτών μέσω του θυμικού τους, μέσω της διατήρησης ενός φανταστικού κόσμου. Η χούντα έπεσε το '74. Εκτοτε –και πριν γίνει

μέλος της Ε.Ε., και μέσα από τη δεκαετή κρίση– η Ελλάδα ζει τη μακρότερη περίοδο σταθερότητας και ευημερίας στην Ιστορία της. Πολλά προβλήματα παραμένουν, κυρίως όσα πηγάζουν από την ανάγκη να επιβληθεί η αρχή του νόμου, για να εδραιωθεί αίσθημα δικαιοσύνης και εμπιστοσύνης στους θεσμούς. Αυτά, όμως, είναι ζητούμενα από συστάσεως του ελληνικού κράτους. Το γεγονός ότι κυβερνητικές αποφάσεις πάνω σε θέματα διοίκησης (όπως στην περίπτωση των ΑΕΙ) απορρίπτονται ασυζητητί, προκαλώντας θεατρικές εκδηλώσεις απειθείας, είναι από τα διαχρονικά ελληνικά παράδοξα: διαμαρτυρόμαστε για τη δόθεν αδικία εναντίον μας, επιβάλλοντας την αδικία σε άλλους. Η επαναστατική ετοιμότητα δεν εξαντλείται στην αδιαφορία για τους νόμους (και, σήμερα, για την υγεία των άλλων), αλλά φθάνει στον εξουτελισμό των λέξεων και των εννοιών. Εάν δεν μπορούμε να καταλάβουμε τι βλέπουμε, τι ζούμε και τι λέμε, πώς θα κουβεντιάσουμε για να λύσουμε τα προβλήματά μας; Οι λέξεις χρησιμοποιούνται ως ρόπαλα για να διαλύσουν το ευαίσθητο νήμα της συνεννόησης. Χρησιμοποιούνται ακριβώς για να αποκλείσουν συμφω-

νία, δεν είναι παράγωγα της ασυμφωνίας.

Τις τελευταίες ημέρες βλέπουμε στη Ρωσία και στην Τουρκία την αδιστακτη επιβολή του αυταρχισμού σε ανθρώπους που σπκνούν ανίστημα εναντίον του συστήματος. Στην υπόθεση Ναβάλνι, επειδή αυτός υποστηρίζεται από τις ΗΠΑ και την Ε.Ε., η φυλάκισή του δεν συγκινεί τις ευαίσθητες ψυχές των αιώνιων Ελλήνων επαναστατών. Όμως, οι διαμαρτυρίες φοιτητών και καθηγητών του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου εναντίον πρυτάνεως που επέβαλε ο Τούρκος πρόεδρος, ενέπνευσε Έλληνες νεολαίους που αντιτίθενται στον νέο νόμο για τα ΑΕΙ να θεωρούν ότι είναι μέρος κοινού μετώπου εναντίον Ερντογάν και Μητσοτάκη. Σαν να μην έχουν ιδέα του τι διαδραματίζεται στην Τουρκία εδώ και χρόνια. Επιχειρώντας να χειραγωγήσουν την πραγματικότητα, επιδεικνύουν την εθελουφλία τους. Όμως, η δημοκρατία βασίζεται σε άγρυντους, ενημερωμένους πολίτες: εχθροί της δεν είναι μόνο όσοι θέλουν να επιβάλουν τη δικτατορία, αλλά και όσοι επιχειρούν να την παραλύσουν με φαντασιώσεις, ιδεοληψίες και την ανοησία τους.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ατιμώρητοι οι ένοχοι

Κάποιες χιλιάδες (έτσι λογάριάζαν οι δημοσιογράφοι) νέα παιδιά, μερικοί ίσως και φοιτητές, επέβλεπαν τις προάλλες να νεκρωθεί το κέντρο της πρωτεύουσας – μυριοστή φορά. Τι εκβίαζαν τώρα και γιατί; Να ακυρώσει η αυτάρεσκη στην καχεξία της κυβέρνησή μας το μέτρο που σχεδιάζει για την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, τη φύλαξη των πανεπιστημίων – με ειδική υπηρεσία κλητήρων – επιτηρητών.

Σίγουρα, κάθε καινούργιος μισοσυντηρητής του Ακμοσίου με προσοχή, βυθίζει ένα μακρό περισότερο τη χώρα στον πνιγμό της ανέχειας, στη δουλεία των εξαρτήσεων. Αυτή τη διαμαρτυρία διατρόνωσε η διαδήλωση των «φοιτητών»; Οχι βέβαια. Η τυραννική αυθαιρεσία τους απαιτούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανεξέλεγκτος ο παρανοϊκός τους απατούσε μόνο να ανακληθεί η κυβερνητική απόφαση για προστασία των πανεπιστημίων από τον αχαλίνωτο ετιθελισμό του οποιοδδήποτε. Να συνεχίσει να έχει ανεμπόδιση πρόσβαση στους πανεπιστημιακούς χώρους ο κάθε φυλής και γλώσσας λούμπεν αργόσχολος, πρεζάκις, ψυχανώμαλος – να μπορεί ανε

Πού είναι η κυπριακή ηγεσία;

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ο **Ευρωπαϊκός** Οργανισμός Φαρμάκων (ΕΟΦ) άναψε πράσινο φως, αδειοδοτώντας πριν από μερικές μέρες το τρίτο κατά σειρά εμβόλιο, κατά της πανδημίας Covid-19. Πρόκειται για το εμβόλιο της AstraZeneca, του οποίου η έγκριση δόθηκε εν μέσω σφοδρής αντιπαράθεσης μεταξύ της εταιρίας και της Κομισιόν. Όπως παραδόξως, η έγκριση του εμβολίου από την αρμόδια Επιτροπή του ΕΟΦ δόθηκε χωρίς ηλικιακό όριο, παρά το γεγονός ότι όπως ο ίδιος ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων παραδέχεται, δεν υπάρχουν δεδομένα (data) για την επάρκεια του εμβολίου σε άτομα άνω των 55 ετών. Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθεί ότι το εν λόγω εμβόλιο έχει αποτελεσματικότητα περίπου 60%, ενώ η αποτελεσματικότητα των δύο προηγούμενων εμβολίων που έτυχαν έγκρισης, Pfizer/Biontech και Moderna, υπερβαίνει το 90%.

Όπως πληροφορείται η «Κ»,

Τι θα γίνει εάν το εμβόλιο αυτό παρουσιάσει παρενέργειες σε ηλικιωμένα πρόσωπα ή εάν στη συνέχεια διαπιστωθεί ότι δεν είναι αποτελεσματικό σε ηλικίες άνω των 55-60 ετών.

στην πρόσφατη τηλεδιάσκεψη των ηγετών των «27», ο πρωθυπουργός της Αυστρίας Σεμπάστιαν Κουρτς έθεσε ένα σημαντικό ζήτημα. Είπε ότι δεν είναι δυνατόν το εμβόλιο της AstraZeneca να χορηγηθεί σε ευρωπαίους μεγάλης ηλικίας, καθώς τα δεδομένα που υπάρχουν δεν καλύπτουν ηλικίες άνω των 55 ετών. Με τη θέση αυτή συνέπλευσε μια μεγάλη ομάδα χωρών.

-Η Γερμανία, 24 ώρες πριν από την αμφιλεγόμενη απόφαση του ΕΟΦ, γνωστοποίησε ότι το εν λόγω εμβόλιο δεν θα χορηγηθεί σε άτομα άνω των 64 ετών, στη χώρα.

-Η Γαλλία, με δημόσια τοποθέτηση του προέδρου Εμανουέλ Μακρόν, αμφισβήτησε την αποτελεσματικότητα του εμβολίου της AstraZeneca, υποστηρίζοντας ότι δεν μπορεί να χορηγηθεί σε άτομα πέραν των 60 ετών.

-Η Ιταλία έλαβε ανάλογη απόφαση, θέτοντας επίσης ηλικιακό όριο. Το Βέλγιο έθεσε ηλικιακό όριο τα 55 έτη για χορήγηση του εμβολίου.

-Η Πολωνία έθεσε όριο τα 65 έτη. -Και η Ισπανία καθόρισε τη χορήγηση του εμβολίου σε άτομα κάτω των 65 ετών.

-Η Ελλάδα επίσης δρομολόγησε

απόφαση, ώστε το εμβόλιο να χορηγηθεί σε ηλικίες 18-64 ετών.

-Στην ίδια γραμμή και η Δανία.

-Ανάλογη απόφαση δρομολόγησε και η Φινλανδία.

-Αξιοσημείωτο είναι ότι και αυτή η ίδια η Σουηδία (το AstraZeneca είναι βρετανοσουηδικό εμβόλιο) αποφάσισε να θέσει ηλικιακό όριο για χορήγησή του σε άτομα κάτω των 65 ετών, στην παρούσα φάση.

Η Κύπρος τι θα πράξει; Την απάντηση για ένα ζήτημα τέτοιου κεφαλαϊώδους σημασίας, το οποίο απασχολεί ηγέτες κρατών και πολιτικά κόμματα στην Ε.Ε., την άκουσα από τα χείλη μέλους της επιδημιολογικής ομάδας της Κύπρου. Ο κ. Χρίστος Πέτρου, επιστημονικός σύμβουλος για θέματα εμβολιασμών, μιλώντας στον Αντέννα, εξήγησε ότι η Κύπρος θα ακολουθήσει την (σ.σ.αμφιλεγόμενη) θέση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων για χορήγηση του εμβολίου της AstraZeneca ανεξαρτήτως ηλικίας. Ακόμη, δηλαδή, και για τις ηλικίες που δεν υπάρχουν δεδομένα... Αυτό που δεν μας είπε ο κ. Χρίστος είναι τι θα γίνει εάν το εμβόλιο αυτό παρουσιάσει παρενέργειες σε ηλικιωμένα πρόσωπα ή εάν στη συνέχεια διαπιστωθεί ότι δεν είναι αποτελεσματικό σε ηλικίες άνω των 55-60 ετών.

Το βάρος της ευθύνης για ένα τέτοιο ζήτημα είναι τεράστιο. Και πραγματικά, το να βλέπεις τον κ. Πέτρου να την αναλαμβάνει, οκτωμήνους πίσω από μια (σ.σ. αμφιλεγόμενη) απόφαση του ΕΟΦ, την οποία άδειασαν ηγέτες 11 τούλαχιστον κρατών-μελών, είναι αν μη τι άλλο προβληματικό.

Οι συνημτοί που θα μπορούσαν να γίνουν με αφορμή το συγκεκριμένο ζήτημα είναι εύλογοι για το κυπριακό κράτος. Θα ανέμενε κανείς ότι, αν μη τι άλλο, το θέμα αυτό θα απασχολούσε την κυβέρνηση, τη Βουλή και την Επιτροπή Υγείας και όλα τα πολιτικά κόμματα. Όλους δηλαδή αυτούς που έχουν υποχρέωση να διασφαλίσουν ότι η υγεία των Κυπρίων άνω των 60-65 ετών, προστατεύεται στον ίδιο βαθμό, με την υγεία των 65άρηδων Γερμανών, Ιταλών, Γάλλων, Αυστριακών, Φινλανδών, Σουηδών, Βέλγων, Πολωνών, Δανών, Ισπανών και Ελλήνων.

Εάν παρόλα αυτά, το κυπριακό κράτος αποφασίσει να ευθυγραμμιστεί με την προβληματική και αμφιλεγόμενη απόφαση που έλαβε ο ΕΟΦ, θα ήταν καλό να μας εξηγήσει γιατί και να τεκμηριώσει τη θέση του. Και βεβαίως να αναλάβει και την ανάλογη πολιτική ευθύνη ενδεχομένων επιπλοκών στην υγεία του κόσμου... την ψήφο του οποίου αναμένει σε τρεις μήνες.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Στη φωτογραφία ο ηγέτης της ρωσικής αντιπολίτευσης Αλεξέι Ναβάλνι κατά τη διάρκεια της δίκης του (5 Φεβρουαρίου) για συκοφαντία του βετεράνου του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου Ignat Artemenko.

ΕΡΩΤΗΣΗ

Ασύλληπτη διαφθορά και χειροπιαστά αντίβαρα

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η **Κύπρος** βρίσκεται στη σημειωτική κατάσταση, γιατί για δεκαετίες κυριάρχησε μια στρεβλή αντίληψη για την πολιτική —ο παράγων, τα δίκτυα, η αδιαφάνεια, η πολιτική διαπλοκή ανάμεσα στους πελατειακούς διορισμούς και τη διατήρηση της προσωπικής και κομματικής ισχύος. Αυτή η πρακτική εκδηλώθηκε ήδη από τη δεκαετία του '60, θεωρήθηκε ότι «αυτό είναι πολιτική», δεν αμφισβητήθηκε, γιατί κατεστημένες κομματικές ηγεσίες ακολούθησαν την ίδια διαδρομή: να φύγουν αυτοί, να έρθουμε εμείς, να πάρουμε τη ρεβάνς ή να ετοιμαστούν για την επόμενη μάχη, κάνοντας συμμάχους του ποδοπαίου με κύριο στόχο τη νομιμία της εξουσίας.

Πώς ενεργεί μια κοινωνία που αδυνατεί να δώσει λύσεις στα κρίσιμα ζητήματα που βρίσκονται ενώπιόν της; Η απάντηση είναι πολύ κυπριακή: αποφεύγει να τα αντιμετωπίσει, αναζητεί διαρκώς plan B και έτσι πιστεύει ότι διά της μετathέσεως στον χρόνο θα επιλυθούν ως διά μαγείας! Αυτός είναι ο λόγος που παρακολουθούμε ένα κομματικό σύστημα να καταφέρνει να επιβιώνει μέσα από ποικίλα τεχνάσματα και επιθετικές πρακτικές. Πρώτα αποβάλλει όσους έχουν διαφορετική γνώμη, ύστερα επιβάλλει την υποταγή και τη μονολιθικότητα στην κομματική γραμμή και στο τέλος αναγορεύει τον πολιτικό του plan b σε κυρίαρχη δημόσια πρόταση! Μια κοινωνία κατακερματισμένη σε πολλά μικρά αντιμαχόμενα «κάστρα», έχει την «πεισιποίηση» ότι η κοινωνική συνοχή είναι βασικό εμπόδιο στην ατομική κυριαρχία. Έτσι η συνοχή, η κοινότητα αξιών, η αίσθηση ότι μπορούμε μαζί να κάνουμε κάποια πράγματα, παρέδωσε

τη σκυτάλη στην πίστη ότι οι λύσεις βρίσκονται στον διαμοιρασμό των ωφελημάτων, αντί στη θεσμική επίλυση με βάση κανόνες που να διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα.

Η διαρκής στασιμότητα εξέθρεψε την εμπεδωμένη ατιμωρησία. Στις 4/12/2017 ο γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης προσδιόρισε τη θεματολογία της διαφθοράς ως εξής: «Προσφορές στον τομέα της άμυνας, προσφορές στα δημόσια έργα, διαχείριση της κρατικής περιουσίας, διακρίσεις των τουρκοκυπριακών περιουσιών, πολεοδομικές ζώνες, πολεοδομικές χαλαρώσεις, ευνοϊκή μεταχείριση φορολογουμένων, ανοχή στη φοροδιαφυγή, κατάχρηση εκ των έσω γνώσεων για την αγορά τεμαχίων γης των οποίων η αξία θα ανέβαινε, σε όλα υπήρχε διαφθορά, εδώ και δεκαετίες».

Το φεστιβάλ της διαφθοράς έπιασε ταβάνι με την υιοθέτηση «χρυσά διαβατήρια» κάτω από τη διεύθυνση του ίδιου του προέδρου της Δημοκρατίας. Μέχρι 17/8/2020, δόθηκαν 6.774 διαβατήρια (σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Ερευνητική Επιτροπή) και βέβαια αδειευκρίνιστος αριθμός μέχρι 31/10/2020, ίσως 1000. Ο προηγούμενος γενικός εισαγγελέας Κ. Κληρίδης αποκάλυψε στις 3/2/21 πως με δύο γνωματεύσεις της, η Εισαγγελία διέγινωσε ότι υπάρχει «σύγκρουση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» αλλά η κυβέρνηση δεν τις θύματα. Ο ίδιος ο Ν. Αναστασιάδης στην κατάθεσή του στην Ερευνητική Επιτροπή στις 2/2, εμφανίστηκε με το μανδύα του τύπου «δεν άκουσα, δεν γνώριζα, απλώς εγώ προέδρευα». Ενώ δεν παρέλειψε να παρουσιάσει το κατ' ευφημισμό

όραμά του —«το σημαντικό είναι να αποκαταστήσουμε το όνομα του κράτους» (!), αυτό που ο ίδιος μετέτρεψε σε συνώνυμο της γελοιοποίησης.

Τι ευθύνεται γι' αυτή την αρνητική τροπή των πραγμάτων; Στην κορυφή τοποθετώ την απουσία αντίβαρα στην άσκηση εξουσίας — Αρχές που να εποπτεύουν την εφαρμογή κανόνων που έχουν θεσμοθετηθεί. Με βάση το Σύνταγμα της Κύπρου τα αντίβαρα βρίσκονταν στη δομή του 1960 —Ε/κ πρόεδρος, Τ/κ αντιπρόεδρος, κ.λπ. Η αποχώρηση των Τ/κ από τη συνταγματική δομή (1964) απέδωσε στον Ε/κ ηγέτη άπιστευτες εξουσίες, σχεδόν απολυταρχικές. Η υπερσυγκέντρωση εξουσιών οδηγούσε συχνά σε αυθαιρεσίες, σε υπέρβαση εξουσίας, σε αποφάσεις βασισμένες στην αλαζονεία και την ασυδοσία. Τα εναπομείναντα αντίβαρα (με λίγες εξαιρέσεις) δεν μπορούσαν να κάνουν σπουδαία πράγματα, γιατί επιλέγονταν από τη δεξαμενή των «αριστών» —αποτυχημένοι υποψήφιοι, φίλοι και κολλητοί, χωρίς κριτήρια, χωρίς αξιολόγηση.

Τα πιο κατάλληλα συμπεράσματα για το αύριο αφορούν την υιοθέτηση μέτρων και την εφαρμογή μιας πολιτικής με βάση τα αντίβαρα, τον έλεγχο, τη λογοδοσία. Πολλά μπορούν τη διαδικασία που προκύπτει από αλλαγές του θεσμικού πλαισίου, όπως η υιοθέτηση των εισηγήσεων που προτείνει η Ομάδα Κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Διαφθοράς (GRECO). Στις 16 Νοεμβρίου 2020 είδε, μεταξύ άλλων, ότι «η δήλωση των περιουσιακών στοιχείων των βουλευτών θα πρέπει να είναι πιο περιεκτική, ενώ ο έλεγχος αυτών των δηλώσεων να ενισχυθεί», τη σύγκρουση συμφερόντων και

την άσκηση πίεσης («lobbying»), και την απλοποίηση και την αποσαφήνιση των εσόδων και των επιδομάτων που λαμβάνουν οι βουλευτές». Αξίολογη, επίσης, είναι η νομοθετική πρόταση που κατέθεσαν ενώπιον της Βουλής οι εγκεκριμένοι λογιστές/ελεγκτές Χρήστος Παναγιωτίδης και Νίκος Συρίμης, ο νομπελίστας Χριστόφορος Πισσαρίδης, καθώς και ένας νομικός για το πόθεν έσχες (4/2). Αφού χαρακτηρίζουν το υφιστάμενο πλαίσιο του πόθεν έσχες, «ερείπει» που δεν επιδέχεται αναστήλωση», διατυπώνουν σειρά από εισηγήσεις για την ενίσχυση του πλαισίου.

Όλα τα κεντρικά θέματα αφορούν τις γνώσεις που η κοινωνία μας αποκτά μπροστά στις επερχόμενες εκλογικές αναμετρήσεις, σύντομα βουλευτικές (Μάιος 2021) αλλά κυρίως προεδρικές (Φεβρουάριος 2023). Οι εκλογικές συζητήσεις συνηθίζουν να μην αγγίζουν το πεδίο για να αναπτυχθούν εισηγήσεις για τις αναγκαίες λύσεις. Η οργή είναι σημαντική πολιτική αξία. Με προσπάθειες μπορεί να δώσει τη θέση της στις επεξεργασμένες εισηγήσεις για να κατακτήσουμε μια ώριμη λειτουργία ενός συστήματος με εξουσίες και αντίβαρα. Η ενδυνάμωση της εποπτικής διαδικασίας ισούται με την ανάληψη ευθύνης από πρόσωπα με ευρύτερο κύρος, με ικανότητα να επιτύχουν μετρήσιμους στόχους. Τα πρόσωπα που θα τρέξουν ως υποψήφιοι για την προεδρία το 2023 έχουν την αυξημένη ευθύνη να κλείσουν τις μαύρες τρύπες που αφήνει πίσω της η θητεία Αναστασιάδη και να «γεμίσουν» με προγραμματικό «υλικό» μια κοινωνία που αναζητεί νέα σελίδα.

www.larkoslarkou.org.cy

Κοινωνική συναίνεση και δημοκρατία

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Μήπως η πανδημία εκτός από το υγειονομικό σύστημα των ευρωπαϊκών κρατών απειλεί επίσης τους δημοκρατικούς θεσμούς και κυρίως τις ατομικές ελευθερίες; Σ' αυτό τουλάχιστον καταλήγει μελέτη του βρετανικού ομίλου «The Economist» (2/2/2021), που υποβαθμίζει τη Γαλλία από «πλήρη» σε «ελλειμματική» δημοκρατία. Για κάτι τέτοιο ευθύνονται φυσικά οι περιορισμοί και τα έκτακτα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας, που αποτελούν ουσιαστικά στέρηση των ατομικών ελευθεριών.

Σύμφωνα με την έρευνα, η υποχώρηση παρατηρείται σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς οι δημοκρατικές ελευθερίες έχουν συρρικνωθεί σχεδόν στο 70% των χωρών παγκοσμίως και απειλούν ακόμη περισσότερο χώρες με μακρά δημοκρατική παράδοση και ισχυρούς θεσμικούς προσαρμοστές των ατομικών δικαιωμάτων. Η έκθεση δεν επικρίνει τόσο τη λήψη μέτρων όσο την έλλειψη ελέγχου όσων εγκρίνουν μέτρα, όπως γενικούς εγκλεισμούς, αναστολή οικονομικών δραστηριοτήτων ή στέρηση του δικαιώματος κυκλοφορίας

και συνάθροισης των πολιτών. Τέτοια μέτρα όμως προϋποθέτουν τον έλεγχο ανεξαρτήτων από την εκτελεστική εξουσία δημοκρατικών θεσμών. Κι αυτό γιατί, σε αντίθεση περίπτωση, υποβιβάζουν το επίπεδο της δημοκρατίας, αφού αποτελούν ό,τι ο Montesquieu αποκάλεσε «ακραίες πράξεις αυταρχισμού». Με άλλα λόγια, τέτοια μέτρα δεν μπορούν να λαμβάνονται χωρίς κοινωνική συναίνεση, η οποία υπάρχει κατά τη διάρκεια του πρώτου εγκλεισμού του Μαρτίου 2020 αλλά έχει πλέον χαθεί.

Τα νέα αυστηρά μέτρα που ελήφθησαν από τις περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύματος της πανδημίας και που λαμβάνονται ή θα ληφθούν στο εξής, οι αυστηροί εγκλεισμοί και η απαγόρευση κυκλοφορίας, δεν διαθέτουν πλέον την απαραίτητη κοινωνική συναίνεση και κρίνονται αυθαίρετα από μεγάλη μερίδα πολιτών της Ευρώπης. Κατά το πρώτο κύμα, ο φόβος του άγνωστου και η πίστη ότι με τον εγκλεισμό θα ελέγχαμε το φαινόμενο δημιουργήσαν το αναγκαίο κλίμα συναίνεσης

υπέρ των μέτρων. Οι αντοχές της κοινωνίας και της οικονομίας ήταν ακόμη ισχυρές, όπως και η ψυχολογία των ατόμων που βίωναν τον εγκλεισμό ως κάτι πρωτόγνωρο, ως μια νέα εμπειρία που θα τους προσέφερε τη δυνατότητα να ξαναβρούν τον εαυτό τους και την οικогενεία τους. Ο χρόνος που «εξαγόρασαν» με αυτόν τον τρόπο οι κυβερνήσεις όφειλε να τους επιτρέψει να ενισχύσουν τα συστήματα υγείας τους, να γνωρίσουν καλύτερα τη φύση της απειλής και να θέσουν τις βάσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του, με εμβόλιο ή φαρμακευτικές αγωγές. Η αιτιολόγηση του πρώτου εγκλεισμού ήταν απόλυτα ξεκάθαρη στα μάτια των πολιτών που εμπιστευτήκαν και συμμορφώθηκαν, στη συντριπτική πλειοψηφία τους, στα μέτρα των κυβερνήσεών τους. Σήμερα, τα συνεχιζόμενα μέτρα έχουν πλέον κουράσει τους πολίτες. Οι τελευταίοι εξωθούνται σε παραβιακές συμπεριφορές που αποδείκνουν την έλλειψη κατανόησης και συναίνεσης.

Ο έντονος κοινωνικός διάλογος στον ευρωπαϊκό Τύπο θέτει μια σειρά

από εύλογα ερωτήματα γύρω από τις επιπτώσεις των συνεχιζόμενων μέτρων στο κοινωνικό σύνολο. Τα σημαντικότερα αφορούν την ψυχική υγεία των πολιτών, την παιδεία και το μέλλον των νέων καθώς και τη μικρομεσαία οικονομική δραστηριότητα.

Αυτό που παρατηρείται σε μεγάλη μερίδα του πληθυσμού είναι ένα αυξανόμενο αίσθημα ματαιότητας και αδικίας. Ενώ δηλαδή θεωρεί ότι πληττείται σε μέγιστο βαθμό από τα μέτρα, κρίνει ότι επωφελείται ελάχιστα από αυτά. Αυτό το αίσθημα αδικίας αντανακλάται και στις άνωτες επιπτώσεις που έχουν τα μέτρα σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, όπως οι νέοι, οι οποίοι αντικρίζουν ένα εξαιρετικά αβέβαιο μέλλον, ή οι οικονομικά ασθενέστεροι που πλήττονται ανεπανόρθωτα, τη στιγμή που οι οικονομικά εύρωστοι ενισχύονται κι άλλο μέσω της αύξησης του οικονομικού συγκεντρωτισμού και των μονοπωλίων. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που δεν νοείται πλέον κοινωνική συναίνεση υπέρ των αυστηρών μέτρων. Η έλλειψη συναίνεσης φαίνεται κυρίως από

την αυξανόμενη αστυνόμευση και αυστηροποίηση των προστίμων για τους παραβάτες. Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις βρίσκονται εκτεθειμένες στη συνείδηση των πολιτών, καθώς στα μέτρα που υιοθετούν διακρίνονται πατερναλιστικές πρακτικές και «πράξεις αυταρχισμού». Τι θα μπορούσε να ανατρέψει αυτή τη θεώρηση και να οδηγήσει στην κοινωνική συναίνεση, συνηγορώντας υπέρ της αναγκαίας της των μέτρων; Σύμφωνα με τον Jürgen Habermas, μόνο ο λόγος διαθέτει την ικανότητα να δημιουργεί συναίνεση μέσα από τον διάλογο των πολιτειακών αρχών με τους κοινωνικούς εταίρους και τους ερευνητικούς και επιστημονικούς θεσμούς.

Ο λόγος της συναίνεσης μπορεί να επκράσει με δύο τρόπους. Εφόσον πρόκειται για στέρηση ελευθεριών, γενικό εγκλεισμό και απαγόρευση κυκλοφορίας, μέτρα τα οποία μόνο μια οιοσεί κήρυξη κατάστασης πολέμου μπορεί να δικαιολογήσει, δεν αρκεί η απόφαση της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά απαιτείται και η συναίνεση του νομοθετικού

σώματος. Όπως και στην κήρυξη πολέμου, μόνο τα εθνικά κοινοβούλια πρέπει να έχουν δικαίωμα να επιβάλουν τέτοιες έκτακτες μέτρα. Πάντα, σύμφωνα με τη λογική της κοινωνικής συναίνεσης, τα συμβούλια ειδημόνων που προτείνουν τα μέτρα δεν πρέπει να απαρτίζονται αποκλειστικά από ειδικούς ιατρικών κλάδων. Εφόσον τα μέτρα καταλύουν σημαντικούς δημοκρατικούς θεσμούς και δοκιμάζουν το σύνολο της κοινωνίας, στα συμβούλια αυτά πρέπει να εκπροσωπούνται όλες οι επιστήμες, τόσο ιατρικές όσο και κοινωνικές, πολιτικές και φιλοσοφικές, καθώς και όλες οι παραγωγικές και κοινωνικές τάξεις μαζί και η νεολαία. Όσο δεν διασφαλίζεται με τέτοιους όρους η κοινωνική συναίνεση για τη λήψη ακραίων για τους δημοκρατικούς μας θεσμούς μέτρων, οι δημοκρατίες μας παραμένουν ουσιαστικά «ελλειμματικές».

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Αναμφίβολα η πανδημία του κορωνοϊού έχει αλλάξει τον τρόπο ζωής των ανθρώπων σε τέτοιο βαθμό που έχει προκαλέσει αρκετά οικονομικά προβλήματα στην κοινωνία μας. Επομένως, αρκετός κόσμος έχει χάσει τη δουλειά του, ως αποτέλεσμα είναι αυτές που πλήγηκαν αισθητά, αφού αρκετές από αυτές, πιθανόν να μην επαναλειτουργήσουν. Με βάση στοιχεία που κατατέθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, στην Ευρώπη υπάρχουν 25 εκατομμύρια ΜμΕ, οι οποίες απασχολούν περίπου 100 εκατομμύρια εργαζομένους. Ουσιαστικά, οι ΜμΕ αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού πέραν της προσφοράς στην οικονομία και την κοινωνία, παρέχουν δύο στις τρεις θέσεις εργασίας στους πολίτες. Επιπλέον, οι ΜμΕ δρα-

Αρκετές ΜμΕ θα αναγκαστούν να βάλουν λουκέτο ή να περιορίσουν το εργατικό προσωπικό, για να επιβιώσουν, αν τα καταφέρουν, αφού ενοίκια και λειτουργικά έξοδα τρέχουν.

στηριοποιούνται σχεδόν παντού, στις αστικές, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, στηρίζοντας την ευημερία των πολιτών και τις ευκαιρίες κατάρτισης, ακόμη και σε εργαζομένους χωρίς σχετική εμπειρία και χαμηλής ειδίκευσης. Οι μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις αποτελούν το 70% του συνόλου των επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Έρευνα, που διεξήχθη με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού προγράμματος COSME για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των ΜμΕ, ανέδειξε ότι το ποσοστό των οικογενειακών επιχειρήσεων στον μη χρηματοοικονομικό, επιχειρηματικό τομέα στη Δανία ανέρχεται στο 60%, στη Φινλανδία στο 70%, στις Κάτω Χώρες στο 71%, ενώ στην Πολωνία φτάνει το 92%.

Στην Κύπρο οι ΜμΕ, οι οποίες βασίζονται κυρίως στην τουριστική βιομηχανία, έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα. Αρκετές από αυτές θα αναγκαστούν να βάλουν λουκέτο ή να περιορίσουν το εργατικό προσωπικό, για να επιβιώσουν, αν τα

καταφέρουν, αφού τα ενοίκια και τα λειτουργικά έξοδα τρέχουν. Αρκετές ΜμΕ θα δυσκολευτούν να καλύψουν τις καθυστερημένες πληρωμές και τα χρέη στους ιδιοκτήτες των ακινήτων και στους προμηθευτές, με αποτέλεσμα είτε να υπερχρεώνονται, είτε να αναστειλουν τις εργασίες τους. Όσες ΜμΕ αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας θα αναγκαστούν, είτε να δανειστούν λεφτά, είτε να αποδεχθούν ασύμφορες προσφορές από στρατηγικούς επενδυτές για εξαγορά, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ο κίνδυνος εξαφάνισης των παραδοσιακών επενδύσεων και ΜμΕ από την αγορά και την οικονομία. Προτεραιότητα των τοπικών αρχών αποτελεί το γεγονός ότι πρέπει να συμβάλουν στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των ΜμΕ, παρέχοντας διευκολύνσεις τόσο στην καταβολή των δημοτικών φόρων, όσο και στην παρέμβαση τους στο κεντρικό κράτος για διάσωση τους, μέσα από τον καταρτισμό ενός σχεδίου ανάκαμψης των ΜμΕ, μέχρι να γνωριστεί η οικονομική κρίση που προέκυψε από την πανδημία.

Οι τοπικές αρχές θα πρέπει να διαδραματίσουν ρόλο διαμεσολαβητή μεταξύ ΜμΕ και κεντρικού κράτους, αφού βρίσκονται στην καταλληλότερη θέση να γνωρίζουν τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ και η τοπική αγορά γενικότερα. Σε συνεργασία με άλλες ευρωπαϊκές τοπικές αρχές θα πρέπει να συνεργαστούμε στον τομέα της προώθησης της τοπικής οικονομίας, εντοπίζοντας τις αδυναμίες και τα προβλήματα.

Η απώλεια ΜμΕ και το οριστικό κλείσιμο μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων, συνεπάγεται μεγάλο πλήγμα στην τοπική οικονομία, το οποίο έχει σοβαρό αντίκτυπο σε κεντρικό επίπεδο, λόγω της αύξησης της ανεργίας. Οι ΜμΕ είναι αυτές που καθορίζουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα της κάθε τοπικής αρχής, αφού μέσω της διάθεσης των προϊόντων τους, συμβάλλουν στην προώθηση της τοπικής παραγωγής, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας.

Η ευημερία της τοπικής κοινωνίας φαίνεται μέσα από τη λειτουργία των ΜμΕ, οι οποίες αξιοποιούν ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων σε γυναίκες και άνδρες τόσο σε νέους, αλλά και σε ηλικιωμένους ανθρώπους. Οι ΜμΕ όχι μόνο θα πρέπει να σωθούν, αλλά να αναπτυχθούν, να επεκταθούν και να καταστούν ανταγωνιστικές, ανθεκτικές και βιώσιμες, μπροστά στις δύσκολες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που διέρχεται η ανθρωπότητα.

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

«**Σ**την προηγούμενη Επιτροπή είχαμε δει ότι η κατάσταση θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί πιο νωρίς. Αν είχε γίνει, ενδεχομένως η Κύπρος να είχε αποφύγει τη διαδικασία επί παραβάσει. Αλλά έστω και τώρα δεν είναι αργά για να αντιμετωπιστούν αυτά τα θέματα που θάμπωσαν την εικόνα της Κύπρου στην Ευρώπη».

Αυτή η δήλωση ανήκει στον αντιπρόεδρο της Κομισιόν, Μαργαρίτη Σχοινά, ο οποίος σχολίαζε το θέμα με το πρόγραμμα των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων της Κύπρου και το γεγονός ότι η εικόνα της Κύπρου «θάμπωσε» στην Ευρώπη λόγω του προγράμματος. Ουσιαστικά, ο Ευρωπαίος Επίτροπος λέει ότι ο Νίκος Αναστασιάδης και η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ κορόιδευαν επί μακρόν την Ευρώπη για το πρόγραμμα των «χρυσών διαβατηρίων». Κέρδιζαν χρόνο υποσχόμενοι αποτελεσματικά μέτρα τα οποία ποτέ δεν έλαβαν, γι' αυτό και με το πέρασμα του χρόνου ο αριθμός των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αυξανόταν αντί να μειώνεται.

Η δήλωση του αντιπροέδρου της Κομισιόν διαψεύδει τον Νίκο Αναστασιάδη και τους κυβερνώντες ότι δεν γνώριζαν τα προβλήματα. Τα γνώριζαν, αλλά τα απέκρυπταν από τις πολιτικές δυνάμεις και την κοινωνία, λέγοντας ψέματα. Τόσο μεγάλη ήταν η προσπάθεια της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ να αποκρύψει τα προβλήματα, που ακόμα και τις δύο γνωματεύσεις της Νομικής

Δεν γνωρίζω, δεν θυμάμαι...

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ**

Υπηρεσίας του κράτους (το 2015 και 2016) στο θέμα τις κράτησε επιτασφράγιστες στα συρτάρια για να μην μάθει κανείς τίποτα. Μαζί με την απόκρυψη των προβλημάτων, η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ κατέφυγε και στα πατριωτικά αντανακλαστικά των πολιτών. Όποτε έβγαιναν πληροφορίες για τις λαμογιές εκατομμυρίων που γίνονταν στο πλαίσιο του προγράμματος πο-

Ουσιαστικά, ο Ευρωπαίος Επίτροπος λέει ότι ο Νίκος Αναστασιάδης και η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ κορόιδευαν επί μακρόν την Ευρώπη για το πρόγραμμα των «χρυσών διαβατηρίων»

λιτογραφήσεων, οι κυβερνώντες τις απέδιδαν σε σκοπιμότητες που στόχευαν να πλήξουν την Κύπρο.

Με αυτόν τον τρόπο είχε τοποθετηθεί ο Νίκος Αναστασιάδης τον Ιανουάριο του 2019, όταν η Κομισιόν δημόσια προειδοποίησε την κυβέρνηση του ΔΗΣΥ ότι θα λάβει μέτρα εναντίον της Κύπρου για τα «χρυσά διαβατήρια». Την κατηγορήσε ότι εξυπηρετεί σκοπιμότητες των ανταγωνιστών της Κύπρου! Ακόμα και όταν τον περασμένο Αυγουστο ο Αλ Τζαζίρα είχε προβάλει

το πρώτο ρεπορτάζ του για τα «χρυσά διαβατήρια», η αντίδραση της κυβέρνησης ήταν ότι πίσω από τις αποκαλύψεις βρίσκεται τουρκικός δάκτυλος.

Όσοι δε στο εσωτερικό άσκησαν κριτική για τα κακώς έχοντα του προγράμματος, γίνονταν αντικείμενο επιθέσεων από μέρους της κυβέρνησης ότι τάχα πλάνητουν την εικόνα της χώρας μας, λέγοντας χαρακτηριστικά ότι «μόνοι μας πυροβολούμε τα πόδια μας». Εγείρεται το ερώτημα: αφού η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ γνώριζε τα προβλήματα και τους κινδύνους για τη χώρα μας, γιατί άφησε τα πράγματα να οδηγηθούν στον διεθνή διασυρμό της Κύπρου και στην καταγγελία της από μέρους της Ε.Ε.; Από τα γεγονότα και τις εξελίξεις γίνεται προφανές ότι η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ, αντί την προστασία της Κύπρου από τους κινδύνους, προτίμισε να εξυπηρετήσει τα ισχυρά συμφέροντα μεγάλων δικηγोरικών, λογιστικών, ελεγκτικών γραφείων και εταιρειών ανάπτυξης γης. Πολλά από αυτά τα γραφεία και εταιρείες έχουν ισχυρές σχέσεις με την κυβέρνηση και επηρεάζουν καθοριστικά τις αποφάσεις και ενέργειές της. Οι αποφάσεις της κυβέρνησης προφανώς επηρεάστηκαν και από το γεγονός ότι στενοί συγγενείς του ίδιου του προέδρου, καθώς και πρώην και νυν μελών της κυβέρνησης επωφεληθήκαν του προγράμματος.

Η αυταπόδεικτη σύγκρουση συμ-

φέροντος του προέδρου και μελών της κυβέρνησης θέτει τεράστιο ζήτημα πολιτικής και ηθικής τάξης για τους κυβερνώντες. Τους καθιστά μέρος του προβλήματος της διαπλοκής και της διαφθοράς που επί των ημερών της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ έχει πραγματικά απογειωθεί, όπως καταγράφεται σε αξιόπιστους διεθνείς δείκτες. Γι' αυτή την απαράδεκτη, σε ένα ευνοούμενο κράτος, κατάσταση η κυβέρνηση δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη. Ούτε για το σκάνδαλο των «χρυσών διαβατηρίων», ούτε για τη σύγκρουση συμφερόντων, ούτε για τον διεθνή διασυρμό της Κύπρου. Ο Νίκος Αναστασιάδης «έξεχασε» όσα έλεγε το 2013, ότι δηλαδή στα δύσκολα ο πρόεδρος πρέπει να αναλαμβάνει την ευθύνη και να βγαίνει μπροστά, θέση την οποία προεκλογικά στέγασε κάτω από το σύνθημα «Η κρίση θέλει ηγέτη».

Ο Ν. Αναστασιάδης «έξεχασε» και αυτά που έλεγε ότι προτιμά να είναι ωφέλιμος παρά αρεστός και με τις πράξεις του κατέληξε να μην είναι ούτε ωφέλιμος ούτε και αρεστός. Οκτώ χρόνια παραμονής στην προεδρία ο Ν. Αναστασιάδης μπορεί να μην έπεισε ότι η «κρίση θέλει ηγέτη», έπεισε όμως ότι η διαφθορά επί ημερών του εξέθεσε ανεπανόρθωτα τον ίδιο και, πιο σημαντικό, την Κυπριακή Δημοκρατία. Σε αυτό πέτυχε απόλυτα!

Ο κ. Στέφανος Στεφάνου είναι εκπρόσωπος Τύπου του ΑΚΕΛ, βουλευτής.

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Διαφθορά, κράτος και πολίτες

Της **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ**

Με αφορμή τις αποκαλύψεις του Αλ Τζαζίρα, βρεθήκαμε κατάφατσα μ' ένα κράτος όπου οι αξιωματούχοι του «δεν αντιλαμβάνονται» τι σημαίνει η έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων.

στην Κύπρο. Με αφορμή τις αποκαλύψεις του Αλ Τζαζίρα, βρεθήκαμε κατάφατσα μ' ένα κράτος όπου οι αξιωματούχοι του «δεν αντιλαμβάνονται» τι σημαίνει η έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων. Βουλευτές ψηφίζουν νόμους από τους οποίους ευνοούνται οι ίδιοι, το Υπουργικό Συμβούλιο έχει θεσμοθετήσει τη διαφθορά και τη διάκριση των πολιτών σε δύο κατηγορίες με την υιοθέτηση μεγάλου αριθμού παρεκκλίσεων από νόμους και πολεοδομικές αποφάσεις. Με γνώμονά τους το συμφέρον των λίγων αντί

των πολλών υιοθετούν μια αλογη πολιτική έναντι του περιβάλλοντος που θα το πληρώσουν ακριβά οι μελλοντικές γενιές εν όψει και των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής.

Πρόσφατα έγιναν εξαγγελίες μέτρων από τον πρόεδρο. Είναι, όμως, γνωστό ότι χωρίς μηδενική ανοχή κανένας νόμος δεν είναι αρκετός για να καταπολεμήσει τη διαφθορά. Νόμους έχουμε πολλούς, αλλά δεν τους εφαρμόζουν οι διοικητικές αρχές. Για την ανομία που επικρατεί, με τρανή απόδειξη την προτροπή του αρχιεπισκόπου προς τον πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι «πρέπει να σταματήσουμε να κλέβουμε» και την κατεδάφιση από τον ίδιο διατηρητέων οικοδομών, έχει ευθύνη η Εισαγγελία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, η Αστυνομία και η δικαστική εξουσία, με αρκετές υποδείξεις προς αυτές τις εξουσίες στην Έκθεση της Ε.Ε. για το κράτος Δικαίου του 2020.

Παρακολουθούμε εμβρόντητοι την αποποίηση ευθυνών από εμπλεκόμενους υπουργούς, την επίκληση του οικονομικού πατριωτι-

σμού, δικαιολογώντας στο όνομα της οικονομικής ανάπτυξης τον διασυρμό της Κύπρου. Δεν κατανοούν τι έκαναν, δεν απολογούνται και δεν αλλάζουν. Σε αυτόν τον τόπο οι νομοταγείς πολίτες κατάντησαν οι ηλίθιοι της παρέας! Δυστυχώς, πολλοί πολίτες έχουν τη λανθασμένη εντύπωση ότι για όλα τα δεινά φταίνε οι πολιτικοί, χωρίς να αντιλαμβάνονται ότι είναι οι πολίτες που τους δίνουν την εντολή να τους υπηρετήσουν από το αξίωμα του προέδρου ή του βουλευτή και έχουν δικαίωμα να απαιτούν διαφάνεια και λογοδοσία.

Ο Νέσσον Μαντέλα είπε κάποτε: «Όταν δείτε ότι η κυβέρνηση και οι συγγενείς τους καταλυστεύουν τη χώρα, πρέπει να δείξετε ανυπακοή, να ξεσπκωθείτε, να βγειτε στους δρόμους, να τους διώξετε από τη χώρα, να τους εξορίσετε, να κρατικοποιήσετε τα άνομα κέρδη τους!» Υπό το σοκ των αποκαλύψεων μερίδα πολιτών βγήκε στους δρόμους με απαίτηση τις παραιτήσεις των υπευθύνων του διασυρμού. Δεν είμαστε όσοι έπρεπε για να φέρουμε

την αλλαγή. Κουνήθηκε λίγο το θεμέλιο του σαθρού κράτους και τώρα προσπαθεί να βρει βηματισμό για να περάσει και αυτόν τον κόλαφο.

Δεν αλλάζουν, όμως, οι κοινωνίες, αν δεν αλλάξουν οι πολίτες. Αυτό είναι το ζητούμενο τώρα. Με γνώση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών μας αλλά και των ευθυνών των πολιτικών. Με ενημέρωση και συλλογικότητα να απαιτήσουμε το αυτονόητο, την ισοπολιτεία, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

Γιατί, όταν το κράτος δικαίου υποχωρεί, τότε και η προστασία και η απόλαυση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών είναι υπό απειλή. Πάνω από όλα πρέπει να αναλάβουμε την ευθύνη για το ποιους εκλέγουμε με μας εκπροσωπούν. Όπως είπε ο Τζορτζ Όργουελ, «ο λαός που επιλέγει διαφθαρμένους πολιτικούς δεν είναι θύματα αλλά συνένοχοι».

Η κα Αλεξάνδρα Ατταλίδου είναι τέως εκπρόσωπος Τύπου του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο και ακτιβίστρια.

Προεδρικές παραδοχές στην Ερευνητική

Τι είπε και τι προσπέρασε ενώπιον της Επιτροπής ο Νίκος Αναστασιάδης για τη διαχείριση του προγράμματος πολιτογραφήσεων

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η παρουσία του προέδρου της Δημοκρατίας ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής για το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων μπορεί να σηματοδοτεί το τέλος μιας περιόδου ενταξιοποίησης της κυβέρνησης με το εν λόγω θέμα, ωστόσο, αξία έχει μια δεύτερη ανάγνωση των όσων είπε ο Νίκος Αναστασιάδης για τη διαχείριση του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος (ΚΕΠ). Στην σχεδόν τριώρη κατάθεσή του, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κράτησε τις ισορροπίες έχοντας ενώπιόν του τις πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης και συνεπώς του ίδιου, αλλά και την κατάρρευση του προγράμματος κάτω από το βάρος των αποκαλύψεων.

Σε μικρότερη ένταση απ' ό,τι οι Χάρης Γεωργιάδης και Κωνσταντίνος Πετρίδης, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, από τη μία, παραδέχθηκε τα κακώς κείμενα του προγράμματος και, από την άλλη, όπου απαιτήθηκε, οι αναφορές του σε δύσκολες στιγμές του προγράμματος ήταν επιφανειακές, η δε ανάληψη ευθυνών προκύπτει μόνο από τα συμφορόζοι. Η κατάθεση του προέδρου της Δημοκρατίας σε αντιπερισπασμό με τα γεγονότα από το 2013 και μετά, αποκαλύπτει και την εκκωφαντική σιωπή που υπήρχε σε όλα τα επίπεδα και που έσπασε, όταν η οσμή που άφηνε πίσω του το πρόγραμμα βγήκε εκτός Κύπρου.

Παρακολουθώντας κάποιες προσεκτικά την κατάθεση του κ. Αναστασιάδη, το πρώτο και σημαντικότερο που ανακαλύπτει είναι η ανοχή που επιδείχθηκε τότε, απέναντι σε όσους διαχειρίστηκαν το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων, πολιτικούς και μη, και η απουσία κάθε μορφής ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας από τη νομοθετική. Και στα δύο ζητήματα ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είπε «μερικές» αλήθειες, ενώ με κάποιες πλευρές τους ασχολήθηκε επιδερμικά, ρίχνοντας έτσι στα μαλακά τον ίδιο και την κυβέρνηση γι' αυτά τα οποία είναι τοις πάσι γνωστά: τις ευθύνες του ίδιου και της κυβέρνησής του, που διαχειρίστηκε το πρόγραμμα για σχεδόν οκτώ χρόνια και για το γεγονός ότι –ασχέτως των όσων υποστηρίζονται– η κυβέρνηση προχώρησε σε διορθωτικές κινήσεις μόνο υπό το βάρος των δημοσιογραφικών αποκαλύψεων.

Δεν είδαν – Δεν άκουσαν

Ένα σημαντικό κομμάτι της κατάθεσής του προέδρου της Δημοκρατίας ήταν η χρονική στιγμή που διαπιστώθηκαν τα κενά και οι ελλείψεις του ΚΕΠ. Στο σημείο αυτό, ο κ. Αναστασιάδης απέδωσε στις αλλαγές που συντελέστηκαν μετά το 2013, σε προσπάθεια αυτοπροσώπων του ΚΕΠ. Ωστόσο, όπως και ο ίδιος παραδέχθηκε, μετά το 2018 και το σάλο που είχε ξεσπάσει σε εγχώρια και διεθνή Μέσα Ενημέρωσης, λήφθηκαν δραστικά μέτρα. Όπως ανέφερε στην Επιτροπή, στις 13 Φεβρουαρίου 2019, η κυβέρνηση έθεσε επιπρόσθετες δικλίδες ασφαλείας, οι οποίες αποτελούσαν εισηγήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Πρώτον οι αιτητές να είναι κάτοχοι θεώρησης Schengen σε ισχύ και δεύτερον να αποκλείονται αιτητές που έχουν απορριφθεί από οποιοδήποτε άλλο κράτος – μέλος της Ε.Ε.

Όπως προκύπτει και από το ρεπορτάζ της «Κ», στις 31 Μαρτίου 2019, «αυτό το οποίο φάνηκε πως δεν πρέπει απαρτίζονταν στην Ε.Ε. είναι η παραχώρηση διαβατηρίων σε κάποια πρόσωπα κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής αλλά και κατόπιν του επενδυτικού προγράμματος». Επιπλέον «κύκλοι στο Στρασβούργο έλεγαν, μετά την ψυφοφορία της περασμένης Τρίτης, (26/03/2019) πως αυτό που εννοεί δεν είναι τα προγράμματα παραχώρησης διαβατηρίων, αλλά το φιλτράρισμα που γίνεται στα πρόσωπα που δίνονται».

Τα προφανή ερωτήματα είναι: Γιατί έπρεπε να περάσουν τρία χρόνια για να υποθεθεί η κυβέρνηση το κριτήριο άδειας διαμονής του αιτητή στην Κύπρο, ως μια από τις

“

Ο Νίκος Αναστασιάδης υπεραμύνθηκε των κυβερνητικών επιλογών στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων, ωστόσο, στο κομμάτι των ελέγχων, οι αντιδράσεις της κυβέρνησης εκδηλώθηκαν με αργοπορία.

“

Ο πρόεδρος έδειξε να μη γνωρίζει την ύπαρξη δύο επιστολών της Νομικής Υπηρεσίας, στις οποίες εκφράζονταν οι ανησυχίες των Βρυξελλών για τη συμβατότητα των πολιτογραφήσεων με το δίκαιο της Ε.Ε.

Ο Νίκος Αναστασιάδης, ενώπιον της Επιτροπής, ξεκαθάρισε πως δεν προέκυψε ζήτημα σύγκρουσης συμφερόντων υπουργών και του ίδιου, κατά τη διαδικασία εξέτασης των φακέλων που έφθναν στο Υπουργικό Συμβούλιο για απόφαση.

Επιστολές που αγνοούνται και ενστάσεις Υπουργών

Από την κατάθεση του προέδρου της Δημοκρατίας προέκυψε πως ο ίδιος είχε άγνοια για δύο επιστολές του τέως γενικού εισαγγελέα, στις οποίες εκφραζόντουσαν οι ανησυχίες των Βρυξελλών για το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων της Κύπρου. Το μέλος της Επιτροπής Παύλος Ιωάννου σε κάποια στιγμή της ακρόασης ρώτησε τον πρόεδρο της Δημοκρατίας:

ΠΑΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ: Γνωρίζατε για επιστολή της Γενικής Εισαγγελίας προς το ΥΠ.ΕΣ σχετικά με

το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων; **ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:** Οι πολιτογραφήσεις είναι κυριαρχικό δικαίωμα των κρατών και όχι του ενωσιακού δικαίου.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ: Γνωρίζατε για τις επιστολές; **ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:** Γνωρίζω ο ΥΠ.ΕΣ.

Στο σημείο αυτό παρενέβη ο πρόεδρος της Ερευνητικής Επιτροπής και απευθυνόμενος προς τους δημοσιογράφους που κάλυπταν την κατάθεση του προέδρου της Δημοκρατίας, τους επέστησε

την προσοχή τονίζοντας πως πρόκειται για διαβαθμισμένο έγγραφο. Όπως έγινε γνωστό μετά το πέρας της κατάθεσής, η αρμόδια λειτούργος της Νομικής Υπηρεσίας για θέματα ευρωπαϊκού δικαίου, είχε αποστείλει δύο επιστολές (2015 και 2016) στον τότε Υπουργό Εσωτερικών, αναφορικά με το ΚΕΠ και τις ανησυχίες που εκφράστηκαν από ευρωπαϊκά όργανα για τη συμβατότητα του προγράμματος με το δίκαιο της Ε.Ε. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έδειξε να μη γνωρίζει για τις επιστολές.

προϋποθέσεις; Γιατί έπρεπε να εκδηλωθούν οι αντιδράσεις της Ε.Ε. για να πάρει δραστικά μέτρα;

Τα ΠΕΠ

Το ίδιο ερώτημα σχετικά με τον χρόνο λήψης μέτρων, καθώς και το πλαίσιο ελέγχων προκύπτει και από τις αποκαλύψεις για παραχώρηση διαβατηρίων σε πρόσωπα με ποινικό μητρώο, όπως του Μαλαϊσιανού επενδυτή, αλλά και αξιωματούχων του καθεστώτος της Καμπότζης. Το πλαίσιο παραχώρησης, σύμφωνα με τα όσα κατέθεσε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενισχύθηκε στις 25 Ιουλίου του 2019 όταν το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε «τον αποκλεισμό προσώπων υψηλού κινδύνου ή πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων», καθορίζοντας έντεκα συγκεκριμένες κατηγορίες. Σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Κ» στις 20 Οκτωβρίου 2019, τα κυπριακά διαβατήρια στους Καμποτζιανούς πέρασαν από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Νοέμβριο του 2017. Επίσης, στο ίδιο ρεπορτάζ «δικηγονικά γραφεία αλλά και εμπλεκόμενα πρόσωπα με το πρόγραμμα των «χρυσών διαβατηρίων», περιγράφονταν στην «Κ» μία εικόνα σύμφωνα με την οποία διαβατήρια της Κυπριακής Δημοκρατίας παραχωρούνταν τότε, ούτε λίγο ούτε πολύ, με συννοτικές διαδικασίες και με υποτυπώδεις ελέγχους, κατά την πρώτη περίοδο έναρξης του επενδυτικού σχεδίου.

Όπως χαρακτηριστικά μάς επισημάνθηκε, την περίοδο εκείνη περίεχ του σχεδίου στήθηκε ένας ολόκληρος μηχανισμός, προς ομαλή και τάχιστα διεκπεραίωση των αιτημάτων που υπήρχαν».

Το πάρτι των διαβατηρίων

Εν αντιθέσει με τα όσα είπε για τις αλλαγές, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ήταν ιδιαίτερα δεικνός όταν ρωτήθηκε εάν το ΚΕΠ έτυχε κατάχρησης:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ: Αφορούσε την αλόγιστη διαφήμιση, που έδινε την εντύπωση πως η Κυπριακή Δημοκρατία πουλούσε διαβατήρια. Στις πλείστες περιπτώσεις μιλούσαν για αγορά και όχι απόκτηση διαβατηρίων. Τους είχα προειδοποιήσει ότι με τη συμπεριφορά αυτή θα οδηγηθεί το πρόγραμμα σε κατάργηση. Με την τακτική αυτή από παρόχους έγινε κατάχρηση του προγράμματος.

Παρά το γεγονός ότι το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων είχε ως αποστολή την ενίσχυση της οικονομίας,

πéριε αυτού για αρκετά χρόνια στήθηκε ένα πάρτι εκατομμυρίων, τα οποία δεν φαίνεται να διοχετεύθηκαν στους τομείς της οικονομίας που είχαν πραγματική ανάγκη. Σχετικό ρεπορτάζ της «Κ» επίσης στις 20 Οκτωβρίου 2019 φιλοξενούσε πληροφορίες, από πηγές όχι άσχετες με το πρόγραμμα. «Όπως μας ειπώθηκε χαρακτηριστικά, κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής του σχεδίου σε κάποιες περιπτώσεις αμφιλεγόμενων προσώπων τα ποσά που δαπανήθηκαν σε υπηρεσίες, άγγιξαν έως και το 1 εκατ. ευρώ. Ποσά επίσης που δεν διοχετεύθηκαν στην πραγματική οικονομία». Η επιβεβαίωση όλων αυτών ήλθε με τις αποκαλύψεις του Al Jazeera και τα όσα ακούγονται στο επίμαχο βίντεο. Με βάση την κατάθεση του προέδρου της Δημοκρατίας, μέτρα για τερματισμό κατάχρησης του

προγράμματος λήφθηκαν πέντε χρόνια μετά το 2013, με τη δημιουργία Μητρώου Παρόχων Υπηρεσιών Σχεδίου Πολιτογράφησης Επενδυτών, και την Εισαγωγή Κώδικα Συμπεριφοράς που οι εγγεγραμμένοι πάροχοι θα πρέπει να εφαρμόζουν και οι οποίοι καθόριζε τις υποχρεώσεις έναντι των πελατών τους και του ΚΕΠ.

Πιέσεις

ΜΥΡΩΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ: Έγιναν συστάσεις από Ε.Ε.;

ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ: Γίνονταν κάποιες συστάσεις, γενικές κατά διαστήματα. Η πιο σοβαρή ήταν προς το τέλος του προγράμματος πολιτογραφήσεων.

Η πιο σοβαρή στην οποία αναφέρθηκε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ήταν το πρωτοσέλιδο δημοσίευμα της «Κ» στις 18 Οκτωβρίου 2020, στο οποίο αναφερόταν ότι παρά τα μέτρα που λήφθηκαν, το ΚΕΠ προωθήει για συζήτηση στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Παρά την προεδρική αναφορά σε κάποιες συστάσεις, πολύ πριν από την κατάργηση του προγράμματος, η Λευκωσία κατά διαστήματα γινόταν δέκτης ανησυχιών που προέρχονταν και από την πλευρά Αμερικανών αξιωματούχων. Ανησυχίες που είχαν καταγραφεί σε δύο ρεπορτάζ της «Κ», σε διάστημα οκτώ μηνών. Στο πρώτο, στις 27 Οκτωβρίου 2019, που έγινε στον απόηχο των αποκαλύψεων για την παραχώρηση διαβατηρίων σε πρόσωπα του καθεστώτος της Καμπότζης. Στο δεύτερο, ημερομηνίας 10 Μαΐου 2020, όπου υπήρχε και τοποθέτηση της προέβει των ΗΠΑ στη Λευκωσία: «Δεν έχουμε υπόψη οποιεσδήποτε πρόσφατες συνομιλίες, μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κυπριακής Δημοκρατίας (ROC) αναφορικά με αυτό το ζήτημα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν εκφράσει τις ανησυχίες τους, προηγουμένως, σε αξιωματούχους της Κυπριακής Δημοκρατίας (ROC)». Σύμφωνα με το ίδιο ρεπορτάζ, «κυβερνητική πηγή με την οποία μίλησε η «Κ» έλεγε πως οι Αμερικανοί το τελευταίο διάστημα δείχνουν μεγαλύτερη προσοχή στις κυπριακές πολιτογραφήσεις απ' ό,τι στο παρελθόν. Η ίδια πηγή σημείωνε πως μετά το 2013, όταν το πρόγραμμα πήρε την τελική μορφή του, οι ΗΠΑ κατά διαστήματα, στο παρασκήνιο και με διακριτικότητα, έδειχναν να ενδιαφέρονται για περιπτώσεις πολιτογραφήσεων και όχι για το καθαυτό πρόγραμμα».

Μισή παραδοχή

Ο Νίκος Αναστασιάδης ήταν ιδιαίτερα δεικνός για το πώς ενεργούσε το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώπιον του οποίου κατέληγαν οι αιτήσεις για πολιτογράφηση. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, απαντώντας στα επικριτικά σχόλια των προηγούμενων ημερών, περιέγραψε μια διαδικασία fast track εξέτασης των φακέλων, απορρίπτοντας τα περί σύγκρουσης συμφερόντων. «Δεν μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο αφού δεν αναγραφόταν ο πάροχος στην αίτηση».

Σε ό,τι αφορά τον ίδιο, επικαλέσθηκε το Σύνταγμα ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν μπορεί να απέχει των εργασιών του Υπουργικού Συμβουλίου, εκτός εάν «συμβαίνει κάτι με την υγεία του, ή αν βρίσκεται στο εξωτερικό». Ωστόσο τα όσα ανέφερε ο Νίκος Αναστασιάδης –αν και κινούνται στη σφαίρα του πραγματικού– έρχονται σε σύγκρουση με τη «Χάρτα Δεοντολογίας» που ο ίδιος εισήγαγε το 2013 και την υπέγραψαν όλα τα μέλη της κυβέρνησής του. «Τα μέλη της κυβέρνησης υπηρετούν το γενικό συμφέρον. Οφείλουν, όχι μόνο να ενεργούν με απόλυτη αμεροληψία αλλά και να αποτρέπουν κάθε υποψία προσωπικού συμφέροντος...». Στο πνεύμα της Χάρτας μέλη της κυβέρνησης, συγγενικά πρόσωπα των οποίων παρείχαν υπηρεσίες σε αιτητές του προγράμματος, θα έπρεπε να απεικνάζονται από τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για τις κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματικών.

Το καλοκαίρι οι αποφάσεις για το 2023

Το όνομά μου ακούγεται για τις προεδρικές όμως επί του παρόντος αγωνιά για το Βαρώσι, λέει ο δικηγόρος Αχιλλέας Δημητριάδης

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μέχρι το καλοκαίρι αναμένεται να ξεκαθαρίσει το ζήτημα των προεδρικών εκλογών, αναφέρει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο γνωστός νομικός Αχιλλέας Δημητριάδης, ο οποίος παραδέχεται πως το όνομά του ακούγεται για την προεδρία. Όπως σημειώνει, επί του παρόντος, αγωνιά για το Βαρώσι και πως θέλει να φανεί χρήσιμος. Ο ίδιος αναλύει τον εντεκάλογο του τίμιου κράτους που έχει δημοσιοποιήσει, τα χρυσά διαβτήρια, τις σχέσεις σύγκρουσης συμφέροντος και το δικηγορικό γραφείο του Νίκου Αναστασιάδη, σημειώνοντας πως η ουσία δεν είναι να αλλάξει το όνομα του δικηγορικού του γραφείου ο Νίκος Αναστασιάδης αλλά πως «η ουσία του προβλήματος

“

Πιστεύω πως χρειάζεται μία σταυροειδής διαπραγμάτευση στα Έξι Σημεία του Πλαισίου Γκουτιέρρες. Να μας δώσουν για παράδειγμα κάτι στην ασφάλεια και εγγυήσεις, να δώσουμε στα στρατεύματα.

είναι ότι χρησιμοποιείται αυτό το γραφείο για να γίνονται υποθέσεις, οι οποίες είχαν να κάνουν με το Προεδρικό. Αυτή είναι η διαπλοκή». Σε ό,τι αφορά το Κυπριακό πιστεύει στη σταυροειδή διαπραγμάτευση, η οποία θα χρειαστεί πολλή μελέτη. Χαρακτηρίζει άστοχη την εξωτερική πολιτική και απαντά γιατί δεν θα πάει στη Νέα Υόρκη.

—Πώς σας φάνηκε η κατάθεση του Προέδρου στην ερευνητική επιτροπή;

—Δεν πήρα τις απαντήσεις που ανέμενα ότι θα έπαιρνα.

—Τι αναμένετε δηλαδή;

—Να βγει στην επιφάνεια αυτή η σαθρή κατάσταση με τα χρυσά διαβτήρια. Οι απαντήσεις δεν ήταν ικανοποιητικές. Είμαστε στον όγδοο χρόνο διακυβέρνησης και ακόμα εξαγγέλλουμε χάρτες δεοντολογίας οι οποίες θα έπρεπε να είχαν ήδη γίνει. Το εντυπωσιακό είναι ότι η γενική εισαγγελία φαίνεται να είχε προειδοποιήσει δύο φορές την εκτελεστική εξουσία για το παράνομο αυτής της διαδικασίας. Μην ξεχνάτε ότι ως χώρα βρισκόμαστε ενώπιον της Κομισιόν για το πρόγραμμά και υπάρχει διαδικασία εναντίον μας, που ενδεχομένως να καταλήξει στο Δικαστήριο της ΕΕ. Γίνεται λοιπόν κάποιες από τις γνωματεύσεις του Γενικού Εισαγγελέα να είναι δεσμευτικές και άλλες όχι;

—Το επικείμενο, βεβαίως, είναι πως δεν μπορούν να περνούν όλα από τον Πρόεδρο. Θεωρείτε πως έγιναν κατακρήσεις ή απλώς κάποιος έκαναν τα στραβά μάτια;

Μετά το βίντεο του Al Jazeera, έχουμε γίνει περίγελος στον κόσμο. Αυτός ο διασυρμός της χώρας είναι ανεπανόληπτος.

—Το λιγότερο είναι τα στραβά μάτια και το χειρότερο είναι η διαπλοκή. Πάντοτε ο καπετάνιος έχει την ευθύνη του πλοίου. Στην περίπτωση του Υπουργικού, η έννοια της σύγκρουσης συμφέροντος ήταν ο κανόνας. Δεν γίνεται να ήσουν μέλος του Υπουργικού, να έχεις ιδίον συμφέρον σε θέματα που εξετάζονται από το Υπουργικό και να μην το δηλώνεις. Αυτό το ζήτημα σύγκρουσης συμφερόντων είναι μείζον.

—Πώς;

—Για παράδειγμα, στη Χάρτα που υπογράφηκε από τα μέλη του Υπουργικού. Αναφέρεται εκεί πως πρέπει να αποτρέπεται κάθε «υποψία προσωπικού συμφέροντος». Η αλήθεια είναι πως δυσκολεύτηκα να τη βρω και μάλιστα δεν τη βρήκα υπογεγραμμένη. Έχει σημαντικούς όρους, όπως για παράδειγμα η διαδικασία αποδοχής δώρων. Δεν είδα άτομα να δηλώνουν σύγκρουση συμφέροντος ούτε να παραιτούνται όπως προβλέπεται, επειδή παραβίασαν τη Χάρτα.

—Μπορούσαν να ξέρουν για όλες τις αιτήσεις που τους αφορούσε; Υπήρχε τρόπος να αποφευχθεί κάτι τέτοιο;

—Βεβαίως. Ο λειτουργός που ετοιμάζει την αίτηση δεν ξέρει ότι ο ένας σχετίζεται με τον άλλο; Κι αν δεν το ξέρει, σημαίνει πως δεν κάνει καλά τη δουλειά του.

—Είναι θέμα των λειτουργών να δουν τη σύγκρουση συμφέροντος;

—Το Υπουργείο Εσωτερικών είναι αρμόδιο για να παρουσιάσει τους φάκελους στο Υπουργικό. Έχει λειτουργούς που χειρίζονται αυτά τα

θέματα. Τα κριτήρια για τη σύγκρουση συμφέροντος θα έπρεπε να ήταν το πρώτο ζήτημα που θα μελετούσαν. Μιλάμε μόνο για μερικά άτομα.

—Ο πρόεδρος δέχεται κριτική για τις επαγγελματικές δραστηριότητες του οικογενειακού του περιγύρου. Ίσως να βοηθούσε την κατάσταση η απόληψη του ονόματός του από το πρώην δικηγορικό του γραφείο;

—Δεν νομίζω ότι αυτό είναι το πρόβλημα, αλλά οι πράξεις.

—Δεν είναι κι αυτό πρόβλημα;

—Ιστορικά αυτό ήταν το όνομα, αυτός ήταν ο ιδρυτής αυτός το έκανε. Νομίζω ότι θα ήταν δύσκολο κάποιος να το αλλάξει. Το όνομα είναι απλώς το παρουσιαστικό. Η ουσία του προβλήματος είναι ότι χρησιμοποιείται αυτό το γραφείο για να γίνονται υποθέσεις, οι οποίες είχαν να κάνουν με το Προεδρικό. Αυτή είναι η διαπλοκή.

—Το όνομα δεν είναι κράτησης;

—Σίγουρα, θα ήταν καλύτερα να αλλάξει, αλλά για μένα δεν είναι το όνομα που είναι το θέμα αλλά η ουσία. Δεν δηλώνονταν η σύγκρουση συμφέροντος και αντίθετα από αυτά που ακούμε, φαίνεται πως χρησιμοποιείται η διασύνδεση αυτή για να πετύχουν κάποιοι πιο γρήγορη διεκπεραίωση των αιτήσεων και ενδεχομένως αποδοχή αιτήσεων που δεν θα έπρεπε να είχαν τύχει αποδοχής.

—Η κυβέρνηση, ωστόσο, λέει πως η διαφθορά είναι διαχρονικό πρόβλημα. Το συμμαριζετε;

—Τα επίπεδα διαφθοράς τελευταίως είναι πρωτόγνωρα. Δεν μπορεί

να φανταστώ ότι αυτός είναι ο τρόπος που λειτουργούσε το κράτος. Δεν γίνεται η μόνη δικαιολογία να είναι ότι η οικονομία μας δεν πήγαινε καλά το 2013 και να παρουσιάζονται όλα αυτά τα περιεργα ως θεμιτά, για την ανάκαμψη της οικονομίας. Πρέπει να έχουμε θεσμούς και να τους ακολουθούμε. Μετά το βίντεο του Al Jazeera, έχουμε γίνει περίγελος στον κόσμο. Αυτός ο διασυρμός της χώρας είναι ανεπανόληπτος.

—Από δω και πέρα τι μπορεί να γίνει; Έχετε δημοσιοποιήσει 11 προτάσεις για τη δημιουργία ενός τίμιου κράτους. Γιατί νιώσατε αυτή την ανάγκη;

—Γιατί απλώς δεν έχουμε ένα τίμιο κράτος.

—Έχετε μιλήσει με κάποιον για την εφαρμογή του;

—Όχι γιατί σκοπός είναι να δοθούν καινούργιες ιδέες στην κοινωνία. Για παράδειγμα, να υπάρξει ένας έλεγχος από τη Βουλή για τους αξιωματούχους που διορίζονται και για τους οποίους πολλοί ασκούν κριτική ότι δεν έχουν τα προσόντα. Ας δειχτεί ο Πρόεδρος συμβουλευτικό έλεγχο από τη Βουλή. Σημαντικό είναι να υπάρχει αποτελεσματική εφαρμογή των νόμων και η τεχνολογία γιατί διασφαλίζει την διαφάνεια και την ισότητα. Αυτό αποτρέπει τη διαπλοκή.

—Βεβαίως πρόβλημα δεν αποτελεί μόνο η διαφθορά. Το Κυπριακό βρίσκεται σε ένα οριακό σημείο όπου οι γενικόλογες διακηρύξεις δεν βοηθούν. Να συνεχίσουμε εκεί που μείναμε ή έχετε άλλη πρόταση να καταθέσετε;

—Εξαρτάται από το τι θέλουμε. Η άποψή μου είναι: Διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα σύμφωνα με τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών αλλά και με σεβασμό στα Ευρωπαϊκά Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Σταυροειδής διαπραγμάτευση —Στις διαπραγματεύσεις τι θα κάνουμε τώρα;

—Πιστεύω πως χρειάζεται μία σταυροειδής διαπραγμάτευση στα Έξι Σημεία του Πλαισίου Γκουτιέρρες. Να μας δώσουν για παράδειγμα κάτι στην ασφάλεια και εγγυήσεις, να δώσουμε στα στρατεύματα. Στην άτυπη Διάσκεψη 5 + 1 θα είναι διαφορετικά από προηγούμενων. Οι ομάδες των διαπραγματευτών έκαναν μέχρι τώρα τη συζήτηση μέσα

“

Το όνομα είναι απλώς το παρουσιαστικό. Η ουσία του προβλήματος είναι ότι χρησιμοποιείται αυτό το γραφείο [σ.σ. Αναστασιάδη] για να γίνονται υποθέσεις οι οποίες είχαν να κάνουν με το Προεδρικό. Αυτή είναι η διαπλοκή.

σε συγκεκριμένο καλούπι. Εφόσον αρχίσει η συνολική διαπραγμάτευση θα βγούμε από το καλούπι και θα κληθούμε να δώσουμε στο ένα και να πάρουμε στο άλλο. Αυτό είναι πολύ σκληρό, καθώς θα πρέπει να κατέχεις και τα Έξι Σημεία για να ξέρεις πού μπορείς να δώσεις και πού μπορείς να πάρεις.

—Θα συμμετάσχετε στη διαπραγματευτική ομάδα; Θα πάτε στη Νέα Υόρκη;

—Όχι, δεν με έχει προσκαλέσει κανένας. Ήμουν μέχρι το 2016 στην ομάδα εργασίας για το περιουσιακό, ωστόσο, όταν η Δημοκρατία σταμάτησε να συμμετέχει στο ΕΔΑΔ θεώρησα ότι δεν μπορώ να συμμετέχω από τη μια και η κυβέρνηση για το θέμα αυτό να μη βοηθά τους αιτητές από την άλλη.

—Πώς δεν βοήθησε;

—Στο θέμα των Βαρώνων, μας εγκατέλειψε ουσιαστικά η Κυπριακή Δημοκρατία. Δεν μπορεί να μην έρχεται να βοηθήσει τους Κύπριους πολίτες στο ΕΔΑΔ. Και δεν είναι μόνο το Βαρώσι, αλλά και άλλες υποθέσεις, όπου η Κυπριακή Δημοκρατία δεν βοηθά τους αιτητές στο Στρασβούργο.

—Δέχεστε βεβαίως τις επικρίσεις πως η όλη έμφαση σε αυτές τις υποθέσεις είναι επειδή επωφελείστε προσωπικά...

—Από το 1989, είναι η δουλειά μου να ασχολούμαι με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Με την Λοϊζίδου είχα την τύχη να εργαστώ με όλους τους γενικούς εισαγγελέεις που μας υποστήριξαν. Η δικηγορία είναι το επάγγελμά μου και ειδικεύομαι στις υποθέσεις Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

Αποτύχαμε στην εξωτερική πολιτική

—Για να μιλάτε για σταυροειδή διαπραγμάτευση, να υποθέσουμε πως δεν θεωρείτε ότι θα τεθεί στο τραπέζι άλλη μορφή λύσης;

—Είναι ο τρόπος που παζαρεύει η τουρκική πλευρά. Βάζει στο τραπέζι και κάτι παραπάνω, γιατί έτσι έμαθε. Οι δικές μας θέσεις θα πρέπει να είναι σταθερές, έχουμε τα Ηνωμένα Έθνη, την Ε.Ε. και αν έχουμε λίγη φαντασία, θα πρέπει να αρχίσουμε να συμπλέουμε στη νέα σχέση που δημιουργούν οι Βρυξέλλες με την Τουρκία. Πιστεύω πως η τουρκική πλευρά θα συζητήσει την ομοσπονδία ως λύση, με τη διαφορά ότι αν δεν υπάρξει αποτέλεσμα, θα ανοίξουν το Βαρώσι αμέσως και θα προχωρήσουν με δύο κράτη, όπως μας είπαν. Οι Τούρκοι μας λένε τι θα κάνουν. Μας έλεγαν και για το άνοιγμα των Βαρώνων από το 2019 και εμείς εκτιμούσαμε πως είναι προεκλογικό πυροτέχνημα. Η άστοχη εξωτερική πολιτική δεν μας βοήθησε. Σπαταλούμε το διαπραγματευτικό μας κεφάλαιο στην Ε.Ε. με τις κυρώσεις. Πού είναι οι κυρώσεις; Δημιουργούμε απλώς μία πολύ κακή εντύπωση.

—Αποτύχαμε δηλαδή στην εξωτερική πολιτική;

—Για το θέμα του Κυπριακού, εμφανώς. Τώρα, αυτό που θα πρέπει να επιδιώξουμε είναι νέα σχέση Τουρκίας-Ε.Ε., να γίνει μοχλός επίλυσης του Κυπριακού. Πρέπει να μάθουμε να συμπλέουμε με τα ευρωπαϊκά συμφέροντα για να φτάσουμε στη λύση του Κυπριακού, για το καλό όλης της περιοχής. Μας συμφέρει η λύση.

—Κάποιος θα πει πως η Ε.Ε. φάνηκε αδύναμη μπροστά στις τουρκικές προκλήσεις...

—Νομίζω πως οι δηλώσεις του κ. Ζόζεφ Μπορέλ και του κ. Μαργαρίτη Σχοινά για το ότι δεν μπορούν να υπάρξουν δύο κράτη στην Κύπρο μόνο θετικές είναι για μας.

—Δεν θα αναμένετε όμως κάτι περισσότερο για τις προκλήσεις της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ;

—Δεν το χειριστήκαμε καλά. Λέγαμε ότι αποκλείεται να μπουκνέ μέσα στην κυπριακή ΑΟΖ οι Τούρκοι, καθώς δεν είχαν την τεχνολογία; Τελικά, οι μόνοι που κάνουν γεωτρήσεις είναι οι Τούρκοι. Ας αρχίσουμε να συμπλέουμε με το τι θέλει η Ευρώπη σε ένα ευρωπαϊκό περιβάλλον για να καταφέρουμε να μπουκνέ στη συζήτηση. Να γίνουμε παίκτες!

Οι κρούσεις του ΑΚΕΛ και το κουστούμι του Προέδρου της Δημοκρατίας

—Το όνομά σας ακούγεται έντονα για τις προεδρικές εκλογές του 2023. Είναι κάτι που σας ενδιαφέρει;

—Έχετε δικαίο πως ακούγεται το όνομά μου, όμως προς το παρόν η προσοχή μου βρίσκεται στο Βαρώσι. Με απασχολεί το θέμα της Αμμοχώστου, προσπαθώ στο ΕΔΑΔ να δώσω κάποιες ιδέες. Υπάρχει ενδιαφέρον με την έννοια ότι αγωνιό για τη λύση του Κυπριακού και για το τι κράτος θα δώσουμε στα παιδιά μας.

—Για να εφαρμοστούν βεβαίως οι προτάσεις που καταθέτετε, ένας τρόπος είναι να διεκδικήσετε. Και δεν είναι ωρίς, έχουμε μπροστά μας μόνο δύο χρόνια.

—Ναι, συμφωνώ, το θέμα με απασχολεί πολύ και θέλω να είμαι χρήσιμος, μέχρι το καλοκαίρι θα πρέπει να ξεκαθαρίσει.

—Να ξεκαθαρίσει, αν θα διεκδικήσετε την Προεδρία;

—Δεν μπορώ να σας απαντήσω τώρα. Ελπίζω μέχρι το καλοκαίρι να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα.

—Σας έχουν κάνει κρούση κόμματα;

—Όχι, κανείς.

—Φαντάζομαι όμως πως σας είχε κάνει κρούση το 2017 το ΑΚΕΛ για να βάλουν το όνομά σας στο πολιτικό γραφείο προς ψήφιση...

—Είναι κι αυτό μια ιστορία.

—Δηλαδή;

Το Κυπριακό είναι το ένα κεφάλαιο, το άλλο είναι το μέλλον. Πρέπει να σκεφτούμε πλέον το μέλλον αυτής της χώρας.

—Δεν θα έλεγα ότι υπήρχε κρούση, αλλά δεν νομίζω ότι αυτό είναι το θέμα. Το μείζον είναι τι θα κάνουμε στο μέλλον. Για να αποφασίσουμε για το μέλλον θέλει σκέψη και προετοιμασία.

—Για να καταλάβουμε το μέλλον, χρειάζεται να ξέρουμε και το ιστορικό της υπόθεσης.

—Πολύ σωστά ρωτάτε αλλά δεν υπήρχε κάτι επιβεβαιωμένο. **—Στο παρελθόν, η αντιπολίτευση απέτυχε να ενωθεί κάτω από έναν υποψήφιο. Είναι εφικτό πλέον να συγκεντρωθούν στο Κυπριακό αντίθετες απόψεις, όπως αυτές του ΑΚΕΛ, του ΔΗΚΟ ή των Οικολόγων κάτω από έναν υποψήφιο για την Προεδρία;**

—Αν κάποιος έχει θέσεις αρχής, δεν είναι σε κομματικό σχήμα και έχει ανεξάρτητη διάσταση, τότε νομίζω θα μπορεί να τα εφαρμόσει. Το Κυπριακό είναι το ένα κεφάλαιο, το άλλο είναι το μέλλον. Πρέπει να σκεφτούμε πλέον το μέλλον αυτής της χώρας. Μπορείτε για παράδειγμα να φανταστείτε το 2035 τα 75 χρόνια Δημοκρατίας; Σε αυτό το μέλλον πρέπει να έχουμε την Ε.Ε., ένα τίμιο κράτος, μία συγκεκριμένη πρόταση για την ανάπτυξη, το περιβάλλον και σίγουρα την αναβάθμιση της τεχνολογίας. Αυτά είναι άξονες που δεν έχουν να κάνουν τόσο με τους κομματικούς μηχανισμούς και μπορεί να εκφράζονται στην πλειοψηφία της κοινωνίας μας.

Οι ΗΠΑ διαφωνούν για δύο κράτη στην Κύπρο

Η Χέδερ Κόνλεϊ μιλάει στην «Κ» για τις ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και την Τουρκία

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

Η Χέδερ Κόνλεϊ είναι γνωστή στην Ελλάδα. Ως την εκδήλωση της πανδημίας συνήθιζε να επισκέπτεται τη χώρα μας μία φορά τον χρόνο, ενώ συμμετείχε στο Φόρουμ των Δελφών του 2019 – το τελευταίο που πραγματοποιήθηκε στους Δελφούς. Η κ. Κόνλεϊ είναι Senior αντιπρόεδρος για την Ευρώπη, την Ευρασία και την Αρκτική και διευθύντρια του προγράμματος Ευρώπη, Ρωσία και Ευρασία στο Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Σπουδών (CSIS). Μιλάει στην «Κ» για το νέο κεφάλαιο της πολιτικής των ΗΠΑ για την Ευρώπη, το ΝΑΤΟ και την Τουρκία που αναμένεται να ανοίξει ο πρόεδρος Μπάιντεν.

– Πώς θα διαχειριστεί ο πρόεδρος Μπάιντεν την Τουρκία;
– Ο πρόεδρος Μπάιντεν έχει ήδη σηματοδοτήσει μια νέα αυστηρότητα σε ό,τι αφορά τη θέση των ΗΠΑ για την Τουρκία. Αλλά τώρα η τουρκική κυβέρνηση προσπαθεί να ξεκινήσει έναν νέο διάλογο με την Ε.Ε. Πιστεύω ότι οι κυρώσεις για τους S-400 είναι μέρος της αξιολόγησης της Τουρκίας. Εάν η Τουρκία επιμεινεί σε αποφάσεις που αντιβαίνουν στα συμφέροντα των ΗΠΑ και αν δεν επιθυμεί να αλλάξει αυτές τις αποφάσεις, τότε οι ΗΠΑ θα πρέπει να ενεργήσουν προς το δικό τους συμφέρον – πράγμα που σημαίνει ότι θα είναι επίσης πιθανό η Τουρκία να καταστεί λιγότερο ασφαλής επειδή οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ δεν θα την υποστηρίξουν στρατιωτικά, πολιτικά και οικονομικά. Οι ΗΠΑ θα συνεχι-

σουν να εργάζονται πολύ σκληρά για να επανασυνδέσουν την Τουρκία με την ευρωπαϊστική κοινότητα. Νομίζω ότι το ερώτημα είναι αν η ίδια η Τουρκία επιθυμεί να παραμείνει στην Ευρωπαϊστική Κοινότητα.

– Μήπως θα ήταν πιο σοφό εάν οι ΗΠΑ και η Ευρώπη φροντίσουν να επιτύχουν έναν πολιτικό συντονισμό σε ό,τι αφορά την Τουρκία;

– Το ζήτημα της Τουρκίας είναι σίγουρα μια διατλαντική συνομιλία. Θα ήταν υπέροχο αν μπορούσαμε να επιτύχουμε μεγαλύτερη ευθυγράμμιση. Αλλά η Γαλλία και η Γερμανία βρίσκονται σε πολύ διαφορετικές πλευρές αυτής της εξίσωσης. Οσον αφορά τις ΗΠΑ, πιστεύω ότι αυτό που κάνουμε χωρίς να το ομολογούμε είναι ότι έχουμε προχωρήσει σε μια νέα εξισορρόπηση στην περιοχή. Η Ελλάδα σίγουρα είναι ωφελιμένη από μια ισχυρότερη σχέση με τις ΗΠΑ που έχει αναπτυχθεί. Οι ΗΠΑ προσπαθούν να οικοδομήσουν πόλους σταθεροποίησης γύρω από μια ολοένα και πιο ασταθή τουρκική περιφερειακή πολιτική.

– Οι ΗΠΑ θα αποδέχονταν ή θα επιπόδιζαν το ενδεχόμενο δύο κρατών στην Κύπρο;

– Δεν υπάρχει καμία ανακίνηση από τις ΗΠΑ που να πλησιάζει οπουδήποτε κοντά στην ιδέα της λύσης των δύο κρατών στην Κύπρο. Η λύση παραμένει μια Δικονομική Ομοσπονδία. Επομένως, δεν πιστεύω ότι η θέση μας έχει αλλάξει με οποιονδήποτε τρόπο. Φυσικά, τα πράγματα έχουν αλλάξει στον βορρά της

Κύπρου. Η αλλαγή ηγεσίας είναι σημαντική και θα κάνει τα πράγματα πολύ πιο δύσκολα. Και από την άλλη πλευρά υπάρχει μια κυβέρνηση συνασπισμού στην Αγκυρα που εστιάζει πολύ στην Κύπρο από εθνικιστική άποψη. Εννοώ, λοιπόν, ότι υπάρχουν δύο δυναμικές που έχουν δημιουργήσει αυτήν την επιθυμία για λύση δύο κρατών. Θα δούμε αν οι επικείμενες συνομιλίες των Ηνωμένων Εθνών αποφέρουν καρπούς, αλλά δεν αισθάνομαι καμία αλλαγή στη θέση των ΗΠΑ.

– Μετά μία τετραετία ψυχρών σχέσεων με την Ευρώπη, μπορούμε να αναμένουμε ότι ο πρόεδρος Μπάιντεν θα ανανεώσει τους «όρκους πίστωσης»;

– Πιστεύω ότι θα δοθεί έμφαση στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και της αξιοπιστίας των ΗΠΑ ως ηγέτιδας δύναμης στο ΝΑΤΟ. Ο πρόεδρος Τραμπ έπληξε την αξιοπιστία καθώς και την εμπιστοσύνη στην εγγύηση ασφάλειας των ΗΠΑ. Η εμπιστοσύνη πρέπει τώρα να ανανεωθεί. Ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ, Γενς Στόλτενμπεργκ, με την Πρωτοβουλία «ΝΑΤΟ 2030» σηματοδοτεί τη μετεξέλιξη του ΝΑΤΟ σε ένα πιο πολιτικό φόρουμ. Ο στρατιωτικός ρόλος – η συλλογική άμυνα και η αποτροπή – θα είναι πάντα ουσιαστικός, αλλά πρέπει να αποκαταστήσουμε την κεντρική θέση του ΝΑΤΟ ως γεωπολιτικού φόρουμ. Η νέα σχέση στο στρατιωτικό πρωτόκολλο επάνω στο θέμα του εμπορίου. Και φυσικά, το ζήτημα της Κίνας θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο.

“

Η Ελλάδα σίγουρα είναι ωφελιμένη από μια ισχυρότερη σχέση με τις ΗΠΑ που έχει αναπτυχθεί.

“

Το ΝΑΤΟ εξελίσσεται σε παγκόσμιο ΝΑΤΟ. Αρχίζουμε να διακρίνουμε μια παγκόσμια Δύση.

– Ένα νέο ΝΑΤΟ, που στόχο θα έχει τη «συγκράτηση» τόσο της Ρωσίας όσο και της Κίνας, ίσως εγείρει επιφυλάξεις και διλήμματα στην Ευρώπη...

– Από το 2014 το ΝΑΤΟ επικεντρώνεται στην ενίσχυση της αποτροπής και της συλλογικής άμυνας ενάντια στη ρωσική επιθετικότητα. Αυτό θα συνεχιστεί. Εκείνο που ξεκίνησε υπό τον πρόεδρο Τραμπ και θα συνεχιστεί είναι ο ανασχεδιασμός του ΝΑΤΟ με τη σκέψη στην Κίνα. Το ΝΑΤΟ εξελίσσεται σε παγκόσμιο ΝΑΤΟ. Αρχίζουμε να διακρίνουμε μια παγκόσμια Δύση. Οι προκλήσεις ασφάλειας που αντιμετωπίζει η Ευρώπη είναι παρόμοιες με τις

Η κ. Χέδερ Κόνλεϊ είναι Senior αντιπρόεδρος για την Ευρώπη, την Ευρασία και την Αρκτική και διευθύντρια του προγράμματος Ευρώπη, Ρωσία και Ευρασία στο Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Σπουδών (CSIS).

προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Αυστραλία. Τα ευρωπαϊκά μέλη του ΝΑΤΟ θα πρέπει να κάνουν δύσκολες επιλογές λόγω της Κίνας. Πρέπει να γίνουν επιλογές μείωσης των οικονομικών σχέσεων με την Κίνα προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των κοινών αξιών και κανόνων.

– Η Ευρώπη και οι ΗΠΑ συσσωρεύουν χρέος εκτυπώνοντας χρήμα σε πρωτοφανή επίπεδα, ενώ την ίδια στιγμή η Κίνα φαίνεται ότι κατάφερε να αντιμετωπίσει την πανδημική απειλή.

Ανσυχείτε μήπως η πανδημία επηρεάσει την παγκόσμια ισορροπία ισχύος;

– Αυτό για το οποίο ανησυχώ τώρα είναι ο εμβολιαστικός εθνικισμός καθώς και ο μεγαλύτερος αταρξισμός. Η Κίνα σίγουρα μοιάζει πιο δυνατή μετά τη δοκιμασία. Αλλά νομίζω ότι υπάρχουν στην κινεζική οικονομία δομικές αδυναμίες που γνωρίζουμε εδώ και μία δεκαετία, παρά το γεγονός ότι εξακολουθούν να μην επηρεάζουν τις επιδόσεις. Δεν γνωρίζουμε εάν αυτό μπορεί να συνεχιστεί.

Διπλωματικό πόκερ στην Ανατολική Μεσόγειο

Η Αθήνα επιχειρεί να ενισχύσει τις περιφερειακές συμμαχίες της – Σε Λευκωσία και Ιερουσαλήμ αύριο ο πρωθυπουργός

Του ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ

Ένα μεγάλο διπλωματικό παιχνίδι με επίκεντρο την Ανατολική Μεσόγειο ξετυλίγεται τους επόμενους μήνες, την ίδια στιγμή που η Αθήνα επιχειρεί να ενισχύσει τις περιφερειακές συμμαχίες της με νέες, αλλά και να εξομαλύνει τις σχέσεις της με μια Τουρκία η οποία εμφανίζεται αμφίθυμη. Σημαντικός κρίκος των εξελίξεων το επόμενο χρονικό διάστημα είναι και η άτυπη πενταμερής για το Κυπριακό που θα πραγματοποιηθεί στις αρχές Μαρτίου, με τον 62ο γύρο των διερευνητικών να παραμένει ασαφές αν θα γίνει τελικά λίγο νωρίτερα. Ενώ οι Τούρκοι εμφανίζονται σχετικά πρόθυμοι, τουλάχιστον μέχρι το καλοκαίρι, ως προς την πρόοδο των ελληνοτουρκικών, είναι ιδιαίτερα σκληροί στο Κυπριακό.

Την εβδομάδα που πέρασε, ο υπουργός Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου Ντόμινικ Ράμπ υποδέχθηκε στο Λονδίνο τον Έλληνα ομόλογό του Νίκο Δένδια, συνομιλήσε με τον Τούρκο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ενώ ταξίδεψε και ως την Κύπρο όπου συναντήθηκε τόσο με την κυπριακή ηγεσία, όσο και με τον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ερσίν Τατάρ. Α

πό τις δημόσιες δηλώσεις του κ. Ράμπ περί «ευελιξίας» σε ό,τι αφορά το σκέλος των διακονοτικών συνομιλιών για την κυβέρνηση (όχι δηλαδή για εγγυήσεις/ασφάλεια) αλλά και τα μηνύματα που έχει λάβει η Λευκωσία από Ευρωπαίους εταίρους και από τον διεθνή παράγοντα γενικότερα, είναι απολύτως σαφές ότι όλα είναι στο τραπέζι, ακόμα και αν άπαυτες δεσμεύονται επί της αρχής στη λύση της διζωνικής-δικοι-

νοτικής ομοσπονδίας. Πέρα από το Κυπριακό, οι δηλώσεις Ράμπ τονίζουν και την προθυμία του Λονδίνου να μεσολαβήσει, εφόσον ζητηθεί, ανάμεσα σε Αθήνα και Αγκυρα. Επί της ουσίας, πάντως, η άτυπη πενταμερής θα κρίνει αν υπάρχει περιθώριο για διάσκεψη που θα μπορούσε να καταλήξει σε λύση.

Με ενδιαφέρον παρακολουθεί η Αθήνα και τα επεισόδια εξέλιξης της αμερικανοτουρκικής σχέσης, η οποία παραμένει ιδιαίτερα τεταμένη, με την Αγκυρα να γίνεται δέκτης έντονων πιέσεων από την

Κρίση η άτυπη πενταμερής για το Κυπριακό στις αρχές Μαρτίου – Παραμένουν τεταμένες οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις, ενώ στην περιοχή έρχεται το «Σαρλ ντε Γκωλ».

Ουάσιγκτον για το ζήτημα των S-400 αλλά και την περιφερειακή σταθερότητα. Οι σπαρμαδικές αντιδράσεις ορισμένων παραγόντων στην Αγκυρα, όπως ο υπουργός Εσωτερικών Σουλεϊμάν Σοϊλίου, και η ανακίνηση θεωριών συνωμοσίας για την απόπειρα πραξικοπήματος του 2016 συνέτειναν απλά στο να επιβαρυνθεί έτι περαιτέρω η ήδη βαριά ατμόσφαιρα ανάμεσα στην κυβέρνηση Μπάιντεν και στον Ρετζεπ Ταγίπ Ερντογάν. Πέρα από την αναμονή για τις πρωτοβουλίες των ΗΠΑ, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι κινήσεις που κάνουν στην περιοχή

Οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και οι διμερείς σχέσεις Ελλάδας - Ισραήλ, ειδικά στους τομείς της άμυνας και του τουρισμού, θα βρεθούν στο επίκεντρο των συζητήσεων του Κυριακού Μπιστοτάκη με τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου.

ευρωπαϊκές δυνάμεις. Μετά τη διπλωματική άσκηση «Skyros», η τέταρτη στάση της οποίας ήταν η Ελλάδα, η Γαλλία προετοιμάζεται και για την έξοδο του αεροπλανοφόρου «Σαρλ ντε Γκωλ», το οποίο μεταξύ 15 και 20 Φεβρουαρίου θα αναχωρήσει αρχικά για την Ανατολική Μεσόγειο και, εν συνεχεία, για τον Ινδικό Ωκεανό και τον Περσικό Κόλπο. Στο σκέλος της Ανατολικής Μεσογείου, στην ομάδα κρούσης του «Σαρλ ντε Γκωλ» θα ενταχθεί και η φρεγάτα του Πολεμικού Ναυτικού «Υδρα».

Μία ακόμα ενδιαφέρουσα έλευση αεροπλανοφόρου στην περι-

οχή είναι εκείνη του βρετανικού «Βασίλισσα Ελισάβετ» τον ερχόμενο Ιούνιο. Μάλιστα, είναι πιθανό τα δύο αεροπλανοφόρα να συνεργαστούν στον Κόλπο, εφόσον συγχρονιστούν το καλοκαίρι. Το ενδιαφέρον κορών όπως το Ηνωμένο Βασίλειο είναι μια ακόμα ένδειξη για τη σημασία που καταλαμβάνει πλέον η Ανατολική Μεσόγειος στη διεθνή σκακιέρα.

Η αυριανή περιόδια του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, αρχικά στη Λευκωσία και εν συνεχεία στην Ιερουσαλήμ, συνδέεται βέβαια με όλες τις τελευταίες εξελίξεις.

Ο κ. Μητσοτάκης που θα συ-

νοδεύεται από τους υπουργούς Εξωτερικών Νίκο Δένδια και Τουρισμού Χάρη Θεοχάρη, καθώς επίσης και τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Χρήστο Ταραντίλη, τον γ.γ. του πρωθυπουργού, Γρηγόρη Δημητριάδη, και τη διευθύντρια του διπλωματικού γραφείου Ελένη Σουρανή, θα επιδιώξει την οικοδόμηση μιας ακόμα πιο ισχυρής σχέσης με το Ισραήλ. Αρχικά στη Λευκωσία, ο πρωθυπουργός θα συζητήσει με τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη για την επικείμενη πενταμερή. Στο Ισραήλ, ο κ. Μητσοτάκης θα συναντηθεί με τον ομόλογό του Μπέντζαμιν Νε-

τανιάχου, με μια ευρεία ατζέντα από την Ανατολική Μεσόγειο, τις διμερείς σχέσεις και την άμυνα έως τον τουρισμό.

Η ατζέντα των εξοπλισμών

Ειδικά ως προς την άμυνα, το ταξίδι του κ. Μητσοτάκη στο Ισραήλ έχει πολύ σαφείς στόχους. Υπενθυμίζεται ότι ήδη έχει εγκριθεί από το ΚΥΣΕΑ η δημιουργία Διεθνούς Κέντρου Εκπαιδευτικών Πτήσεων στην Καλαμάτα, ενώ τον Απρίλιο φθάνουν στην Ελλάδα τα δύο UAV τύπου HERON-1. Εως τότε θα είναι έτοιμο και εκπαιδευμένο το προσωπικό που θα τα χειριστεί. Στις συζητήσεις θα είναι και η εργοστασιακή συντήρηση τριών C-130 στο Ισραήλ. Επίσης, από την ελληνική πλευρά υπάρχει ενδιαφέρον για το αντιαερματικό πυραυλικό σύστημα Spike/NLOS, καθώς και για την προμήθεια συστήματος κατεύθυνσης και πτερυγίων τύπου Spice. Επιπροσθέτως, το Ισραήλ μέσω της ΕΛΒΟ συμμετέχει στις διαδικασίες αξιολόγησης για το «εθνικό τυφέκιο» και το «εθνικό όχημα» και η Αθήνα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις δυνατότητες συμπαράγωγής που μπορεί να υπάρξουν.

Κεντρικό θέμα στο τραπέζι των επαφών στο Ισραήλ θα αποτελεί ο τουρισμός. Από την κυβερνητική επιθυμία η Ελλάδα να δεχτεί επισκέπτες από το Ισραήλ νωρίτερα, ήδη από την άνοιξη, με πιστοποιητικό εμβολιασμού. Ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης δήλωσε πριν από λίγες ημέρες (Reuters) ότι αν το Ισραήλ προχωρήσει στον εμβολιασμό του 70% του πληθυσμού έως τα τέλη Μαρτίου, τότε η Ελλάδα μπορεί να ανοίξει για τους τουρίστες από αυτή τη χώρα.

Λεπτές ισορροπίες με τα μέτρα

Επιδίωξη της κυβέρνησης, να δοθούν «ανάσες» σε εκπαίδευση, λιανεμπόριο

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Στη **Λεπτή** γραμμή μεταξύ της προστασίας της δημόσιας υγείας και της διασφάλισης των όρων για υποτυπώδη έστω κοινωνική και οικονομική ζωή επιχειρεί να ισορροπήσει η κυβέρνηση, που αντιλαμβάνεται ότι οι επόμενες εβδομάδες θα είναι ιδιαίτερας κρίσιμες, καθώς μάλιστα το φως στο τούνελ ξαφνικά βρέθηκε πιο μακριά, λόγω της «ευρωεπιλοκής» με τα εμβόλια.

Η κυβέρνηση, ακολουθώντας και τις προτάσεις της επιτροπής των ειδικών, επέλεξε την Παρασκευή να υιοθετήσει σχετικά ήπια περιοριστικά μέτρα, παρακάμπτοντας φωνές που τάχθηκαν υπέρ ενός σκληρού lockdown για τις επόμενες δύο ή τρεις εβδομάδες. Επί της ουσίας, με τα μέτρα που υιοθετήθηκαν περιορίζεται σε ένα βαθμό η κινητικότητα του πληθυσμού, χωρίς να μπαίνει λουκέτο στην εκπαίδευση ή στο λιανεμπόριο.

Όπως αναφέρουν υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη, υπάρχει αύξηση στα κρούσματα στην Αττική που οδηγεί σε μεγαλύτερη επιφυλακή, αλλά αυτή δεν είναι εκθετική ώστε να επιβάλει δραματικές αποφάσεις. Ειδικότερα, οι ανωτέρω πηγές παραπέμπουν σε τρεις κρίσιμες παραμέτρους που αποτελούν τα κλειδιά για τις περαιτέρω κινήσεις: την κατάσταση στις ΜΕΘ και συνολικά την πίεση στο σύστημα υγείας, τον αριθμό των κρουσμάτων και το εύρος των μεταλλάξεων. Είναι σαφές ότι η τροχιά είναι παντού ανοδική, αλλά όχι σε βαθμό που να οδηγεί στην ανάγκη άμεσων δραστικών μέτρων, παρότι τονίζεται πως η κυβέρνηση δεν θα διστάσει να τα λάβει εάν αυτό επιβάλλεται από την πορεία της πανδημίας το επόμενο διάστημα.

Σε σχέση με τις μεταλλάξεις που αποτελούν τη νέα κρίσιμη μεταβλητή στην εξίσωση του κορωνοϊού, τα στοιχεία για την Αττική είναι τα εξής για τη βρετανική «εκδοχή» της: με βάση τα γενικά τεστ που πραγματοποιούνται και ανέρχονται πλέον περίπου στις 30.000 ημερησίως, εντοπίζεται σε κάτω του 5% των κρουσμάτων, αλλά στην πραγματικότητα είναι ακόμη χαμηλότερη –ένα στα 77–, καθώς υπάρχουν συρροές, για παράδειγμα σε γηροκομεία. Παράλληλα, η βρετανική μετάλλαξη θεωρείται με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα 15%-20% μεταδοτικότερη του «κανονικού» κορωνοϊού, ενώ σημείο συναγερμού χαρακτηρίζεται το να υπερβεί το 10% των συνολικών κρουσμάτων στην Αττική.

Πάντως, ο καθηγητής Σωτήρης Τσιόδρας, την περασμένη εβδομάδα στη Βουλή, παρουσίασε πιο εξειδικευμένα στοιχεία σε σχέση με την παραλλαγή (variant) του ιού, που είναι πολλές μεταλλάξεις μαζί. Όπως ανέφερε, σε επιλεγμένα δείγματα τα ποσοστά ήταν πολύ υψηλά και σε ορισμένες περιπτώσεις έφταναν και στο 40%. Μάλιστα, σύμφωνα με τον κ. Τσιόδρα, «κάναμε εκτιμήσεις για την κυκλοφορία του variant, οι οποίες δείχνουν ότι εάν επικρατήσει στην πατρίδα μας, μπορεί να έχουμε πρόβλημα μέχρι τις αρχές Μαρτίου».

«Επώδυνες» επιλογές

Η επιλογή της κυβέρνησης να μην προχωρήσει σε περαιτέρω «κλείσιμο» της κοινωνίας και της οικονομίας εδράζεται επιπροσθέτως στο γεγονός ότι, επί της ουσίας, οι περαιτέρω κινήσεις που διαθέτει στην παρούσα φάση στη φαρέτρα της είναι ιδιαίτερας

Ενα σκληρό lockdown θα είχε δυσβάσταχτο κόστος. Επί της ουσίας, με τα μέτρα που υιοθετήθηκαν, περιορίζεται σε ένα βαθμό η κινητικότητα του πληθυσμού, χωρίς να μπαίνει λουκέτο στα καταστήματα. Στη φωτ., η Ερμού το απόγευμα της Παρασκευής.

Κατά 20% μεταδοτικότερη η βρετανική μετάλλαξη του κορωνοϊού.

«επώδυνες»: είτε θα προχωρήσει στον τερματισμό της λειτουργίας των σχολείων είτε του λιανεμπορίου. Όμως, όπως αναγνωρίζουν πλέον και οι ίδιοι οι λοιμωξιολόγοι στην πλειονότητά τους, το κόστος τόσο της μιας όσο και της άλλης επιλογής είναι δυσβάσταχτο. Μάλιστα, πρόσθετη περιπλοκή αποτελεί το γεγονός πως, παρά τη μεγάλη αύξηση των ημερήσιων τεστ, δεν υπάρχει σαφής εικόνα για τον βαθμό στον οποίο η κάθε δραστηριότητα από τις ανωτέρω επιβαρύνει το συνολικό ιικό φορτίο στην κοινωνία.

Επίσης, από τους ελέγχους προκύπτει άλλο ένα στοιχείο που προσμετρεί η κυβέρνηση: ότι δηλαδή σταθερά η διασπορά εστιάζεται στις νεότερες ηλικίες. Θετικό παράγωγο αυτής της πραγματικότητας αποτελεί ότι οι νέοι δεν νοσούν σοβαρά και άρα δεν επιβαρύνουν

το σύστημα υγείας. Στον αντίποδα, όμως, παρουσιάζουν και τη μεγαλύτερη κινητικότητα, αυξάνοντας έτσι σημαντικά τη διασπορά.

Σε αυτό το μάλλον «σκοτεινό» τοπίο, ανάσα για την κυβέρνηση αποτελεί η αδειοδότηση του εμβολίου της AstraZeneca, που, όπως ανακοινώθηκε προχθές, θα αρχίσει να χορηγείται σε άτομα κάτω των 65 ετών. Παρά τις «πίσεις» από διάφορες κοινωνικές ομάδες να εμβολιαστούν κατά προτεραιότητα όσοι εργάζονται σε υπηρεσίες αιχμής και έχουν συχνή επαφή με μεγάλο όγκο ατόμων, όπως οι οδηγοί στα μέσα μαζικής μεταφοράς και οι εργαζόμενοι στα σουπερ μάρκετ, η προσέγγιση θα είναι διαφορετική. Τα κριτήρια θα είναι ηλικιακά, με την πρώτη κατηγορία που θα εμβολιαστεί να είναι εκείνη των 60 έως 65 ετών. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι εξετάστηκε και το σενάριο να προηγηθούν ασθενείς με νοσήματα που συνιστούν υψηλό κίνδυνο για νόσηση με COVID-19, αλλά στην πράξη αποδείχθηκε πως είναι πολύ δύσκολη η κατηγοριοποίησή τους.

γελματίες, αλλά σήμερα η ψαλίδα έχει κλείσει, καθώς ο κλάδος έχει υποστεί το μεγαλύτερο κόστος από την πανδημία. Η τελευταία προσωπική συνάντησή του πρωθυπουργού με τους εστιότερους μαρτυρά το ενδιαφέρον του.

Δημόσιοι υπάλληλοι: πρόκειται για μια κοινωνική ομάδα που ο ΣΥΡΙΖΑ τόσο προεκλογικά όσο και μετεκλογικά στήριξε με κάθε τρόπο, πολλές φορές βάζοντας διαιρετικές τομές έναντι του ιδιωτικού. Παρ' όλα αυτά, στις κάλπες του 2019 έχασε αλλά με μικρή διαφορά, καθώς η Ν.Δ. έλαβε 32% και ο ΣΥΡΙΖΑ 29%. Η εικόνα σήμερα είναι πολύ καλύτερη, καθώς η ψαλίδα έχει ανοίξει στις 5 μονάδες, χωρίς ωστόσο αυτό να εφρασυχάζει το Μαξίμου καθώς η αξιωματική αντιπολίτευση διατηρεί σχετικά καλή δημοφιλία ανάμεσα στους δημοσίους υπαλλήλους, οι οποίοι παραμένουν μια κοινωνική ομάδα που ενδιαφέρει την κυβέρνηση.

Οι εισροές

Όσον αφορά τις μετακινήσεις ψηφοφόρων από άλλα κόμματα, τα πράγματα για την κυβέρνηση είναι πολύ αισιόδοξα και εμπειδώνουν τη θετική μεγάλη εικόνα: η Ν.Δ. δεν έχει ιδιαίτερες διαφορές από τα δεξιά της, με το λίγο που χάνει να κινείται προς τον Κυριάκο Βελόπουλο. Αντίθετα, οι εισροές από τον ΣΥΡΙΖΑ φτάνουν το 10% και από το ΚΙΝΑΛ σε ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό της τάξεως του 15%-16%, δείγμα της κυριαρχίας Μητσοτάκη στον μεσαίο χώρο.

«Εμβολιασμός» με τεχνοκράτες στον ΣΥΡΙΖΑ

Οι επαφές του Αλέξη Τσίπρα

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Η **Προοδευτική Συμμαχία** είναι «στρατηγική επιλογή», είπε πολύ πρόσφατα ο Αλέξης Τσίπρας στους συνεργάτες του, ξεκαθαρίζοντας τον τρόπο με τον οποίο σκοπεύει να επιστρέψει στο Μέγαρο Μαξίμου. Η «ομάδα Καλογήρου», την ύπαρξη της οποίας είχε αποκαλύψει η «Κ» πριν από ένα μήνα, έχει πιάσει ήδη δουλειά, καθώς ο δρόμος για τη διείσδυση του ΣΥΡΙΖΑ στον ευρύτερο προοδευτικό χώρο περνάει και μέσα από τα νέα πρόσωπα, που ήδη προσεγγίζονται.

Καταξιωμένοι επαγγελματίες από την επιστημονική, ακαδημαϊκή και επιχειρηματική κοινότητα, αλλά και από τον χώρο του πολιτισμού, αποτελούν τους νέους συνομιλητές του Αλέξη Τσίπρα, ο οποίος επιχειρεί μέσω της δικής τους φωνής να φτιάξει μια «πλώ» των μηνυμάτων και των θέσεων του κόμματος. Οι τεχνοκράτες, που παλιά αποτελούσαν «κόκκινο πανί» μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ, πλέον αποκτούν σημαντικό ρόλο στο άνοιγμα της Προοδευτικής Συμμαχίας στην κοινωνία. Στο έργο του διευθυντή του γραφείου του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ συνδράμει ο Ακρίτας Καϊδατζής, πρώην γ.γ. της κυβέρνησης και καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου. Έχει αναλάβει την ευθύνη για την ανάπτυξη του δικτύου επαφών και συνεργασίας, με στόχο τη διαμόρφωση ενός μπιτρώου στελεχών. Την τριάδα της επικοινωνιακής task force κλείνει η Ρεγγίνα Βάρτζελι που θα βοηθάει στην προσέγγιση προσώπων από τον χώρο της Κεντροαριστεράς.

Υγεία

Εν μέσω πανδημίας ο Αλέξης Τσίπρας φρόντισε από την πρώτη στιγμή να φτιάξει τη δική του ομάδα επιστημόνων από την οποία ενημερώνεται καθημερινά και διαμορφώνει το πλαίσιο των παρεμβάσεων του κόμματος. Διευρύνοντας τον κύκλο των επαφών του, πολύ συχνός συνομιλητής του τέως πρωθυπουργού είναι ο Θωμάς Ηλιόπουλος, καθηγητής Ογκολογίας και Γενετικής του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ. Η επικοινωνία του παραμένει στενή με τον Γρηγόρη Γεροτζιάρα, καθηγητή Αιματολογίας στη Σορβόνη, τον Τάκη Παναγιωτόπουλο, επιδημιολόγο και μέλος της Επιτροπής Εμπειρογνημόνων, την καθηγήτρια του ΕΚΠΑ Αθηνά Λινού και τον Γιάννη Καλομενίδη, επικεφαλής της κλινικής COVID-19 του «Ευαγγελισμού».

Παιδεία - ενέργεια

Ιδιαίτερως ενισχυμένος επιθυμεί ο κ. Τσίπρας να είναι ο χώρος της εκπαίδευσης, και το νομοσχέδιο της Νίκης Κεραμέως για τα ανώτατα ιδρύματα έχει φέρει κοντά στο κόμμα μια σειρά από πανεπιστημιακούς, όπως τον συνταγματολόγο Χρήστο Σωτηρέλη. Παράλληλα, οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο και η κινητικότητα της Αγκυρας επιβάλλουν στον ΣΥΡΙΖΑ να είναι ιδιαίτερος δραστήριος στα ελληνoturκικά. Η βασική ομάδα έχει φτιαχτεί και συνεδριάζει πολύ συχνά στον 6ο όροφο της Κουμουνδούρου. Ένα από τα πρόσωπα που πλησιάζουν πολύ ενεργά σε αυτό το πεδίο το εγχείρημα της Προοδευτικής Συμμαχίας, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», είναι ο καθηγητής της ευρωπαϊκής έδρας Jean Monnet στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, Νικόλας Φαραντούρης.

Ινστιτούτα

Ο Κώστας Γαβρόγλου θα έχει τον ρόλο του συντονιστή των ινστιτούτων (Πουλαντζάς, ΕΝΑ) που συνδέονται με τον ΣΥΡΙΖΑ, καθώς και άλλων, όπως το ΙΝΕΠΟ-ΠΟΣΤ της Λούκας Κατσέλη και το «Κόσμος» του Πέτρου Κόκαλη. Η «Κ» είναι σε θέση να γνωρίζει

πως ακόμη δύο πλατφόρμες ήδη λειτουργούν με λογική προσέγγισης επιστημόνων που παρακολουθούν το έργο του κόμματος: το «Δίκτυο για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση του κράτους - Via Publica» και το «Δίκτυο για την υπεράσπιση της δημόσιας εκπαίδευσης». Πανεπιστημιακοί, οι περισσότεροι εκ των οποίων έχουν συνδεθεί με το κόμμα στο παρελθόν, ενώ άλλοι με την αρθρογραφία τους είναι κοντά στις θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ στα ζητήματα των δικαιωμάτων, στα πανεπιστήμια και στο Μακεδονικό, συμμετείχαν σε εκδήλωση των δύο δικτύων. Ανάμεσα σε αυτούς οι: Γιάννης Κρεστενίτης (μότ. καθηγητής ΑΠΘ), Ελένη Ρεθυμιωτάκη (αναπλ. καθηγήτρια Νομικής ΕΚΠΑ), Κώστας

Καταξιωμένοι επαγγελματίες αποτελούν τους νέους συνομιλητές του Αλέξη Τσίπρα.

Η «ομάδα Καλογήρου» έχει πιάσει ήδη δουλειά, προσεγγίζοντας νέα πρόσωπα με στόχο τη διείσδυση του κόμματος στον ευρύτερο προοδευτικό χώρο.

Κοσμάτος (επ. καθηγητής Νομικής ΔΠΘ), Αρns Στυλιανού (πρ. Τμήματος Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ), Κωνσταντίνος Τσιτσέλικας (κοσμ. Σχολής Οικονομικών Σπουδών ΠΑΜΑΚ), Αθηνά Σκουλαρίκη (επ. καθηγήτρια Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης), Γιώργος Αγγελόπουλος (επ. καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας ΑΠΘ) και Ηλίας Γεωργαντάς (αναπλ. καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης).

Συνδικαλισμός

Ο Αλέξης Τσίπρας έχει διαμνύσει στους συνεργάτες του πως επιθυμεί να δημιουργήσει μια παράταξη που θα πάρει τα ντρία στη ΓΣΕΕ και το επόμενο διάστημα αναμένεται να πραγματοποιήσει συναντήσεις με στελέχη του ευρύτερου σοσιαλιστικού χώρου. Ανάλογα θα κινηθεί και στους δήμους και στις περιφέρειες. Σε συνεννόηση με τους τομεάρχες Κ. Ζαχαριάδη και Μ. Χατζηγιαννάκη, σκοπεύει να έρθει σε επαφή με παράγοντες της Αυτοδιοίκησης που δεν ανήκουν στον ΣΥΡΙΖΑ.

Νεολαία - ομογένεια

Στην Κουμουνδούρου πιστεύουν πως το νομοσχέδιο Κεραμέως δημιουργεί τις προϋποθέσεις για νέες συμμαχίες στο φοιτητικό κίνημα. Ηδη ο Αλέξης Τσίπρας έχει ζητήσει από τον Δημήτρη Τζανακόπουλο να βάλει τέλος στις διαμάχες μελών της Νεολαίας του ΣΥΡΙΖΑ με νέους προερχόμενους από την ΠΑΣΠ. Η ομογένεια δεν θα μείνει έξω από την εξίσωση της Προοδευτικής Συμμαχίας, αφού ετοιμάζεται ήδη μια επιτροπή προσωπικοτήτων από το εξωτερικό να αναλάβει πρωτοβουλίες ταυτόχρονα με την έναρξη εγγραφής στην ηλεκτρονική πλατφόρμα. Την ευθύνη για τις επαφές που θα κάνει ο Αλέξης Τσίπρας έχει αναλάβει η Θεοδώρα Τζάκρη.

Οι μυστικές δημοσκοπήσεις του Μαξίμου

Τι δείχνουν για νέους, ανέργους και για τις μετακινήσεις ψηφοφόρων

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ενδιαφέροντα ευρήματα, που ερμηνεύουν και πολλές από τις στρατηγικές κινήσεις της κυβέρνησης, βγάζουν οι λεγόμενες «κυλιόμενες» δημοσκοπήσεις που λαμβάνουν χώρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα στο Μέγαρο Μαξίμου. Πλην των γνωστών «βασικών» αποτελεσμάτων, όπως η πρόθεση ψήφου, που όλοι γνωρίζουμε τη μεγάλη διαφορά της Ν.Δ. και προσωπικά του Κυριάκου Μητσοτάκη από τον πολιτικό του αντίπαλο, στο Μαξίμου μελετούν προσεκτικά και επιμέρους κατηγορίες με έμφαση σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, που είναι ιδιαίτερας κρίσιμες για μια πολιτική δύναμη που δεν θέλει να έχει φθορά. Πολλές μάλιστα από τις κοινωνικές ομάδες που μελετά το Μαξίμου αποτελούσαν ήδη από την περίοδο των εκλογών «επικίνδυνες ζώνες», καθώς ο ΣΥΡΙΖΑ είτε είχε επικρατήσει είτε ακολουθούσε κατά πόδας τη Ν.Δ.

Οι νέες ηλικίες: πρόκειται για το κρίσιμο target group των ηλικιών 17 έως 34, τόσο για το παρόν όσο και για το μέλλον. Το 2015, στην πρώτη φάση της περιόδου Τσίπρα, τα ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ ήταν διπλάσια από της Ν.Δ. και συγκεκριμένα 40% έναντι μόλις 18%. Η Ν.Δ. ήδη ως αντιπολίτευση δοούλεψε πολύ στο κομμάτι αυτό, τόσο επί της ουσίας όσο και επικοινωνιακά –ενδεικτικά αναφέρεται η επιλογή του Βασίλη Κικιλιά ως εκπροσώπου της Ν.Δ. για να υπάρξει μεγαλύτερο πέρασμα στις μικρές ηλικίες–, και, σε συνδυασμό με τη φθορά

του ΣΥΡΙΖΑ, κατάφερε να μικρύνει τη διαφορά μέχρι τις εκλογές.

Συγκεκριμένα, τον Ιούλιο του 2019, στην κρίσιμη αυτή ηλικιακή ομάδα, ο ΣΥΡΙΖΑ έλαβε 36,8% και η Ν.Δ. 30,6%. Πλέον, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις που φτάνουν στο Μαξίμου, η Ν.Δ. προηγείται με 2 μονάδες έναντι του ΣΥΡΙΖΑ. Και πάλι όμως η διαφορά είναι στα όρια του στατιστικού λάθους σε ένα εκλογικό κοινό που θα αποτελέσει τα επόμενα χρόνια το βασικό εκλογικό σώμα. Στο πλαίσιο αυτό, το Μαξίμου δουλεύει πάνω σε δύο βασικούς άξονες ώστε να ανοίξει την ψαλίδα.

Πρώτον, στην ανάγκη δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, που είναι το Νο 1 πρόβλημα της νέας γενιάς και στο οποίο αναφέρεται διαρκώς και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης.

Δεύτερον, όλες οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί για αυτές τις ηλικίες δείχνουν πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά έναντι των μεγαλύτερων γενεών. Ενδεικτικά, η φιλοζωία είναι πολύ ψηλότερα στην ιεράρχηση έναντι των μεγαλύτερων ηλικιών, όπως και ζητήματα που έχουν να κάνουν με ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες, όπως το δικαίωμα ενός ομόφυλου ζευγαριού στον γάμο. Ετσι ερμηνεύεται και το ενδιαφέρον της κυβέρνησης για αυτά τα θέματα, όπως το πρόσφατο φιλοζωικό νομοσχέδιο αλλά και η –ενδεικτικά αναφέρεται– η επιλογή του Βασίλη Κικιλιά ως εκπροσώπου της Ν.Δ. για να υπάρξει μεγαλύτερο πέρασμα στις μικρές ηλικίες–, και, σε συνδυασμό με τη φθορά

και σε μεγάλο βαθμό τέμνει την προηγούμενη κατηγορία, τις νέες ηλικίες, καθώς έχει εντοπίζονται τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Πρόκειται για ένα ειδικό ακροατήριο, όπου ο ΣΥΡΙΖΑ στις τελευταίες εκλογές του 2019 είχε σχεδόν 13 μονάδες διαφορά υπέρ του από τη Ν.Δ., καθώς απέσπασε το 42,1% έναντι 29%. Σήμερα, 18 μήνες μετά τις εκλογές, η διαφορά έχει εκμη-

Το 2015, στην κρίσιμη ηλικιακή ομάδα 17-34, ο ΣΥΡΙΖΑ λάμβανε 40% και η Ν.Δ. μόλις 18%. Σήμερα το κυβερνών κόμμα προηγείται πλέον με δύο μονάδες.

δενιστεί, αλλά εξακολουθεί να είναι ένας πολύ κρίσιμος τομέας που θέλει επισταμένη δουλειά.

Ελεύθεροι επαγγελματίες: η υγειονομική και η επακόλουθη οικονομική κρίση έχουν φέρει τους ελεύθερους επαγγελματίες στην πρώτη γραμμή του κυβερνητικού ενδιαφέροντος, καθώς έχουν πληγεί περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον. Δεν είναι τυχαίες οι συνεχείς αναφορές του πρωθυπουργού στον συγκεκριμένο κλάδο και κυρίως οι απτές πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί για τη στήριξη των επιχειρήσεων. Στο διά ταύτα η Ν.Δ. στις εκλογές του 2019 κέρδισε με 20 μονάδες διαφορά τον ΣΥΡΙΖΑ στους ελεύθερους επαγ-

Χαμένοι στη Βαβέλ των τηλεγιατρών

Πώς η ενημέρωση για την πανδημία κατέληξε σε καταγιγισμό αντιφατικών διαγνώσεων μέσω των πρωινών εκπομπών

Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΝΤΣΙΝΗ

Η απαγόρευση της κυκλοφορίας μετά τις 6 «είναι εξυπνη λύση». Οχι, η απαγόρευση «δεν έχει κανένα νόημα». Είναι ανεφάρμοστη. Καλύτερα να βάλουμε «χιλιομετρικό περιορισμό στα sms». Ναι, το είχαμε σκεφτεί αυτό με τα sms, αλλά δεν το ήθελαν οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας.

Και τα σχολεία; Να κλείσουν, είναι εστίες υπερμετάδοσης της βρετανικής μετάλλαξης. Μπα, δεν χρειάζεται. Θα το δούμε την άλλη εβδομάδα για τα σχολεία. Να κλείσουμε τώρα την αγορά. Να κλείσουν όλα. Οχι, δεν είμαστε ακόμη εκεί. Οχι, είμαστε. Θα γίνουμε Γουκάν.

Συμβαίνει κάθε μέρα τις τελευταίες ημέρες. Μέσα σε μισή ώρα πρωινής ενημέρωσης, στις τηλεοράσεις και στα ραδιόφωνα, μπορεί κανείς να εκτεθεί σε όλες τις απόψεις για την εξέλιξη της πανδημίας. Απόψεις, που ακόμη κι όταν δεν είναι ξεκάθαρα αντιφατικές, διαφέρουν ριζικά στον τόνο ή στην έμφαση. Διαφέρουν τόσο, ώστε ο ακροατής τους να τις εισπράττει φευγαλέα ως αντικρουόμενες. Απόψεις που τιτλοφορούνται αδιακρίτως «επιστημονικές», ενώ εκείνοι που τις εκφέρουν δεν έχουν την ίδια επιστημονική επάρκεια.

Δεν είναι επιδημιολογική η κατάρτιση του συνδικαλιστή γιατρού που στις καθημερινές τηλεοπτικές του εμφανίσεις τους τελευταίους μήνες δεν ξεχωρίζει από τους συνδικαλιστές των εμπορών – γνωματεύοντας σταθερά υπέρ της αγοράς και εις βάρος της εκπαίδευσης. Δεν έχει κατάρτιση λοιμωξιολόγου η έτερη συνδικαλιστρια, που, αν μη τι άλλο, είχε την ανεπιγνώστη ειλικρίνεια να παραδεχθεί ότι «τώρα είναι η ώρα» των ιατρών στο πεδίο των media.

Το φαινόμενο είχε αρχίσει να εκδηλώνεται ήδη από το ξέσπασμα του δεύτερου κύματος της πανδημίας: η ενημέρωση κατακερματίστηκε. Ενώ στην πρώτη φάση του ιού η πληροφόρηση δινόταν αποκλειστικά από έναν εκπρόσωπο των ειδικών και έναν εκπρόσωπο της Πολιτικής Προστασίας, σταδιακά η πληροφόρηση διεσπάρη σε όλα τα τηλεπαράθυρα. Διεσπάρη σε τέτοιον βαθμό, ώστε να δίνεται η εντύπωση ότι

η δύσκολη στάθμιση των δεδομένων δεν γίνεται μεταξύ ειδημόνων στις συνεδριάσεις της επιτροπής. Γίνεται χύμα, στα κανάλια.

Το αποτέλεσμα αυτής της Βαβέλ είναι ότι η ψυχολογικά εξουθενωμένη κοινή γνώμη χάνει την πυξίδα της – και την πίστη της στα υγειονομικά μέτρα. Από το σούπερ μάρκετ των διαγνώσεων, ο κεραυνοβολημένος καταναλωτής αγοράζει αυτό που ταιριάζει στις ήδη σχηματισμένες πεποιθήσεις του. Αν ανήκει στους φοβισμένους, αγοράζει τις πιο δυσοίωνες εκδοχές. Αν ανήκει στους κουρασμένους, αγοράζει εφησυχασμό. Στο τέλος, όταν έρχεται η Παρασκευή των ανακοινώσεων, αμφότερες οι παρατάξεις είναι απογοητευμένες. Οι φοβισμένοι θεωρούν τα μέτρα λίγα. Οι κουρασμένοι υπερβολικά.

Η ψυχολογικά εξουθενωμένη κοινή γνώμη χάνει την πυξίδα της και την πίστη της στα υγειονομικά μέτρα.

Αισιοδοξία, απορίες, φόβοι και άγνωστοι X για εμβόλια - μεταλλάξεις

Της ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ

Η ταχύτητα ανάπτυξη των εμβολίων, σε λιγότερο από ένα χρόνο μετά την έκρηξη της πανδημίας του κορωνοϊού, έφερε τα πρώτα δείγματα αισιοδοξίας. Η εμφάνιση των μεταλλαγμένων στελεχών απειλεί να τα σβήσει. Οι ειδικοί έχουν προειδοποιήσει ότι εφεξής θα είμαστε σε ένα συνεχές «κυνήγι» νέων στελεχών του ιού, που θα έχουν την τάση να ξεπεράσουν την ανοσία που χτίζεται με τα εμβόλια. Σημειώνουν ότι προς το παρόν τα υπάρχοντα εμβόλια μπορούν να αντιμετωπίσουν την επίθεση του ιού και ότι η επιστημονική κοινότητα είναι ετοιμόπληρη για κάθε ενδεχόμενο. Η «Κ» δίνει απαντήσεις στα βασικά ερωτήματα σχετικά με τα εμβόλια, την αποτελεσματικότητά τους, τις παραλλαγές του ιού και τους κινδύνους που αυτές εγκυμονούν.

1. Ποια εμβόλια έχουν εγκριθεί για χρήση στην Ε.Ε.; Τα εμβόλια της Pfizer/BioNTech, της Moderna, και της AstraZeneca. Τα δύο πρώτα εμβόλια ήδη χορηγούνται στους πολίτες της Ε.Ε. Τον Μάρτιο εκτιμάται ότι θα εγκριθεί και το εμβόλιο της Johnson & Johnson.

2. Πόσο αποτελεσματικά είναι; Τα εμβόλια της Pfizer/BioNTech και της Moderna προστατεύουν από συμπτωματική λοίμωξη σε ποσοστό 95% και 94,1% αντίστοιχα, και από σοβαρή νόσηση σε ποσοστό 95% και 91%. Το εμβόλιο της

AstraZeneca παρέχει προστασία από ήπια νόσο της τάξης του 60% (αυξάνει στο 82% όταν η δεύτερη δόση χορηγηθεί 12 εβδομάδες μετά). Σύμφωνα με ερευνητές του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, το εμβόλιο της AstraZeneca μειώνει και τη μετάδοση του ιού κατά 67%.

3. Γιατί το εμβόλιο της AstraZeneca δεν χορηγείται σε άτομα 65 ετών και άνω; Στις κλινικές μελέτες δεν συμμετείχε μεγάλος αριθμός ατόμων άνω των 55 ετών, ώστε να υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση για την αποτελεσματικότητά του σε αυτή την ηλικία, αν και υπάρχουν ενδείξεις ότι προστατεύει και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Οι επιστήμονες αναμένουν το επόμενο διάστημα περισσότερα και ενδεχομένως να τροποποιήσουν τις συστάσεις τους.

4. Τι γνωρίζουμε για το εμβόλιο της Johnson & Johnson; Πρόκειται για μονοδοσικό εμβόλιο, το οποίο, όπως ανακοίνωσε πρόσφατα η εταιρεία, έχει αποτελεσματικότητα της τάξης του 66% στην πρόληψη της μέτριας έως σοβαρής νόσησης 28 ημέρες μετά τη χορήγησή του, ενώ 49 ημέρες μετά τον εμβολιασμό, δεν καταγράφηκε καμία νοσηλεία ή θάνατος λόγω COVID-19 μεταξύ των ατόμων που το είχαν λάβει.

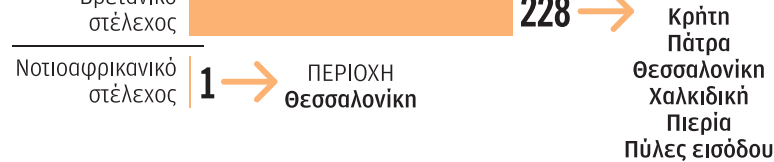
5. Τι ισχύει για το ρωσικό εμβόλιο Sputnik V; Σύμφωνα με δημοσίευση προκαταρκτικών αποτελεσμάτων των κλινικών μελετών, το ρωσικό εμβόλιο έχει αποτελεσματικότητα 92%. Αυτό ενδέχεται να φέρει το συγκεκριμένο εμβόλιο πιο κοντά στην έγκριση για κυκλοφορία στην Ε.Ε.

Εμβόλια έναντι της COVID-19

Αναμένονται στην Ελλάδα έως το τέλος Μαρτίου

Περιπτώσεις μεταλλαγμένων στελεχών που έχουν εντοπιστεί στην Ελλάδα

Εως τις 5 Φεβρουαρίου 2021

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

νικών μελετών, το ρωσικό εμβόλιο έχει αποτελεσματικότητα 92%. Αυτό ενδέχεται να φέρει το συγκεκριμένο εμβόλιο πιο κοντά στην έγκριση για κυκλοφορία στην Ε.Ε.

6. Μπορούμε να διαλέξουμε το εμβόλιο έναντι της COVID-19 που θα κάνουμε; Οχι. Απλώς μετά την έγκριση του εμβολίου της AstraZeneca, αναπτύσσονται στη χώρα μας δύο παράλληλα συστήματα, για τον εμβολιασμό των πιο μεγάλων ηλικιών με τα εμβόλια της Pfizer/BioNTech και της Moderna, και τον εμβολιασμό των έως 64 ετών με το εμβόλιο της AstraZeneca.

7. Τι ξέρουμε για τις μεταλλάξεις των ιών; Οι μεταλλάξεις προκύπτουν τυχαία

εντοπίζει το πρόβλημα. Ενδεικτική ήταν η δημόσια έκκληση του υφυπουργού παρά τω Πρωθυπουργώ, που ζήτησε από τα μέλη της επιτροπής, αλλά και από όσους έχουν δημόσιο βήμα, «να σεβαστούν την κούραση της κοινωνίας» και να «μην τρελαίνουν τον κόσμο με μέτρα».

Στους ακούσιους υπονομευτές της υγειονομικής πολιτικής, που «τρελαίνουν τον κόσμο», συγκαταλέγονται και ορισμένοι υπουρ-

γοί που μιλούν δημοσίως, ακόμη κι όταν δεν έχουν τίποτε οριστικό να ανακοινώσουν, μεταδίδοντας έτσι μόνο αβεβαιότητα. Ακόμη χειρότερα, κάποιοι βιάζονται να εξαγγείλουν χαλάρωση, καταλήγοντας να εισπράττουν πολλαπλάσιο πολιτικό κόστος, όταν οι εξελίξεις τους διαψεύδουν. Αντί να συμβάλει στην ενημέρωση, η μιντιακή τους παρουσία προκαλεί συχνά αχρείαση πόλωση.

Στην αρχή της πανδημίας ο φό-

βος ήταν ότι η δυσπιστία εναντίον της επιστήμης θα οι αντισυστημικές δοξασίες θα επωάζονταν στα κοινωνικά δίκτυα. Τώρα φαίνεται ότι πηγές της αβεβαιότητας είναι τα πρόσωπα που διαθέτουν το κύρος, αλλά όχι και την αυτοσυγκράτηση, ώστε να μην τροφοδοτούν την κοινή γνώμη με εικασίες.

Το επαναλαμβάνουν όλοι σαν ευκολόγιο: για να λειτουργήσει αποτελεσματικά η άμυνα κατά του ιού, δεν αρκεί μόνο ο σωστός προγραμματισμός του κράτους. Δεν αρκεί η αρτιότητα των συστημάτων, μερικά από τα οποία δεν έχουν δοκιμαστεί ποτέ και πούθενά. Απαιτείται κυρίως η συμμόρφωση της κοινής γνώμης. Αυτό το κοινωνικό κεφάλαιο κινδυνεύει όχι μόνο από την κόπωση. Πιο πολύ κινδυνεύει πια από την κακοφωνία.

λαξη στο γονίδιο της ακίδας - Spike, που βρίσκεται στην επιφάνεια του ιού και με την οποία συνδέεται στα κύτταρα του ξενιστή.

10. Γνωρίζουμε πώς επηρεάζουν την πανδημία; Υπάρχουν ενδείξεις ότι τα τρία μεταλλαγμένα στελέχη επιδρούν θετικά στη δυνατότητα του ιού να μεταδίδεται πιο εύκολα. Ειδικά για το βρετανικό στέλεχος, οι ειδικοί καταλήγουν στο ότι αυξάνει την πιθανότητα μετάδοσης του ιού κατά 20%, σε σχέση με τα προηγούμενα στελέχη.

11. Ποια από τα νέα στελέχη έχουν εντοπιστεί στη χώρα μας; Εως την Παρασκευή, στην Ελλάδα είχε εντοπιστεί σε αρκετές περιοχές της χώρας το βρετανικό στέλεχος και σε μία περίπτωση το νοτιοαφρικανικό στέλεχος.

12. Τα νέα στελέχη θα επικρατήσουν; Πολλοί επιστήμονες εκτιμούν ότι το βρετανικό στέλεχος έχει τη δυνατότητα να επικρατήσει εάν βρει «έδαφος». Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, έως τις 2 Φεβρουαρίου 2021 το βρετανικό στέλεχος είχε εντοπιστεί σε 80 χώρες, το νοτιοαφρικανικό σε 41 και το βραζιλιάνικο σε 10 χώρες.

13. Οι παραλλαγές επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των εμβολίων έναντι της COVID-19; Τα εμβόλια κατά του ιού SARS-CoV-2 που έχουν λάβει έγκριση από τον

αρμόδιο ευρωπαϊκό φορέα, αλλά και άλλα εμβόλια που είναι προς αδειοδότηση, φαίνεται να έχουν ικανοποιητική αποτελεσματικότητα, τουλάχιστον εναντίον του βρετανικού και του νοτιοαφρικανικού στελέχους, και προστατεύουν από βαριά νόσο. Υπάρχει ο κίνδυνος, καθώς προχωράει ο εμβολιασμός στον γενικό πληθυσμό και χτίζεται ανοσιακό τείχος έναντι του ιού, να επικρατήσουν στελέχη με μεταλλάξεις που θα διαφεύγουν από τα εμβόλια.

14. Στην περίπτωση εμφάνισης νέων στελεχών που δεν καλύπτονται αποτελεσματικά από τα εμβόλια, τι περιμένουμε; Οι επιστήμονες και οι εταιρείες έχουν την τεχνονομία να ανασχεδιάσουν εμβόλια σε διάστημα εβδομάδων ή μηνών, ώστε να καλύπτουν παραλλαγές του ιού. Κάποιες εταιρείες προετοιμάζονται για την παραγωγή ενισχυμένων σκευασμάτων ή μελετούν τη συνδυαστική χορήγηση εμβολίων.

15. Μεταλλάξεις και παιδιά. Τι ξέρουμε; Σύμφωνα με αξιωματικούς του ΠΟΥ, το βρετανικό στέλεχος έχει αυξημένη μεταδοτικότητα σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, κάτι που συμπεριλαμβάνει και τα μικρά παιδιά. Στις περιοχές της Βρετανίας που πρωτοεμφανίστηκε ο μεταλλαγμένος κορωνοϊός, έτυχε τα σχολεία να είναι ανοικτά. Και σύμφωνα με τους ειδικούς, η διασπορά του ιού μεταξύ των παιδιών αποτυπώνει το τι ακριβώς συμβαίνει στην κοινότητα.

Η Ακροδεξιά επενδύει στην οργή για την καραντίνα

Διευρύνονται τα φαινόμενα κοινωνικής ανυπακοής σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Παρά τις προειδοποιήσεις επισημόνων για τους κινδύνους που εγκυμονεί το τρίτο κύμα της πανδημίας, ο Εμανουέλ Μακρόν αντιστέκεται, προς το παρόν, στις πιέσεις για μια τρίτη, καθολική καραντίνα. Ο στενός συνεργάτης του Γάλλου προέδρου Κριστόφ Καστανέρ, πρώην υπουργός Εσωτερικών και νυν κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κυβερνώντος κόμματος, εξηγούσε τους λόγους με άρθρο του στην εφημερίδα Le Parisien της περασμένης Τρίτης. «Από υγειονομικής πλευράς, το να μείνει όλος ο κόσμος σπίτι θα ήταν εκπληκτικό. Από πολιτική άποψη, όμως, κινούμαστε σε ολισθηρό πεδίο. Το ρίσκο μιας καθολικής καραντίνας είναι η πολιτική ανυπακοή από ένα μέρος των πολιτών».

Σε μια χώρα όπου το κίνημα των «Κίτρινων Γιλέκων» έχει εγκαταστήσει το φοβικό σύνδρομο του όχλου στις ψυχές των πολιτικών ελίτ, η προειδοποίηση του Καστανέρ δεν πέρασε αβήφιστα. Αλλωστε, όλα δείχνουν ότι η υπομονή του κόσμου ακόμη και με τα πε-

Η παραδοσιακά ήσυχη Ολλανδία ζει άγριες νύχτες, με επαναλαμβανόμενες συγκρούσεις (φωτ. από το Αϊντχόφεν) μεταξύ νέων διαδηλωτών και αστυνομίας, από τις 23 Ιανουαρίου, όταν ανακοινώθηκαν αυστηρά περιοριστικά μέτρα.

Οι φιλοδοξίες της Μαρίν Λεπέν

Παράδοξο, αλλά μόνο εκ πρώτης όψεως. Η επικεφαλής της ακροδεξιάς Εθνικής Συσπείρωσης (πρώην Εθνικό Μέτωπο) στη Γαλλία, Μαρίν Λεπέν, εμφανίζεται αυτό τον καιρό περισσότερο μετρημένη από αρκετούς πολιτικούς του επίσημου κεντροδεξιού χώρου. Αποφεύγει συστηματικά να μιλήσει για πολιτική ανυπακοή και δεν αμφισβητεί ευθέως τα περιοριστικά μέτρα, προτιμώντας να εστιάζει την κριτική της στις κυβερνητικές ανεπάρκειες. Ο λόγος είναι απλός: Εχοντας εδραιωθεί πλέον ως νόμιμη και σοβαρή διεκδικήτρια της εξουσίας στις προεδρικές εκλογές του 2022, επιλέγει το προφίλ της «υπευθυνότητας», αφήνοντας συνεργάτες της να κλείνουν με συμπάθεια το μάτι στα εξοργισμένα λαϊκά στρώματα. Η τακτική αυτή φαίνεται να αποδίδει. Τελευταίες έρευνες των εφημερίδων L' Opinion και Le Parisien έφεραν τη Λεπέν να προηγείται στον πρώτο γύρο με ποσοστό 26%-27% έναντι 23%-24% του Εμανουέλ Μακρόν και να περιορίζει στα όρια του στατιστικού λάθους τη διαφορά της με τον Γάλλο πρόεδρο στον δεύτερο γύρο (48%-52%). Φυσικά, το πολιτικό τοπίο στη Γαλλία είναι πολύ ρευστό, αλλά τα καμπανάκια κινδύνου άρχισαν να ηχούν.

Ασφαλώς το πλήθος των αγανακτισμένων με την καραντίνα είναι κοινωνικά και ιδεολογικά ετερόκλητο. Εκείνο που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία είναι η προσπάθεια ακροδεξιών οργανώσεων να σερφάρουν πάνω στο κύμα της λαϊκής δυσaréσκειας για να αποκομίσουν πολιτικά οφέλη. Η ιστοσελίδα της «Φωνής της Αμερικής» δημοσίευσε τον περασμένο μήνα ρεπορτάζ σύμφωνα με το οποίο «οι γερμανικές μυστικές υπηρεσίες παρακολουθούν στενά τις διαδηλώσεις κατά των περιοριστικών μέτρων, καθώς ανησυχούν για την αυξανόμενη επιρροή θαυμαστών των ναζί, υπερεθνικιστών και αρνητών του Ολοκαυτώματος». Στο πρόσφατο παρελθόν, η ευρωπαϊκή Ακροδεξιά εστίαζε στο μεταναστευτικό και στην ισλαμοφοβία, εκμεταλλευόμενη τα διαδοχικά σοκ από τρομοκρατικές ενέργειες στην ήπειρο. Τον τελευταίο χρόνο, όμως, προσπαθεί να αποκτήσει ευρύτερο ακροατήριο και δεξαμενές στρατολόγησής μελών στις γραμμές όσων διαγράφουν τυ-

φλά την πολιτική και την επιστήμη, αρνούνται την πανδημία και ασπάζονται εξωφρενικές θεωρίες συνωμοσίας. Στη Γερμανία αντιστοιχεί μεγάλο ποσοστό οπαδών του αμερικανικής προέλευσης δικτύου QAnon, που πιστεύουν ότι ο Ντόναλντ Τραμπ διεξήγαγε μυστικό πόλεμο εναντίον σατανιστών και παιδόφιλων, οι οποίοι έχουν διαβρώσει την αμερικανική κυβέρνηση, τα μίντια και τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Ανάλογα φαινόμενα εκτυλίσσονται σε άλλες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Στην Αυστρία, το ακροδεξιό Κόμμα της Ελευθερίας (στην αντιπολίτευση σήμερα, αλλά στο πρόσφατο παρελθόν κυβερνητικός εταίρος του κεντροδεξιού Λαϊκού Κόμματος) ενθάρρυνε τις διαδηλώσεις της περασμένης Κυριακής κατά των περιοριστικών μέτρων. Το ίδιο έπραξε η ανερχόμενη οργάνωση «Ο Αγώνας Συνεχίζεται» στην Τσεχία, καλώντας τους πολίτες να κατέβουν στους δρόμους με σύνθημα «Σταματήστε την τυραννία, τον μύθο του κορωνοϊού, την κυβέρνηση, τα

λοκντάουν». Στη Γαλλία, ο ακροδεξιός ευρωβουλευτής Φλοριάν Φιλίπ, πρώην αντιπρόεδρος του Εθνικού Μετώπου επί Μαρίν Λεπέν και νυν επικεφαλής του κόμματος «Οι Πατριώτες», διαδηλώνει κάθε Σάββατο, μαζί με τους οπαδούς του, έξω από το υπουργείο Υγείας εναντίον «της υγειονομικής δικτατορίας που επιβάλλεται από τους τσαρλατάνους της ψευδοπιστήμης». Αλλά και ο Χριστιανοδημοκράτης Ζαν-Φρεντερίκ Πουασόν, διεκδικητής του χρίσματος της επίσημης Δεξιάς για τις προεδρικές εκλογές του 2022, απήντησε στις 27 Ιανουαρίου έκκληση για πολιτική ανυπακοή στα περιοριστικά μέτρα, υπερβαίνοντας και τη Λεπέν.

Είναι αλήθεια ότι η κοινοβουλευτική Ακροδεξιά της Ευρώπης δεν κατάφερε, τη χρονιά που πέρασε, να μεταφράσει τη δημαγωγία της γύρω από την πανδημία σε εκλογικό όφελος. Το Κόμμα της Ελευθερίας καταβαραθρώθηκε στις τοπικές εκλογές της Βιέννης τον περασμένο Οκτώβριο, ενώ η Εναλλακτική για τη Γερμανία είδε τη δημοτικότητα της να πέφτει από 28% στο (πάντα ανησυχητικά υψηλό) 18% το τελευταίο τετράμηνο. Την ίδια στιγμή, όμως, διαγράφεται ισχυρότερος ο κίνδυνος να ενισχυθούν ακόμη περισσότερο επίφοβες, εγκληματικές ή και ανοικτά ναζιστικές ομάδες της εξωκοινοβουλευτικής Ακροδεξιάς. Σε κάθε περίπτωση, το οικονομικό και κοινωνικό κόστος των οριζόντιων και καθολικών αποκλεισμών, η εξοργιστική ανικανότητα της Ε.Ε. στον εμβολιασμό των πολιτών της και οι αλληλοαναιρούμενες τοποθετήσεις κυβερνήσεων, υγειονομικών αρχών και επιστημόνων δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για μια οργιαστική άθηση του ανορθολογισμού, της συνωμοσιολογίας και της Ακροδεξιάς στην Ευρώπη.

Το ισχυρό κίνημα του Αλεξέι Ναβάλνι διαρκώς ενισχύεται

Αντιστέκεται στον Πούτιν και κερδίζει

Νέο επικίνδυνο κεφάλαιο στη διαπάλη εξουσίας μεταξύ του Αλεξέι Ναβάλνι και του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν εγκαινίασε η ρωσική δικαιοσύνη, καταδικάζοντας τον άτυπο ηγέτη του αντιπολιτευτικού κινήματος στην πρώτη του πολύμηνη ποινή φυλάκισης.

Εκ πρώτης όψεως, η καταδίκη του Ναβάλνι μοιάζει με ξεκάθαρη νίκη του Πούτιν, ο οποίος έχει κρίσει τον εαυτό του ισόβιο πρόεδρο. Ελέγχοντας πλήρως τα δικαστήρια, την αστυνομία, τα επίσημα μέσα ενημέρωσης και άλλα σύγχρονα μέσα, όπως οι θανατηφόρες νευροτοξίνες, ο Πούτιν μπορεί να κρατήσει τον Ναβάλνι φυλακή για πάντα ή ακόμη και να διοργανώσει θανατηφόρο «ατύχημα», αν θεωρήσει ότι αυτό τον συμφέρει.

Σε αυτό το έπος «Δαβίδ εναντίον Γολιάθ», ο 44χρονος Ναβάλνι έχει επιτύχει μέχρι στιγμής τους στόχους του κάρη στο θάρρος και στην επιμονή του, υποχρεώνοντας τον Πούτιν να αμυνθεί. Η καταδίκη του Ναβάλνι σε 32 μήνες φυλάκισης είναι επιτυχία του Ρώσου αντικαθεστωτικού. Ο Πούτιν απέφυγε συστηματικά μέχρι σήμερα να καταδικάζει τον Ναβάλνι σε μεγάλες ποινές, σε μια προσπάθεια να του στερήσει τον μανδύα του μάρτυρα.

Η οικειοθελής επιστροφή του Ναβάλνι στη Ρωσία έπειτα από την ανάρρωσή του σε γερμανικό νοσοκομείο και η κυκλοφορία του βίντεο με το ανάκτορο που κατασκευάζει ο Πούτιν στη Μαύρη Θάλασσα δεν άφησε περιθώρια στον Ρώσο πρόεδρο. Ο Ναβάλνι θα φυλακισθεί σε στρατόπεδο εργασίας, για να μεταμορφωθεί σε σύμβολο αντίστασης.

Η δίκη

Το Κρεμλίνο προσπάθησε να προσδώσει αίσθηση νομιμότητας στη διαδικασία, με τη δίκη να πραγματοποιείται σε ευρύχωρη δικαστική αίθουσα στο κέντρο της πρωτεύουσας και τον Ναβάλνι να έχει τη δυνατότητα να εκφραστεί ελεύθερα. Το αποτέλεσμα ήταν, όμως, προδιαγεγραμμένο: ο Ναβάλνι καταδικάστηκε για παραβίαση των όρων της αναστολής του, για υπόθεση του 2014, την οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων χαρακτήρισε «εμφανώς παράλογη». Την αναστολή του παραβίασε ο Ναβάλνι εξαιτίας της νοσηλείας του ύστερα από την απόπειρα δηλητηρίασής του τον Αύγουστο από τη μυστική αστυνομία.

Παρότι ο Ναβάλνι ήταν αυτός που βρισκόταν στο εδώλιο του κατηγορουμένου, ο Πούτιν, η διεφθαρμένη κοόρτη του και η στρατιά των ειδικών δυνάμεων της αστυνομίας που επιτέθηκαν στους διαδηλωτές το περασμένο Σάββατο-

Ο καταδικασθείς σε 32 μήνες φυλάκισης Αλεξέι Ναβάλνι θα οδηγηθεί σε στρατόπεδο εργασίας.

Στις ηλικίες 18 με 24 ετών, η δημοτικότητα του Ρώσου προέδρου έχει υποχωρήσει, από το 36% τον Δεκέμβριο του 2019, στο 20% σήμερα.

κύριακο ήταν αυτοί που δικάζονταν από την κοινή γνώμη. «Ο Πούτιν θα μείνει στην Ιστορία σαν ένας δηλητηριαστής», είπε στην απολογία του ο Ναβάλνι.

Η αστυνομική τρομοκρατία και ο ρωσικός χειμώνας μπορεί να περιορίσουν τις διαδηλώσεις. Το μεγάλο κίνημα που πυροδότησε ο Ναβάλνι είναι, όμως, αριθμητικά πολύ ισχυρότερο από παλαιότερες αντιπολιτευτικές απόπειρες, ενώ το σημερινό κίνημα αμφισβήτησης συνεχίζει να ενισχύεται. Η αντιπολίτευση διαθέτει σήμερα 40 γραφεία σε όλη τη Ρωσία, ενώ οι περισσότεροι από τα εκατομμύρια υποστηρικτών του είναι νέοι άνθρωποι, οι οποίοι δεν έχουν αμφισβητήσει ποτέ μέχρι τώρα το Κρεμλίνο. Στις ηλικίες 18 με 24 ετών η δημοτικότητα του Πούτιν έχει υποχωρήσει, από το 36% τον Δεκέμβριο του 2019, στο 20% σήμερα.

Η κυβέρνηση Μπάιντεν και η Ε.Ε. καταδίκασαν αμέσως τη φυλάκιση του Ναβάλνι, απειλώντας δικαίως με επιβολή κυρώσεων κατά του Πούτιν και των λοχαγών του. Ο Πούτιν θα έκανε καλά να συνειδητοποιήσει ότι η μεγαλυτέρη απειλή για τη διεφθαρμένη εξουσία του δεν προέρχεται από το εξωτερικό, αλλά από Ρώσους πολίτες, οι οποίοι αναζητούν και αποκαλύπτουν την αλήθεια.

THE NEW YORK TIMES
(EDITORIAL BOARD)

Η Άγκελα Μέρκελ δήλωσε ότι Γερμανία και Γαλλία θα επιχειρήσουν να αντιμετωπίσουν τα εκκρεμή ζητήματα που καθυστερούν την ανάπτυξη κοινών οπλικών συστημάτων.

Συμφωνία Γερμανίας - Γαλλίας για αμυντική συνεργασία

Τα προγράμματα πανευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς των εξοπλισμών, ο αγωγός φυσικού αερίου Nord Stream 2, αλλά και η αναθερμανση των διατλαντικών σχέσεων μετά την εκλογή του Τζο Μπάιντεν στις ΗΠΑ, συζητήθηκαν στην τηλεδιάσκεψη μεταξύ του προέδρου της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν και της καγκελαρίου της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ.

Σε δηλώσεις της μετά τη λήξη της τηλεδιάσκεψης, η Γερμανίδα καγκελάρια δήλωσε ότι οι δύο χώρες θα επιχειρήσουν να αντιμετωπίσουν τις προσεχείς εβδομάδες τα εκκρεμή ζητήματα που καθυστερούν την ανάπτυξη κοινών οπλι-

Τηλεδιάσκεψη μεταξύ Μέρκελ και Μακρόν με θέμα την άμυνα και τις διατλαντικές σχέσεις.

κών συστημάτων. Οι δύο ηγέτες τόνισαν την απορροστικότητα των χώρων τους να αναπτύξουν τα συστήματα αυτά. Μέχρι στιγμής, τα δύο σημαντικότερα κοινά εγχειρήματα, το μαχητικό αεροσκάφος νέας γενιάς FCAS και το τεθωρακισμένο MGCS, προχωρούν με πολύ αργούς ρυθμούς, λόγω διαφορετικών προτεραιοτήτων. Το ζήτημα

των επενδύσεων για την άμυνα, αλλά και της επιχειρησιακής ετοιμότητας, θα συζητηθεί σε ειδική Σύνοδο Κορυφής των ηγετών της Ε.Ε. στις 25 Φεβρουαρίου.

Νωρίτερα, ο Γάλλος πρόεδρος είχε συνομιλία με τον πρωθυπουργό της Βαυαρίας Μάρκους Ζέντερ, τυπικά για να συνεργαστούν σε θέματα αντιμετώπισης του κορωνοϊού, επί της ουσίας γιατί ο Ζέντερ, ο δημοφιλέστερος πολιτικός στη Γερμανία μετά την Άγκελα Μέρκελ, θεωρείται ο πιθανότερος διάδοχός της στην καγκελαρία μετά τις βουλευτικές εκλογές του φθινοπώρου.

Στο πρόσφατο παρελθόν, οι δύο χώρες διαφώνησαν στο ζήτημα της

χειραφέτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το ΝΑΤΟ, με τον Εμανουέλ Μακρόν να εκφράζει έντονες διαφωνίες στην τοποθέτηση της υπουργού Αμυνας της Γερμανίας Άνγκερετ Κράμπ Κάρνερμπαουερ ότι «πρέπει να τελειώνουμε με την ψευδαίσθηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής αυτονομίας». «Οι Ευρωπαίοι δεν θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν τον κεφαλαιώδη ρόλο των ΗΠΑ ως εγγυητριών της ασφάλειάς τους», είχε πει η Κάρνερμπαουερ, ενώ αντιθέτως ο Εμανουέλ Μακρόν είχε μιλήσει περί «εγκεφαλικού θανάτου» του ΝΑΤΟ.

BLOOMBERG,
NOUVELOBS, EURACTIV

Βαριά η σκιά του Τραμπ στο κόμμα

Μια αντισημίτρια, η Μάρτζορι Τέιλορ Γκριν, και μια αντάρτισσα, η Λιζ Τσέινι, διχάζουν τους Ρεπουμπλικανούς

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Είμαι μια από εσάς και με μισούν γι' αυτό», έγραψε στο Twitter η Ρεπουμπλικανή βουλευτίς Μάρτζορι Τέιλορ Γκριν, που έγινε γνωστή και στη χώρα μας για τη μάσκα με το σύνθημα «Μολών λαβέ» (γραμμένο λατινικά Molon Labe). Το νεοεκλεγέν μέλος της αμερικανικής Βουλής έχει δικάσει το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα (GOP) με παλαιότερες αναρτήσεις της που αναπαρήγαγαν αντισημιτικές και εξωφρενικές θεωρίες συνωμοσίας. Η ίδια είχε επίσης υιοθετήσει βίαιες συμπεριφορές και φρασεολογία, όπως «την εκτέλεση των ηγετών των Δημοκρατικών». Το κατεστημένο του κόμματος αποδοκίμασε τις απόψεις της, με πρώτο τον επικεφαλής της ρεπουμπλικανικής μειοψηφίας στη Γερουσία Μιτς Μακόνελ, αλλά για ακόμη μία φορά το GOP αρνήθηκε να πάρει μέτρα, φοβούμενο την αποξένωση των πολυάριθμων οπαδών του Ντόναλντ Τραμπ.

Στον αντίποδα, η συντριπτική πλειοψηφία των βουλευτών του (145 υπέρ, έναντι 61 κατά) παρέιχε κάλυψη στην τρίτη στην κοινοβουλευτική ιεραρχία του κόμματος, βουλευτή του Ουαϊόμινγκ Λιζ Τσέινι, κόρη του Ντικ Τσέινι, αντιπροέδρου του Τζορτζ Μπους (2001-2009), η οποία ψήφισε υπέρ της παραπομπής του Τραμπ στη σχετική ψηφοφορία στη Βουλή, αιφνιτώντας την επίσημη γραμμή.

Η Γκριν και η Τσέινι εκπροσωπούν τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές για τον έλεγχο του κόμματος. Εχοντας συμπληρώσει μόλις δύο εβδομάδες στο Κογκρέσο, η Γκριν είδε το όνομά της να πρωταγωνιστεί στις ειδήσεις εξαιτίας παλαιότερων δηλώσεών της υπέρ του ακραίου κινήματος QAnon, της άποψης ότι οι φωνικές επιθέσεις εναντίον μαθητών σχολείων υποκινούνται από στοιχεία που θέλουν να περιορίσουν το δικαίωμα των Αμερικανών στην οπλοκατοχή, αλλά και το ισχυρισμό πως οι πυρκαγιές στην Καλιφόρνια το προηγούμενο καλοκαίρι οφείλονταν σε διαστημικό λέιζερ, το οποίο ελέγχουν οι ιδιοκτήτες της τράπεζας Ρότσιλντ. Παρ' όλα αυτά το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα της ανέθεσε τις επιτροπές Παιδείας και Προώπολογισμού, γεγονός που προκάλεσε την αγανάκτηση των Δημοκρατικών.

Ένα μεγάλο μέρος της εκλογικής βάσης των Ρεπουμπλικανών δεν είναι ακόμη έτοιμο να αποχωριστεί τη ρητορική του Ντόναλντ Τραμπ.

Η Γκριν έως πρότινος πίστευε ότι οι πυρκαγιές στην Καλιφόρνια οφείλονταν σε διαστημικό λέιζερ το οποίο ελέγχουν οι ιδιοκτήτες της τράπεζας Ρότσιλντ.

Στην αντίπερα όχθη, η Τσέινι εξασφάλισε την οργή του φιλοτραμπικού στρατοπέδου του κόμματος, υπερασπιζόμενη της παραπομπής του τώας προέδρου μετά την εισβολή στο Καπιτώλιο. Αρκετοί ζήτησαν την καθαίρεσή της, ενώ ο βουλευτής Ματ Γκετς από τη Φλόριντα ταξίδεψε στο Ουαϊόμινγκ ζητώντας από τους ψηφοφόρους να την απομακρύνουν από τον θώκο της.

Η σκιά του Τραμπ πέφτει ακόμη βαριά πάνω από το GOP. Η Γκριν

είχε δεχθεί πρόσφατα τα εγκωμιά του, με αποτέλεσμα ο επικεφαλής της ρεπουμπλικανικής μειοψηφίας στη Βουλή Κέβιν Μακάρθι, ο οποίος επισκέφθηκε άλλωστε και ο ίδιος τον τώας πρόεδρο στο Μαρ-α-Λάγκο στη Φλόριντα, να δηλώσει αυτήν την εβδομάδα ότι δεν πρόκειται να τιμωρήσει τη βουλευτή.

Όταν εκείνη μάλιστα σγκώθηκε να μιλήσει, η μισή κοινοβουλευτική ομάδα σγκώθηκε όρθια και την αποθώωσε, ακόμη μία εικόνα που απηχεί το χάσμα στους κόλπους του κόμματος. Η Γκριν έχει καταφέρει να εκμεταλλευθεί με κάθε τρόπο την πόλωση, δηλώνοντας στην εφημερίδα Washington Examiner ότι το ρεπουμπλικανικό κατεστημένο και οι Δημοκρατικοί δεν έχουν καμία διαφορά και δεσμευόμενη ότι θα παλέψει για τα επόμενα βήματα του Τραμπ.

Παράλληλα με την εσωκομματική σύγκρουση για τις τύχες της Γκριν και της Τσέινι πάντως, εξίσου έντονη είναι η αντίθεση μεταξύ Μακόνελ και Μακάρθι. Ο

πρώτος έκανε λόγο για τρελά ψέματα της Γκριν και εξήρε τον ρόλο της Τσέινι. Ο δεύτερος διαιωνίζει τον διχασμό στους κόλπους του GOP, κρατώντας ακέραιους τους δεσμούς με τον Τραμπ και την Ακροδεξιά. Με δεδομένο ότι του χρόνου θα διεξαχθούν νέες εκλογές για το Κογκρέσο, το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα θα κληθεί να αποδείξει ότι δεν είναι μια στέγη «ψεκασμένων» συνωμοσιολόγων, αλλά μπορεί να επαναπατρίσει τους ψηφοφόρους των προαστίων - αποφοίτους κολεγίων.

Οι ελίτ και η βάση

Αναλυτές εκτιμούν ωστόσο ότι το κόμμα σύρεται πίσω από την εκλογική βάση, που δεν είναι ακόμη έτοιμη να αποχωριστεί τη ρητορική του Τραμπ. «Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα δεν ελέγχεται πλέον από τις ελίτ στην Ουάσινγκτον, αλλά από ακτιβιστές της βάσης σε πολιτειακό επίπεδο, που δεν ακούν τι λέει η Ουάσινγκτον. Ακούν ανθρώπους σαν τη βουλευτή Γκριν»,

ισχυρίστηκε ο Νταν Εμπερχαντ, μεγάλος χρηματοδότης του GOP, στο NBC.

«Οι Ρεπουμπλικανοί έχουν μία επιλογή: θα συμπαραταχθούν με το κίνημα QAnon και ένα μέλος τους που υπεραμύνεται της βίας και του εξτρεμισμού ή θα υιοθετήσουν την αλήθεια, την ειλικρίνεια, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία;», είπε από την πλευρά της η Ντέμπι Βάσερμαν, Δημοκρατική βουλευτίς στη Φλόριντα. Το δίλημμα προς το παρόν μοιάζει αναπάντητο, αφού ακόμη και η ηγεσία του κόμματος εμφανίζεται διχασμένη. Τα ξημερώματα της Παρασκευής, η υπό δημοκρατικό έλεγχο Βουλή αποφάσισε να αποπέμψει την Γκριν από τις δύο επιτροπές, με μόλις 11 Ρεπουμπλικανούς να αλλάζουν στρατόπεδο και να στηρίζουν την προσπάθεια. «Αυτά είναι λόγια του παρελθόντος. Δεν με αντιπροσωπεύουν», είπε η ίδια η Γκριν, και πάλι το μισό κόμμα πευφώθηκε την... τολμή της.

EW / REK/STELLA

Ο Τζο Μπάιντεν και η Μόσχα

Ικανοποίηση στο Βερολίνο και δυσaréσκεια στη Μόσχα και στο Ριάντ προκάλεσε η ομιλία του προέδρου των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν για την εξωτερική πολιτική. Η γερμανική κυβέρνηση καίρεται προκθές την απόφαση της Ουάσινγκτον να ανασταλεί η προαναγγελλεία απόσυρσης των αμερικανικών στρατευμάτων από τη Γερμανία, λέγοντας ότι η παρουσία των Αμερικανών στρατιωτών είναι προς το συμφέρον και των δύο χωρών. Στον αντίποδα, το Κρεμλίνο επέκρινε τις πολύ επιθετικές και μη εποικοδομητικές δηλώσεις Μπάιντεν, ο οποίος διεμήνυσε ότι αν δεν αποφυλακιστεί ο αντιφρονών Αλεξέι Ναβάλνι, οι ΗΠΑ δεν θα διατάσουν να αυξήσουν το κόστος για τη Μόσχα. «Με ένα ύψος πολύ διαφορετικό από αυτό του προκατόχου μου, είπα στον Ρώσο ηγέτη ότι έχουν παρέλθει οι ημέρες που οι ΗΠΑ γυρνούν από την άλλη σε κάθε επιθετική ενέργεια της Ρωσίας, όπως η ανάμειξη στις εκλογές μας, οι κυβερνοεπιθέσεις και η διπληπρίαση των πολιτών». Τέλος, ο Μπάιντεν διακήρυξε ότι μπαίνει τέλος στις πωλήσεις όπλων και άλλης υποστήριξης προς τη Σαουδική Αραβία για τον πόλεμο στην Υεμένη, «μία ανθρωπιστική και στρατηγική καταστροφή», όπως τη χαρακτήρισε. Οι Σαουδάραβες ηγέτες γνώριζαν τι έρχεται, αλλά φαίνεται ότι ο Μπάιντεν προχώρησε ένα βήμα παραπέρα, αφού οι ΗΠΑ σταμάτησαν πλέον να μοιράζονται με το Ριάντ στοιχεία για στόχους και την υποστήριξη σε επίπεδο επιμελητείας.

Σοβαροί κίνδυνοι εξάπλωσης των πυρηνικών όπλων

Παρασκηνιακές κινήσεις και έντονη ανησυχία παρά την πενταετή παράταση της αμερικανορωσικής συμφωνίας START

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

Η απειλή είναι διαχρονική και παγκόσμια, αλλά το πιο πρόσφατο καμπανάκι κινδύνου για τη γειτονία μας προήλθε από την Ινδία. Το πρώην διευθυντικό στέλεχος των ινδικών υπηρεσιών πληροφοριών Σ. Ντ. Πραντάν υποστήριξε ότι οι υψηλού επιπέδου στρατιωτικές επαφές ανάμεσα στην Τουρκία και στο Πακιστάν στις 22 Δεκεμβρίου αφορούσαν μεταξύ άλλων και συνεργασία στον τομέα των πυρηνικών όπλων. Γράφοντας στους Times of India, ο Πραντάν έκανε λόγο για κινεζική - βορειοκορεατική - πακιστανική σύμπραξη για τη μεταφορά πυρηνικής τεχνολογίας στην Τουρκία.

Ενώ η σύμπραξη αυτή μένει να επιβεβαιωθεί, η ανησυχία είναι διάχυτη στους διεθνείς διπλωματικούς κύκλους. Το βρετανικό περιοδικό Economist αναφερόταν, στο πρώτο θέμα του τελευταίου φύλλου του, στον παρκτό κίνδυνο να αποκτήσουν πυρηνικά όπλα η Τουρκία και η Σαουδική Αραβία. Στο μεταξύ, η συνεργασία της Τουρκίας με τη Ρωσία εξελίσσεται σε κοινή θέα. Οι τέσσερις πυρηνικοί αντιδραστήρες στο Ακουγιού, στον κόλπο της Μερσίνας, κατασκευάζονται σε ένα αυτοκτονικό, από περιβαλλοντικές σκοπιές, εγχείρημα που δεν έχει οικονομικό νόημα (ούτε ένας

ιδιώτης επενδυτής δεν βρέθηκε να συμμετάσχει) αλλά χρησιμεύει για την απόκτηση από την Αγκυρα πυρηνικής τεχνολογίας που μπορεί να στηρίξει ένα πιθανό τουρκικό στρατιωτικό πυρηνικό πρόγραμμα.

Η Τουρκία έχει επικυρώσει τη συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών (NPT) αλλά πλέον αμφισβητεί ανοικτά το θεμέλιο στο οποίο βασίζεται. «Τα πυρηνικά όπλα είτε πρέπει να απαγορευό-

Σαουδική Αραβία και Τουρκία φλερτάρουν με την ιδέα να αποκτήσουν πυρηνικά, εκτιμά το περιοδικό Economist.

νται για όλους είτε να επιτρέπονται για όλους», δήλωσε ο Τούρκος πρόεδρος Ερντογάν από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2019. «Κάποιες χώρες έχουν πυρηνικά αλλά εμείς δεν μπορούμε. Αυτό δεν το δέχομαι», είχε δηλώσει, λίγες ημέρες νωρίτερα, ενώπιον στελεχών του κόμματός του.

Η συνθήκη NPT αναγνωρίζει την ύπαρξη πέντε πυρηνικών δυνάμεων, αλλά τις υποχρεώνει

«Τα πυρηνικά όπλα είτε πρέπει να απαγορεύονται για όλους είτε να επιτρέπονται για όλους», δήλωσε ο Ταγίλ Ερντογάν από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2019. Και λίγες μέρες νωρίτερα: «Κάποιες χώρες έχουν πυρηνικά, αλλά εμείς δεν μπορούμε. Αυτό δεν το δέχομαι».

να εργαστούν για τη σταδιακή κατάργηση των οπλοστασίων τους, δεσμεύοντας παράλληλα όλες τις υπόλοιπες χώρες ότι θα κάνουν μόνο ειρηνική χρήση της πυρηνικής τεχνολογίας. Πέντε δεκαετίες μετά την επικύρωσή της, καμία από τις πυρηνικές δυνάμεις δεν έχει δείξει διάθεση αφοπλισμού, ενώ οι πολιτικοί που υποστηρίζουν σοβαρά το αίτημα αυτό, όπως π.χ. ο Τζέρεμι Κόρμπιν στη Βρετανία, ουδέποτε έχουν

κατορθώσει να φθάσουν σε θέσεις ευθύνης.

Η Ρωσία και οι ΗΠΑ εξακολουθούν να διατέτουν το 90% των 13.000 πυρηνικών κεφαλών του πλανήτη και μπορούν να καταστρέψουν διά παντός την ανθρωπότητα και τη βιόσφαιρα, κάτι το οποίο ισχύει, παρά το θετικό γεγονός ότι μόλις υπέγραψαν την πενταετή παράταση ισχύος της συμφωνίας New START για τον έλεγχο των οπλοστασίων τους.

Επιπλέον, οι δύο αυτές χώρες αλλά και οι μικρότερες πυρηνικές δυνάμεις κλείνουν το μάτι στη διάδοση των πυρηνικών όπλων, όποτε τους συμφέρει. Εικάζεται ότι το Ισραήλ απέκτησε πυρηνικά με τη σιωπηρή βοήθεια των ΗΠΑ και της Γαλλίας, το Πακιστάν και η Βόρεια Κορέα με τη βοήθεια της Κίνας, ενώ οι ΗΠΑ προσέφεραν νομιμοποίηση στο πυρηνικό οπλοστάσιο της Ινδίας. Το κίνητρο σε αυτές τις περιπτώσεις είναι διπλό: πρώτον, η ευρωστία της πυρηνικής βιομηχανίας, μέσα από τις εξαγωγές υποτιθέμενα ειρηνικής τεχνολογίας και, δεύτερον, η εξυπηρέτηση γεωπολιτικών στόχων μέσα από τον παράνομο πυρηνικό εξοπλισμό συμμάχων.

Η διαδικασία αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη στη Σαουδική Αραβία, ένα εξόφθαλμο σύγχρονο παράδειγμα αποτυχίας του καθεστώτος ελέγχου των πυρηνικών, η οποία αντλεί τεχνολογία από πολλές πλευρές, υπογράφοντας συμφωνία για εργοστάσιο επεξεργασίας ουρανίου με την Κίνα και εισάγοντας πυρηνική τεχνολογία από τις ΗΠΑ με τις ευλογίες της κυβέρνησης Τραμπ. Ο διάδοχος του θρόνου της χώρας, Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, έχει δηλώσει ανοικτά ότι ίσως η χώρα του «υποχρεωθεί» να αποκτήσει πυρηνικά όπλα λόγω του Ιράν.

Το δε Ιράν βρίσκεται στο με-

ταίχιο. Εξακολουθεί να υπόκειται στους ελέγχους της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας, που διασφαλίζουν την ειρηνική χρήση της πυρηνικής τεχνολογίας, αλλά προσφάτως ξεκίνησε να εμπλουτίζει ουράνιο σε επίπεδα υψηλότερα από αυτά που προέβλεπε η συμφωνία που είχε κλείσει το 2015 με τις μεγάλες δυνάμεις. Η κυβέρνηση Τραμπ είχε καταγγείλει τη συμφωνία αυτή, σφίγγοντας με ασφυκτικό τρόπο τον κλοιό οικονομικών κυρώσεων γύρω από την Τεχεράνη. Ο Τζο Μπάιντεν έχει σπεύσει να αναστρέψει πολλές από τις πολιτικές του προκατόχου του, αλλά εμφανίζεται διστακτικός στο θέμα του Ιράν, βάζοντας στο τραπέζι των συζητήσεων και άλλα ζητήματα, που είχαν μείνει εκτός το 2015, όπως οι βαλλιστικοί πυράυλοι και ο περιφερειακός ρόλος του Ιράν.

Η Λιν Ρίστεν, έμπειρο στέλεχος τεσσάρων αμερικανικών κυβερνήσεων για θέματα πυρηνικών εξοπλισμών, σημειώνει ότι πολλά συχνά πυρηνικές συμφωνίες, όπως η μνημόνιο συμφωνία των μεγάλων δυνάμεων με το Ιράν, υφίστανται κριτική για όσα παραλείπουν. Ακριβώς αυτό έκανε ο Ντόναλντ Τραμπ με την αμερικανορωσική συμφωνία New START, την οποία είχε τινάζει στον αέρα υποστηρίζοντας ότι δεν καλύπτει αρκετούς τομείς.

EW / JASON SHERES

Οι Τούρκοι φοιτητές εναντίον του Ερντογάν

Η εξέγερση στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου ξυπνάει μνήμες από την Υπόθεση του πάρκου Γκεζί τον Φεβρουάριο του 2013

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Βρισκόμαστε στο σημείο που βρεθήκατε εσείς στις αρχές της δεκαετίας του 1970, όταν ένα ολοκληρωτικό καθεστώς επιχειρούσε να μετατρέψει σε κομμάτι της καθημερινότητας τον αυταρχισμό του και τα ζωντανά κύτταρα της κοινωνίας αντιδρούσαν στις αντιδημοκρατικές πρακτικές. Όπως στην Ελλάδα της δεκαετίας του 1970 έτσι και στην Τουρκία εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές με δημοκρατικά αντανάκλαστικά που δεν αποδέχονται τετελεσμένα γεγονότα. Αυτό που βιώνουμε για περισσότερο από έναν μήνα σε ένα από τα πιο ιστορικά πανεπιστήμια της χώρας δεν είναι τίποτα άλλο παρά η αντίδραση της κοινότητας των φοιτητών, των ακαδημαϊκών και των δημοκρατικών μεριδών της κοινωνίας στον αυταρχισμό του λεγόμενου Λευκού Παλατιού».

Η παραπάνω τοποθέτηση έρχεται από μια φοιτήτρια του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου, η οποία δεν επιθυμεί να κατοννομαστεί. Η νεαρή Τουρκάλα, για σχεδόν δύο μήνες, ψήφει τη φωνή της μαζί με τους συμφοιτητές της κατά του τουρκικού Προεδρικού με αφορμή τον διορισμό ενός συνεργάτη της τουρκικής κυβέρνησης ως πρύτανη του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου, ενός από τα καλύτερα πανεπιστήμια στην Τουρκία. Το Πανεπιστήμιο Βοσπόρου, που άνοιξε τις πύλες του στους φοιτητές για πρώτη φορά το 1863, είναι διάσημο για τον φιλοδυτικό φιλελεύθερο χαρακτήρα του.

Η αντίδραση των φοιτητών και καθηγητών στον διορισμό του πρωταρχικού του Παν. Βοσπόρου τις τελευταίες ημέρες έχει λάβει τη μορφή μιας μεγάλης φοιτητικής και κοινωνικής εξέγερσης, η οποία στρέφεται

κατά της κυβέρνησης του Ρετζέπ
Ταγίπ Ερντογάν και ξυπνά μνήμες
από την περίοδο της Υπόθεσης Γκεζί.

Το κύμα διαμαρτυρίας

Το προηγούμενο διάστημα, ο διορισμός των Μελίχ Μπουλού, ενός επιχειρηματία γνωστού για τους δεσμούς του με το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) του κ. Ερντογάν, και ο οποίος το 2015 ήταν υποψήφιος για τις εκλογές του κόμματος, θεωρήθηκε ως ένα ακόμη βήμα που έχει κάνει ο κ. Ερντογάν για να επικτείνει την επιρροή του σε κάθε πτυχή της τουρκικής κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής. Η συγκεκριμένη άποψη απήχ απέχτες έδαφος σταδιακά στη δυτική Τουρκία, στην οποία πριν από λίγο καιρό, η συντηρητική -εθνικιστική συμμαχία γνώρισε μια πρωτόγνωρη εκλογική ήττα. Από την πλευρά τους, οι ακαδημαϊκοί έχουν πλείρει ερωτήματα σχετικά με τα προσόντα του κ. Μπουλού, κατηγορώντας τον για λογιολογία στο ακαδημαϊκό έργο του. Την ίδια στιγμή, η τουρκική κοινότητα των φοιτητών αντρίδρ στον τρόπο με τον οποίο ο κ. Μπουλού τοποθετήθηκε στο τιμόνι του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου. Το σχετικό ανακοινώδών της κοινότητας των φοιτητών του πανεπιστημίου μιλά από μόνο του και ρίχνει φως στην απόγνωση μιας σημαντικής μερίδας της τουρκικής κοινωνίας απέναντι στον αυταρχισμό του τουρκικού Προεδρικού: «Όπως συνέβη το 2016, με μια απόφαση που ελήφθη τα μεσάνυχτα, βρεθήκαμε αντιμέτωποι με τον διορισμό πρύτανη (με μια εντολή). Μέχρι το 2016, το πανεπιστήμιο επέλεγε τον πρύτανη του με δημοκρατικές εκλογές, οι οποίες ήταν ένα σημαντικό μέρος της κοινωνικής μας κουλτούρας. Ωστόσο, μετά το 2016, οι αντιδρώ-

Η απόγνωση και η δυναμική των κινητοποιήσεων των φοιτητών του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, εξαπλώθηκαν σε άλλα πανεπιστήμια και σε πόλεις της δυτικής Τουρκίας.

Η εξάπλωση του κύματος διαμαρτυρίας προκάλεσε την έντονη αντίδραση-αντεπίθεση της κυβέρνησης Ερντογάν.

κρατικά διορισμένοι πρυτάνεις μετατράπηκαν σε κομμάτι της καθημερινότητας. Επιπλέον, είναι η πρώτη φορά που ένας ακαδημαϊκός, εκτός της κοινότητας του Πανεπιστημίου, διορίζεται πρύτανης. Πρόκειται για μια πρακτική από την εποχή του στρατιωτικού καθεστώτος της δεκαετίας του 1980 και για ένα ακόμη παράδειγμα των αντιδημοκρατικών πρακτικών που ακυρώνουν τις πρυτανικές εκλογές από το 2016».

Η απόγνωση και η δυναμική των
κινήτοποιήσεων των φοιτητών του

νεποτισμία και σε μεγάλες πόλεις της δυτικής Τουρκίας προκάλεσε την έντονη αντίδραση-αντίθεση της κυβέρνησης Ερντογάν. Η τουρκική κυβέρνηση επιστράτευσε τη στρατηγική που χρησιμοποίησε το 2013 για την αντιμετώπιση της λαϊκής εξέγερσης στο Πάγκο Γκεζί της Κωνσταντινούπολης. Η αστυνομία εξαπέλυσε μετωπική επίθεση κατά της φοιτητικής κοινότητας και ακολούθησαν εκατοντάδες συλλήψεις και βίαια επεισόδια στο Πανεπιστήμιο Βοσπόρου και σε κεντρικά σημεία της Πόλης, της Άγκυρας και της Σμύρνης.

Τη στιγμή που οι δυνάμεις της καταστολής έχουν υποστείσαν αντιμετώπιση με τους Τούρκους φοιτητές στην όλη διένεξη ενεπλάκη και η κοινότητα ΛΟΑΤ της γειτονικής χώρας. Ένα έργο τέχνης που απεικονίζει σύμβολα ουράνιου τόξου ΛΟΑΤ στην Κάμπα, στο Μεγάλο Τζαμί της Μέκας, τον πιο ιερό χώρο του Ισλάμ, έσπασκε τους θύλακα αντιδράσεων. Ο εκπρόσωπος του τουρκικού Προεδρικού, Ιμπραήμ Καλίν, δήλωσε ότι «ούτε η ελευθερία της έκφρασης ούτε το δικαίωμα διαμαρτυρίας» θα μπορούσαν να υπακοπιστούν «με την προέλευση έργου τέχνης». Ο υπουργός Εσωτερικών Σουλεϊμάν Σοϊλϋ ανακοίνωσε ταυτόχρονα ότι «4 ΛΟΑΤ κοινωνικά αποκλειστές που διέπραξαν την αβέβηλη στον Κάμπα συνελήφθησαν στο Παν. Βοσπόρου». Η ανακοίνωση προκάλεσε την οργισμένη απάντηση μιας μερίδας της τουρκικής κοινωνίας και του «Twitter», το οποίο για πρώτη φορά προχώρησε στον περιορισμό της πρόσβασης στον λογαριασμό του Τούρκου ΥΠΕΣ. Ο πρόεδρος της Τουρκίας, μάλιστα, έφτασε στο σημείο να ταυτίσει την κοινότητα ΛΟΑΤ με την τρομοκρατία.

Μαζί με τη φυλάκιση των Τούρ-

κων ακτιβιστών η όλη υπόθεση του Πανεπιστημίου Βοσπόρου έλαβε νέες διαστάσεις και μετατράπηκε σε έναν νέο αγώνα της τουρκικής αντιπολίτευσης για αντίσταση στον αυταρχισμό της κυβέρνησης Ερντογάν. Τα κόμματα της τουρκικής αντιπολίτευσης ζήτησαν την άμεση απελευθέρωση των συλληφθέντων, τη στιγμή που στο διαδίκτυο οι Τούρκοι πολίτες ξεκαθάρισαν ότι η όλη υπόθεση έχει ξεπεράσει προ πολλού τα στενά όρια ενός διωρισμού στη διοίκηση ενός πανεπιστημίου.

Διπλωματική θύελλα

Η νέα φοιτητική εξέγερση και ο κοινωνικοπολιτικός αναβρασμός, την προηγούμενη εβδομάδα, έφεραν την κυβέρνηση Ερντογάν σε δύσκολη θέση σε πολλά μέτωπα. Σε μία στιγμή που η τουρκική κυβέρνηση επικειρεί να ξεκινήσει δημόσια διαβούλευση για τη δημιουργία ενός νέου συντάγματος και να στείλει στη Δύση μηνύματα συνεργασίας, στο εσωτερικό της Τουρκίας η Άγκυρα αντιμετωπίζει μία νέα «θύελλα»

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Λευκού Οίκου, ο οποίος ανδράσισε τα όσα διαδημαρχιζόνταν στην Τουρκία, υπογραμμίζοντας την σημασία της ελευθερίας έκφρασης, των βασικών αρχών της δημοκρατίας και εκφράζοντας την αλληλεγγύη του με την κοινότητα ΛΟΑΤ στην Τουρκία. Η απάντηση της Άγκυρας στο μήνυμα της νέας αμερικανικής κυβέρνησης και σε παρόμοια μηνύματα από το εξωτερικό υπήρξε άμεση. Η τουρκική κυβέρνηση διαμαρτυρήθηκε για την απόπειρα ορισμένων ξένων δυνάμεων για παρέμβαση στα εσωτερικά δρώμενα της Τουρκίας. Παράλληλα, έστειλε το μήνυμα ότι η σκληρή αντιμετώπιση της νέας εξέγερσης στην δυτική Τουρκία θα έχει συνέπεια.

Συντονισμός συχνότητας Alpha Κύπρου επαναφορά του σήματος του καναλιού

SONY TV Εγκατάσταση Alpha Κύπρου στη τηλεόραση 1. Επιλέξτε το πλήκτρο HOME 2. Επιλέξτε SETTINGS και πιέστε το OK 3. Επιλέξτε SYSTEM SETTINGS και πιέστε το OK 4. Επιλέξτε CHANNEL SET UP και πιέστε το OK 5. Επιλέξτε DIGITAL SET UP και πιέστε το OK 6. Επιλέξτε DIGITAL TUNING και πιέστε το OK 7. Επιλέξτε DIGITAL AUTO TUNING και πιέστε το OK 8. Επιλέξτε ANTENNA και πιέστε το OK	Philips TV Εγκατάσταση Alpha Κύπρου στη τηλεόραση 1. Επιλέξτε το πλήκτρο HOME 2. Επιλέξτε ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ και πιέστε το OK 3. Επιλέξτε ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΝΑΛΙΩΝ και πιέστε το OK 4. Επιλέξτε ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΝΑΛΙΩΝ και πιέστε το OK 5. Επιλέξτε ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΝΑΛΙΩΝ και πιέστε το OK 6. Επιλέξτε ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΧΗ ΣΥΝΟΤΗΤΑΣ και πιέστε το OK 7. Επιλέξτε το SEARCH και πιέστε το OK 8. Επιλέξτε ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ και πιέστε το OK	Thomson TV Εγκατάσταση Alpha Κύπρου στη τηλεόραση 1. Επιλέξτε το πλήκτρο MENU 2. Επιλέξτε ΡΥΘΜΙΣΗ και πιέστε το OK 3. Επιλέξτε ΚΑΝΑΛΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ και πιέστε το OK 4. Επιλέξτε ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ και πιέστε το OK
SAMSUNG TV Εγκατάσταση Alpha Κύπρου στη τηλεόραση 1. Επιλέξτε το πλήκτρο MENU 2. Επιλέξτε BROADCASTING και πιέστε το OK 3. Επιλέξτε ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ/AUTO TUNING και πιέστε το OK 4. Πιέστε START 5. Επιλέξτε AERIAL: AIR 6. Επιλέξτε CHANNEL TYPE: DIGITAL & ANALOG 7. Πιέστε SCAN και πιέστε OK	Philips Android Smart TV Εγκατάσταση Alpha Κύπρου στη τηλεόραση 1. Επιλέξτε το πλήκτρο HOME 2. Επιλέξτε ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ και πιέστε το OK 3. Επιλέξτε ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ και πιέστε το OK 4. Τύπος Αναζήτησης: Ψηφιακή Κεραία	LG TV Εγκατάσταση Alpha Κύπρου στη τηλεόραση 1. Επιλέξτε το πλήκτρο HOME 2. Επιλέξτε SETUP και πιέστε το OK 3. Επιλέξτε ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ/AUTO TUNING και πιέστε το OK 4. Επιλέξτε ANTENNA και πιέστε NEXT 5. Πιέστε START 6. Πιέστε CLOSE

Σε περίπτωση που αντιμετωπίζετε το συγκεκριμένο πρόβλημα με την ποιότητα του σήματος του ALPHA ΚΥΠΡΟΥ παρακαλώ επικοινωνήστε στο τηλέφωνο **22 212444** για καθοδήγηση και τεχνική υποστήριξη.

Πρόκληση, αλλά και ευκαιρία

Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για το Europa Conference League που μπαίνει στη ζωή μας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Από το επρόκειμο καλοκαίρι η Κύπρος (όπως και η Ελλάδα) δεν θα έχει εκπρόσωπο στο Europa League. Η πρωταθλήτριά μας θα μας εκπροσωπήσει στον Β΄ προκριματικό του Champions League και οι δύο ομάδες που θα τερματίσουν στην δεύτερη και στην τρίτη θέση στο πρωτάθλημά μας, όπως επίσης και ο Κυπελλούχος θα μας εκπροσωπήσουν στη νέα διοργάνωση Europa Conference League, αρχίζοντας την προσπάθειά τους από τον Β΄ προκριματικό. Δεν θα έχουμε ομάδα μας στο Europa League.

Η πρωταθλήτριά μας θα αρχίσει το ευρωπαϊκό της ταξίδι από τον Β΄ προκριματικό του Champions League και θα έχει την ευχέρεια να μετασχει και στις τρεις ευρωπαϊκές διοργανώσεις σε μία σεζόν πριν καν αρχίσει η φάση των ομίλων! Για την ακρίβεια εάν χάσει στον Β΄ προκριματικό του Champions League θα βρεθεί στον Γ΄ προκριματικό του Europa και μετά θα έχει και τρίτη ευκαιρία στα play offs του Conference League. Ψάχνοντας πληροφορίες και στοιχεία για τη νέα διοργάνωση καταλήξαμε σε... αισιόδοξα συμπεράσματα για το ποδόσφαιρο μας. Το σημαντικότερο είναι ότι θα γίνει κάπως ευκολότερη η προσπάθεια πρόκρισης στους ομίλους της νέας διοργάνωσης σε σχέση με το Europa League.

Για τους τρεις εκπροσώπους μας, από τη σεζόν 2021-22, όχι μόνο δεν θα αποτελεί πωsgύρισμα και «υποβι-

Τα έσοδα από τη νέα διοργάνωση δεν θα απέχουν πολύ από αυτά του Europa, αφού πρόθεση της UEFA είναι να μην ανοίξει κι άλλο η ψαλίδα ανάμεσα σε «μεγάλους» και «μικρούς».

βασμό» η συμμετοχή τους στη νέα διοργάνωση, αλλά αντίθετα θα είναι εξαιρετικά ανταγωνιστική η προσπάθεια να πετύχουν ισάριθμες προκρίσεις στους ομίλους της νέας διοργάνωσης. Θα είναι πρόκληση και ευκαιρία να πετύχουν τέτοια αποτελέσματα που θα ανεβάσουν την Κύπρο μας ψηλότερα στη βαθμολογία της UEFA.

Εσοδα όπως στο Europa

Είναι πολύ σημαντικό ότι και στο οικονομικό επίπεδο τα δεδομένα δεν θα είναι τόσο διαφορετικά όσο ανησυχούν αρκετοί. Τα μπόνους πρόκρισης στους ομίλους, κατάκτησης βαθμών, μάρκετινγκ, κ.λπ. της νέας διοργάνωσης, δεν θα απέχουν αρκετά από αυτά του Europa. Άλλωστε, ξεκάθαρν είναι η πρόθεση της UEFA να μην υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στη συμμετοχή στο UEFA Europa League και στο UEFA Europa Conference League. Δεν θέλει η Ομοσπονδία να ανοίξει κι άλλο την ψαλίδα ανάμεσα στους «μεγάλους» και τους «μικτούς». Το UEFA Europa Conference League είναι μια διοργάνωση που μπορεί αρχικά να μην μας αρέσει, όμως ίσως υπό προ-

Από τη σεζόν 2021-22 η Κύπρος δεν θα έχει εκπρόσωπο στο Europa League. Η πρωταθλήτριά μας θα συμμετέχει στον Β΄ προκριματικό του Champions League και οι δύο ομάδες που θα τερματίσουν στην δεύτερη και στην τρίτη θέση στο πρωτάθλημα, όπως επίσης και ο κυπελλούχος θα μας εκπροσωπήσουν στη νέα διοργάνωση Europa Conference League.

Πώς θα λειτουργήσει η νέα διοργάνωση;

Θα υπάρχουν οκτώ γκρουπ των τεσσάρων ομάδων. Θα ακολουθεί ένα γύρος νοκ άουτ με play offs, ο γύρος των '16', τα προημιτελικά, οι ημιτελικοί και ο τελικός. Οι οκτώ νικητές των γκρουπ θα περνάνε αυτομάτως στη φάση των «16». Ο επιπρόσθετος γύρος των νοκ άουτ play offs θα παιχθεί πριν τον γύρο των «16» και θα είναι με τις ομάδες που θα βγουν δεύτερες στα γκρουπ και τις ομάδες που θα πάρουν την τρίτη θέση των ομίλων του Europa. Το 21.690 θέσεων Arena Kombëtare στα Τίρανα θα φιλοξενήσει τον πρώτο τελικό στις 25 Μαΐου του 2022. Κάτι που είχε ανακοινωθεί στις 3 Δεκεμβρίου του 2020. Οι αναμετρήσεις θα διεξάγονται Πέμπτες μαζί με τα ματς του Europa. Ο τελικός στα Τίρανα θα γίνει μία εβδομάδα μετά τον τελικό του Europa της Σεβίλλης στις 18 Μαΐου του 2022. Τα παιχνίδια των δυο διοργανώσεων θα χωριστούν σε δύο ζώνες: 18.45 (κεντρική ευρωπαϊκή ώρα) και 21.00. Οι ημερομηνίες των κληρώσεων μένει να επιβεβαιωθούν. Η διοργάνωση θα αρχίσει τον Ιούλιο του 2021 και το πλάνο είναι να παραμείνει τουλάχιστον έως το 2024.

υποθέσεις μας βοηθήσει να κερδίσουμε περισσότερα ως κυπριακό ποδόσφαιρο.

Η λογική της νέας διοργάνωσης είναι να δώσει τη δυνατότητα σε πιο μικρές χώρες, που δεν έχουν ομάδες με μεγάλη ποδοσφαιρική δυνατότητα, την ευχέρεια να ξεχωρίσουν σε έναν ευρωπαϊκό θεσμό. Τουλάχιστον στα χαρτιά αυτό είναι το πλάνο.

Τα μειονεκτήματα

Τα αρνητικά από το νέο σύστημα διεξαγωγής των ευρωπαϊκών διοργανώσεων είναι πως πλέον δεν θα εκπροσωπείται ένας επαρκής αριθμός κρατών. Ότι δεν θα υπάρχει εκπροσώπηση αρκετών χωρών στη φάση των ομίλων του Champions League και του Europa League και ότι αρκετοί σύλλογοι δεν θα έχουν ρεαλιστικές πιθανότητες να προχωρήσουν στις διοργανώσεις αυτές.

Σαν Europa League 2

Το νέο τουρνουά θα μοιάζει αρκετά στον πιο μεγάλο σε ηλικία... αδελφό του, το Europa League. Θα έχει οκτώ ομίλους στη φάση των γκρουπ με τους νικητές τους να προχωρούν στη φάση

των 16 κορυφαίων ομάδων. Θα υπάρχει γύρος play off πριν τους «16» για τις ομάδες που θα έχουν πάρει τη 2η θέση στους ομίλους και τις ομάδες της 3ης θέσης από το Europa. Μετά θα υπάρχουν κλασικά προημιτελικά, ημιτελικά και τελικός.

Με τα προηγούμενα δεδομένα υπήρχε ένα Champions League των 32 ομάδων κι ένα Europa League των 48. Από την επόμενη σεζόν θα υπάρχουν τρεις κατηγορίες με 32 ομάδες η κάθε μία. Το format και στις τρεις διοργανώσεις θα είναι με οκτώ γκρουπ των τεσσάρων ομάδων και μετά η φάση των νοκ άουτ.

Για τις μεγάλες χώρες και τα топ πρωταθλήματα η ομάδα που θα παίρνει την τελευταία θέση για το Europa θα πηγαίνει στη νέα διοργάνωση. Εάν μιλάγαμε για τη χρονιά που τελείωσε οι: Τότεναμ, Γρανάδα, Βόλσφμπουργκ, Μιλαν και Νις θα ήταν στο Conference League.

Κίνητρα και ευκαιρίες

Περισσότερες ανταγωνιστικές ευκαιρίες για όλες τις χώρες και περαιτέρω ανάπτυξη για όλους. Είτε είσαι ο παίκτης στο γήπεδο είτε η ομάδα που θέλει να

φτιάξει τη φήμη και το όνομά της. Οι

ομάδες θα έχουν το κίνητρο να επιδιώξουν μία καλή πορεία, να βάλουν χρήμα στα ταμεία τους και να αναπτύξουν τις ακαδημίες τους. Με τον θεσμό του Conference League δίνεται η δυνατότητα για να γίνει πιο έντονο το στοιχείο του απρόβλεπτου. Θα μπορούμε να δούμε περισσότερες ιστορίες με Γολιάθ και Δαυίδ. Ένα νέο τουρνουά που θα εξελίξει και θα αναδείξει τη διαφορετικότητα του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Ο κόσμος θα έχει την ευκαιρία να δει ομάδες που δεν έχει δει ή ακούσει ξανά. Αυτό θα επιφέρει ενθουσιασμό και ενδιαφέρον. Το UEFA Europa Conference League θα πρέπει να πάρει την ευκαιρία του ως θεσμός. Ελπίζουμε ότι θα ωφελησει και δεν θα βιάψει τις ομάδες μας.

Ποιοι θα συμμετέχουν;

Στο σύνολο 184 ομάδες θα έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής από 55 Ομοσπονδίες και 46 ομάδες θα μεταφερθούν από το UEFA Champions League και το UEFA Europa League.

Πριν από τη φάση των ομίλων θα υπάρχουν τρεις προκριματικοί γύροι και playoff (χωρισμένα στο βασικό «μονοπάτι» και στο «μονοπάτι» των πρωταθλητών από τις ομάδες που θα έρχονται από το Champions League και το Europa). Υπάρχει λίστα που εξηγεί το πώς θα λάβουν μέρος οι ομάδες, ενώ θα συμπεριληφθούν και ομάδες που κατέκτησαν το κύπελλο στη χώρα τους, όπως η δική μας.

Καμία ομάδα δεν περνάει απευθείας από τη φάση των ομίλων, με 32 ομάδες να διαμορφώνονται ως εξής:

- 17 ομάδες από το βασικό 'μονοπάτι' του UEFA Europa Conference League.
- 5 ομάδες από το Europa Conference League και το μονοπάτι των πρωταθλητών.
- 10 ομάδες που αποκλείστηκαν από τα play-offs του Europa League.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ας το καταλάβουν οι μεγάλοι

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Πάει καιρός οι μεγάλες ομάδες του τόπου να ορθώσουν ανάστημα απέναντι στις ορέξεις, διαθέσεις, σχέδια και πλάνα παραγόντων που ηγούνται μικρών σωματείων και χρόνια τώρα κάνουν κουμάντο στα κέντρα αποφάσεων του κυπριακού ποδοσφαίρου. Κακά τα ψέματα, την τελευταία δεκαετία παρατηρήθηκε το φαινόμενο ομάδες που λίγες εκατοντάδες φιλάθλων ακολουθούν, να παρουσιάζονται πολύ πιο ισχυρές συγκριτικά με σωματεία γίγαντες του τύπου που μειονεκτούσαν σε ισχύ.

Παράγοντες που χρόνια τώρα προωθούν αποκλειστικά τα δικά τους συμφέροντα, απαλλαγμένοι από την όποια πίεση, χωρίς να είναι υπόλογοι σε οπαδούς, Γενικές Συνελεύσεις, ενδεχομένως ούτε και σε οικονομικούς ελεγκτές ή κάποιο εποπτικό όργανο, ηγούνται μικρών κλαμπ και καμιά φορά συνεργαζόμενοι με άλλα κλαμπ ανάλογου μεγέθους, ισχυροποιήθηκαν σε σημείο που σωματεία όπως η Ομόνοια, η Ανόρθωση, ο Απόλλωνας έμοιαζαν ανίσχυροι ενώπιον των θεσμικών οργάνων της ΚΟΠ.

Επιτέλους, μετά από καιρό οι μεγάλοι συνεργαζόμενοι άμεσα ή έμμεσα, κατάφεραν να αποτρέψουν το σχέδιο περί διατήρησης των ομάδων σε 14 και την επόμενη σεζόν, κερδίζοντας έτσι μεταξύ άλλων και το σεβασμό της κοινής ποδοσφαιρικής γνώμης, η οποία συντριπτικά αντιτίθετο στο ν' αλλάζουν οι κανονισμοί λίγες αγωνιστικές πριν ολοκληρωθεί η κανονική περίοδος. Πέραν της σπουδαιότητας του αποτελέσματος, αξίζει να επισημανθεί η αναγκαιότητα για δημιουργία γέφυρας επικοινωνίας των μεγάλων και γιατί όχι μια πιο άμεση, αποτελεσματική συνεργασία με κοινό παρονομαστή και μόνο, τη βελτίωση του προϊόντος που πλασάρουν στο κοινό γενικότερα.

As αφήσουν πίσω επιτέλους την παλιομοδίτικη τακτική της έχθρας και της αντιπαλότητας και των μικροσυμφερόντων τους και as υιοθετήσουν σύγχρονες αντιλήψεις και προσεγγίσεις ως προς το πώς διοικείται το ποδόσφαιρο, αντιλαμβανόμενοι το αυτονόητο. Ότι δηλαδή μοιράζονται τον ίδιο στόχο που δεν είναι άλλος από τον εκσυγχρονισμό του προϊόντος και την επιβολή καθαρού επαγγελματικού πλαισίου μέσα από το οποίο οι ομάδες θα ισχυροποιούνται, οικονομικά και όχι μόνο. Συντάσσοντας επιτέλους μια κοινή πολιτική, as καταλάβουν οι πρόεδροι των μεγάλων ομάδων τον νησιού, ότι στο χώρο που δραστηριοποιούνται και υπηρετούν έχουν κοινά συμφέροντα τα οποία κατά πολύ απέχουν από τα συμφέροντα του κάθε παράγοντα που διά του ποδοσφαίρου δρα με αποκλειστικό και μόνο στόχο το οικονομικό, κοινωνικό και καμιά φορά πολιτικό του κέρδος.

Μέχρι την επόμενη φορά...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ**

Δεν είναι θέμα νικητών και ηττημένων και παρελθόν οριστικά δεν θα πρέπει να θεωρείται η πρόταση για πρωτάθλημα δεκατεσσάρων ομάδων στην πρώτη κατηγορία. Κάθε άλλο, μάλιστα, το τριετές πλάνο για το οποίο έγινε ήδη λόγος από τον πρόεδρο της ΚΟΠ, το πιο πιθανό είναι πως αυτό τον αριθμό ομάδων περιλαμβάνει. As είναι, αν η πλειοψηφία των ομάδων την επόμενη φορά αυτό θα υποστηρίξει, αποδεκτό θα πρέπει να γίνει μια τέτοια εξέλιξη. Αρκεί το κριτήριο, από το οποίο θα προκύψει ενδεχόμενη θετική ψήφος, να μην περιορίζεται στο πρόσκαιρο συμφέρον, αγωνιστικό ή οικονομικό. Αρκεί το χρονικό διάστημα το οποίο θα μεσολαβήσει μέχρι την επόμενη φορά, να αξιοποιηθεί κατάλληλα. Με συζήτηση, σωστή αντιπαράθεση θέσεων, κατάθεση απόψεων από ειδικούς, προπονητές, ποδοσφαιριστές και γιατί όχι να ληφθούν υπόψη και παραδείγματα άλλων χωρών. Και το κυριότερο, στην κατάλληλη χρονική περίοδο. Είχε λεχθεί κατ' επανάληψη τις προηγούμενες μέρες και αποτέλεσε την κυριότερη ίσως αιτία των διαφωνούντων, πως σημαντικές αλλαγές στην προκήρυξη και στον τρόπο διεξαγωγής ενός πρωταθλήματος δεν μπορεί να προκύπτουν κατά τη διάρκεια του και ειδικά προς το τέλος του!

Δώδεκα, δεκατέσσερις ή και δεκαέξι ομάδες, δύο ή τρεις γύροι, με ή χωρίς φάση ομίλων, δύο ή τρεις ομάδες για υποβιβασμό, τη λύση και το ιδανικό μοντέλο διεξαγωγής του πρωταθλήματος μπορεί να τη βρουν οι αρμόδιοι, αρκεί να την αναζητήσουν με... καθαρές προθέσεις. Δύσκολο να αποδεχθεί κάποιος τις καθαρές προθέσεις στο κυπριακό ποδόσφαιρο, η προϊστορία άλλα λέει, οφείλουμε ωστόσο να δώσουμε πίστωση χρόνου και ευκαιρία.

Αν οι πληροφορίες και οι εκτιμήσεις επιβεβαιωθούν, πως σχετικά εύκολα απορρίφθηκε η εισήγηση και κάμφθηκε η αντίσταση όσων πρότειναν αλλαγές, με αντάλλαγμα μια ανάλογη «δέσμευση» και με δεδομένο από τώρα το τριετές πλάνο στη βάση όλων όσων διεκδικήσαν αλλά δεν πήραν τώρα, αργά ή γρήγορα στα ίδια θα καταλήξουμε. Αν το όποιο τριετές πλάνο δεν αποφασιστεί κατόπιν σωστής αξιολόγησης των δεδομένων του κυπριακού ποδοσφαίρου, αν η όποια απόφαση είναι αποτέλεσμα συνδιαλλαγών και πάρε – δώσε, αργά ή γρήγορα, στα ίδια θα καταλήξουμε. Προσπαθώντας πάλι να δικαιολογήσουμε τα αδικαιολόγητα, ψάχνοντας συμμαχίες ή φίλεις χρόνων που καλάνε αλλά και εκπροσώπους ομάδων ή κατηγοριών οι οποίοι θα κρύβονται, πριν δώσουν τη ψήφο τους...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
2,99%Χ.Α.
2,02%

Dow Jones

3,98%

Nasdaq

6,16%

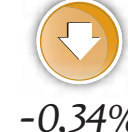
Nikkei

4,03%

Dax

2,89%

FTSE 100

-0,34%

ΔΙΕΘΝΗ
Οι Αμερικανοί
επένδυσαν σε
κινεζικές μετοχές
11 τρις. δολ.
Σελ. 10

Πετρέλαιο

8,52%

€/€

-1,43%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΚΤΟΞΕΥΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Πολυτελή ηλεκτρικά ΙΧ
αγοράζουν οι Έλληνες

Οι πωλήσεις των ιδιωτικής χρήσης επιβατικών αυτοκινήτων στην Ελλάδα υποχώρησαν κατά 29%. Ωστόσο των ηλεκτροκίνητων εκτοξεύθηκαν σε επίπεδα διπλάσια από ό,τι την προηγούμενη πενταετία. Αυξημένη είναι η ζήτηση για ηλεκτροκίνητα από 50.000 έως και άνω των 100.000 ευρώ. **Σελ. 8**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ζητούν ψηλές τιμές
για τα ακίνητά τους

Γενική αύξηση, με μικρές εξαιρέσεις, καταγράφουν για το 2020 οι ζητούμενες τιμές κατοικιών προς πώληση και ενοίκιαση σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Πανελλαδικά, οι τιμές που ζητούν οι ιδιοκτήτες - διαχειριστές ακινήτων αυξήθηκαν κατά 3,3%, ενώ αυτές για ενοίκιαση κατά 6,5%. **Σελ. 12**

Επιστροφή στις δόσεις και αναδιαρθρώσεις

Ικανοποίηση τραπεζών από τη συνέπεια του 80% των δανειοληπτών που είχαν πάρει αναστολή

Ικανοποίηση εκφράζουν τραπεζικοί κύκλοι από τη συνέπεια που επέδειξαν οι δανειολήπτες οι οποίοι είχαν συμμετάσχει στο πρόγραμμα αναστολής των δόσεων, λόγω πανδημίας. Το πρόγραμμα έληξε τον Δεκέμβριο και

σύμφωνα με τις πρώτες ενδείξεις από τις τράπεζες, το 80% των δανειοληπτών επανήρχισαν να καταβάλλουν κανονικά τις δόσεις τους. Ωστόσο, οι τράπεζες είναι επιφυλακτικές και αναμένουν να δουν πώς θα κυλήσουν οι επό-

μενοι μήνες. Το ποσοστό των δανειοληπτών που επέστρεψαν στις δόσεις διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα. Άλλες κάνουν λόγο για συμμόρφωση του 70% και άλλες για 90%. Οποιο και να είναι το ποσοστό δεν σημαίνει ότι τα δά-

νεια αυτών που δεν επέστρεψαν στις δόσεις, θα μετατραπούν σε μη εξυπηρετούμενα. Ενδεχομένως θα πρέπει να τύχουν αναδιάρθρωσης. Όπως διαρρέει από τράπεζες, από τον Σεπτέμβριο του 2020, τρεις μήνες πριν από

τον τερματισμό του προγράμματος, είχαν προβεί σε προληπτικό έλεγχο και είχαν προχωρήσει συζητήσεις με πελάτες και κυρίως με αυτούς που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση για αναδιρθρώσεις. **Σελ. 3**

Τον Μάιο του 2023 θα κυκλοφορήσουμε στον περιμετρικό

Η πανδημία και τα περιοριστικά μέτρα που είχαν ληφθεί καθυστέρησαν τις εργασίες για τον περιμετρικό της Λευωσίας και άλλαξαν τα χρονοδιαγράμματα παράδοσής του. Και ενώ η ημερομηνία παράδοσης της α΄ φάσης του έργου ήταν η 23η Μαρτίου 2023, μετατίθεται για δύο μήνες αργότερα. Οι εργασίες πάντως συνεχίζονται με εντατικούς ρυθμούς. Με την αποπεράτωση του, το έργο θα δώσει τέλος στο μποτιλιάρισμα στους δρόμους της πρωτεύουσας, προσφέροντας στους οδηγούς νέες επιλογές. **Σελ. 5**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του FLORIAN HENSE

Αντεξε στα δύο κύματα της πανδημίας η ευρωπαϊκή οικονομία

Το δεύτερο κύμα κρουσμάτων του κορωνοϊού είχε επιπτώσεις στην οικονομία της Ευρωζώνης. Το τελευταίο τρίμηνο του 2020 έδειξε συρρίκνωση 0,7% σε τριμηνιαία βάση και 5,1% σε ετήσια, οπότε συνολικά περιεστάλη κατά 6,8% για όλο τον χρόνο, σύμφωνα με μία πρώτη εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat).

Κρίνοντας από τα μηνιαία δεδομένα της Ευρωζώνης και τα τριμηνιαία για την πορεία του εκάστοτε εθνικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, οι δυναμικότερες εξαγωγές και κάποια ανάκαμψη των επενδύσεων άμβλυναν τη μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Η δε εντυπωσιακή απόδοση της μεταποίησης περιόρισε τη μείωση της παραγωγής

στις υπηρεσίες. Τα προγράμματα στήριξης της απασχόλησης με κρατικά κονδύλια λειτουργήσαν υποστηρικτικά προς τα διαθέσιμα εισοδήματα, ενώ τα εταιρικά κέρδη ενδέχεται να έχουν μειωθεί. Παρά ταύτα, εάν κάνουμε σύγκριση με το πρώτο κύμα της πανδημίας, το κακό είναι μικρότερο. Μπορεί στο δεύτερο κύμα η οικονομία της Ευρωζώνης να επλήγη δραστηρότερα από εκείνη των ΗΠΑ, η οποία αυξήθηκε κατά 1% το τελευταίο τρίμηνο και του Ηνωμένου Βασιλείου, του οποίου το ΑΕΠ μάλλον παρέμεινε στάσιμο – τα επίσημα στοιχεία αναμένονται στις 12 Φεβρουαρίου. Ωστόσο, σε σχέση με το πρώτο κύμα, όταν η κατάρρευση της οικονομικής δραστηριότητας τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2020

Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση η
Ευρωζώνη χρειάστηκε επτά χρόνια
για να ανακάμψει.

προκάλεσε μείωση του ΑΕΠ κατά 3,8% το α΄ τρίμηνο και κατά 12,1% το β΄ τρίμηνο, η οικονομία της Ευρωζώνης κατόρθωσε να κλείσει τη χρονιά με σχετικά μικρές απώλειες.

Κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου οι προοπτικές αποδείχθηκαν λιγότερο απογοητευτικές και τα μηνιαία στοιχεία ήταν βελτιωμένα σε σχέση με το τι αναμενόταν, ενώ τα επιμέρους ΑΕΠ προκάλε-

σαν ευχάριστη έκπληξη (Γερμανία 0,1%, Γαλλία -1,3% και Ισπανία 0,3%), οπότε και οι προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας απλώς ήταν ελαφρά υψηλότερες των εκτιμήσεων (βάσει του Bloomberg και της Berenberg αναμενόταν πτώση -0,9% σε τριμηνιαία βάση).

Λόγω των κινδύνων από τις πιο μεταδοτικές μεταλλάξεις του ιού, τα περιοριστικά μέτρα θα παραμείνουν εν ισχύ τον Φεβρουάριο στις περισσότερες χώρες. Θα ακολουθήσει ήπια χαλάρωση σε μερικές χώρες στα τέλη Μαρτίου και μια πιο γενική και σταδιακή από τον Απρίλιο και μετά χάρις στον καιρό και τους εμβολιασμούς. Αναμένουμε συρρίκνωση 2% στο πρώτο τρίμηνο

για την οικονομία της Ευρωζώνης.

Η οικονομική απόδοση της Ευρωζώνης κατά τη διάρκεια της πανδημίας σε σχέση με τις ΗΠΑ μοιάζει και διαφέρει από εκείνη κατά την κρίση του 2008/2009. Τότε η Ευρωζώνη χρειάστηκε επτά χρόνια να ανακτήσει το χαμένο έδαφος, ενώ οι ΗΠΑ κατάφεραν να το κάνουν σε 3,5 χρόνια – σε μεγάλο βαθμό αυτό συνέβη, επειδή η Ευρωζώνη εισήλθε σε διπλή ύφεσης εξαιτίας της κρίσης χρέους το 2011/2012. Ωστόσο, σήμερα και οι δύο οικονομίες ανακάμπτουν πολύ πιο γρήγορα από ό,τι μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση.

* Ο κ. Florian Hense είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

pwc

Talk to our specialists!

Μάθετε περισσότερα και μιλήστε μαζί μας

pwc.com.cy/talk-to-our-specialist

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ

Πίσω από την επιτυχή έξοδο στις αγορές

Η πρώτη φετινή έξοδος στις αγορές πήγε καλά. Η χώρα άντλησε 3,5 από τα 29 δισ. που της πρόσφεραν οι διεθνείς αγορές, με ιστορικά χαμηλό επιτόκιο 0,8% για τη 10ετία.

Την ίδια ώρα η προσφορά εντόκων γραμματίων βμηνς διάρκειας υπερκαλυπτόταν ξέι φορές με την απόδοσή τους να πέφτει στο -0,28%. Δεν πρόκειται, ωστόσο, για επιτυχία που θα δικαιολογούσε αυταρέσκεια ή εφησυχασμό. Αφενός, τα επιτόκια είναι ιστορικά χαμηλά παγκοσμίως – οι δανειστές πληρώνουν τους δανειζόμενους για δάνεια άνω των

κτάθηκε χρονικά και ποσοτικά στις αρχές του περασμένου Δεκεμβρίου, λήγει στις αρχές του επόμενου έτους, το αργότερο τον Μάρτιο του 2022. Με βάση αυτό, η ΕΚΤ έχει ήδη αγοράσει ελληνικά ομόλογα ύψους 14 δισ. ευρώ περίπου, εκτιμάται ότι στο επόμενο δωδεκάμηνο μπορεί να αγοράσει σχεδόν άλλα τόσα.

Συμπέρασμα: Εχουμε περιθώριο δώδεκα μήνες για να πετύχουμε να αναπνέουμε χωρίς αυτόν τον τεχνιτό πνεύμονα. Αυτό, θεωρητικά θα μπορούσε να γίνει με δύο τρόπους: Είτε με την αναβάθμιση της αξιολόγησής μας από τους διεθνείς οίκους, είτε με τη ριζική αναβάθμιση της εικόνας της χώρας μέσα σε 12 μήνες. Το ένα δυσκολότερο από το άλλο. Αλλά, τρίτο δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Αν εξαιρέσεις όσους είναι υποχρεωμένοι να διαχειρίζονται αυτά τα θέματα (ίσως όχι κι όλους...), γενικά το πολιτικό προσωπικό δεν φαίνεται να τα καταλαβαίνει και να τα παίρνει υπόψη στη συμπεριφορά του.

Μέσα στην κρίση βάσιμα προβλέπεται ότι θα καταστραφεί μεγάλο μέρος της παραδοσιακής ελληνικής οικονομίας, πάνω από 200.000 μαγαζιά θα κλείσουν. Με την κακή εξέλιξη της πανδημίας, με τις μεταδοτικές παραλλαγές του ιού και τα προβλήματα στον εμβολιασμό, προβλέπεται ότι θα είναι θάυμα αν ο τουρισμός αγγίζει το 40% των εσόδων του 2019, ενώ η οικονομία, μετά μια ύφεση περί το 8%-9% πέρυσι, προβλέπεται ότι θα κινηθεί με ρυθμούς μόνο 2%-3% φέτος. Η ανεργία καταστρέφει ζωές – και γενιές. Σε 12 μήνες θα διαπραγματευόμαστε μόνοι με τις διεθνείς αγορές. Κι όμως, δεν διακρίνω ίχνη αγώνις στο πολιτικό σύστημα να επεξεργαστεί και να συμφωνήσει κάποιο σχέδιο για όλα αυτά. Ούτε διάθεση για κάποιο πνευματικό εθνικής συνεννόησης. Αντιθέτως, ορισμένοι φέρονται λες κι ο κόσμος όλος στρέφεται γύρω από την αφεντιά τους και τα απωθημένα τους.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΗΚΤΗΣ

Ριζικές αλλαγές

Υπό ριζική αναθεώρηση ίσως τεθούν οι πατέντες των φαρμακευτικών εταιρειών στην Ευρώπη. Αφορμή για να ξεκινήσει η συζήτηση σε πολιτικό επίπεδο υπήρξε η δυστοκία που προέκυψε με τον εφοδιασμό των κρατών μελών με ικανοποιητικές ποσότητες από τα εμβόλια κατά του covid-19. Το θέμα απασχόλησε δημόσια το ιταλικό κοινοβούλιο ενώ από πλευράς Κομισιόν ο αρμόδιος για την εσωτερική αγορά επιτροπος δήλωσε ότι η παραγωγική δυνατότητα των φαρμακευτικών εταιρειών πρέπει να μεγαλώσει μέσω συνεργασιών και προς αυτή την κατεύθυνση προωθούνται ρυθμίσεις. Από την πλευρά του ο πρόεδρος του ευρωπαϊκού συμβουλίου έκανε λόγο για την ανάγκη λήψης έκτακτων μέτρων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις των εμβολίων. Πηγές από την κομισιόν κάνουν λόγο για αλλαγές που θα προωθηθούν προκειμένου οι φαρμακευτικές να εξαναγκαστούν να θέσουν σε κοινή χρήση τις πατέντες τους με άλλες εταιρείες του κλάδου.

Κέρδη ξανά

Κέρδη για πρώτη φορά μετά από 6 χρόνια ανακοίνωσε η μεγαλύτερη γερμανική τράπεζα, Deutschebank. Η επιστροφή στην κερδοφορία υπήρξε το επιστέγασμα της αναδιάρθρωσης που έγινε στην τράπεζα με το 2020 να αποτελεί την «σημαντικότερη χρονιά αυτής της προσπάθειας» σύμφωνα με τον CEO. Οι αλλαγές όπως αποτυπώθηκαν στα αποτελέσματα του 2020 καταγράφουν 15% μείωση στα έξοδα και έσοδα της τάξης των €3,2δισ. από την επενδυτική τραπεζική. Η μικρή κερδοφορία για το 2020 προκύπτει μετά την αφαίρεση προβλέψεων ύψους €1,8δισ. για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας στο δανειακό χαρτοφυλάκιο. Η αναδιάρθρωση της τράπεζας μέχρι στιγμής έχει προκαλέσει την απώλεια 18.000 θέσεων εργασίας ενώ τα έξοδα προβλέπεται πως θα μειωθούν περαιτέρω το επόμενο διάστημα κατά €2,8δισ.

Νέες δοκιμές

Δοκιμές διενεργούνται στην Βρετανία σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της χρήσης συνδυασμού εμβολίων κατά την πρώτη και δεύτερη δόση για αντιμετώπιση του covid-19. Οι έρευνες γίνονται από το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης σε μια προσπάθεια να εξερευνηθεί ο συνδυασμός με τα καλύτερα για προστασία του γενικού πληθυσμού αποτελέσματα. Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα είναι θετικά τότε θα δοθεί μεγάλη ευελιξία στα προγράμματα εμβολιασμών αλλά και θα αυξηθεί η προστασία των εμβολιασμένων έναντι μεταλλάξεων. Τα πειράματα θα γίνουν σε ένα πληθυσμό 800 ατόμων ηλικίας 50 και άνω με την

diktis@kathimerini.com.cy

Οι πόροι που μας κληροδοτούνται από το παρελθόν και η βιώσιμη διαχείρισή τους θα έπρεπε να αποτελεί στρατηγική επιλογή.

χρήση συνδυασμών από τέσσερα διαφορετικά σκευάσματα.

Έμπειρα χέρια

Ο Μάριο Ντράγκι απολαμβάνει ευρείας αποδοχής και εμπιστοσύνης στην προσπάθεια που

έχει αναλάβει για να βγάλει την χώρα από την πολιτική κρίση. Πάντως ο Matteo Renzi, εκ των πρωταγωνιστών της παρούσας κρίσης, με δηλώσεις του σημείωσε ότι η χώρα βρίσκεται σε καλά χέρια και εξέφρασε την πεποίθηση όπως μετά την διάσωση του ευρώ ο Μάριο Ντράγκι θα καταφέρει να σώσει και την Ιταλία! Ο πρώην κεντρικός τραπεζίτης, αφού αναγνώρισε την δύσκολη κατάσταση στην οποία αναλαμβάνει την χώρα, έθεσε ως προτεραιότητες την διαχείριση της υγειονομικής κρίσης, την προστασία των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού και την ανόρθωση της ιταλικής οικονομίας η οποία εδώ και καιρό χάνει μονάδες ανταγωνιστικότητας.

Κρατική ενίσχυση

Με το ποσό των €120 εκ. αποφάσισε να ενισχύσει το ελληνικό δημόσιο την Aegean μέσω της απόκτησης δικαιωμάτων αγοράς μετοχών (warrants). Η κρατική στήριξη θα δοθεί εφόσον προηγουμένως ολοκληρωθεί η αύξηση κεφαλαίου ύψους € 60εκ. Τα δικαιώματα απόκτησης μετοχών θα έχουν διάρκεια μέχρι 5 χρόνια ενώ η τιμή εξάσκησης θα είναι ίδια με την τιμή που θα γίνει η αύξηση κεφαλαίου. Εφόσον εξασκηθούν στο σύνολό τους, το ελληνικό δημόσιο θα αποκτήσει το 11,5% του μετοχικού κεφαλαίου της Aegean, όπως αυτό θα έχει διαμορφωθεί μετά την αύξηση κεφαλαίου.

Ο θησαυρός στον ναό της Ταποσίριδος

Ομάδα αρχαιολόγων ανακάλυψε 16 λαξευτούς τάφους στο Αμπουσίρ της Αλεξάνδρειας

Εναν αμύθητο αρχαιολογικό θησαυρό, δύο χιλιάδων ετών, έφερε στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη στη βόρεια Αίγυπτο. Ομάδα αρχαιολόγων από τον Άγιο Δομίνικο και την Αίγυπτο, που πραγματοποιεί την τελευταία δεκαετία ανασκαφές στον ναό της Ταποσίριδος της Μεγάλης, κοντά στο Αμπουσίρ της Αλεξάνδρειας, ανακάλυψε 16 λαξευτούς τάφους, οι οποίοι ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένοι κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο. Στο εσωτερικό τους βρέθηκαν κακοδιατηρημένες μούμιες, μία από τις οποίες είχε μία ιδιαιτερότητα: Στη στοματική κοιλότητα είχε μία γλώσσα φτιαγμένη από φύλλο χρυσού. Τέτοια «φυλαχτά» υποτίθεται ότι έδιναν στον νεκρό τη δυνατότητα ομιλίας στη μετά θάνατον ζωή, όταν θα βρισκόταν ενώπιον του θεού Οσίριδος, του κυρίαρχου του Κάτω Κόσμου και κριτή των νεκρών.

Οι αιγυπτιολόγοι πιστεύουν ότι η γλώσσα αφαιρείτο κατά τη διαδικασία της ταρίχευσης και αντικαθίστατο με το χρυσό «φυλαχτό» σε κάποια ταφική τελετουργία. Παραμένει, ωστόσο, άγνωστο γιατί αυτά τα κτερίσματα ήταν φτιαγμένα από χρυσάφι ή αν ο νεκρός είχε κάποιο πρόβλημα στην ομιλία όταν βρισκόταν εν ζωή.

Δεν είναι, όμως, η χρυσή γλώσσα το μόνο πολύτιμο εύρημα της ανασκαφής. Στις μερικές συντηρημένες σαρκοφάγους που βρέθηκαν, οι οποίες είναι κατασκευασμένες από διαστρωματώσεις υφάσματος, κόλλας και γύψου, απεικονίζεται

Σύμφωνα με τους αιγυπτιολόγους, το «φυλαχτό» στη γλώσσα υποτίθεται ότι έδινε στον νεκρό τη δυνατότητα ομιλίας στη μετά θάνατον ζωή, όταν θα βρισκόταν ενώπιον του θεού Οσίριδος.

σε επίκρυες διακοσμήσεις ο θεός Οσίρις, όπως δήλωσε η αρχαιολόγος Καθλίν Μαρτίνεζ του πανεπιστημίου του Σάντο Ντομίνγκο, που συντόνισε την ανασκαφή. Επίσης, σε τμήμα μιας διαφορετικής σαρ-

κοφάγου, που περιέκλειε το κεφάλι δεύτερης μούμιας, υπάρχουν επίχρυσες απεικονίσεις ενός στέμματος, μιας κόμπρας και κεράτων. Το στέρνο της μούμιας φέρει επίχρυση διακόσμηση, που απεικονίζει ένα

περιδέραιο από το οποίο κρεμόταν το κεφάλι ενός γερακιού, σύμβολο του θεού Ορου.

Ο επικεφαλής της αιγυπτιακής αρχής αρχαιοτήτων στην Αλεξάνδρεια, Χαλντ Αμπο Ελ Χαμντ, στην

ίδια παρουσίαση προσέθεσε ότι οι αρχαιολόγοι έφεραν στο φως και το νεκρικό προσώπειο μιας γυναίκας, οκτώ χρυσές νιφάδες, που αποτελούσαν τα φύλλα χρυσού στεφανιού και οκτώ μαρμάρινες

Βρέθηκε μούμια 2.000 ετών, η οποία είχε γλώσσα φτιαγμένη από φύλλο χρυσού.

μάσκες που χρονολογούνται από την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο.

Στην περιοχή βρέθηκαν, επίσης, τμήματα αγαλμάτων που βοήθησαν στη χρονολόγηση του ναού, που πρέπει να οικοδομήθηκε από τον Πτολεμαίο Δ' τον Φιλοπάτορα, βασιλιά μεταξύ 221 και 204 π.Χ. Μάλιστα, οι αιγυπτιολόγοι αποδίδουν στις αλόγιστες σπάταλες του την έναρξη της παρακμής της πτολεμαϊκής περιόδου.

Τα αγάλματα, εκτιμούν οι ειδικοί, αναπαριστούν ανθρώπους που τάφθηκαν εκεί και είναι τόσο καλά διατηρημένα, ώστε διακρίνονται τα χαρακτηριστικά των κοιμώσεων όπως και οι περίτεχνες διακοσμήσεις της κεφαλής. Όμως, όλα τα πρόσωπα είναι σκυθρωπά, χωρίς χαμόγελο. Σε δύο από τις μούμιες οι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν και τμήματα παπύρου, τα οποία τώρα προσπαθούν να αποκρυπτογραφήσουν.

Πριν από λίγα χρόνια στον ίδιο ναό ανακαλύφθηκαν αρκετά νομίσματα που φέρουν το όνομα και το πρόσωπο της Βασίλισσας Κλεοπάτρας, της τελευταίας της δυναστείας των Πτολεμαίων, η οποία βασίλεψε μεταξύ του 51 και 30 π.Χ.

Ένας στους πέντε θα θέλει αναδιάρθρωση

Συνεπείς οι περισσότεροι δανειολήπτες - Πώς σχολιάζουν πηγές της Κεντρικής, της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μετά το τέλος του προγράμματος αναστολής των δόσεων οι δανειολήπτες που απόλαυσαν τους καρπούς του Σχεδίου επί εννέα μήνες, φαίνεται να επέστρεψαν δίχως οποιoδήποτε πρόβλημα στην καταβολή των δόσεών τους. Σύμφωνα με τις πρώτες ενδείξεις από τις τράπεζες, πέραν του 80% των δανειοληπτών αυτών έχουν συμμορφωθεί. Ωστόσο, οι τράπεζες «κρατούν μια πσιονή» για τους επόμενους μήνες και δεν προχωρούν σε πρόωρους πανηγυρισμούς, παρά το ότι τα δεδομένα είναι πολύ καλύτερα από αυτά που περίμεναν. Τα

Τα δάνεια του 20% των δανειοληπτών δεν σημαίνει πως θα μετατραπούν σε ΜΕΔ, αλλά ενδεχομένως θα πρέπει να τύχουν αναδιάρθρωσης.

ποσοστά των δανειοληπτών που άρχισαν να πληρώνουν τις δόσεις τους από τον Ιανουάριο δίχως το οποιοδήποτε πρόβλημα διαφέρουν από τράπεζα σε τράπεζα αλλά και στο φάσμα του πελατολογίου τους, δηλαδή ιδιώτες, μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, αυτοεργοδοτούμενοι και άλλοι. Στην Κύπρο έχει αιτηθεί συμμετοχή στο σχέδιο αναστολής των δόσεων ένα τεράστιο ποσοστό δανειοληπτών τα δάνεια των οποίων έφταναν, με τα ποσοστά Ιουνίου 2020, στα 11,7 δις. ευρώ. Ανάμεσα στα Σχέδια αναστολής δόσεων που έδωσαν δυνατότητα να εφαρμοστούν από κοινού, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τρα-

Τα ποσοστά των δανειοληπτών που άρχισαν να πληρώνουν τις δόσεις τους από τον Ιανουάριο δίχως το οποιοδήποτε πρόβλημα διαφέρουν από τράπεζα σε τράπεζα αλλά και στο φάσμα του πελατολογίου τους, δηλαδή ιδιώτες, μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, αυτοεργοδοτούμενοι και άλλοι.

πεζών και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, η Κύπρος είχε τη μεγαλύτερη συμμετοχή πανευρωπαϊκά. Αυτό που προκαλούσε προβληματισμό στις κυπριακές τράπεζες ήταν το ερώτημα πόσοι και ποιοι από τους δανειολήπτες που χρησιμοποίησαν το Σχέδιο, το είχαν πράγματι ανάγκη. Υπενθυμίζεται πως σε άλλες χώρες το μορατόριουμ των δόσεων δεν χρησιμοποιήθηκε για όλο τον πληθυσμό και μπορούσαν να επιλεγούν συγκεκριμένες κατηγορίες δανειοληπτών. Εντούτοις, στην Κύπρο δικαίωμα αναστολής δόσεων δόθηκε σε όλους τους δανειολήπτες, εξαιρουμένων μόνο αυτών που είχαν μη

Συνεχίζεται η αναστολή για λίγους

Την ίδια ώρα που το μορατόριουμ των δόσεων έχει τερματιστεί για τους πολλούς, συγκεκριμένα για 50.586 δανειολήπτες, από τους οποίους οι 44.428 είναι νοικοκυριά και οι 6.158 είναι επιχειρήσεις, συνεχίζεται ένα πιο περιορισμένο φάσμα μορατόριουμ. Ο λόγος για δανειολήπτες οι οποίοι μπορούν να μπουν στο Σχέδιο αναστολής των δόσεων για την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουνίου 2021, οι οποίοι δεν θα πρέπει να έχουν συμμετάσχει στο πρό-

γραμμα που εξαγγέλθηκε το Μάρτιο του 2020, ή να μην έχουν συμμετάσχει για εννέα συνολικά μήνες. Αφορά δανειολήπτες (φυσικά πρόσωπα, επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζόμενους) με δάνεια υποθηκευμένα και πρώτη κατοικία αξίας έως 350.000 ευρώ, επιχειρηματικά δάνεια εταιρειών που έχουν τεθεί σε υποχρεωτική αναστολή εργασιών στο πλαίσιο των απαγορεύσεων για τον περιορισμό της πανδημίας και δάνεια του ξενοδοχειακού τομέα.

εξυπηρετούμενα δάνεια. Την ίδια ώρα, δεν σημαίνει ότι τα δάνεια ενός φάσματος δανειοληπτών που αγγίζει το 20% του συνόλου και διαφέρει, όπως υπογραμμίσουμε από τράπεζα σε τράπεζα, θα μετατραπούν αυτομάτως σε μη εξυπηρετούμενα, αλλά ενδεχομένως θα πρέπει να τύχουν αναδιάρθρωσης. Το σκηνικό ωστόσο θα ξεκαθαρίσει με την χαλάρωση των μέτρων, με τους κλάδους που θα ανοίξουν, αλλά και με τα χρήματα τα οποία θα φτάσουν στους λογαριασμούς όσων συμμετέχουν σε σχέδια του Υπουργείου Εργασίας και Υπουργείου Οικονομικών. Όπως και να έχει, οι τράπεζες λαμβάνουν ενθαρρυντικά μηνύματα από τον πρώτο μήνα μετά το τέλος του μορατόριουμ, αφού όπως γίνεται αντιληπτό εκ του αποτελέσματος, η ανταπόκριση των πελατών ήταν ιδιαίτερα θετική. Την ίδια ώρα, όπως διαρρέει από τράπεζες, έγινε προληπτικός έλεγχος περίπου από τον Σεπτέμβριο του 2020 και είχαν προχωρήσει σε προχωρημένες συζητήσεις με πελάτες για αναδιάρθρωσεις την ώρα που θα τερματιζόταν το πρόγραμμα αναστολής των δόσεων για τους περισσότερους, δηλαδή το Δεκέμβριο του 2020. Προσπάθειες γίνονται για να αποφευχθούν τα προβλήματα που μπορεί να εκδηλωθούν στο μέλλον.

Οι τράπεζες και η Κεντρική

Πηγή της Τράπεζας Κύπρου, εργα-
τηθείσα για το πώς συμπεριφέρθηκαν οι δανειολήπτες κατά τον πρώτο μήνα «επιστροφής τους» στην καταβολή των δόσεων, ανέφερε ότι «διαφάνηκε πως δεν υπάρχει σήμερα γενικευμένο πρόβλημα, αλλά πρέπει να παραμείνουμε σε εγρήγορση. Οι πρώτες ενδείξεις είναι καλύτερες από τις προσδοκίες αλλά δεν μπορούμε ακόμα να επαναπαυτούμε.

Σχολίασε πως «οι πελάτες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με το τέλος του μορατόριουμ πρέπει να βρουν στήριξη για να αποφύγουμε ανατροπή της πρώτης εικόνας». Την ίδια ώρα, κατέληξε πως «σαφώς το στοιχείο το Γενάρη κερδήθηκε επειδή έγινε αρκετή προληπτική δουλειά αλλά και επειδή οι πελάτες τήρησαν μια πολύ θετική στάση. Πλέον επικεντρωνόμαστε στους επόμενους μήνες για εξασφάλισουμε πως η εικόνα θα παραμείνει θετική και πως η επανεκκίνηση της οικονομίας θα στηριχτεί τις επιχειρήσεις, και δη τις μικρομεσαίες». Πηγή της Ελληνικής Τράπεζας ανέφερε από πλευράς της ότι οι πληρωμές του Γενάρη είναι πολύ ενθαρρυντικές και ξεπέρασαν τις προσδοκίες της Τράπεζας. Όπως είπε, «φαίνεται να δούλεψε η προεργασία που έγινε τους προηγούμενους μήνες τόσο με τους πελάτες που δεν είχαν κάποιο πρόβλημα, αλλά κυρίως με αυτούς που επηρεάστηκαν περισσότερο από την κρίση». Κατέληξε δε με το ότι «παρακολουθούμε στενά τις εξελίξεις και είμαστε έτοιμοι να στηρίξουμε όποιους πελάτες αντιμετωπίσουν προβλήματα μέσω των λύσεων διαχείρισης των καθυστερημένων δανείων και αναδιάρθρωσης». Πηγές της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου δεν προχώρησαν σε σχολιασμό αναφορικά με τα ποσοστά των δανειοληπτών που επέστρεψαν στην καταβολή των δόσεων τους τον Ιανουάριο, αλλά τόνισαν ότι επί μήνες προτρέπει η Κεντρική τις κυπριακές τράπεζες να αξιολογήσουν - αναλύσουν το χαρτοφυλάκιο τους και να είναι προετοιμασμένες για την επίμαχη περίοδο του τερματισμού του μορατόριουμ των δόσεων, ώστε να αντιμετωπίσουν το όποιο πρόβλημα προκύψει λόγω της κρίσης.

25 ΧΡΟΝΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Βάζουμε πλώρη για
νέες επιτυχίες

Για εμάς, την Κύπρο και
τους ανθρώπους της

RCB Bank

Το 5G δεν είναι μόνο ταχύτητες είναι ένας καινούριος κόσμος

Ο CEO της CYTA Αντρέας Νεοκλέους παρουσιάζει στην «Κ» τη λειτουργία του πρώτου δικτύου πέμπτης γενιάς

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Μια εβδομάδα μετά την επίσημη προμьера του 5G από την Cyta, ο Ανώτερος Εκτελεστικός Διευθυντής της μιλά για όλα στην «Κ». Ο Αντρέας Νεοκλέους, στη συνέντευξη του, δίνει χροστικές απαντήσεις για την εισαγωγή και λειτουργία του 5G και τις επαναστατικές αλλαγές που θα επιφέρει στην καθημερινότητα. Επίσης, ο κ. Νεοκλέους αναφέρεται στις οπτικές ίνες που σε συνδυασμό με το 5G θα αλλάζουν το ίντερνετ όπως το γνωρίζουμε. Αναφέρεται στην περίοδο της πανδημίας και στις οικονομικές επιδόσεις και εξηγεί τι είδους μεταρρύθμιση χρειάζεται ο ημικρατικός οργανισμός.

Τι σημαίνει για τη Cyta και κατ'επέκταση για την Κύπρο, η λειτουργία του πρώτου δικτύου 5G;

Το δίκτυο 5G της Cytamobile-Vodafone, σε συνδυασμό με το δίκτυο Cyta Fiber, μπορούν να υποστηρίξουν όλες τις ανάγκες σύνδεσης με το δίκτυο που θα έχει η χώρα μας τις επόμενες δεκαετίες. Αυτά τα δίκτυα δημιουργούν τις βάσεις ενός ψηφιακού οικοσυστήματος, με νέες καινοτόμες υπηρεσίες και εφαρμογές, που εγγυώνται επιχειρηματική καινοτομία, βελτίωση της ποιότητας ζωής και οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο για όλους. Για τη Cyta, οι σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές διασφαλίζουν τόσο τη διατήρησή της στην κορυφή των τηλεπικοινωνιών, όσο και τη διατήρηση όλων των χαρακτηριστικών ενός κερδοφόρου και εύρωστου οργανισμού.

Πρακτικά, τι αλλαγές θα επιφέρει η τεχνολογία 5ης γενιάς στις κινητές επικοινωνίες;

Σήμερα, για να διανύσεις μια απόσταση 10 λεπτών στο κέντρο της πόλης το πρωί, μπορεί να χρειαστείς και μισή ώρα. Όταν το οικοσύστημα του 5G θα έχει εξελιχθεί αρκετά, τα φανάρια θα γνωρίζουν σε πραγματικό χρόνο την κυκλοφορία και θα δίνουν αυτόματα προτεραιότητα εκεί που πρέπει. Την ίδια στιγμή, τα αυτοκίνητα θα γνωρίζουν την κίνηση για

Όταν το 5G θα έχει εξελιχθεί αρκετά, τα φανάρια θα γνωρίζουν σε πραγματικό χρόνο την κυκλοφορία και θα δίνουν αυτόματα προτεραιότητα όπου πρέπει.

Ενώ η παγκόσμια αγορά τηλεπικοινωνιών παρουσιάζει πτώση 2,7% η αντίστοιχη πτώση στα έσοδα της Cyta είναι λιγότερη του 1%.

να επιλέγουν γρηγορότερες διαδρομές. Αυτό σημαίνει ένα απόλυτα ασφαλές οδικό δίκτυο, λιγότερο χαμένο παραγωγικό χρόνο, λιγότερα τροχαία ατυχήματα, ακόμα και μείωση της ρύπανσης. Σκεφτείτε επίσης ένα ασθενοφόρο που είναι σε θέση να προετοιμάσει την υποδοχή του ασθενή στο νοσοκομείο στέλνοντας τις κρίσιμες πρώτες πληροφορίες κατά τη διάρκεια της διαδρομής. Ή, ακόμα, μια χειρουργική επέμβαση που πραγματοποιείται εξ αποστάσεως με υπηρεσίες επαγγελματιών πραγματικότητας σε πραγματικό χρόνο. Μια πυροσβεστική υπηρεσία που έχει στη διάθεσή της ζωντανές εικόνες μέσα από την φωτιά πριν ξεκινήσει την κατάσβεση. Μαθητές που πραγματοποιούν εικονική επίσκεψη σε μουσείο του εξωτερικού στο πλαίσιο της διδακτικής τους ύλης. Κι αυτά είναι μόνο μερικά παραδείγματα από τα οφέλη που θα φέρει στη ζωή μας το 5G.

Οι αλλαγές που μας περιγράφετε σε πόσο χρόνο θα τις δούμε;

Πρέπει να είμαστε реалиστές και να πούμε ότι οι αλλαγές θα γίνονται σταδιακά, ακριβώς όπως έγινε και

με την εμφάνιση του διαδικτύου πίσω στη δεκαετία του 1990. Ξεκινήσαμε με το να ανταλλάσουμε emails και αυτό σταδιακά εξελίχθηκε σε ένα ολόκληρο οικοσύστημα, το οποίο τώρα αποκαλούμε απλά «ίντερνετ». Θα μπορέσουμε να αντιληφθούμε τα πραγματικά οφέλη του 5G, αφού περάσει κάποιος χρόνος που θα επιτρέψει σε νέες εφαρμογές να αναπτυχθούν ενώ προχωρά και η ψηφιοποίηση καθημερινών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Τώρα βρισκόμαστε ακόμα στην εκκίνηση. Οι συνδρομητές που διαθέτουν συσκευές που υποστηρίζουν το 5G και έχουν πιστοποιηθεί στο δίκτυο της Cytamobile-Vodafone, θα απολαμβάνουν αισθητά αυξημένες ταχύτητες. Η μεγάλη σημασία που δίνεται στο 5G είναι γιατί πιστεύουμε ότι θα ανατρέψει τα δεδομένα με τον τρόπο που τα ανέτρεψε το ίντερνετ πριν από 25 χρόνια.

Ένας καταναλωτής που επιθυμεί να έχει εξελιγμένες υπηρεσίες θα πρέπει να βάλει το χέρι στην τσέπη; Εξηγήστε μας πως μπορεί κάποιος να αποκτήσει το 5G;

Για τη χρήση του δικτύου 5G δεν υπάρχει καμία επιπλέον χρέωση. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχεις πιστοποιημένη συσκευή 5G και να βρίσκεται σε περιοχή με κάλυψη δικτύου 5G. Δεν χρειάζεται αλλαγή της κάρτας SIM ή συνδρομή σε ειδικά πλάνα της Cytamobile Vodafone. Το 5G ενεργοποιείται αυτόματα σε όλους τους συνδρομητές μας που έχουν συσκευή που υποστηρίζει. Σταδιακά, μέχρι το καλοκαίρι, όλα τα μοντέλα συσκευών 5G που κυκλοφορούν στην τοπική αγορά θα πιστοποιηθούν με το δίκτυό μας, περιλαμβανομένων των iPhone 12 και των μοντέλων 5G της Samsung. Μόλις το μοντέλο πιστοποιείται, όσοι πελάτες μας το έχουν θα ενημερώνονται με SMS. Σε κάθε περίπτωση, οι πελάτες μας μπορούν εύκολα να ενημερώνονται από την ιστοσελίδα της Cyta αν η συσκευή τους υποστηρίζεται από το δίκτυο 5G. Με την εισαγωγή του νέου δικτύου, ανεξαρτήτως αν κάποιος χρη-

Θετικές οικονομικές επιδόσεις σε περιβάλλον πανδημίας κατέγραψε η Cyta σύμφωνα με τον Ανώτατο Εκτελεστικό Διευθυντή του Οργανισμού Ανδρέα Νεοκλέους.

Μεταρρύθμιση στον τρόπο λειτουργίας της Cyta

Η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου της Cyta είναι ένα ζήτημα που παραμένει στο τραπέζι;

Αν η ερώτησή σας αναφέρεται σε ενδεχόμενη αλλαγή καθεστώτος, η Cyta δεν έχει δική της σκέψη για μετοχοποίηση ή ιδιωτικοποίηση. Ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς, αυτό που χρειάζεται η Cyta είναι μεταρρύθμιση του τρόπου λειτουργίας της που θα τη μετατρέψει σε ένα νέο μοντέλο ημι-

κρατικού οργανισμού, με μεγαλύτερη ευελιξία, προσαρμοστικότητα και ανταγωνιστικότητα. Αυτό σημαίνει εκσυγχρονισμό των νομοθεσιών και των κανονισμών, απλοποίηση των εσωτερικών δομών και αλλαγή της εσωτερικής κουλτούρας. Αρχίσαμε με την εισαγωγή του νέου συστήματος διαχείρισης της απόδοσης του ανθρώπινου δυναμικού, που επιτυγχάνει αντικειμενική αξιολόγηση του προσωπικού.

κού βασισμένη σε ατομικούς και ομαδικούς στόχους. Συνεχίζουμε με τον σχεδιασμό νέου συστήματος προαγωγών, κάτι που θα δώσει νέα ώθηση και δυναμική στην ανέλιξη των ανθρώπων μας. Θα ακολουθήσουν και πολλά άλλα για να διασφαλιστεί ότι η Cyta θα διατηρήσει την ηγετική της θέση στην αγορά και θα συνεχίσει να ανταποκρίνεται με επιτυχία στην πολύ σημαντική αποστολή της για τον τόπο.

σιμοποιεί το 5G ή το 4G, σχεδόν όλα τα προγράμματα κινητής που προσφέρουμε έχουν αναβαθμιστεί σημαντικά, χωρίς καμία επιπρόσθετη χρέωση.

Μπορείτε να μου αξιολογήσετε το οικονομικό πακέτο των υπηρεσιών; Είναι προσιτό σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη;

Όταν συζητάμε για τιμές πρέπει να έχουμε υπόψη μας δύο παράγοντες: τις οικονομίες κλίμακας και τη χρήση. Οι τιμές, δηλαδή είναι θέμα προσφοράς και ζήτησης, αλλά και κόστους το οποίο μειώνεται όσο μεγαλώνει η κατανάλωση. Η χρήση mobile data στις πε-

ρισσότερες χώρες της Ευρώπης είναι πολύ μεγαλύτερη από ό,τι στην Κύπρο, λόγω των μεγάλων αποστάσεων και του χρόνου που περνά η πλειοψηφία στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Την ίδια στιγμή, το μέγεθος της κυπριακής αγοράς, δεν ευνοεί τις οικονομίες κλίμακας, ενώ οι μικρές αποστάσεις και το δωρεάν Wi-Fi που υπάρχει σχεδόν παντού, διαφοροποιούν σημαντικά τα δεδομένα. Παρατηρώντας ότι η ανάγκη για mobile data παρουσιάζει συνεχή αύξηση και στην Κύπρο, λόγω της χρήσης εφαρμογών που απαιτούν (π.χ. βίντεο), τα δεδομένα αλλάζουν. Η απάντηση της Cytamobile-Voda-

fone σε αυτό είναι τα προγράμματα Freedom που προσφέρουν όλα απαραίτητα mobile data. Με την εισαγωγή τους, η σύγκριση τιμής ανά Giga δεν έχει πια κανένα νόημα, αφού οι πελάτες καταναλώνουν όσα Giga θέλουν και η σύγκριση των τιμών γίνεται πολύ πιο απλή υπόθεση. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, τα προγράμματα κινητής για απεριόριστο mobile data αρχίζουν από €55 και φτάνουν στα €70. Τα αντίστοιχα προγράμματα Freedom της Cytamobile-Vodafone ξεκινούν από €44, και φτάνουν στα €56 για τους πελάτες που θα επιλέξουν και απεριόριστε ταχύτητες.

Διαθέσιμο στο 70% του πληθυσμού το 5G

Η υφιστάμενη γεωγραφική κάλυψη σε τι ποσοστά κυμαίνεται;

Σήμερα το 5G είναι διαθέσιμο σε περίπου 70% του πληθυσμού και καλύπτει αστικές και τουριστικές περιοχές, αυτοκινητόδρομους και μεγάλες αγροτικές κοινότητες. Θα επεκτεινεται σταδιακά ώστε μέχρι το τέλος του 2021 να καλύπτει σχεδόν ολόκληρο τον πληθυσμό. Είναι σημαντικό να πούμε, ότι με το δίκτυο της Cyta, αυτή τη στιγμή η Κύπρος διαθέτει τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή κάλυψη 5G από οποιοδήποτε άλλο κράτος της Ευρώπης. Σε πρόσφατη έρευνα που έτρεξε

η Analysys Mason για λογαριασμό της ETNO, η πληθυσμιακή κάλυψη του 5G στα κράτη-μέλη της ΕΕ ανέρχεται σε ένα μέσο όρο του 24,4% (Q3 2020), ενώ στις ΗΠΑ, για την ίδια περίοδο το ποσοστό φτάνει το 76%. Βλέπουμε ότι συγκρινόμαστε αρκετά ευνοϊκά με τις ΗΠΑ, ενώ διαθέτουμε τριπλάσια ποσοστά κάλυψης από τον μέσο όρο της ΕΕ.

Στο κομμάτι των οικονομικών επιπτώσεων η πανδημία άφησε το αποτύπωμά της στα οικονομικά του οργανισμού;

Σίγουρα. Είχαμε τελειώσει με ένα πολύ θετικό 2019, με σημαντική

αύξηση εσόδων και κερδοφορίας, τάση η οποία επιβεβαιώθηκε και τους πρώτους δύο μήνες του 2020. Αναγκαστήκαμε, όπως όλοι άλλωστε, να αναθεωρήσουμε τους στόχους μας προς τα κάτω, λόγω των συνθηκών.

Παρόλα αυτά και ενώ η παγκόσμια αγορά τηλεπικοινωνιών παρουσιάζει πτώση 2,7% σε σχέση με το 2019, η αντίστοιχη πτώση στα έσοδα της Cyta είναι λιγότερη του 1%, γεγονός που αποδεικνύει τη σταθερότητα και την ανθεκτικότητα μας.

Σε πρακτικό επίπεδο, πόσο αυξήθηκε η χρήση κατά τη

διάρκεια των περιοριστικών μέτρων; Ανταποκρίθηκαν οι υποδομές;

Κατά την περίοδο του πρώτου «lockdown» ο εβδομαδιαίος όγκος κίνησης διαδικτύου στο σταθερό δίκτυο σημείωσε αύξηση που έφτασε το 60%.

Τα δίκτυα της Cyta ανταποκρίθηκαν πλήρως και χωρίς προβλήματα και αυτό είναι μία ξεκάθαρη ένδειξη ότι η χώρα μας πραγματικά ανήκει σε μία επίλεκτη ομάδα χωρών με εξαιρετικές υποδομές, γεγονός που αν αξιοποιηθεί σωστά μπορεί να προσελκύσει σοβαρές τεχνολογικές επενδύσεις.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των HITES AHIR*, NICHOLAS BLOOM** ΚΑΙ DAVIDE FURCERI***

Ντόμινο αβεβαιότητας

Η αβεβαιότητα παγκοσμίως έφτασε σε άνευ προηγουμένου επίπεδα στην αρχή της πανδημίας και παραμένει υψηλή. Ο Παγκόσμιος Δείκτης Αβεβαιότητας—ένα τριμηνιαίο βαρόμετρο για την αβεβαιότητα τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο για 143 χώρες— φανερώνει ότι έχει μειωθεί το αίσθημα αυτό κατά περίπου 60% από τα δυσθεώρητα επίπεδα στο ξέσπασμα της πανδημίας το πρώτο τρίμηνο του 2020. Παρά ταύτα, παραμένει περίπου 50% πάνω από τον ιστορικό μέσον όρο κατά την περίοδο 1996-2010. Η οικονομική

ανάπτυξη σε βασικές συστημικές οικονομίες του κόσμου, όπως αυτές των ΗΠΑ και της Ε.Ε., είναι βασική κινητήριος δύναμη της οικονομικής δραστηριότητας σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο. Μήπως, όμως, το ίδιο ισχύει και για την παγκόσμια αβεβαιότητα; Για παράδειγμα, δεδομένης της μεγαλύτερης αλληλεξάρτησης μεταξύ των χωρών, θα πρέπει να περιμένουμε ότι η αβεβαιότητα από τις εκλογές των ΗΠΑ, την έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε. ή η εμπορική διαμάχη ΗΠΑ και Κίνας διαχέονται και επηρεάζουν και τις άλλες χώρες;

Για να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα, επινοούμε έναν δείκτη, ο οποίος καταγράφει το πώς η αβεβαιότητα, που εκτιμάται από συστημικές οικονομίες (της «Ομάδας των Επτά» και της Κίνας) εξαπλώνεται στον υπόλοιπο πλανήτη και την επηρεάζει. Χρησιμοποιούμε κείμενα που υπάρχουν στις εκδόσεις των εν λόγω χωρών και εκπονήθηκαν από την Economist Intelligence Unit του περιοδικού Economist. Πρόκειται για 143 χώρες από το πρώτο τρίμηνο του 1996 έως το τέταρτο τρίμηνο του 2020. Ο αντικτύπος της αβεβαιότητας

μετρείται με τη συχνότητα που συναντάται η ίδια η λέξη ή κάποια συναφή, όπως το «αβέβαιος/η» κοντά σε μία άλλη, που σχετίζεται με την αντίστοιχη συστημική οικονομία. Οι λέξεις περιλαμβάνουν το όνομα των χωρών, το όνομα των προέδρων ή πρωθυπουργών, το όνομα της κεντρικής τράπεζας και του δικηγότου της, καθώς και τα σημαντικά γεγονότα της επιλεγμένης χώρας (όπως η έξοδος από την Ε.Ε. για τη Βρετανία, λόγου χάριν). Βάσει των πορισμάτων μας, διαπιστώνουμε ότι πρώτον, η αβεβαιότητα στις συστημικές οικο-

νομίες έχει σημασία για το τι συμβαίνει σε όλο τον κόσμο και, δεύτερον, μόνον οι Ην. Πολιτείες και το Ην. Βασίλειο επηρεάζουν την αβεβαιότητα διεθνώς. Οι άλλες συστημικές οικονομίες παίζουν κατά μέσον όρο έναν πιο περιορισμένο ρόλο, με εξαίρεση ίσως την Κίνα τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, και στην περίπτωση αυτή η αβεβαιότητα σχετίζεται ως επί το πλείστον με τις διενέργειες του Πεκίνου με την Ουάσινγκτον. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως, επί παραδείγματι, τα τελευταία τέσσερα χρόνια η αβεβαιότητα που σχετίζεται

με τις ΗΠΑ συνέβαλε περίπου στο 13% της δημιουργίας ενός κλίματος αβεβαιότητας σε άλλες χώρες, καθώς και στο περίπου 20% της αύξησης της αβεβαιότητας παγκοσμίως από τον ιστορικό μέσον όρο.

* Ο κ. Hites Ahir είναι ερευνητής του ΔΝΤ.

** Ο κ. Nicholas Bloom είναι καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Στάνφορντ.

*** Ο κ. Davide Furceri είναι αναπληρωτής διευθυντής του τμήματος Μελετών Ασίας-Ειρηνικού του ΔΝΤ.

Οι υπόγειες διαβάσεις θα ενώνουν τον παλιό δρόμο Λεμεσού με το νέο αυτοκινητόδρομο και θα εξυπηρετούν τη βιομηχανική περιοχή Ιδαλίου, η οποία θα επικοινωνεί με τις δύο κατευθύνσεις του υφιστάμενου αυτοκινητοδρόμου Λευκωσίας-Λεμεσού και με το νέο περιμετρικό. (Οι φωτογραφίες αποτυπώνουν την πορεία των εργασιών μέχρι τις 15 Ιανουαρίου).

Παράταση στον περιμετρικό λόγω πανδημίας

Αλλάζει η ημερομηνία παράδοσης της α΄ φάσης του έργου, προχωρούν με εντατικούς ρυθμούς οι εργασίες

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Νέα δεδομένα για το χρονοδιάγραμμα στην ημερομηνία παράδοσης της α΄ φάσης του περιμετρικού δρόμου Λευκωσίας, έφερε η γενικότερη επιβράδυνση που έχει προκαλέσει η πανδημία στον κατασκευαστικό τομέα. Σύμφωνα με τον επιβλέποντα μηχανικό του έργου Λάζαρο Λαζάρου, το αρχικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης είχε οριστεί για την 23η Μαρτίου 2023. Πλέον, συνεπεία της πανδημίας, θα υπάρξει καθυστέρηση δύο μηνών στην παράδοση του έργου. Αναμένεται λοιπόν ότι η α΄ φάση του περιμετρικού δρόμου, μήκους 7,5 χλμ, θα παραδοθεί περί τα τέλη Μαΐου του 2023. Σύμφωνα με τα Δημόσια Έργα, η αλλαγή στην ημερομηνία παράδοσης δεν συνεπάγεται επιπλέον κόστος για την κατασκευή του έργου, του οποίου η πρώτη φάση έχει κοστολογηθεί στα 60 εκατ. 745 χιλιάδες ευρώ. Συνολικά το κόστος για την κατασκευή και των πέντε φάσεων του έργου υπολογίζεται στα 350 εκ. ευρώ. Με την αποπεράτωσή του, το έργο θα συμβάλει στην απάμβλυνση του μοτοκιματισμού στους δρόμους της πρωτεύουσας, προσφέροντας νέες επιλογές για τους οδηγούς, αφού θα συνδέσει περιφερειακά τους κύριους δρόμους Λευκωσίας – Λεμεσού, Λευκωσίας – Κοκκινωτιμιάς και τον προτεινόμενο αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας – Παλαιχωρίου. Αποτελείται από οδικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων μήκους 32 χλμ. περίπου,

Αλλαγές στην κυκλοφορία

Αυτή την περίοδο η κατασκευάστρια εταιρεία Cyfield προχωρεί στην κατασκευή δύο υπόγειων διαβάσεων από τον υφιστάμενο αυτοκινητόδρομο στις οποίες θα διοχετεύεται μέρος της κυκλοφορίας. Θα κατασκευαστεί επίσης γέφυρα

Στο πλαίσιο του έργου θα κατασκευαστούν επίσης 10 χλμ συνδετήριων δρόμων και τέσσερις κόμβοι εκ των οποίων οι τρεις ανισόπεδοι.

η οποία θα διασταυρώνει τον υφιστάμενο αυτοκινητόδρομο. Οι εργασίες για αυτό το κομμάτι του έργου αναμένεται ότι θα ξεκινήσουν εντός των προσεχών δύο μηνών και εκτιμάται ότι μέχρι τέλος Φεβρουαρίου του 2022 θα έχουν ολοκληρωθεί. Μέσα σε αυτό το διάστημα, το οποίο περιλαμβάνει και τους καλοκαιρινούς μήνες, η κυκλοφορία οχημάτων στον αυτοκινητόδρομο θα συμπυκνωθεί από τις έξι υφιστάμενες, σε τέσσερις λωρίδες. Η επιβράδυνση της κυκλοφορίας που θα προκαλείται, θα αφορά απόσταση δύο χιλιομέτρων από σημείο μετά τον ζυγιστικό σταθμό των Λασιών μέχρι την έξοδο βιομηχανικής Ιδαλίου. Όπως εξηγούν τα Δημόσια Έργα, αρχικά θα κλείσει η δυτική πλευρά του αυτοκινητοδρόμου και η κυκλοφορία θα μεταφερθεί ανατολικά. Αυτό θα γίνει για τους πέντε πρώτους μήνες.

Τέλος Μαΐου του 2023 θα είναι έτοιμη η α΄ φάση του περιμετρικού Λευκωσίας σύμφωνα με τον επιβλέποντα μηχανικό του έργου.

Στη συνέχεια η κυκλοφορία θα μεταφερθεί δυτικά ώστε να ολοκληρωθεί η υπόγεια διάβαση, η οποία θα γίνει σε δύο φάσεις. Υπολογίζεται ότι τον Οκτώβριο θα ακολουθήσει εκτροπή της κυκλοφορίας στην Τσερίου σε 7-8 μήνες και σύμφωνα με το Τμήμα Δημοσίων Έργων, θα υπάρχει πρόνοια ώστε η κυκλοφορία των οχημάτων να διοχετεύεται από εναλλακτικό δρόμο. Οι υπόγειες διαβάσεις θα ενώ-

νουν τον παλιό δρόμο Λεμεσού με το νέο αυτοκινητόδρομο και θα εξυπηρετούν τη βιομηχανική περιοχή Ιδαλίου, η οποία θα επικοινωνεί με τις δύο κατευθύνσεις του υφιστάμενου αυτοκινητοδρόμου και με το νέο περιμετρικό. Η δε γέφυρα θα ενώνει τον παλιό δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού, θα περνά πάνω από το υφιστάμενο δίκτυο και θα ενώνεται σε σημείο λίγο πριν τον ζυγιστικό σταθμό Λασιών με τον υφιστάμενο αυτοκινητόδρομο.

Η α΄ φάση

Η κατασκευή υπόγειας διαβάσης είναι μία υποφάση της φάσης α΄, κατά την οποία θα κατασκευαστεί δίκτυο που θα συνδέει τον υφιστάμενο αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού από την βιομηχανική περιοχή Ιδαλίου με τη Λεωφόρο Τσερίου. Αυτό αποτελεί και το 15% του Περιμετρικού αυτοκινητοδρό-

Εντός του 2023 ξεκινά η γ΄ φάση

Εντός του 2023 αναμένεται να ξεκινήσουν οι προσαφορές για την 3η φάση. Η 3η φάση ξεκινά από τον κυκλικό κόμβο Ανθούπολης και φτάνει μέχρι την Ανάγκια. Είναι έκτασης 7 χλμ και το κόστος της υπολογίζεται στα 90 εκ. ευρώ. Η 4η φάση εκτείνεται από τον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Λεμεσού προς το Γέρι και η 5η φάση από τον κόμβο Παλαιχωρίου, ενώνεται με τον αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας-Τροόδους μέχρι την Κλήρου.

του 2021 ξεκινούν οι εργασίες για την Αργυρουπόλεως, η οποία θα μετατραπεί σε λεωφόρο τεσσάρων λωρίδων.

Η β΄ φάση

Μέχρι τέλος του 2023, αρχές του 2024 αναμένεται και η ολοκλήρωση της β΄ φάσης του Περιμετρικού δρόμου Λευκωσίας. Η αρχή της β΄ φάσης του έργου οριοθετείται από τον κυκλικό κόμβο Τσερίου και εκτείνεται μέχρι την Λεωφόρο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Λακατάμειας προς την Δευτερα και καταλήγει στην Ανθούπολη. Είναι συνολικού μήκους 5,7 χλμ και το κόστος της υπολογίζεται στα 130 εκ. ευρώ. Τα κατασκευαστικά συμβόλαια της β΄ φάσης χωρίζονται σε β1, β2 και β3 φάση ώστε να μπορούν να τύχουν διαχειρίσιμα. Μέρος της β΄ φάσης περιλαμβάνει την σύνδεσή του με τον δρόμο Λευκωσίας – Παλαιχωρίου μέχρι τη σύνδεσή του με τη Λεωφόρο Μακαρίου στη Λακατάμεια. Πρόκειται για νέα χάραξη αυτοκινητοδρόμου τεσσάρων λωρίδων κυκλοφορίας μήκους 2,15χλμ. περίπου, με κεντρική διαχωριστική νησίδα, καθώς επίσης συνδετήριους δρόμους για αποκατάσταση συνδέσεων με το υφιστάμενο οδικό δίκτυο και την κατασκευή νέων υπόγειων και υπέργειων διαβάσεων. Περιλαμβάνει επίσης έναν ανισόπεδο κόμβο για σύνδεση με τον υφιστάμενο δρόμο Λευκωσίας-Παλαιχωρίου, μια γέφυρα μήκους 35 μ. και μια 170 μ. πάνω από τον νέο αυτοκινητόδρομο, 350 μ. τμήμα σε βύθιση και ένα ισόπεδο τερματικό κυκλικό κόμβο στη Λεωφόρο Μακαρίου στη Λακατάμεια. Έχει συνολικό προϋπολογισμό €23.636.862 (συν ΦΠΑ) και το Τμήμα Δημοσίων Έργων έχει εξασφαλίσει συγχρηματοδότηση από τη Διευκόλυνση «Συνδόντας την Ευρώπη» συνολικού ποσού €20.091.332.

Κ

Το περιοδικό της Καθημερινής της Κυριακής

Την Κυριακή 14 Φεβρουαρίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οδηγούνται στη Βουλή οι κρατικές εγγυήσεις

Η ψήφιση του νομοσχεδίου παραμένει αβέβαιη, παρά το ότι βρέθηκε η πλειοψηφία για τον προϋπολογισμό του 2021

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Εντός Φεβρουαρίου οδηγείται στη Βουλή των Αντιπροσώπων το νομοσχέδιο των κρατικών εγγυήσεων, το νομοσχέδιο δηλαδή μέσω του οποίου θα εκδίδονται κυβερνητικές εγγυήσεις συνολικού ποσού μέχρι 1 δισεκατομμυρίου ευρώ σε τράπεζες, με σκοπό την παραχώρηση νέων δανείων με χαμηλό κόστος σε επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζομένους. Στο νομοσχέδιο μπαίνουν οι τελευταίες πινελιές, ωστόσο, εκείνο που είναι σημαντικό είναι πως η κυβερνητική εγγύηση για την έκδοση δανείων καλύπτει τυχόν ζημιές που ενδεχομένως θα προκύψουν στα δάνεια που θα παραχωρηθούν από τις τράπεζες, με καθορισμένο ανώτατο όριο κάλυψης ζημιών σε ποσοστό ύψους 70% για το κράτος και 30% για τις τράπεζες. Πλέον όμως έχει αλλάξει η σημαντικότητα του. Όταν συζητείτο το Μάρτιο του 2020 μέχρι και το καλοκαίρι μετά τις αλλαγές που έγιναν, ήταν πολύ μεγαλύτερη η ανάγκη εισαγωγής του στην αγορά. Πλέον, η εισαγωγή του, να μην θα είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των δυσκολιών, εντούτοις δεν κρίνεται ως απαραίτητη. Μόνο ως συμπληρωματική η εισαγωγή του, που απλά θα βοηθήσει την αγορά. Η διαβούλευση με τις τράπεζες επί του νομοσχεδίου δεν πρόκειται να γίνει ξανά, αφού είχε γίνει δύο φορές πέρυσι, όταν το νομοσχέδιο ήταν για κρατικές εγγυήσεις ύψους 2 δισ. και έπειτα 1,5 δισ. Η διαβούλευση με τις τράπεζες επί του νομοσχεδίου δεν πρόκειται να γίνει ξανά, αφού είχε γίνει δύο φορές πέρυσι, όταν το νομοσχέδιο ήταν για κρατικές εγγυήσεις ύψους 2 δισ. και έπειτα 1,5 δισ.

Η διαβούλευση με τις τράπεζες επί του νομοσχεδίου δεν πρόκειται να γίνει ξανά, αφού είχε γίνει δύο φορές πέρυσι, όταν το νομοσχέδιο ήταν για κρατικές εγγυήσεις ύψους 2 δισ. και έπειτα 1,5 δισ.

της ρευστότητας στην οικονομία και δεν θα χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη της αποπληρωμής υφιστάμενων πιστωτικών διευκολύνσεων είτε εξυπηρετούμενων, είτε μη εξυπηρετούμενων και η να χρησιμοποιηθούν ως εξασφάλιση για την αναδιάρθρωση υφιστάμενων πιστωτικών διευκολύνσεων οποιασδήποτε τράπεζας.

Οι λεπτομέρειες

Βάσει του υφιστάμενου νομοσχεδίου, το ποσό του αρχικού κεφαλαίου του δανείου δεν υπερβαίνει το ετήσιο μισθολογικό κόστος της Επιχείρησης ή του Αυτοτελώς Εργαζομένου (συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιβαρύνσεων καθώς και του κόστους του προσωπικού που εργάζεται στον τόπο

Αλλο ένα εργαλείο το οποίο, από απαραίτητο που είχε κριθεί το Μάρτιο του 2020, πλέον είναι συμπληρωματικό.

των Επιχειρήσεων, αλλά επίσημα περιλαμβάνεται στη μισθοδοσία των υπεργολάβων) για το 2020 ή για το τελευταίο διαθέσιμο έτος. Στην περίπτωση Επιχειρήσεων ή Αυτοτελώς Εργαζομένων που δημιουργήθηκαν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2021, το ανώτατο δάνειο δεν πρέπει να υπερβαίνει το υπολογιζόμενο ετήσιο μισθολογικό κόστος για το πρώτο έτος λειτουργίας τους, ή το εικοσιπέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού κύκλου εργασιών της Επιχείρησης ή του Αυτοτελώς Εργαζομένου κατά το έτος 2019. Τα δάνεια θα έχουν διάρκεια από 3 μήνες μέχρι και 6 χρόνια, αρχής γενομένης της κάλυψης από την ημέρα που θα δοθεί το δάνειο. Ως εξασφάλιση, θα θεωρείται η υποθήκευση ακίνητης ιδιοκτησίας ή άλλων αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων και ως ζημιές, θεωρούνται οι συσσωρευμένες προβλέψεις απομειώσεως, όπως ορίζονται και δημοσιεύονται στις οικονομικές καταστάσεις της τράπεζας, που προκύπτουν από τα δάνεια που καθίστανται μη εξυπηρετούμενα. Οι τράπεζες θα μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους για το σύνολο της οφειλής, βάσει συμφωνίας πα-

ροχής εγγύησης που συνάπτεται μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Πιστωτικού Ιδρύματος, κατά την εκκίνηση των διαδικασιών ανάκτησης των οφειλόμενων από τους δανειολήπτες. Η προκαταρκτική πληρωμή στη βάση συντηρητικής εκτίμησης για το ύψος της ζημιάς καταβάλλεται στην οντότητα, η οποία κατέχει την κυβερνητική εγγύηση προς όφελος της, εντός ενενήντα (90) ημερών από την άσκηση του δικαιώματος, βάσει της συμφωνίας παροχής εγγύησης. Στο τέλος της διαδικασίας ανάκτησης της συμβατικής ταμειακής ροής μέσω ρευστοποίησης της εξασφάλισης, η πραγματική ζημιά επαναπροσδιορίζεται με βάση την πραγματοποιήσιμη ζημιά και καταλήγει, είτε σε επιπλέον απαίτηση

από το Πιστωτικό Ίδρυμα, είτε σε επιστροφή χρημάτων προς τη Δημοκρατία, έστω και αν η διαδικασία ανάκτησης χρεών ολοκληρωθεί μετά την διάρκεια ισχύος της κυβερνητικής εγγύησης. Η κυβερνητική εγγύηση δεν θα καλύπτει πρόσθετα ποσά δανείων μετά την αρχική παραχώρηση ποσού από τα Πιστωτικά Ιδρύματα, ούτε και οποιασδήποτε χρεώσεις οιωνδήποτε ποσών πέραν του συνολικού επιτοκίου περιλαμβανομένου και του επιτοκίου υπερημερίας καθώς και της σχετικής κεφαλαιοποίησης του επιτοκίου. Οποιαδήποτε πληρωμή από το δικαιούχο ή ανάκτηση εξασφάλισης πιστώνεται στο δάνειο και η εγγύηση μειώνεται ανάλογα, ώστε το ποσοστό της κάλυψης να παραμένει αναλλοίωτο.

από το Πιστωτικό Ίδρυμα, είτε σε επιστροφή χρημάτων προς τη Δημοκρατία, έστω και αν η διαδικασία ανάκτησης χρεών ολοκληρωθεί μετά την διάρκεια ισχύος της κυβερνητικής εγγύησης. Η κυβερνητική εγγύηση δεν θα καλύπτει πρόσθετα ποσά δανείων μετά την αρχική παραχώρηση ποσού από τα Πιστωτικά Ιδρύματα, ούτε και οποιασδήποτε χρεώσεις οιωνδήποτε ποσών πέραν του συνολικού επιτοκίου περιλαμβανομένου και του επιτοκίου υπερημερίας καθώς και της σχετικής κεφαλαιοποίησης του επιτοκίου. Οποιαδήποτε πληρωμή από το δικαιούχο ή ανάκτηση εξασφάλισης πιστώνεται στο δάνειο και η εγγύηση μειώνεται ανάλογα, ώστε το ποσοστό της κάλυψης να παραμένει αναλλοίωτο.

Δάνεια ύψους 28,4 δισ. ευρώ με «παγωμένες» δόσεις στην Ελλάδα

Σε ρύθμιση οφειλές ύψους 21,2 δισ. ευρώ τους τελευταίους 18 μήνες - Επί ποδός οι εταιρείες διαχείρισης

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Σε αγώνα δρόμου ρυθμίσεων δανείων και αναστολών δόσεων έχουν αποδωθεί τράπεζες και εταιρείες διαχείρισης σε μια προσπάθεια να αναχαϊτίσουν τις επιπτώσεις της κρίσης. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, με βάση τα οποία τα μορατόριουμ δανείων έως και τα τέλη του 2020 έχουν ανέλθει σε 28,4 δισ. ευρώ, ενώ στα 21,2 δισ. ευρώ ανέρχονται συνολικά οι ρυθμίσεις οφειλών που έχουν γίνει από τις τράπεζες και τις εταιρείες διαχείρισης. Συγκεκριμένα:

- Από τον περασμένο Μάρτιο έως και τα τέλη Δεκεμβρίου ανεστάλη η πληρωμή δόσεων σε 405.473 δάνεια ύψους 28,4 δισ. ευρώ. Οι αναστολές έχουν ανώτατη χρονική διάρκεια έως και 9 μήνες και λήγουν το αργότερο τον Μάρτιο του 2021.
- Από τον Ιούλιο 2019 έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2020 ρυθμίστηκαν 396.621 δάνεια (στεγαστικά, καταναλωτικά και επιχειρηματικά) συνολικού ύψους 21,17 δισ. ευρώ. Εκτός από τις τράπεζες, εκτεταμένες ρυθμίσεις έχουν κάνει και οι εταιρείες διαχείρισης, που λειτουργούν ως εντολοδόχοι των τραπεζών ή των funds που έχουν αγοράσει κόκκινα δάνεια. Στα στοιχεία περιλαμβάνονται και οι ρυθμίσεις που έχει πραγματοποιήσει η ΡQH, που έχει αναλάβει τη διαχείριση των κόκκινων δανείων τραπεζών που έκλεισαν την προηγούμενη δεκαετία, μεταξύ των οποίων και η Αγροτική Τράπεζα.
- Στο πλαίσιο του προγράμματος «Γέφυρα», το υπουργείο Οικονομικών έχει επιδοτήσει έως το τέλος Ιανουαρίου με 47,9 εκατ. ευρώ τις δόσεις για 110.037 δάνεια

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Γέφυρα», το υπουργείο Οικονομικών έχει επιδοτήσει έως το τέλος Ιανουαρίου με 47,9 εκατ. ευρώ τις δόσεις για 110.037 στεγαστικά δάνεια που οφείλονται από 69.443 δανειολήπτες.

που οφείλονται από 69.443 δανειολήπτες. Οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν έως και τα τέλη Οκτωβρίου, που ήταν η καταληκτική ημερομηνία, ανέρχονται σε 160.477 και μέχρι και τα τέλη Δεκεμβρίου είχαν εγκριθεί 74.420.

Πολύ λιγότερες και συγκεκριμένα 2.780 αιτήσεις ρυθμίσεις οφειλών πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του νόμου 4605 του

2019, που είχε ψηφιστεί από την προηγούμενη κυβέρνηση για την προστασία της πρώτης κατοικίας. Οι αιτήσεις έως και τις 31 Ιουλίου, που έληγε η σχετική προθεσμία, ήταν μόλις 7.005 και από αυτές σε ρύθμιση κατέληξε μόνο το 39% των δανειοληπτών. Το συνολικό ποσό της κρατικής επιδότησης που έχει καταβληθεί στους δικαιούχους του προγράμματος

ανέρχεται σε 1,2 εκατ. ευρώ. Πενιχρά είναι και τα αποτελέσματα των ρυθμίσεων που έγιναν στο πλαίσιο του νόμου 4469 του 2017 μέσω του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων, ελεύθερων επαγγελματιών, αγροτών και ομόρρυθμων εταίρων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, έως και τα τέλη Απριλίου 2020, που έληξε η περίοδος υποβολής αιτήσεων, υποβλήθηκαν 7.252 αιτήσεις, από τις οποίες οι 3.490 ήταν από επιχειρήσεις, οι 3.364 από ελεύθερους επαγγελματίες και οι 398 από αγρότες. Από αυτές, έως και τα τέλη Ιανουαρίου 2021 ρύθμισαν επιτυχώς τα χρέη τους προς όλους τους πιστωτές 494 επιχειρήσεις και ομόρρυθμοι εταίροι, 1.533 ελεύθεροι επαγγελματίες με χρέη προς το Δημόσιο και 241 αγρότες που είχαν οφειλές προς το Δημόσιο και την πρώην Αγροτική Τράπεζα - ΡQH.

Όσον αφορά τις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα για τον επαναπροσδιορισμό των εκκρεμών υποθέσεων του νόμου Κατσέλη, μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου κατατέθηκαν 18.154 αιτήσεις. Πρόκειται για αιτήσεις προστασίας που είχαν κατατεθεί στα ερηνοδοκεία έως τις 30 Ιουνίου του 2015 και οι οποίες δεν έχουν εκδικαστεί ακόμη. Ο αριθμός θεωρείται ικανοποιητικός, αφού με βάση τα στοιχεία που τηρούνται από την «Τειρεσίας» θα έπρεπε να έχουν υποβληθεί σωρευτικά 15.811 αιτήσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε το υπουργείο Οικονομικών, από τις γραμματείες των ερηνοδοκείων έχουν ήδη διεκπεραιωθεί 6.267 αιτήσεις και έχουν κοινοποιηθεί στους διαδίκους.

Ενίσχυση πληττόμενων δανειοληπτών

Πληρωμές 24,7 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχούν στην επιδότηση 110.037 δανείων, πραγματοποιήσει το υπουργείο Οικονομικών στις 29 Ιανουαρίου, στο πλαίσιο του προγράμματος κρατικής επιδότησης δανείων «Γέφυρα». Ήταν η τρίτη φάση πληρωμών του προγράμματος, που συνολικά, μαζί με τις δύο προηγούμενες φάσεις, του Νοεμβρίου και του Δεκεμβρίου, έχει πραγματοποιήσει πληρωμές 47,9 εκατ. ευρώ. Όπως επισημαίνει το υπουργείο Οικονομικών, με τις πληρωμές αυτές η κυβέρνηση στηρίζει τους πολίτες που πλήττονται από την κρίση, «ενισχύει την κουλτούρα πληρωμών και επιβραβεύει, για πρώτη φορά, τους συνεπείς δανειολήπτες». Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα «Γέφυρα» ενισχύει και ενήμερους δανειολήπτες.

Εν τω μεταξύ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την εκταμίευση προς την Ελλάδα άλλων 728 εκατ. ευρώ, στο πλαίσιο του προγράμματος SURE, ολοκληρώνοντας έτσι την καταβολή των 2,7 δισ. ευρώ που είχαν συνολικά εγκριθεί για τη χώρα προκειμένου να χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις στήριξης της απασχόλησης. Τα χρήματα αποτελούν δάνειο με πολύ χαμηλό έως μηδενικό επιτόκιο και καλύπτουν μέτρα στήριξης εργαζομένων και εργοδωτών, όπως η αποζημίωση ειδικού σκοπού, η κάλυψη ασφαλιστικών εισφορών για εργαζομένους που έχουν τεθεί σε αναστολή, η κάλυψη ασφαλιστικών εισφορών των εποχικά εργαζομένων και η υλοποίηση του προγράμματος «Συν-Εργασία».

Η κυβέρνηση έχει ήδη υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αίτημα για τη διάθεση πρόσθετων –αδιάθετων σε ευρωπαϊκό επίπεδο– πόρων από το πρόγραμμα SURE.

Η εμπειρία ενημέρωσης της νέας εποχής

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ στο κινητό σου με συνδρομή
μετά από μια βδομάδα δωρεάν δοκιμή.

Η πρώτη και μοναδική εφημερίδα της Κύπρου με συνδρομή στο κινητό μέσω του appstore σου, εύκολα με ένα κλικ.

Διάβασε όλα τα θέματα της εφημερίδας με κορυφαία προσαρμοσμένη εμπειρία στην οθόνη του κινητού ή του τάμπλετ σου, είτε ως κείμενα στην οθόνη σου είτε κατέβασε το pdf της εφημερίδας όπως τυπώνεται στο χαρτί.

Κατέβασε τώρα την κορυφαία εφαρμογή ειδήσεων της Κύπρου
και ζήσε την εμπειρία ενημέρωσης της νέας εποχής

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Η αλήθεια είναι στη γνώση.

Bentley, Porsche και BMW στην... πρίζα

Υπερπολυτελή ηλεκτρικά αυτοκίνητα, που σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνούν τις 100.000 ευρώ, αγοράζουν στην Ελλάδα πλούσιοι

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Τρεις θηριώδεις Bentley Bentayga, η αξία των οποίων υπερβαίνει τις 200.000 ευρώ η καθεμία, 22 Tesla, που η τιμή τους ξεκινάει από τα επίπεδα των 50.000 ευρώ και φτάνει έως και τις 100.000 ανάλογα με το μοντέλο, και 78 Porsche (19 Taycan, 52 Cayenne και 7 Panamera), με τιμές πολύ πάνω από 100.000 ευρώ όλες, περιλαμβάνονται στη λίστα με τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα που πωλήθηκαν το 2020, σύμφωνα με τα στοιχεία των ταξινόμησεων του έτους που έχει στη διάθεσή της η «Κ». Πλήθος ακόμα πολυτελών αυτοκινήτων, με δυνατότητες είτε αμιγούς ηλεκτροκίνησης είτε υβριδικά, συμπληρώνουν αυτή τη λίστα.

Μπορεί οι πωλήσεις των ιδιωτικής χρήσης επιβατικών αυτοκινήτων να υποχώρησαν το προηγούμενο έτος κατά 29%, ωστόσο οι πωλήσεις ηλεκτροκινήτων εκτοξεύτηκαν σε επίπεδα σχεδόν διπλάσια από όσα πωλήθηκαν την προηγούμενη πενταετία. Τα κίνητρα που έδωσε η κυβέρνηση σε συνδυασμό με την ευρύτερη εμπέδωση περιβαλλοντικής ευαισθησίας διεθνώς βοήθησαν αυτόν τον κλάδο των οχημάτων να παρουσιάσει αξιοσημείωτες επιδόσεις. Συνολικά πωλήθηκαν 2.131 ηλεκτροκίνητα οχήματα εκ των οποίων τα 675 αμιγώς ηλεκτροκίνητα, χωρίς δηλαδή κινητήρα εσωτερικής καύσης και μόνο με μπαταρία, και 1.456 υβριδικά. Σημαντικό ποσοστό αυτών των 2.131 αυτοκινήτων ανήκει στην κατηγορία των υπερπολυτελών brands, όπως η Bentley, η Porsche, η Tesla αλλά και Mercedes, BMW

και Land Rover. Ενδεικτικά αναφέρεται η ταξινόμηση 52 συνολικά υβριδικών Porsche Cayenne, 111 Range Rover BMW X5 και 70 Mercedes GLC, ηλεκτροκινούμενα αυτοκίνητα όλα.

Με δεδομένο ότι το κίνητρο για την ηλεκτροκίνηση, η επιδότηση δηλαδή, χορηγείται για αυτοκίνητα αξίας έως 50.000 ευρώ και ούτε ευρώ περισσότερο, μπορεί να συμπεράνει κανείς με σχετική ασφάλεια πως τα υψηλότερα

Το 2020 πωλήθηκαν 2.131 ηλεκτροκίνητα, όταν τα προηγούμενα πέντε χρόνια είχαν πωληθεί συνολικά μόλις 1.141.

εισοδήματα στρέφονται μαζικότερα προς την ηλεκτροκίνηση, σημειώνει στην «Κ» αντιπρόσωπος - εισαγωγέας αυτοκινήτων με σημαντικό χαρτοφυλάκιο πωλήσεων ηλεκτροκινούμενων Ι.Χ.

Όσον αφορά το σύνολο των οχημάτων που πωλήθηκαν το 2020, συμβατικών δηλαδή και ηλεκτροκινήτων, έφτασαν τις 80.977, 29% λιγότερα από τα 114.109 του 2019. Στις τρεις πρώτες θέσεις με τις περισσότερες πωλήσεις Ι.Χ. ανεξαρτήτως κινήτηρα, βρίσκονται η Toyota, η Peugeot και η Volkswagen, με μερίδια αγοράς 12,7%, 9,8% και 8,5% αντίστοιχα.

Σταθμοί φόρτισης

Να σημειωθεί πως μετά τα 22 Tesla που πωλήθηκαν πέρυσι,

Στους ελληνικούς δρόμους κυκλοφόρησαν πέρυσι τρεις θηριώδεις Bentley Bentayga Hybrid, η αξία των οποίων υπερβαίνει τις 200.000 ευρώ η καθεμία.

Αλματώδης αύξηση μετά τα κίνητρα

Η ηλεκτροκίνηση στη χώρα παρουσίασε αλματώδη αύξηση μετά τον Ιούλιο του 2020, οπότε και ψηφίστηκε ο νόμος για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης, μέχρι το τέλος του έτους. Μόνο τον Δεκέμβριο οι ταξινομήσεις των ηλεκτρικών οχημάτων ανήλθαν σε ποσοστό 10% επί του συνόλου, προσεγγίζοντας νούμερα χωρίς όπως η Μεγάλη Βρετανία και η Ολλανδία, στις οποίες η ηλεκτροκίνηση είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη.

Όπως σημειώνει η γ.γ. Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας Αλεξάνδρα Σδόουκου, μιλώντας στην «Κ», «χαρακτηριστικά θα σας πω ότι το σύνολο της πενταετίας 2015-

2019 ταξινομήθηκαν συνολικά 1.141 τέτοια οχήματα και μόνον το 2020 ο αριθμός ανήλθε σε 2.131, γεγονός που αναδεικνύει την αποδοχή της πολιτικής». «Η πραγματικότητα είναι ότι τα μεγέθη στα οποία αναφέρονται εξέπληξαν θετικά και εμάς, καθώς έχουν ξεπεράσει κατά 2,5 φορές τους στόχους σε νέες ταξινομήσεις που είχαμε θέσει για το 2020 στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα». Η ηλεκτροκίνηση όμως δεν είναι μόνον αριθμοί, πωλήσεις και ταξινομήσεις, λέει η κ. Σδόουκου: «Μέσω της ανάπτυξης και της διείσδυσης της ηλεκτροκίνησης στο μείγμα των μεταφορών πετυχαίνουμε δύο σημαντικά πράγ-

ματα: Το πρώτο είναι ότι αναπτύσσεται δυναμικά ένας καινούργιος κλάδος στην οικονομία, ο οποίος δημιουργεί θέσεις εργασίας αλλά και διεύρυνση του κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις που ασχολούνται με την αλυσίδα της ηλεκτροκίνησης (αυτοκίνητα, ποδήλατα, δίκυκλα, φορτιστές, παροχή υπηρεσιών). Το δεύτερο και πιο σημαντικό είναι το κοινωνικοοικονομικό όφελος που προσδίδει στην καθημερινότητά μας. Η επίτευξη του στόχου μας για το 2030 θα έχει ταυτόχρονα εξοικονομήσει περίπου 750 εκατ. από τη μείωση των θανάτων που οφείλονται σε καρδιαγγειακά νοσήματα και σε νόσους του αναπνευστικού».

Το δεύτερο κύμα της πανδημίας «βύθισε» την αγορά καυσίμων

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Βαρύ είναι το αποτύπωμα της πανδημίας και των κυβερνητικών μέτρων για την αντιμετώπισή της στην αγορά καυσίμων αλλά και στην αγορά ηλεκτρισμού, αν και μικρότερης έκτασης.

Η ζήτηση καυσίμων τον τελευταίο μήνα του 2020 έκανε «βουτιά» και συρρικνώθηκε κατά 27,2%, ως αποτέλεσμα κυρίως της απαγόρευσης της μετακίνησης από νομό σε νομό, ενώ στα επίπεδα του -30% έκλεισε και τον πρώτο μήνα του 2021 και στα ίδια επίπεδα κινείται και ο Φεβρουάριος.

Μάλιστα, στις βενζίνες η υποχώρηση τον Δεκέμβριο έφτασε στο 33,8%, ενώ ακόμη μεγαλύτερη, λόγω ήπιων καιρικών συνθηκών, της τάξης του -38,7%, ήταν η υποχώρηση του πετρελαίου θέρμανσης. Αξιοσημείωτη είναι η συγκράτηση της μείωσης του πετρελαίου κίνησης τον Δεκέμβριο στο -6%. Τον αμέσως επόμενο μήνα, τον Ιανουάριο του 2021, οι πωλήσεις πετρελαίου κίνησης σημείωσαν πτώση κατά 37% για πρώτη φορά ιστορικά κάτω από το ποσοστό των βενζινών που υποχώρησαν κατά 31%.

Η αγορά αποδίδει την πρωτοφανή αυτή υποχώρηση του ντιζέλ κίνησης τον Ιανουάριο στη μεγάλη αποθεματοποίηση στην οποία προχώρησαν εταιρείες και πρατήρια, προκειμένου να περιορίσουν την επιβάρυνση από την εφαρμογή της επιβολής του πράσινου τέλους που επέβαλε το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ως μέτρο για την ενίσχυση του λογαριασμού των Αναγενώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Αγωνία

Η αρνητική αυτή εξέλιξη έρχεται ως συνέχεια μιας συνολικής συρρίκνωσης της αγοράς καυσίμων κατά 8,5% στο σύνολο του 2020. Η δραματική συρ-

Μεγάλη μείωση της ζήτησης για καύσιμα

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

	BENZINEΣ		DIESEL ΚΙΝΗΣΗΣ		DIESEL ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20
ΑΓΟΡΑ	172.549	-33,8%	236.170	-6,3%	190.053	-38,7%	598.772	-27,2%

12ΜΗΝΟ

	BENZINEΣ		DIESEL ΚΙΝΗΣΗΣ		DIESEL ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2019/20
ΑΓΟΡΑ	2.559.073	-16,7%	2.885.385	-10,0%	1.485.323	15,3%	6.929.781	-8,4%

* Ποσοίτες σε κυβικά

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Βουτιά» της ζήτησης 30% τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο - Φόβοι για μεγάλη κρίση εάν συνεχισθούν τα περιοριστικά μέτρα.

ρίκνωση της ζήτησης έχει γονατίσει τις εταιρείες σε ολόκληρη την αλυσίδα του κλάδου πετρελαιοειδών (διύλιση, εμπορία και πρατήρια), οι οποίες παρακολουθούν με ανησυχία την εξέλιξη της πανδημίας και εξορκίζουν το ενδεχόμενο να καθεί άλλη μια τουριστική περίοδος και η αναμενόμενη εξ αυτής τόνωση της ζήτησης.

Οι εκτιμήσεις παραγόντων της αγοράς για την εξέλιξη της ζήτησης είναι δυσοίωνες μετά και την εξάπλωση του νέου κύματος της πανδημίας COVID-19 και την ενίσχυση των περιοριστικών μέτρων. Ο διευθύνων σύμβουλος των ΕΛΠΕ Αντρέας Σιάμισης, με τα πολύ καλύτερα

δεδομένα του Νοεμβρίου 2020 σε σχέση με την πανδημία, είχε εκτιμήσει ότι «δεν αναμένεται να υπάρξει πτώση πωλήσεων 6 έως 12 μήνες να υπάρξει ομαλοποίηση στην αγορά καυσίμων, αλλά ακόμη και στο τέλος της διαδικασίας δεν θα έχουμε επιστρέψει στο σημείο από το οποίο ξεκινήσαμε πριν από την πανδημία του κορωνοϊού».

«Είναι πολύ καθαρό από τον Δεκέμβριο και μετά, με την εφαρμογή των τοπικών lockdowns, ότι η αγορά μπαίνει σε πολύ μεγάλη κρίση. Το -8,5% του 2020 στη ζήτηση ήταν πολύ καλό σε σχέση με άλλους κλάδους της οικονομίας. Όμως τα ποσοστά υποχωρούν δραματικά, από τον Δεκέμβριο και μετά πούλαμε σταθερά κάτω από το 30%. Εάν τα μέτρα, όπως όλα δείχνουν, χειροτερεύουν για την Αττική όπου βρίσκεται το 50% της δραστηριότητάς μας, και με βάση την πορεία του εμβολίου οι συνθήκες δεν καλύτερψουν μέχρι τον Μάρτιο, σημαίνει ότι μιλάμε για παρατεταμένη δύσκολη περίοδο», τονίζει στην

«Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εταιρειών Εμπορίας Πετρελαιοειδών Ελλάδος (ΣΕΕΠΕ) Γιάννης Αλνιγιάκας.

Πρώτο καμπανάκι

Σωστά ο κλάδος δεν έλαβε υποστήριξη το 2020, αλλά τα πράγματα αρχίζουν να ζορίζουν και το υπουργείο Οικονομικών θα πρέπει να δει θετικά κάποια από τα αιτήματα του κλάδου, σημειώνει ο ίδιος, συμπληρώνοντας ότι η αποχώρηση μιας εταιρείας από τον κλάδο (εξαγορά Silkoiil από τον όμιλο Petrolina) είναι ένα πρώτο καμπανάκι. «Δεν μπορώ να μην επισημάνω, επίσης, ότι η πολιτεία έχοντας προτεραιότητα τα υγειονομικά και οικονομικά θέματα έχει αφήσει πίσω την αντιμετώπιση της παραβατικότητας», υπογραμμίζει ο κ. Αλνιγιάκας. Μικρότερης εμβέλειας είναι το αποτύπωμα των περιοριστικών μέτρων στην αγορά ηλεκτρισμού, όπου η ζήτηση υποχώρησε στο σύνολο του έτους το 2020 κατά 4,2%, ποσοστό που τον Δεκέμβριο διευρύνθηκε στο -5,4%.

Εκτοξεύθηκε ο αριθμός των online τραπεζικών συναλλαγών το 2020

Τα ψηφιακά κανάλια συναλλαγών αποτελούν σήμερα τις πλέον προτιμώμενες υπηρεσίες για τους πολίτες. Το 60% των καταναλωτών χρησιμοποιεί ψηφιακές τραπεζικές εφαρμογές πάνω από μία φορά την εβδομάδα, σύμφωνα με έρευνα του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ). Μάλιστα, ένας στους τέσσερις (24%) δηλώνει πως τις χρησιμοποιεί τουλάχιστον μία φορά την ημέρα.

Οι κύριοι λόγοι χρήσης των υπηρεσιών ψηφιακής τραπεζικής είναι η εξοικονόμηση χρόνου (69%) και η δυνατότητα πραγματοποίησης συναλλαγών οπουδήποτε και οποτεδήποτε (65%). Ακολουθεί ο καλύτερος έλεγχος των αγορών (55%), καθώς και η ευκολία χρήσης και διευκόλυνση της διαχείρισης των οικονομικών τους (47%). Δεν είναι τυχαίο ότι η ψηφιακή πρόοδος (58%) αποτελεί ένα από τα τρία κορυφαία κριτήρια επιλογής μιας τράπεζας, μαζί με την αξιοπιστία της (63%) και τα οικονομικά οφέλη που παρέχει στους καταναλωτές (59%).

Λόγω της εκτόξευσης των online τραπεζικών συναλλαγών, τα προβλήματα κατά την πραγματοποίησή τους γίνονται ακόμη πιο σημαντικά. Για παράδειγμα, οι Ευρωπαίοι καταναλωτές απαντούν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά την ταυτοποίηση ορισμένων συναλλαγών στα κανάλια ψηφιακής τραπεζικής. Το 77% αναφέρει πως δεν μπορεί να αναγνωρίσει ορισμένες από τις συναλλαγές που καταγράφονται στο ιστορικό του. Μάλιστα, περίπου ένας στους πέντε απαντά ότι αντιμετωπίζει με μεγάλη συχνότητα τέτοιου είδους φαινόμενα κατά την πραγματοποίηση αγορών.

Η πιο διαδεδομένη πρακτική, που χρησιμοποιούν οι καταναλωτές όταν δεν μπορούν να ανακαλέσουν μία αγορά που έχουν πραγματοποιήσει, είναι να καλέσουν αμέσως την τράπεζά τους (35%) ή λιγότερο συχνά, τον έμπορο (6%). Οι Βούλγαροι, οι Έλληνες, οι Ρουμάνοι και οι Ουκρανοί αναφέρουν πως η πρώτη σκέψη

τους είναι να καλέσουν την τράπεζά τους, χωρίς να προσπαθήσουν προηγουμένως μόνοι τους να ταυτοποιήσουν την εν λόγω συναλλαγή.

Όταν οι πολίτες πραγματοποιούν τέτοιου είδους κλήσεις προς τις τράπεζες, συνήθως καταλήγουν να υποβάλουν καταγγελίες παραπόνων (77%), ζητώντας, ως επί το πλείστον, την αντιστροφή της χρέωσης. Σε πολλές περιπτώσεις, τέτοιου είδους παράπονα ή καταγγελίες αποδεικνύονται αδικαιολόγητα: 4 στους 10 καταναλωτές αντιλαμβάνονται πως είτε έχουν ξεχάσει τη συναλλαγή (30%) είτε έχει πραγματοποιηθεί από κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας (10%).

Ωστόσο, μετά την υποβολή της καταγγελίας για αντιστροφή χρέωσης, η διαδικασία απαιτεί την εμπλοκή του χρηματοπιστωτικού ιδρύ-

Το συχνότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές είναι η αδυναμία αναγνώρισης κάποιων αγορών που εμφανίζονται στο ιστορικό τους.

ματος. Το γεγονός αυτό επιφέρει λειτουργικά κόστη που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση των κατόχων των καρτών, την εξακρίβωση της συναλλαγής και την επίλυση του αιτήματος, διαδικασία η οποία, κατά μέσο όρο, διαρκεί δύο εβδομάδες.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα θα επιθυμούσαν να βλέπουν περισσότερες λεπτομέρειες στο ιστορικό των συναλλαγών της κάρτας, ώστε να ταυτοποιούν τις αγορές ταχύτερα και ευκολότερα. Οι πλέον χρήσιμες πληροφορίες που θα ήθελαν να έχουν στη διάθεσή τους είναι η επωνυμία του εμπόρου (67%), το λογότυπο του εμπόρου (31%) και η τοποθεσία της συναλλαγής (44%).

Στα 500 εκατ. μηνιαίως το κόστος των μέτρων για το λιανεμπόριο

Εντείνονται οι πιέσεις στον προϋπολογισμό, στενεύουν τα περιθώρια νέων ενισχύσεων

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Το κόστος των νέων περιοριστικών μέτρων στο λιανεμπόριο ζυγίζει τώρα το οικονομικό επιτελείο, με τις πρώτες εκτιμήσεις να αναφέρουν ότι η επιπλέον επιβάρυνση στον προϋπολογισμό, με το νέο καθεστώς, θα φτάσει τα 500 εκατ. ευρώ τον μήνα στο λιανεμπόριο ή 125 εκατ. ευρώ την εβδομάδα.

Το πρόβλημα είναι ότι το ποσό αυτό είναι επιπλέον όσων είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό και αυτό σημαίνει ότι αυξάνεται η πίεση για το υπουργείο Οικονομικών να κινηθεί με φειδώ στο εξής όσον αφορά τα μέτρα στήριξης. Στο πλαίσιο αυτό, πηγές του οικονομικού επιτελείου δεν άφηναν μεγάλα περιθώρια εξάντλησης των αυξημένων περιθωρίων που έδωσε η Κομισιόν για τη στήριξη των επιχειρήσεων, μέσω της αναθέωρησης του προσωρινού πλαισίου των κρατικών ενισχύσεων. Κυρίως, όπως είπε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας στο Real FM, θα επωφεληθούν κάποιες μικρομεσαίες επιχειρήσεις που είχαν φτάσει στο όριο της επιτρεπτής ενίσχυσης, με βάση τους υφιστάμενους κανόνες.

Επίσης, διευκολύνεται η μετατροπή μέρους της επιστρεπτέας προκαταβολής των πρώτων κύκλων σε μη επιστρεπτέα. Συγκεκριμένα, το νέο πλαίσιο της Κομισιόν αυξάνει το ανώτατο όριο ενίσχυσης που μπορεί να πάρει κάθε επιχείρηση και δίνει τη δυνατότητα να μετατραπεί βοήθεια που είχε δοθεί με τη μορφή δανείου (επιστρεπτέα) σε επιχορηγήσεις. Επίσης, αυξάνει από 3 σε 10 εκατ. ευρώ το πλαφόν ενίσχυσης, μέσω του νέου εργαλείου που ετοιμάζεται να αξιοποιήσει και η Ελλάδα, στο πλαίσιο κανονισμού της Κομισιόν, για κάλυψη παγίων δαπανών επιχειρήσεων.

Το νέο πλαίσιο της Κομισιόν αυξάνει το ανώτατο όριο ενίσχυσης που μπορεί να πάρει κάθε επιχείρηση και δίνει τη δυνατότητα να μετατραπεί βοήθεια που είχε δοθεί με τη μορφή δανείου (επιστρεπτέα) σε επιχορηγήσεις.

Ακόμη, παρατείνεται χρονικά η ισχύς των μέτρων αυτών κρατικής ενίσχυσης από το τέλος Ιουνίου στο τέλος του χρόνου. Ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας αναφέρθηκε χθες στην αλλαγή αυτή, λέγοντας ότι η Κομισιόν ανακοίνωσε την παράταση και επέκταση του προσωρινού πλαισίου στήριξης της οικονομίας και αυτό σημαίνει ότι κάποιες επιχειρήσεις που ενισχύονται από την ελληνική πολιτεία και χτυπούσαν τις οροφές των κρατικών ενισχύσεων θα μπορέσουν να συνεχίσουν να ενισχύονται, αφού οι οροφές αυξήθηκαν. «Αρα μπορούμε να βοηθήσουμε περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις που είχαν φτάσει στην οροφή τους. Και πράγματι, εκτός από την αύξηση των ορίων ορισμένων μέτρων καθίσταται δυνατή η μετατροπή ορισμένων δανείων και άλ-

λων επιστρεπτέων μέτρων σε άμεσες επιχορηγήσεις. Ανοίγει ο δρόμος για να βελτιώσουμε τα πλαίσια στήριξης, το ζητήσαμε κι εμείς από την Ευρώπη, στο μέλλον. Αυτό αφορά τις επιστρεπτέες. Επίσης θα στηρίξουμε επιχειρήσεις και μέσα από το νέο πλαίσιο που είναι η επιδότηση παγίων δαπανών. Άρκει η επιχείρηση να πλήττεται, δηλαδή να έχει συγκεκριμένη απώλεια το διάστημα που απαιτείται και καλύπτεται με 70% επιλέξιμων δαπανών για κάθε επιχείρηση που μπορεί να φτάσει και το 90% για μικρομεσαίες επιχειρήσεις».

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της επιστρεπτέας προκαταβολής, σωρευτικά οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν σε περισσότερους κύκλους δεν μπορούσαν να πάρουν πάνω από 800.000 ευρώ. Ωστόσο, πηγές αναφέρουν ότι λίγες είναι οι επιχειρήσεις που έφτα-

σαν σε αυτό το πλαφόν και θα χρειαστούν την αύξηση του ορίου.

Επίσης, οι ίδιες πηγές επισήμηναν ότι αν αυξηθεί στα 10 εκατ. ευρώ το πλαφόν ενίσχυσης των επιχειρήσεων που θα χρηματοδοτηθούν για πάγιες δαπάνες, στο πλαίσιο του νέου εργαλείου που σχεδιάζεται, λιγότερες επιχειρήσεις θα μπορέσουν να χρηματοδοτηθούν αφού ο συνολικός προϋπολογισμός είναι συγκεκριμένος – υπολογίζεται ότι θα κυμανθεί στα 500 εκατ. ευρώ. Ο κ. Σταϊκούρας σημείωσε εξάλλου, εμμέσως πλην σαφώς, ότι το νέο πλαίσιο θα βοηθήσει στη διαπραγμάτευση που σκοπεύει να κάνει η κυβέρνηση με την Κομισιόν για τη μετατροπή της επιστρεπτέας προκαταβολής των 3 πρώτων κύκλων εν μέρει σε μη επιστρεπτέα, όπως ισχύει για τους δύο τελευταίους κύκλους.

Αύξηση κατά 19,9 δισ. σημείωσαν οι καταθέσεις το 2020

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Σημαντική αύξηση κατά 4,4 δισ. ευρώ σημείωσαν οι καταθέσεις των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών στο τέλος Δεκεμβρίου σε σχέση με τον αμέσως προηγούμενο μήνα, σαφή ένδειξη της μείωσης της κατανάλωσης και της αυξημένης ρευστότητας που δημιουργείται στην οικονομία μέσω των κυβερνητικών μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων.

Ενδεικτικό της αυξημένης ρευστότητας που έχουν δημιουργήσει τα μέτρα στήριξης τα οποία έχει εφαρμόσει η κυβέρνηση, είναι ότι οι καταθέσεις στις τράπεζες αυξήθηκαν από την αρχή του χρόνου κατά 19,9 δισ. ευρώ και κατά 17,9 δισ. ευρώ από την έναρξη της κρίσης τον Μάρτιο. Συγκεκριμένα, το σύνολο των καταθέσεων ανήλθε στο τέλος του 2020 στα 163 δισ. ευρώ έναντι 143,1 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2019, από τα οποία τα 126,3 δισ. ευρώ είναι οι καταθέσεις των νοικοκυριών, ενώ στα 36,7 δισ. ευρώ διαμορφώθηκαν οι καταθέσεις των επιχειρήσεων.

Από το σύνολο της αύξησης των καταθέσεων που καταγράφηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 2020, πάνω από το μισό «πιστώνεται» στις επιχειρήσεις, οι οποίες αύξησαν τη ρευστότητα που διατηρούν στις τράπεζες κατά 10,3 δισ. ευρώ, ενώ στα 9,6 δισ. ευρώ διαμορφώθηκε η αύξηση της αποταμίευσης από την πλευρά των νοικοκυριών. Η ενίσχυση των καταθέσεων σε περιβάλλον ύφεσης αποτελεί σημάδι των καιρών, καθώς είναι προφανές ότι η υπερβάλλουσα ρευστότητα συνδέεται με το «πάγωμα» της οικονομίας και την περικοπή των δαπανών στις οποίες προχώρησαν τόσο οι επιχειρήσεις όσο και τα νοικοκυριά μετά τα lockdowns που επιβλήθηκαν με καθολική εφαρμογή στο εμπόριο αλλά και σε μια σειρά από άλλες δραστηριότητες όπως οι μεταφορές.

Εκτός από τον περιορισμό της κατανάλωσης στην ενίσχυση των καταθέσεων, συνέβαλαν καθοριστικά μέτρα όπως η αναστολή καταβολής φόρων και ασφαλιστικών εισφορών για όσες επιχειρήσεις πλήττονται από την οικονομική κρίση που προκαλεί η πανδημία, αλλά και μέτρα ενίσχυσης της ρευστότητας με άμεσες χρηματοδοτήσεις όπως η επιστρεπτέα προκαταβολή, το ΤΕΠΙΧ II και το Εγγυοδοτικό Ταμείο. Είναι χαρακτηριστικό ότι την ίδια περίοδο η πιστωτική επέκταση εκτοξεύθηκε στο υψηλότερο σημείο της τελευταίας 10ετίας και ο ρυθμός τον Δεκέμβριο ανήλθε στο 9,1%, ενώ με 9,9% «έτρεξε» η πιστωτική επέκταση για τις επιχειρήσεις του μη χρηματοπιστωτικού τομέα.

PIK1 | PIKHD

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΒΡΑΔΙΑ ΣΤΟ PIK

Μια εκπομπή που προβάλλει την παράδοση και τον πολιτισμό της Κύπρου.

Έρευνα - Μουσική Επιμέλεια:
Μιχάλης Χατζήμικαηλ

Παρουσίαση:
Άντρη Καραντώνη

Διεύθυνση παραγωγής – Σκηνοθεσία:
Νίκος Γαλήνης
Galinis Production Studio

Κυριακή
9.30 μ.μ.
PIK 1 - PIK HD

PIK1

ΑΠΟ ΜΕΡΑ ΣΕ ΜΕΡΑ

Η μεσημβρινή ενημερωτική εκπομπή του PIK1 καθημερινά μαζί σας από τις 11.30 έως τις 14.30. Η εκπομπή αναδεικνύει όλα τα θέματα της επικαιρότητας με συζητήσεις, αναλύσεις, ρεπορτάζ, ανταποκρίσεις, απευθείας συνδέσεις και ένα πλήρες δελτίο ειδήσεων. Παρουσιάζει σφαιρικά όλες τις εξελίξεις σε τοπικά και διεθνή θέματα που απασχολούν τους πολίτες.

Πάντα με την αμεσότητα, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

Στην παρουσίαση οι δημοσιογράφοι:
Κατερίνα Μηλιώτη, Ντίνος Φοινικαρίδης, Πάρης Ποταμίτης

Επιμέλεια παραγωγής-σκηνοθεσία:
Λιάνα Κωνσταντίνου, Άντρεα Αγγελίδου

(Με δελτίο ειδήσεων στη νοηματική)

ΑΝΑΛΥΣΗ

Εποχές μεγάλης αβεβαιότητας για ξένους πτυχιούχους

Της RIHAM ALKOUSAA / REUTERS

Όταν ο Αμπντούλ Καντέρ Τιτσίνι είχε αποφοιτήσει με μεταπτυχιακό δίπλωμα ως μηχανικός από το Πολυτεχνείο του Ααχεν, πίστευε πως ήταν απλώς θέμα χρόνου –ή καλύτερα θέμα εβδομάδων– προτού προσληφθεί και αρχίσει να ασχολείται με τη δουλειά των ονειρών του. Μόλις ένα μήνα αργότερα, όμως, το ξέσπασμα της πανδημίας στη Γερμανία έθεσε τέλος στην άνηψη της απασχόλησης, η οποία παρατηρείται τα τελευταία δέκα χρόνια. Σήμερα και αφού έχει υποβάλει σχεδόν 800 βιογραφικά και έχει δώσει 80 συνεντεύξεις, ο 29χρονος Σύρος βρίσκεται και πάλι στο ίδιο σημείο. Ακόμα και προτού ξεσπάσει η πανδημία, το να είσαι ξέννη/ξένος στη Γερμανία και να αποπειράσαι να προσληφθείς εθεωρείτο μειονέκτημα. Σην παρούσα φάση, όπως ο κ. Τιτσίνι επισημαίνει, είναι ακόμα πιο σοβαρό εμπόδιο, μιας και οι κενές θέσεις έχουν ελαττωθεί. «Οι επιχειρήσεις σκέφτονται ως εξής: “Εάν προσλάβουμε ξένο, θα πρέπει να εξηγήσουμε δύο φορές μια

νέχεια. Την περίοδο 2009-2019 οι ξένοι σπουδαστές στη χώρα είχαν μια αύξηση της τάξεως του 70%, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας. Κατά την Αντζα Ρόμπερτ, σύμβουλο σταδιοδρομίας στο Πολυτεχνείο του Ααχεν, οι εκτός Ε.Ε. σπουδαστές και σπουδαστριες στη Γερμανία δυσκολεύονται πιο πολύ από τους ντόπιους να βρουν δουλειά. Η ζήτηση για τις υπηρεσίες, που προσφέρει η συμβουλευτική της ομάδα, και για ψυχολογική υποστήριξη, έχει ενταθεί από πέρυσι τον Μάρτιο, όταν η Γερμανία εισήλθε στην πρώτη φάση εγκλεισμού ώστε να αντεπεξέλθει στη καλιναγώγηση της πανδημίας. «Σε τέτοιες εποχές αβεβαιότητας, ο καθένας επιδιώκει την ασφάλεια, στηρίζεται σε εμπειδωμένες γλωσσικές δεξιότητες, σε αναγνωρίσιμα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και κοινή νοοτροπία», προσθέτει.

Ο δείκτης της ανεργίας στη Γερμανία σημείωσε άνοδο έως και στο 6,4%, αφού τον η κυβέρνηση επέβαλε τα πρώτα μέτρα περιορισμού και καραντίνας, ενώ τον προηγούμενο μήνα ήταν στο 5%. Φέτος τον Ιανουάριο και πάλι ανήλθε στο 6%. Ο αντίκτυπος από την πανδημία στην αγορά εργασίας της χώρας έχει μετριαστεί χάρις στο πρόγραμμα ενίσχυσης της απασχόλησης, το γνωστό kurzarbeit, το οποίο επιτρέπει στην εργοδοσία να περιστείλει το ωράριο σε περίοδο οικονομικής δυσπραγίας. Εντούτοις, δυσχεραίνει τις προσλήψεις, μιας και οι επιχειρήσεις μπορούν να αναζητήσουν υπαλλήλους μόνον κατ' εξαίρεση για να καλύψουν αδήριτη ανάγκη, όπως διευκρίνισε εκπρόσωπος της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Απασχόλησης. Από πέρυσι τον Απρίλιο έως και φέτος τον Ιανουάριο, οι κενές θέσεις ελαττώθηκαν κατά 430.000, δηλαδή κατά 26% σε ετήσια βάση. Ακόμη ένα πρόβλημα για τους ξένους σπουδαστές είναι το πιο αδύναμο επαγγελματικό και κοινωνικό τους δίκτυο, κατάσταση που εκτραχύνεται γιατί όλες οι εκδηλώσεις για στήριξη και δικτύωση νέων επαγγελματιών ακυρώθηκαν λόγω του ή μετατοπίστηκαν στο Διαδίκτυο. Ωστόσο, «η ψηφιακή δικτύωση δυσχεραίνεται, ειδικά για όσους έρχονται από άλλη χώρα και δεν είναι εξοικειωμένοι με το πώς λειτουργεί το σύστημα στη Γερμανία», τονίζει, τέλος, η Γιάννα Κέλερ, με ειδίκευση στη στελέχωση διεθνών ομίλων.

Ο δείκτης της ανεργίας στη Γερμανία τον Ιανουάριο ανήλθε στο 6%.

ιδέα, με έναν ντόπιο μία”, ανέφερε στο Reuters.

Οι προσλήψεις «παγώνουν» και γίνονται απολύσεις κατά χιλιάδες στις γερμανικές επιχειρήσεις, πράγμα το οποίο σημαίνει πως οι ξένοι μεταπτυχιακοί όπως ο Αμπντούλ Καντέρ Τιτσίνι έρχονται αντιμέτωποι με λυσσαλέο ανταγωνισμό από πλευράς των ημεδαπών ανέργων συναδέλφων τους. Αντιθέτως με όσα ισχύουν για τους Γερμανούς και τους λοιπούς πολίτες των κρατών της Ε.Ε., οι οποίοι δικαιούνται να λάβουν επιδόματα ανεργίας και άλλες παροχές για την ανακούφιση από τις επιπτώσεις της πανδημίας, πολλοί ξένοι πτυχιούχοι δεν πληρούν τις προδιαγραφές που έχουν καθοριστεί. Εκατοντάδες χιλιάδες ξένων σπουδαστών κατευθύνθηκαν προς τη Γερμανία μέσα στα τελευταία δέκα χρόνια, παρακινούμενοι από το φημισμένο σχεδόν δωρεάν σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης σε συνδυασμό με τις καλές προοπτικές για επαγγελματική αποκατάσταση στη συ-

Κινεζικές μετοχές 1,1 τρισ. δολ. στα χέρια των Αμερικανών

Εντονο το ενδιαφέρον των επενδυτών παρά την πολεμική Τραμπ

Από τη στιγμή που ο Ντόναλντ Τραμπ κήρυξε εμπορικό πόλεμο κατά της Κίνας, φέρνοντας στην επιφάνεια την προϋπάρχουσα αντιπαλότητα ανάμεσα στην Ουάσινγκτον και στο Πεκίνο, πολλοί οικονομικοί και πολιτικοί αναλυτές πρόβλεψαν την αναπόφευκτη αποδέσμευση ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη. Μέχρι στιγμής, όμως, τα στοιχεία για τις επενδύσεις από τις ΗΠΑ προς την Κίνα και αντιστρόφως διαψεύδουν την πρόβλεψη. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, όταν το θέμα αφορά το χρήμα και το κέρδος, η Κίνα μάλλον έλκει τις ΗΠΑ παρά τις απωθίες.

Σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας δεδομένων Rhodium Group, στο τέλος του περασμένου έτους Αμερικανοί επενδυτές είχαν μετοχές κινεζικών εταιρειών αξίας 1,1 τρισ. δολαρίων, περίπου πενταπλάσια των 211 δισ. δολαρίων που ανέφεραν σχετικά τα επίσημα στοιχεία της αμερικανικής κυβέρνησης τον Σεπτέμβριο. Όπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, σε μεγάλο βαθμό η απόκλιση ανάμεσα στα επίσημα στοιχεία των ΗΠΑ και σε εκείνα της Rhodium οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές από τις κινεζικές εταιρείες που εκδίδουν μετοχές έχουν έδρα σε φορολογικούς παραδείσους όπως, για παράδειγμα, στις νήσους Κέιμαν. Είναι τόσο συνήθης αυτή η πρακτική ώστε οι νήσοι Κέιμαν έχουν αναβαθμιστεί στην πρώτη θέση μεταξύ των προορισμών αμερικανικών επενδύσεων, πάνω από τη Βρετανία, την Ιαπωνία και τον Καναδά.

Το 2020

Μιλώντας στους FT, ο Τίλο Χάνεμαν, συνεργάτης της Rhodium, σημείωσε πως «με τις επιλογές του, ο Τραμπ αναβάθμισε το ρίσκο στις επενδύσεις ανάμεσα σε ΗΠΑ και Κίνα, αλλά δεν έκαμψε το ενδιαφέρον της αγοράς για μεγαλύτερη ενοποίηση των δύο οικονομιών». Στη διάρκεια του περασμένου έτους, οι Αμερικανοί επενδυτές επέδειξαν έντονο ενδιαφέρον για τις κινεζικές εταιρείες που συνολικά άντλησαν 19 δισ. δολάρια είτε με την αρχική δημόσια εγγραφή τους σε αμερικανικά χρηματιστήρια είτε με τη δεύτερη έκδοση μετοχών. Μόνον το 2014 ήταν μεγαλύτερη η αντίστοιχη αξία, και αιτία ήταν τότε η εισαγωγή της Alibaba στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, οπότε ο κινεζικός κολοσσός

Ο Τζο Μπάιντεν έχει αναβάλει έως τις 27 Μαΐου την εφαρμογή της απόφασης Τραμπ για διαγραφή των China Unicom, China Telecom και China Mobile από το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Στο μικροσκόπιο Μπάιντεν η αναγκαστική διαγραφή κινεζικών επιχειρήσεων από το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

του ηλεκτρονικού εμπορίου είχε αντλήσει από την αμερικανική αγορά 25 δισ. δολάρια.

Όλα αυτά συμβαίνουν ενώ έχουν προηγηθεί οι προγραφές κινεζικών επιχειρήσεων που καταχώρισε σε «μαύρη λίστα» ο Ντόναλντ Τραμπ, απαγορεύοντας στους Αμερικανούς επενδυτές να τοποθετούν κεφάλαιά τους σε αυτές, χαρακτηρίζοντάς τις ύποπτες για στενούς δεσμούς με τις ένοπλες δυνάμεις της Κίνας. Απαγόρευσε, άλλωστε, στις αμερικανικές βιομηχανίες να προμηθεύουν τις ύποπτες κινεζικές εταιρείες με αμερικανική τεχνολογία.

Τελευταίο πλήγμα που αποφασισαν οι αμερικανικές αρχές στο τέλος του περασμένου έτους και της θητείας του Ντόναλντ Τραμπ στο τιμόνι της υπερδύναμης ήταν η αναγκαστική διαγραφή δεκάδων κινεζικών επιχειρήσεων από τους δείκτες του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης. Ανάμεσά τους συμπεριελήφθησαν και οι τρεις κινεζικοί κολοσσοί τηλεπικοινωνιών China Unicom, China Telecom και China Mobile. Ο νέος πρόεδρος, όμως, έχει αναβάλει την εφαρμογή αυτής της απόφασης μέχρι τις 27 Μαΐου, οπότε και θα αρχίσει να επανεξετάζει τις κινήσεις του προκατόχου του.

Πολιτικοί και οικονομικοί αναλυτές επισημαίνουν ότι παραμένει ακόμη αβέβαιο πόσο σκληρή στάση θα τηρήσει τελικά ο Τζο Μπάιντεν έναντι του Πεκίνου. Σε πρόσφατη ομιλία του προειδοποίησε πως η τάση των δύο χωρών «να δημιουργήσουν μικρούς κύκλους γύρω τους ή να προωθήσουν την αποσύνδεσή τους, να διακόψουν τις υποδιαστική αλυσίδα ή να επιβάλουν κυρώσεις θα οδηγήσει

τον κόσμο στον διχασμό, ακόμη και στην αντιπαράθεση».

Ανησυχία

Από κινεζικής πλευράς, άλλωστε, ανησυχία για το ενδεχόμενο αποσύνδεσης των δύο μεγάλων οικονομιών του κόσμου εξέφρασε η Γιου Τζιέ, συνεργάτης του ερευνητικού ινστιτούτου Chatham House. Η ίδια απέδωσε μάλιστα την πρόσφατη επενδυτική συμφωνία του Πεκίνου με τις Βρυξέλλες και τη συμμετοχή του στη μεγαλύτερη ζώνη ελεύθερου εμπορίου στον κόσμο με πολλές ασιατικές χώρες αλλά και με τη Νέα Ζηλανδία στην πρόθεσή του να εξασφαλίσει ότι θα συνεχιστούν οι εισροές ξένων επενδύσεων στη χώρα. Σημειωτέον ότι στη διάρκεια του περασμένου έτους η Κίνα προσείλκυσε άμεσες ξένες επενδύσεις ύψους 163 δισ. δολαρίων και αναδείχθηκε σε πρώτο στον κόσμο προορισμό ξένων επενδύσεων. Στο ίδιο χρονικό διάστημα η αμερικανική οικονομία προσείλκυσε επενδύσεις ύψους 134 δισ. δολαρίων.

Βάζουν «πράσινα» κριτήρια στα δάνεια για επιχειρήσεις οι σουηδικές τράπεζες

Το κριτήριο της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας του περιβάλλοντος φαίνεται τελευταία να λαμβάνουν υπόψη τους όλο και περισσότερες σουηδικές τράπεζες προκειμένου να χορηγήσουν δάνεια σε επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το Bloomberg, μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας, η Swedbank, με έδρα τη Στοκχόλμη δεν θα χορηγή πιστώσεις σε όσες επιχειρήσεις δρομολογούν επενδυτικά σχέδια που σχετίζονται με τους υδρογονάνθρακες αλλά ούτε και σε όσες σχεδιάζουν να προχωρήσουν σε κάποιο είδος παραγωγή στην Αρκτική. Όπως επεσήμανε σε συνέντευξη του ο διευθύνων σύμβουλος της, Γενς Χένρικσον, η τράπεζα παραμένει ανοικτή να χορηγήσει δάνεια σε όσες επιχειρήσεις επιθυμούν να έχουν ουδέτερο αποτύπωμα διοξειδίου, επισημαίνοντας ότι η Swedbank προγραμματίζει «εντατικές συνομιλίες» με τους πελάτες της προκειμένου να στραφούν σε επενδύσεις που είναι πιο φιλικές στο περιβάλλον. Αντίστοιχες κινήσεις κάνει ήδη η SEB AB, η οποία εξέδωσε το πρώτο της «πράσινο» ορόλογο πριν από 10 χρόνια. Η τράπεζα προειδοποίη-

Ηδη, πιστωτικά ιδρύματα απειλούν με τελεσίγραφα πελάτες τους που μολύνουν το περιβάλλον.

σε τον προηγούμενο Νοέμβριο ότι θα αρχίσει να στέλνει τελεσίγραφα στους πελάτες της, αναβάλλοντας τη χορήγηση πιστώσεων σε όσους μολύνουν το περιβάλλον. Το περιβαλλοντικό κριτήριο που φαίνεται να υπολογίζουν πλέον οι τράπεζες, έρχεται και εν μέσω έντονων κριτικών ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν ενεργήσει επαρκώς στην προσπάθεια αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής.

Πολλές εξ αυτών έχουν μεν εντάξει την παράμετρο αυτή στη στρατηγική τους, ωστόσο άλλες εξακολουθούν να χορηγούν πιστώσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες με τη δραστηριότητά τους επιβαρύνουν το περιβάλλον. Σύμφωνα με έκθεση που επικαλείται το Bloomberg και δημοσιεύθηκε την περασμένη Δευτέρα, από την υπο-

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Swedbank, η τράπεζα δεν θα χορηγεί πιστώσεις σε όσες επιχειρήσεις δρομολογούν επενδυτικά σχέδια που σχετίζονται με τους υδρογονάνθρακες.

γραφή της συμφωνίας του Παρισιού για το κλίμα, τα τμήματα χορήγησης δανείων 10 μεγάλων τραπεζών της Σκανδιναβίας έχουν δώσει τουλάχιστον 70 δισ. δολ. πιστώσεις σε επιχειρήσεις που δρομολογούν σχέδια υδρογονανθράκων ή ορυκτών που δεν είναι φιλικά στο περιβάλλον. Στο μεταξύ, οι ίδιες τράπεζες έχουν συνήθως μεγάλες μονάδες διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων που διαφημίζουν αποκάλυπτα τις καλές επιδόσεις τους σε ό,τι αφορά την προστασία του κλίματος.

Ο Ιλβ Χάνεσταντ, επικεφαλής βιώσιμης ανάπτυξης στη Nordea Bank, μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στη Σκανδιναβία, επεσήμανε στο Bloomberg ότι ο αποκλεισμός από τη δανειοδότηση δεν αποτελεί λύση στο πρόβλημα. Εφόσον μία επιχείρηση δεν δείχνει πρόθυμη να βελτιωθεί τότε αυτός ο αποκλεισμός λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, επεσήμανε. Από την πλευρά του ο Γιάκομπ Κόνιγκ, επικεφαλής της παραπάνω έρευνας, επεσήμανε ότι η νέα πολιτική της Swedbank είναι ένα «θετικό βήμα». Από την άλλη πρόσθεσε ότι η κίνηση αυτή δεν έχει λάβει τις διαστάσεις

που εμείς επιδιώκουμε. «Η τράπεζα αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο να χρηματοδοτεί μερικές από τις πιο καταστροφικές για τον περιβάλλον δραστηριότητες, εάν όχι άμεσα, τότε έμμεσα», επισημαίνει χαρακτηριστικά. Στο μεταξύ, άλλη έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κλιματική αλλαγή συντελείται με πιο γρήγορους ρυθμούς από τις αρχικές προβλέψεις.

Σύμφωνα με τα ευρήματά της η υπερθέρμανση του πλανήτη οδηγεί στην αύξηση της στάθμης της θάλασσας σε ρυθμό πιο γρήγορο σε σχέση με τις πιο απαισιόδοξες εκτιμήσεις. Αυτό αυτόματα ασκεί μεγαλύτερη πίεση στις επιχειρήσεις προκειμένου να συγκρατήσουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Οι ευρωπαϊκές τράπεζες μπορούν να επιτελέσουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της δέσμευσης των επιχειρήσεων για ουδέτερο αποτύπωμα άνθρακα από τη στιγμή κατά την οποία περίπου τα 2/3 της χρηματοδότησής τους προέρχονται από τα τραπεζικά ιδρύματα. Αντίθετα, στις ΗΠΑ οι χρηματαγορές είναι υπεύθυνες για ένα μεγάλο μέρος των χρηματοδοτήσεων.

Η καθαρή ενέργεια επιβάλλει τις νέες μεγάλες δυνάμεις

Ποιες χώρες έχουν προβάδισμα λόγω των φυσικών τους πόρων

Γεωπολιτικές ανακατατάξεις, ενδεχομένως μείζονος κλίμακας, αναμένεται να επέλθουν ως συνεπακόλουθο της στροφής στην καθαρή ενέργεια και στη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων με στόχο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Θα ωφεληθούν όσες χώρες έχουν αναπτύξει τις τεχνολογίες της καθαρής ενέργειας και όσες οικονομίες εισάγουν λιγότερα ορυκτά καύσιμα, ενώ αναμένεται να αποδυναμωθούν δυνάμεις που διαδραματίζουν επί μακρόν καθοριστικό ρόλο στην παγκόσμια σκακιέρα και συγκεκριμένα οι παραδοσιακοί γίγαντες του πετρελαίου: η Ρωσία, η Σαουδική Αραβία και οι πετρελαιοπαραγωγοί της Μέσης Ανατολής. Την ίδια στιγμή, σε χώρες όπως το Μαρόκο, που καλύπτει το 80% των ενεργειακών του αναγκών με εισαγωγές, αλλά έχει άφθονη ηλιακή ενέργεια, η μετάβαση θα αποτελέσει οικονομικό δώρο.

Όπως επισημαίνουν αναλυτές των Financial Times, το μεγαλύτερο μέρος του περασμένου αιώνα η γεωπολιτική ισχύς ήταν συνδεδεμένη με τα ορυκτά καύσιμα. Και μόνον ο φόβος ενός εμπόργκο πετρελαίου ή μιας διακοπής στην προσφορά φυσικού αερίου αρκούσε για να προκαλέσει συσπειρώσεις χωρών και συμμαχίες ή να τις οδηγήσει σε πολέμους. Η πρόσβαση στα αποθέματα πετρελαίου συνεπαγόταν αυτομάτως μεγάλο πλούτο. Η ανάδυση ενός νέου κόσμου καθαρής ενέργειας θα δημιουργήσει καινούργιες κατηγορίες κερδισμένων και χαμένων.

Σε σχετικό δημοσίευσμά τους, οι Financial Times παραθέτουν τις εκτιμήσεις του Ολαφουρ Ράγκναρ Γκρίμσον, πρώην προέδρου της Ισλανδίας και νυν προεδρεύοντος της Παγκόσμιας Επιτροπής Γεωπολιτικής και Ενεργειακού Μετασχηματισμού, που προεξοφλεί ότι η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια θα δημιουργήσει νέα πολιτικά δεδομένα. Ο κ. Γκρίμσον προβλέπει πως μαζί με τα ορυκτά καύσιμα θα εγκαταλειφθεί και η παλιά γεωπολιτική τάξη πραγμάτων αλλά και οι σφαίρες επιρροής που κυριάρχησαν στις διεθνείς σχέσεις. Σταδιακά θα εξανεμισθεί η ισχύς των άλλοτε μεγάλων παικτών της διεθνούς σκακιέρας και των μεγάλων επιχειρήσεων όπως οι πετρελαιοκολλοσσοί.

Στις εξαγωγές καθαρής ενέργειας προηγούνται ήδη η Νορβηγία, το Μπουτάν και η Γαλλία.

Οι ανακατατάξεις αναμένεται να επηρεάσουν «γίγαντες» του πετρελαίου, όπως η Ρωσία και η Σαουδική Αραβία.

Εις επήρωσιν των εκτιμήσεων του, η βρετανική εφημερίδα αναφέρεται στην περίπτωση της Αυστραλίας, όπου μια ομάδα συμπεριόντων ασκεί πιέσεις για να επιδιώσει η χώρα την ανάδειξη της σε «υπερδύναμη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας», δεδομένης της πλιοφάνειας και των δυνατών ανέμων της. «Οι παλαιοί μοχλοί άσκησης ελέγχου στην πλειονότητά τους θα εξαφανιστούν», προβλέπει ο Τis βαν ντε Γκράφ, επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Γάνδης, που τονίζει πως «πρόκειται για μια πλήρη ανακατάταξη στη θέση των αστεριών και δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε με τους όρους της παλιάς εποχής». Όπως εξηγεί ο ίδιος, υπάρχει μια νέα κατηγορία χωρών που θα εξαγουν ενέργεια και θα αναδυθούν στην παγκόσμια σκηνή. Στις εξαγωγές καθαρής ενέργειας προηγούνται

ήδη η Νορβηγία, το Μπουτάν και η Γαλλία. Σε λίγους μήνες, άλλωστε, η Νορβηγία και η Βρετανία θα ολοκληρώσουν την κατασκευή του μεγαλύτερου υποθαλάσσιου καλωδιακού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας. Η πλευρά της Νορβηγίας περνάει κάτω από χιονισμένα βουνά και κάτω από μια βαθιά λίμνη και στη συνέχεια διανύει μια έκταση μεγαλύτερη των 720 χιλιομέτρων κατά μήκος της Βόρειας Θάλασσας μέχρις ότου να φτάσει στη Βρετανία. Το υψηλής τεχνολογίας καλωδιακό δίκτυο έχει κατασκευαστεί στη Νορβηγία, σε μια βιομηχανική μονάδα κοντά στα φιορδ, έτσι ώστε να μπορεί εύκολα να φορτωθεί σε πλοία και να μεταφερθεί στη θάλασσα και να εγκατασταθεί εκεί.

Υδροηλεκτρική ενέργεια

Με την ολοκλήρωσή του θα είναι η έβδομη υποθαλάσσια σύνδεση της Νορβηγίας που θα της δίνει τη δυνατότητα να εξάγει την άφθονη υδροηλεκτρική της ενέργεια στις γειτονικές της χώρες. Και όπως τονίζει ο Αϊκ Λοντ, διευθύνων σύμβουλος της Statnett, του κρατικού δικτύου της Νορβηγίας, το σημαντικότερο είναι ότι αποτελεί την μετάβαση της χώρας σε μια οικονομία χωρίς πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

Ο ίδιος τονίζει πως ο «εξηλεκτρισμός» θα είναι η λύση στο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, καθώς τώρα έχουμε πρόσβαση σε φθηνή ηλεκτρική ενέργεια.

Άλλες χώρες θα έχουν προβάδισμα λόγω των φυσικών τους πόρων σε αιολική και ηλιακή ενέργεια ή σε βιομάζα, σε υδροηλεκτρική ενέργεια, σε γεωθερμική, ενώ κάποιες άλλες θα ενισχυθούν καθώς θα ελέγχουν τις πρώτες ύλες για τη χρήση καθαρής ενέργειας όπως είναι το λίθιο και το κοβάλτιο για τις μπαταρίες των ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Ανάμεσά τους η Δημοκρατία του Κονγκό που παράγει το περισσότερο κοβάλτιο. Και κάποιες άλλες θα ενισχυθούν χάρη στην εξειδικευμένη τεχνολογία και τεχνολογία τους που θα απαιτείται για τη μετάβαση. Στο μεταξύ, αυξάνεται συνεχώς η χρήση ηλεκτρικής ενέργειας για την κίνηση φορτηγών, επιβατικών αυτοκινήτων και για τη θέρμανση των κατοικιών. Όπως επισημαίνει η Διεθνής Υπηρεσία Ανανεώσιμης Ενέργειας, ήδη καλύπτει περίπου το 20% των ενεργειακών αναγκών και το ποσοστό αυτό πρέπει να αυξηθεί μέχρι το 2050 προκειμένου να επιτύχουν οι χώρες τους στόχους που έχουν θέσει για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Ο Μπάιντεν επανέφερε δασμούς στο αλουμίνιο

Οι **εμπορικοί** εταίροι της υπερδύναμης, Κίνα και Ε.Ε., προσβλέπουν σε μια αλλαγή πολιτικής της Ουάσιγκτον στο θέμα του παγκόσμιου εμπορίου και ουσιαστικά μια ανάκληση δασμών και περιορισμών που επέβαλε ο Ντόναλντ Τραμπ. Μία, όμως, από τις πρώτες κινήσεις στις οποίες προχώρησε ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ αποτελούσε μεν ακύρωση κίνησης του προκατόχου του αλλά επαναφορά δασμών σε εισαγωγές. Ο Τζο Μπάιντεν επανέφερε τους δασμούς ύψους 10% στις εισαγωγές αλουμινίου από τα

στις ΗΠΑ όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς ευελπιστούσαν πως ο νέος πρόεδρος επρόκειτο να ανακαλέσει τους περισσότερους, αν όχι όλους, τους δασμούς που είχε επιβάλει ο Τραμπ στις εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου.

Σύμφωνα, πάντως, με τον εκπρόσωπο του Λευκού Οίκου, η απόφαση που είχε λάβει ο Τραμπ «την τελευταία ώρα υπαγορεύθηκε αποκλειστικώς και μόνον από ζητήματα εξωτερικής πολιτικής που απασχολούν την Ουάσιγκτον και είναι εντελώς άσχετα με τα θέματα εμπορίου». Ο ίδιος προσέθεσε πως ο νέος πρόεδρος αξιολογεί «όσες κινήσεις είχε κάνει η προηγούμενη κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτικών συμφωνιών που συνήψε».

Υπενθυμίζεται ότι το 2018 ο Ντόναλντ Τραμπ επέβαλε δασμούς 25% στις εισαγωγές χάλυβα και 10% στις εισαγωγές αλουμινίου επικαλούμενος νομοθεσία που δίνει αυτό το δικαίωμα στον πρόεδρο των ΗΠΑ όταν πρόκειται να προστατεύσει την εθνική ασφάλεια.

Στις 19 Ιανουαρίου του τρέχοντος έτους, όμως, ανακάλεσε τους δασμούς στο αλουμίνιο των Αραβικών Εμιράτων, που είναι από τους μεγαλύτερους παραγωγούς του είδους στον κόσμο. Η άρση των δασμών συνέπεσε με συμφωνία που συνήψε με τα Εμιράτα για την πώληση 50 αμερικανικών αεροσκαφών F-35 και 18 μη επανδρωμένα αεροσκάφη. Πρόκειται επίσης για κίνηση του Τραμπ την οποία προτίθεται να αναθεωρήσει ο Τζο Μπάιντεν.

Όπως επισημαίνουν πολιτικοί αναλυτές, η κίνηση προδίδει πως ο νέος πρόεδρος επιδιώκει να δείξει αποφασισμένος σε θέματα εμπορίου και να μην αφήσει τους Ρεπουμπλικανούς να του επιβληθούν και να ακυρώσουν τις πολιτικές του επιλογές στο θέμα. Παράλληλα, όμως, απογοητεύει τόσο τους επιχειρηματικούς κύκλους

Ο Τζο Μπάιντεν ανακάλεσε απόφαση του Ντόναλντ Τραμπ και επανέφερε τους δασμούς ύψους 10% στις εισαγωγές αλουμινίου από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Νέα μέτρα στήριξης σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις στη Γερμανία

Η **Γερμανία** επεκτείνει τα μέτρα στήριξης σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά προκειμένου να περιορίσει τον αντίκτυπο της πανδημίας.

Σύμφωνα, μάλιστα, με το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης Μέρκελ, δεν πρόκειται να επιβαρυνθούν περαιτέρω τα δημόσια οικονομικά της χώρας. Σε συνέντευξη που παραχώρησε στον ραδιοφωνικό σταθ-

μού του, η βρετανική εφημερίδα αναφέρεται στην περίπτωση της Αυστραλίας, όπου μια ομάδα συμπεριόντων ασκεί πιέσεις για να επιδιώσει η χώρα την ανάδειξη της σε «υπερδύναμη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας», δεδομένης της πλιοφάνειας και των δυνατών ανέμων της. «Οι παλαιοί μοχλοί άσκησης ελέγχου στην πλειονότητά τους θα εξαφανιστούν», προβλέπει ο Τis βαν ντε Γκράφ, επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Γάνδης, που τονίζει πως «πρόκειται για μια πλήρη ανακατάταξη στη θέση των αστεριών και δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε με τους όρους της παλιάς εποχής». Όπως εξηγεί ο ίδιος, υπάρχει μια νέα κατηγορία χωρών που θα εξαγουν ενέργεια και θα αναδυθούν στην παγκόσμια σκηνή. Στις εξαγωγές καθαρής ενέργειας προηγούνται

Εις επήρωσιν των εκτιμήσεων του, η βρετανική εφημερίδα αναφέρεται στην περίπτωση της Αυστραλίας, όπου μια ομάδα συμπεριόντων ασκεί πιέσεις για να επιδιώσει η χώρα την ανάδειξη της σε «υπερδύναμη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας», δεδομένης της πλιοφάνειας και των δυνατών ανέμων της. «Οι παλαιοί μοχλοί άσκησης ελέγχου στην πλειονότητά τους θα εξαφανιστούν», προβλέπει ο Τis βαν ντε Γκράφ, επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Γάνδης, που τονίζει πως «πρόκειται για μια πλήρη ανακατάταξη στη θέση των αστεριών και δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε με τους όρους της παλιάς εποχής». Όπως εξηγεί ο ίδιος, υπάρχει μια νέα κατηγορία χωρών που θα εξαγουν ενέργεια και θα αναδυθούν στην παγκόσμια σκηνή. Στις εξαγωγές καθαρής ενέργειας προηγούνται

Στο τραπέζι για τρίτη χρονιά η αναστολή του «φρένου χρέους» στη Γερμανία.

μό Deutschlandfunk, ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών, Ολαφ Σολτς, τόνισε πως η επέκταση

των μέτρων στήριξης θα χρηματοδοτηθεί από κεφάλαια που έχουν ήδη προβλεφθεί στον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. «Το Κοινοβούλιο ενέκρινε ένα πολύ σημαντικό ύψος κεφαλαίων και θα προσπαθήσουμε να χρησιμοποιήσουμε αυτά τα χρήματα με σύνεση», τόνισε ο κ. Σολτς, ενώ υπογράμμισε πως «υπάρχει χώρος στο σχέδιο χρηματοδότησης που

μας επιτρέπει να λάβουμε αυτές τις αποφάσεις».

Ο κ. Σολτς, που σημειωτέον είναι ο υποψήφιος του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος για την καγκελαρία στις γενικές εκλογές του Σεπτεμβρίου, τόνισε πως υπάρχει κάποιος βαθμός αβεβαιότητας σε ό,τι αφορά τον σχεδιασμό του προϋπολογισμού της Γερμανίας για το επόμενο έτος.

Υπογράμμισε, πάντως, λοιπόν «τα πάντα θα εξαρτηθούν από το πώς θα εξελιχθεί η πανδημία και από το κατά πόσον θα μπορούμε να σταθεροποιήσουμε επαρκώς την οικονομία». Αφησε, άλλωστε, ανοικτό το ενδεχόμενο να ζητήσει η ομοσπονδιακή κυβέρνηση την άδεια του Κοινοβουλίου για να αναστείλει το «φρένο χρέους» για τρίτο συναπτό έτος.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΟΡΚΩΤΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ

Το Συμβούλιο Εγγραφής Ορκωτών Μεταφραστών προβαίνει σε πρόσκληση ενδιαφέροντος για Προσωρινή Εγγραφή στο Μητρώο Ορκωτών Μεταφραστών για κάλυψη άμεσων αναγκών στις εξής γλώσσες: Αλβανικά, Αραβικά, Βοσνιακά, Βουλγαρικά, Γεωργιανά, Εβραϊκά, Κινεζικά, Κροατικά, Λετονικά, Λιθουανικά, Νορβηγικά, Ολλανδικά, Ουγγρικά, Περσικά, Πολωνικά, Πορτογαλικά, Σερβικά, Σλοβακικά, Σουηδικά, Τσεχικά.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν την αίτησή τους σύμφωνα με τα απαιτούμενα κριτήρια και το ειδικό Έντυπο Αίτησης που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΓΤΠ, το αργότερο μέχρι 19 Φεβρουαρίου 2021, σε φάκελο στο Κιβώπιο Προσφορών εντός του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών (Απελλή 5-7, 1080, Λευκωσία).

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών www.pio.gov.cy και στα τηλ.: 22-801133 και 22801105.

ΔΗΛΩΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

«Φέρεται σε γνώση των ενδιαφερόμενων ότι ο Αιτητής MD KHORSHEDEL ALAM εκ Λευκωσίας, Βασιλικού 14, Καϊμακλί 1020, υπέβαλε στον Υπουργό Εσωτερικών αίτηση (Τύπος M127) για πολιτογράφηση του ως Κύπριος πολίτης. Όποιος γνωρίζει οποιονδήποτε λόγο για τον οποίο δεν θα έπρεπε να χορηγηθεί η αιτούμενη πολιτογράφηση, καλείται να αποστείλει στον Υπουργό Εσωτερικών στη Λευκωσία, γραπτή και υπογεγραμμένη έκθεση των γεγονότων».

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

kathimerini.com.cy

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ - SHOWBIZ
GOOD LIFE - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτων Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ.224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω. Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/364/2021 Πωλητής/τές: L&N KYMISIS PROPERTIES LIMITED, ΠΕΥΚΟΥ 64, 2326 ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ Αγοραστής: ΑΡΣΑΛΙΔΗΣ ΜΙΧΑΛΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΚΑΡΜΙΟΥ 16, 2323 ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 2/483
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 30/19/Ε1/2/510/4
Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ
Εμβαδό τ.μ.: 35890
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΚΑΤΩ ΔΕΥΤΕΡΑ
Τοποθεσία: ΠΟΣΤΑΝΙΚΙΑ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/6
Ποσό Πώλησης: €65.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Ζητούμενες τιμές πώλησης (€ ανά τ.μ.)

ΟΙ ΥΨΗΛΟΤΕΡΕΣ

Φιλοθέη	3.440
Σούνιο	2.562
Λεγρενά	2.325
Αργυρούπολη	2.300
Βυζάντιο (Θεσσαλονίκη)	1.750
40 Εκκλησιές (Θεσσαλονίκη)	1.445

ΟΙ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ

Κολωνός	1.091
Ελευσίνα	925
Νέα Πέραμος	900
Χαλκηδόνα (Θεσσαλονίκη)	750
Ασσηρος (Θεσσαλονίκη)	555
Λαχανάς (Θεσσαλονίκη)	371

Μεταβολές τιμών ενοικίων

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ

Σούνιο	+ 34,1%
Αγιοι Ανάργυροι	+ 24,8%
Νέα Φιλαδέλφεια	+ 21,6%
Σφαγεία - Ιχθυόσκαλα (Θεσ/νίκη)	+ 20,0%
Πολίχνη (Θεσσαλονίκη)	+ 16,7%
Βυζάντιο (Θεσσαλονίκη)	+ 14,6%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καισαριανή	-11,9%
Μετς - Καλλιμάρμαρο	-9,0%
Αγγελοχώρι (Θεσσαλονίκη)	-8,7%
Πετράλωνα	-7,6%
Ιστορικό Κέντρο	-6,9%
Κηφισιά	-4,4%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνεχίζεται η άνοδος τιμών για πώληση και μίσθωση ακινήτων

Αυξημένες κατά 3,3% και 6,5% οι απαιτήσεις των ιδιοκτητών τον Ιανουάριο

Γενική αύξηση, με μικρές εξαιρέσεις, καταγράφουν για το 2020 οι ζητούμενες τιμές κατοικιών προς πώληση και ενοίκιαση σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήσε τον Ιανουάριο ο ιστότοπος αγγελιών Spitogatos. Πανελλαδικά, οι τιμές πώλησης που ζητούν οι ιδιοκτήτες - διαχειριστές ακινήτων αυξήθηκαν κατά 3,3%, ενώ αυτές για ενοίκιαση κατά 6,5%. Σημειώθηκε όμως και σημαντική μείωση (ζητούμενων) τιμών, άνω του 15%, αλλά αυτή αφορά ελάχιστες περιοχές της επικράτειας, σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης.

«Παρότι οι ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης ακινήτων αυξήθηκαν σημαντικά σε όλη την επικράτεια εν μέσω της πανδημίας - φαινόμενο που παρατηρήθηκε στο 80% περίπου των περιοχών της Αττικής και της Θεσσαλονίκης - βάσει των στοιχείων που συλλέξαμε από

την πλατφόρμα μας, διαφαίνονται και κάποιες περιοχές-εξαιρέσεις, με πιο αξιοσημείωτες κάποιες περιζήτητες περιοχές κοντά στο κέντρο της Αθήνας, όπου τα ενοίκια παρουσιάζουν μείωση. Αναμένουμε να δούμε πώς η εξέλιξη της πανδημίας αλλά και η ενδεχόμενη επιστροφή του τουρισμού - και άρα η επαναφορά κατοικιών βραχυχρόνιας μίσθωσης - θα επηρεάσει περαιτέρω την αγορά», σημείωσε ο διευθύνων σύμβουλος της πλατφόρμας Δημήτρης Μελαχρινός.

Στην Αττική, οι ζητούμενες τιμές πώλησης ενισχύθηκαν στο 81,2%, υποχώρησαν στο 14,5% και έμειναν σταθερές στο 4,3% των περιοχών. Τα υψηλότερα ζητούμενα τιμήματα πώλησης, ανά τετραγωνικό μέτρο, καταγράφονται στη Φιλοθέη (3.440 ευρώ), στο Σούνιο (2.562 ευρώ), στα Λεγρενά (2.325 ευρώ) και στην Αργυρούπολη (2.300 ευρώ).

Στη Θεσσαλονίκη, ενισχύθηκαν στο 82%, συρρικνώθηκαν στο 14% και έμειναν σταθερές στο 4% των περιοχών, με τις υψηλότερες προσδοκώμενες τιμές να συναντώνται στο Βυζάντιο (1.750 ευρώ), στη Δόξα (1.666 ευρώ), στις 40 Εκκλησιές (1.445 ευρώ) και στο Ντεπώ (1.422 ευρώ). Οσον αφορά τα ενοίκια, στην Αττική αυξήθηκαν στο 71,8%, μειώθηκαν στο 23,9% και έμειναν σταθερά στο 4,3% των περιοχών, ενώ στη Θεσσαλονίκη αυξήθηκαν στο 86,8%, μειώθηκαν στο 7,9% και έμειναν σταθερές στο 5,3% των περιοχών. Η αύξηση των ζητούμενων τιμών αποδίδεται, ως ένα βαθμό, στην επιστροφή του κατοικειν λόγω της υγειονομικής κρίσης. «Τα διαμερίσματα επέδειξαν ανθεκτικότητα εν μέσω πανδημίας, δεδομένων των περιορισμών που έχουν επιβληθεί στις μετακινήσεις. Λόγω και της τηλεργασίας, διαβλέπουμε μια στροφή

των υποψήφιων αγοραστών σε παλαιότερα διαμερίσματα, τα οποία ως πιο προστά, σε σχέση με μικρότερης παλαιότητας ιδιοκτησίες, διαθέτουν μεγαλύτερη επιφάνεια, εξυπηρετώντας καλύτερα τις αυξημένες ανάγκες για απασχόληση από απόσταση», εξηγεί στην «Κ» ο Γιάννης Ξυλάς, επικεφαλής της εταιρείας πιστοποίησης εκτιμητών Geoaxis. Παρά τις αυξητικές τάσεις, η άνοδος των ζητούμενων τιμών είναι αντιθετη με την επιδείνωση των θεμελιωδών μεγεθών της οικονομίας λόγω μέτρων περιορισμού της COVID-19 αλλά και με τη συρρίκνωση των ξένων επενδύσεων. Ενδεικτικά, το 2020 εκδόθηκαν μόλις 403 άδειες διαμονής που συνδέονται με επένδυση σε ακίνητα κατ' ελάχιστον αξίας 250.000 ευρώ, μέσω του προγράμματος «Χρυσή Βίζα», μέγεθος που είχε διαμορφωθεί σε 3.504 το 2019.

Ερχονται ανατροπές στην αγορά γραφείων

Νέα «ήθη κι έθιμα» θα πρέπει να αναμένονται το επόμενο διάστημα στην αγορά γραφείων, καθώς οι συνέπειες της πανδημίας εκτιμάται ότι θα προκαλέσουν δομικές αλλαγές στον τρόπο που οι επιχειρήσεις καλύπτουν τις στεγαστικές ανάγκες τους. Σύμφωνα με σχετική έρευνα της διεθνούς εταιρείας Cushman & Wakefield, η οποία δραστηριοποιείται και στην ελληνική αγορά μέσω της Proprius, το μέλλον των κτιρίων γραφείων θα είναι «υβριδικό», υπό την έννοια ότι προβλέπεται να επικρατήσει ένα μεικτό μοντέλο στέγασης.

Βάσει αυτού, ένα σημαντικό ποσοστό των εργαζομένων, υπερδιπλάσιο σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία, αναμένεται να εργάζεται κάποιες μέρες της εβδομάδας από το σπίτι του. Αντιθέτως, ο αριθμός εκείνων που εργάζονταν μέχρι σήμερα πλήρως από το σπίτι τους δεν προβλέπεται να διαφοροποιηθεί και θα παραμείνει σε μια αναλογία της τάξεως του 1/10. Στην περίπτωση της Ελλάδας, με βάση τα στοιχεία του 2019, μόλις 5,3% των εργαζομένων εργάζονταν από το σπίτι. Πρόκειται για τη δεύτερη χαμηλότερη επίδοση στην Ευρώπη, πίσω από τη Λετονία. Ωστόσο, όπως απέδειξε η πανδημία, είναι εφικτό το ποσοστό αυτό να αυξηθεί σημαντικά στο μέλλον, κάτι που σημειώνουν και στελέχη της αγοράς ακινήτων, με βάση την εμπειρία τους από τα αιτήματα των κατασκευάζονται. Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, πριν από την πανδημία, η υβριδική εργασία αφορούσε περίπου το 22% των εργαζομένων. Μετά την πανδημία, το ποσοστό αυτό προβλέπεται να αυξηθεί σε 58%, καθώς όλο και περισσότεροι θα περνούν κάποιες μέρες της εβδομάδας δουλεύοντας από τον προσωπικό τους χώρο. Κατά κανόνα αυτό αναμένεται να συμβαίνει περίπου δύο φορές την εβδομάδα. Όπως εύλογα αντιλαμβάνεται κανείς, η μετάβαση ενός σημαντικού ποσοστού των εργαζομένων σε αυτό το μοντέλο εργασίας συνεπάγεται και σημαντικές μεταβολές στον τρόπο που εκμισθώνονται τα γραφεία. Όπως τονίζει η έρευνα της Cushman, «η κουλτούρα και

η ευελιξία της βιομηχανίας ακινήτων θα αλλάξουν ριζικά, καθώς οι οργανισμοί και οι ενοικιαστές απαιτούν όλο και περισσότερες αλλαγές σε επίπεδο βάσης, έναντι μιας τυπικής πενταετούς ή δεκαετούς μίσθωσης». Πάντως, σύμφωνα με την έρευνα, οι προτεραιότητες στην τοποθέτηση των γραφείων δεν θα αλλάξουν. Αντιθέτως, «η ευκολία πρόσβασης στο κτίριο γραφείων θα είναι πιο σημαντική από ποτέ σε έναν υβριδικό κόσμο όπου οι άνθρωποι βρίσκονται στο γραφείο λιγότερο συχνά και αναζητούν περιβάλλοντα γραφείου για να παρέχουν αυτό που δεν μπορούν να βιώσουν σε εργασία από απόσταση», σημειώνουν οι αναλυτές της εταιρείας.

Όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι θα δουλεύουν κάποιες μέρες της εβδομάδας από το σπίτι τους.

Αντίστοιχα, αυτού του είδους η ευελιξία αναφορικά με την παρουσία στο γραφείο απαιτεί και μια πιο ενεργή διαχείριση. Όπως προκύπτει από τη μελέτη, «χωρίς προσεκτικό σχεδιασμό, οι εργαζόμενοι εξ αποστάσεως με τυχαίο ή μη διαχειριζόμενο προγραμματισμό είναι όλο και πιο πιθανό να συναντηθούν μεταξύ τους. Για παράδειγμα, αν δύο άτομα, σε ένα χώρο εργασίας 500 ατόμων, εργάζονταν εξ αποστάσεως, η πιθανότητα κοινής παρουσίας στον χώρο εργασίας για δύο εργαζομένους δεν είναι μεγαλύτερη του 29%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η έρευνα της Cushman πραγματοποιήθηκε μεταξύ ιδιοκτητών κτιρίων γραφείων αξίας της τάξεως των 900 δισ. δολαρίων, ενώ οι χρήστες γραφείων που έλαβαν μέρος στη μελέτη αντιπροσωπεύουν 574 δισ. δολάρια σε ετήσια έσοδα.

N. X. P.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Σκεφτείτε σοβαρά να επενδύσετε σε ακίνητα

Κατά κύριο λόγο εξαιτίας της εξέλιξης της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων, πολύς κόσμος έχασε ήχο και εικόνα του τι μπορεί να συμβαίνει γύρω του σε σχέση με πολλά πράγματα, της αγοράς ακινήτων μη εξαιρουμένων.

Αφενός η έλλειψη επαρκούς φυσικής επαφής με το περιβάλλον και αφετέρου ο συνεχής βομβαρδισμός, κυρίως από τους πολιτικούς μέσω των ΜΜΕ, με αρνητισμό, μηδενισμό, πολιτικούς ακροβατισμούς αλλά και τη συνεχή ανάδειξη σκανδάλων διαφθοράς, δημιουργούν τις τέλειες προϋποθέσεις για αβεβαιότητα η οποία είναι η πρώτη ύλη για αποθάρρυνση επενδύσεων.

Από την άλλη όμως, η ζωή συνεχίζεται. Ποια είναι τα δεδομένα ενώπιον μας που θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό τις επόμενες επενδυτικές κινήσεις στα ακίνητα. Πρώτον, είναι το γεγονός ότι επιτέλους έχουμε κρατικό προϋπολογισμό ο οποίος φέτος είναι αρκετά ενισχυμένος με προτεραιότητα στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, των εργαζομένων, καθώς και άλλων τομέων της οικονομίας έτσι ώστε να ελαφρυνθεί ο καθαρός αρνητικός επηρεασμός που οι πλείστοι ζούμε εξαιτίας της πανδημίας και να συγκρατηθεί η ανεργία από αύξηση και η κατανάλωση από πτώση. Η πρό ημερών επιτυχής έκδοση 5ετούς κρατικού ομολόγου ενισχύει

τα ρευστά διαθέσιμα του κράτους έτσι ώστε να μπορούν να υποστηρικθούν τα προγράμματα στήριξης της οικονομίας πιο απρόσκοπτα. Όλα αυτά αφαιρούν από την αβεβαιότητα.

Δεύτερον, η ανάκτηση του όπλου της ικνυλάτησης που χάσαμε περί τα τέλη του 2020 με τη διενέργεια δεκάδων χιλιάδων rapid tests ανά εβδομάδα, είναι σημαντική στο να μπορέσουμε σιγά - σιγά να ανοίγουμε την οικονομία. Αυτό το όπλο των rapid tests πρέπει να χρησιμοποιηθεί σε μεγαλύτερη και πιο οργανωμένη κλίμακα για να μπορέσει να λειτουργήσει ξανά η οικονομία. Διαφορετικά θα καταλήξουμε να μισο-ανοίγουμε για τρεις βδομάδες και να κλείνουμε για τέσσερις.

Τρίτον, τα επιτόκια καταθέσεων και δανεισμού είναι στο χαμηλότερο επίπεδο όλων των εποχών, υπάρχει ένα σερί 10 μηνών με αποπληθωρισμό (αρνητικό πληθωρισμό) και τεράστια αποθέματα ρευστότητας μέσω καταθέσεων στις τράπεζες. Αυτά τα τρία στοιχεία από μόνα τους αποτελούν καθαρό σινιάλο πως η σοβαρή αναζήτηση επενδύσεων λαμβάνει πράσινο φως και τα ακίνητα αποτελούν την κορωνίδα τέτοιων επενδύσεων.

Τέταρτον, τα χαμηλά επιτόκια είναι μια κύρια κινητήρια δύναμη που ωθεί τις επενδύσεις στα ακίνητα σε μεγάλο αριθμό χωρών ακόμη

Παρόλο που στην χώρα μας δεν αναμένονται μεγάλες αυξήσεις στις τιμές το επόμενο διάστημα, μην αναμένετε κραχ στις τιμές για να αρχίσετε να σκέφτεστε. Δεν υπάρχουν προϋποθέσεις για κραχ.

και σε καιρό πανδημίας, με αποτέλεσμα σχεδόν όλες οι χώρες που παρουσιάζουν διεθνές επενδυτικό ενδιαφέρον να καταγράφουν αυξήσεις στις τιμές των ακινήτων ακόμη και με περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα. Παρόλο που στην χώρα μας δεν αναμένονται μεγάλες αυξήσεις στις τιμές το επόμενο διάστημα, μην αναμένετε κραχ στις τιμές για να αρχίσετε να σκέφτεστε. Δεν υπάρχουν προϋποθέσεις για κραχ.

Πέμπτο, στα πλαίσια των ζυμώ-

σεων για ψήφιση του προϋπολογισμού έγινε και μια συζήτηση για κάποιες χαλαρώσεις στο θέμα χορήγησης πολεοδομικών αδειών σε κτήματα γεωργικής χρήσης στην υπαίθρο. Ο τομέας των κτημάτων εκτός ορίων ανάπτυξης βρίσκεται σε μια συνεχή κατιούσα από το 2008 και μετά λόγω του πρακτικού εκμηδενισμού των προοπτικών ανάπτυξης τους με μεμονωμένη κατοικία. Σαν αποτέλεσμα, έκτοτε η αξία τους έπαθε καθίζηση και δεν αποτελούσε κατηγορία επεν-

Το ομιχλώδες τοπίο αποτελεί μια πολύ καλή συγκυρία για να επενδύσετε, επειδή όταν τελικά ανοίξει η αγορά, ενδεχομένως, να βρεθείτε προ εκπλήξεων: το πιθανότερο είναι πως θα τρέχετε πίσω από την αγορά και δεν θα την φτάνετε.

δυτικού ενδιαφέροντος ή περιορίστηκε σε μια κατηγορία ψηλού ρίσκου και άρα εξαιρετικά χαμηλής αξίας. Με την μερική αναθεώρηση αυτών των περιορισμών τέτοια κτήματα δύνανται να επανέλθουν στον επενδυτικό χάρτη.

Έκτο, καλό είναι να βάλουμε κάποιες διαχωριστικές γραμμές μεταξύ κατασκευαστικού τομέα και του τομέα των αγοραπωλησιών. Μπορεί ο κατασκευαστικός τομέας να έχει υποστεί κάποια πλήγματα λόγω της κατάρρευσης του ΚΕΠ και της ακύρωσης (απόσυρσης) κάποιων έργων από την αγορά. Αυτό πρακτικά σημαίνει μείωση στην

προσφορά. Η μείωση στην προσφορά έχει την τάση να αυξάνει τις τιμές των ακινήτων όταν η ζήτηση παραμένει σταθερή ή όταν αυξάνεται. Όταν η μείωση στην προσφορά συνοδεύεται με μείωση στη ζήτηση τότε το αποτέλεσμα στις τιμές των ακινήτων μπορεί να είναι από σταθεροποιητικό έως παωτικό αναλόγως των σχετικών μεταβολών στην προσφορά και στη ζήτηση. Η πλειοψηφία των σεναρίων δείχνουν περισσότερο θετικές παρά αρνητικές πιέσεις στις τιμές των ακινήτων.

Το 2021 έχει εξαιρετικά θολή εικόνα λόγω του πολύ αργού ρυθμού εμβολιασμών που ισχύει στις πλείστες χώρες με εξαίρεση ενδεχομένως το Ισραήλ, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Δύο από αυτές τις χώρες αποκτούν ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον για τη δική μας καλοκαιρινή σαιζόν που ελπίζω να μας βγει σε καλό.

Το ομιχλώδες τοπίο αποτελεί συνάμα μια πολύ καλή συγκυρία για να επενδύσετε επειδή όταν τελικά ανοίξει η αγορά ενδεχομένως να βρεθείτε προ εκπλήξεων: το πιθανότερο είναι πως θα τρέχετε πίσω από την αγορά και δεν θα την φτάνετε.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η άγνωστη οδός Ισοκράτους

Η πολιτιστική κληρονομιά της πόλης που ολοένα και ξεχνιέται

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ**

Η **περιοχή** της οδού Ισοκράτους της παλιάς πόλης της Λευκωσίας ήταν σχεδόν γραφτό να είναι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στο επίκεντρο της δημόσιας σφαίρας. Σε εκείνο το κενό οικόπεδο προσγειώθηκε εκτάκτως το ελικόπτερο επί του οποίου μετέβαινε ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος και πρώτος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κατά την απόπειρα δολοφονίας του στις 7 Μαρτίου 1970, εκεί απέναντι βρίσκεται το κονάκι του Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, εκεί βρίσκονται τα μερικώς κατεδαφισθέντα διατηρητέα κτήρια. Ένα εξ αυτών, το διώροφο στον αριθμό 4 η φιλάνθρωπος Ιφιγένεια Ιωάννου Λοβαρίδου κληροδότησε στην Αρχιεπισκοπή, όταν απεβίωσε τον Μάρτιο του 1924.

Φυσικά, δεν είναι η μόνη γωνιά της παλιάς πόλης που φλερτάρει έντονα με την ιστορία, αλλά σε αυτή δεν θα περίμενε κανείς ότι οι επόμενες γενεές αρχόντων και ταγών, πολιτικών και θρησκευτικών, θα συμπεριφερόντουσαν με αυτό τον τρόπο τον ασύγγνωστο.

Η διώροφη οικία

«Μετέστη προς Κύριον κατά την αυγήν του παρελθόντος Σαββάτου εν ηλικία 52 ετών αξιοσέβαστος κατά πάντα δέσποινα, η Ιφιγένεια Χ. Μαραθεύτου [...] και η στέρνησιν της είνε ανυπολόγιστος απώλεια και διά τους οικεί-

Δεν είναι η μόνη γωνιά της παλιάς πόλης που φλερτάρει έντονα με την ιστορία, αλλά σε αυτή δεν θα περίμενε κανείς ότι οι επόμενες γενεές αρχόντων και ταγών, πολιτικών και θρησκευτικών, θα συμπεριφερόντουσαν με αυτό τον τρόπο τον ασύγγνωστο.

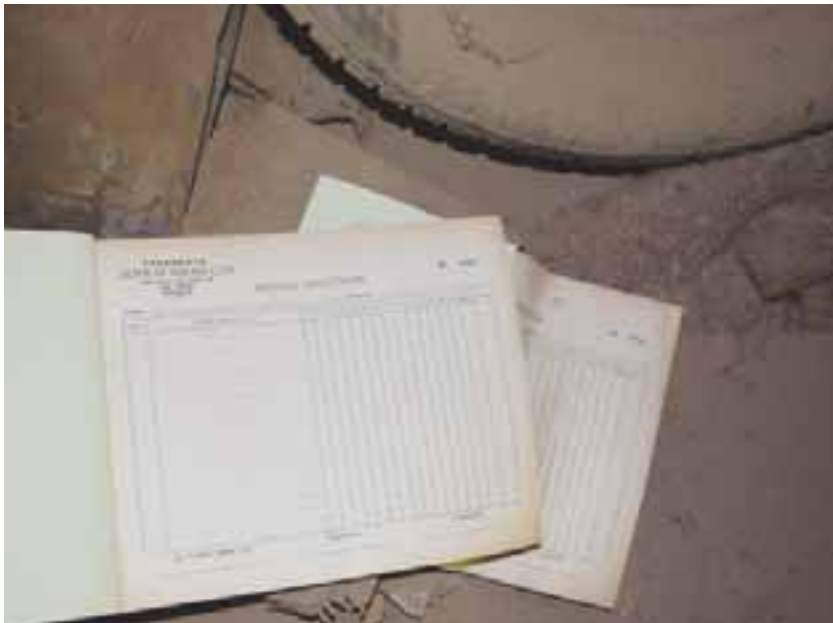
ους της και διά την Κοινωνίαν, επί την οποίαν πλουσίως επεκύνοντο των αρετών της τα μύρα», γράφει η εφημερίδα «Νέα Φωνή της Κύπρου» στις 19 Μαρτίου 1927 και δημοσιεύει τη διαθήκη της: «Δίδω και κληροδοτώ προς τον σύζυγόν μου Χ. Μαραθεύτην τα δύο τρίτα της περιουσίας μου, κινητής και ακινήτου, εκτός των επιπλών και κοσμημάτων μου [...]. Μετά δε τον θάνατόν του τα ρηθέντα δύο τρίτα της περιουσίας μου δίδω και κληροδοτώ εις τους κάτωθι οριζόμενους εκτελεστάς της διαθήκης μου τούτης [...] εκτός της οικίας μου της περιγραφομένης με τίτλον [...] ήτις να χρησιμοποιηθῇ είτε ως νηπιαγωγείον, είτε ως εργαστήριον απόρων [...] και ορίζονται ως «Εκτελεσταί: Οι κατά καιρὸν Αρχιεπίσκοποι, Γυμνασιάρχης, Διευθυνταὶ Διδασκαλείων, και διευθυνταὶ Ἑλληνικῶν Ἀστικῶν Σχολῶν ἀρρένων Λευκωσίας». Δύο χρόνια μετά πεθαίνει και ο σύζυγός της, ο Χαράλαμπος Μαραθεύτης, επί σαράντα χρόνια δάσκαλος και διευθυντής στις Αστικές Σχολές της Λευκωσίας: «Ο αείμνηστος “Χαράλαμπος” ἦτο δάσκαλος με ὅλην την σημασίαν δύο γενεῶν τας οποίας με τὸσπν θέρμην και αφοσίωσιν ἐγαλοῦχ-

Η **διώροφη** οικία περιγράφεται ως έχουσα πολλά δωμάτια, με αξιόλογα αρχιτεκτονικά στοιχεία και ανήκουσα στα διατηρητέα κτήρια. Τελικά, η τύχη του διώροφου οικήματος ήταν να πέσει διά μηχανήματος της Αρχιεπισκοπής.

Το **κτήριο** της πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄ 15 και Ισοκράτους φιλοξένησε για κάποια χρόνια το Τυπογραφείον και Κυτιοποιεῖον ο Ερμής του Κώστα Μελιδν, αργότερα και για πολλά χρόνια είχε το εργαστήριο της η βιοτεχνία παπουτσιῶν Λούκας Shoes LTD.

σε ὅσον ἀνθρωπίνως του ἦτο δυνατόν και περισσότερον ἀκόμῃ», γράφει ο «Νέος Κυπριακὸς Φύλαξ» στις 2 Μαρτίου 1929. Στη διαθήκη του ο Χαρ. Μαραθεύτης άφηνε: «άπασαν την εν τη ενορία Αγίου Αντωνίου ακίνητον περιουσίαν του υπέρ του Ιφιγενείου Εργαστηρίου των Απόρων» («Νέα Φωνή της Κύπρου» 16 Μαρτίου 1929). Η οικία ουδέποτε χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό που ὀρισαν οι δωρητές και παρέμεινε ενοικιασμένη από το 1930 για 27 λίρες ετησίως. Επιδιορθώθηκε τα έτη 1947-1948, με τη δαπάνη να φτάνει τις 400 λίρες, και το μίσθωμα ορίστηκε στις 84 λίρες τον χρόνο. Δεν είναι γνωστό ακόμα πότε έπαψε να ενοικιάζεται. Η διώροφη οικία περιγράφεται ως έχουσα πολλά δωμάτια, με αξιόλογα αρχιτεκτονικά στοιχεία και ανήκουσα στα διατηρητέα κτήρια. Αυτά μας πληροφορεί ο Γεώργιος Ν. Χατζηκωστής, στο βιβλίο του «Κληροδοτήματα, δωρεές και βραβεία στο Παγκύπριο Γυμνάσιο», Λευκωσία 1993. Τελικά, η τύχη του διώροφου οικήματος ήταν να πέσει διά μηχανήματος της Αρχιεπισκοπής.

Απόπειρα Μακαρίου
Στο ελεύθερο οικόπεδο απέναν-

τι ακριβώς από τα κτήρια που κατεδαφίστηκαν προσγειώθηκε το ελικόπτερο στο οποίο επέβαινε ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος στις 8 Μαρτίου 1970. Ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ το πρωί της Κυριακής 8 Μαρτίου 1970 απογειώθηκε από την Αρχιεπισκοπή με το ελικόπτερο που κυβερνούσε ο ταγματάρχης Ζαχαρίας Παπαδογιάννης με προορισμό τη Μονή Μαχαιρά προκειμένου να παραστεί στο μνημόσυνο του Γρηγόρη Αυξεντίου. Λίγα μόλις λεπτά μετά την αναχώρηση, άγνωστοι άρχισαν να βάλουν εναντίον του

ελικοπτέρου από την ταράτσα του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Ο κυβερνήτης του ελικοπτέρου ταγματάρχης Παπαδογιάννης, αν και σοβαρά τραυματισμένος, κατάφερε να το προσγειώσει στον στενό ελεύθερο χώρο της νοτίως της Αρχιεπισκοπής.

Ελλειψη παιδείας

Ο Ιωσήφ Χατζηκυριακός, διευθυντής του Ιδρύματος Φοίβος Σταυρίδης – Αρχαία Λάρνακας είχε στην «Κ» σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά ότι αυτή θα πρέπει να φυσικά να προστατεύεται, αλλά και να καλλιεργηθεί στους πολίτες η έννοιά της. Όσο για το πώς την αντιμετωπίζουμε σήμερα στην Κύπρο μού λέει κατ' αρχάς πως αυτή είναι ο πολιτισμός ο οποίος έρχεται από ένα άχρονο παρελθόν μέχρι σήμερα, ὅτι δηλαδή έφτασε σε εμάς από το παρελθόν.

«Είναι πολύ δύσκολο να απαντηθεί το ερώτημα πώς την αντιμετωπίζουμε ως κοινωνία και ὡς κράτος συμπτωματικά και ὡς στην ουσία της. Δεν έχουμε ουσιαστικό σχεδιασμό χρήσης της πολιτιστικής κληρονομιάς και αυτή δεν είναι κριτική προς τους φορείς, αλλά το αποτέλεσμα της κοινωνίας μας ὡς έχει σήμερα» και συνεχίζει «Χάνουμε λόγω έλλειψης παιδείας δεν έχουμε την

Δύο μέτρα και δύο σταθμά

Η **δρ Ρίτα Σεβέρη** εκτελεστική διευθύντρια του Ιδρύματος Κώστα και Ρίτας Σεβέρη λέει ότι για την πολιτιστική κληρονομιά δεν έχουμε ούτε ἔγνοια, ούτε αίσθηση, ούτε και κατανόηση για το τι είναι πολιτιστική κληρονομιά και αυτό οφείλεται τόσο στην έλλειψη παιδείας ὅσο και στο ότι υπάρχουν τόσα πολλά προσωπικά συμφέροντα. «Ερμηνεύω ότι δεν υπάρχει ενδιαφέρον για την πολιτιστική κληρονομιά, δεν θεωρείται τόσο σημαντικό θέμα και υπερέχουν τα συμφέροντα. Στην προκειμένη περίπτωση βλέπουμε να υπάρχουν δύο μέτρα και δύο σταθμά, αν είσαι ιδιώτης οι νόμοι είναι καταπέλτης, αλλά αν είσαι ο αρχιεπίσκοπος ή η Εκκλησία δεν εφαρμόζεται καμία νομοθεσία. Θα πρέπει από τα σχολεία να μαθαίνουν τα παιδιά να σέβονται την πολιτιστική μας κληρονομιά και φυσικά να ενσχυθούν οι νόμοι για τους βανδαλισμούς». Η δρ Σεβέρη τονίζει επίσης ότι σημαντικό πρόβλημα στο να αντιληφθούμε την πολιτιστική μας κληρονομιά είναι η έλλειψη ταυτότητας, και αυτό δεν μας άφησε να αναπτύξουμε μια υπερηφάνεια για το ότι είμαστε Κύπριοι, άνθρωποι τούτης της χώρας.

ουσία των λέξεων και γι' αυτό δεν έχουμε την ουσία των ιδεών, των εννοιών, έτσι η έννοια πολιτιστική κληρονομιά απουσιάζει από την τοπική κοινωνία. Σε μεγάλο βαθμό την αγνοεί, ὄχι από κακία, αλλά από ἄγνοια. Ποτέ δεν είναι αργά να καλλιεργήσουμε αυτή την παιδεία, φτάνει να έχουμε το θάρρος να το κάνουμε». Ερωτώμενος για την κατεδάφιση των διατηρητέων στην οδό Ισοκράτους μού λέει «Επί του συγκεκριμένου ζητήματος θα πρέπει να σου πω ότι δεν στο παρόν στάδιο αυτό που με αφορά είναι το θέμα του νόμου και το πώς αυτός εφαρμόζεται. Από τη στιγμή που αυτά τα κτήρια είχαν ανακηρυχθεί διατηρητέα προστατεύονται από τον νόμο και αυτό που μου μένει, πέραν από τα ζητήματα της πολιτιστικής κληρονομιάς που πραγματικά τα βλέπω καθημερινά να βλάπτονται (την υλική και την ἄυλη), είναι η αδυναμία της Πολιτείας και της κοινωνίας να επιβάλλει τη δικαιοσύνη». Κλείνοντας, ο δρ Χατζηκυριακός μού λέει ότι χρειάζεται ένας ολιστικός σχεδιασμός για την πολιτιστική διαχείριση, που δεν θα θεραπεύει τα συμπτώματα, αλλά την ουσία: «Ένας οποιοσδήποτε σχεδιασμός σαφώς και δεν θα μπορούσε να προβλέψει τις ενέργειες οποιουδήποτε, ὡμως η ύπαρξή του οριοθετούσε και τις αντιδράσεις. Σήμερα μέσα στην ελαστικότητα που υπάρχει οι ευθύνες επιρρίπτονται πάντοτε κάπου αλλού».

Ο δρ Χατζηιωσήφ συμπληρώνει: «Μία παθογένειά μας, ὅπως αυτή της ταυτότητας, είναι αυτή που δεν μας επιτρέπει να δούμε καλά το παρελθόν μας και να το αποδεχθούμε ὡς κομμάτι μας και έτσι είτε το βλέπουμε διαστρεβλωμένα είτε το προσπερνάμε εντελώς».

Τρία μικρά διηγήματα στην «Κ»

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Αυτή τη βδομάδα στην «Καθημερινή» σας παρουσιάζουμε τρία διηγήματα από ισάριθμες συλλογές διηγημάτων Κυπρίων συγγραφέων, αντί για έξι εκδηλώσεις. Ελπίζουμε σύντομα να επιστρέψουμε στην «κανονικότητα» της σελίδας, που είναι η ενημέρωσή σας για πολιτιστικές δράσεις.

ΒΟΤΣΑΛΩΤΗ
Κώστας Λυμπούρης
εκδ. Το Ροδιακό, σελ. 129

«Σε τρεις αγκαλιές»

Ο Σόλωνας Αχιλλείδης, επιτυχημένος επιχειρηματίας, ήταν πάντα συντηρητικός και θεοσεβούμενος. Ιδιαίτερα, όμως, μετά που αποχώρησε από τις δουλειές του –κάπου κοντά στα εβδομήντα– ακολουθούσε κατά γράμμα ό,τι προσδιόριζε η ευχή της Εκκλησίας: «Χριστιανά τα τέλη της ζωής ημών, ανώδυνα, ανεπαισχυντα και ειρηνικά.» Μέχρι τη μέρα, λίγα χρόνια μετά. που άλλαξε ο νόμος και επιτράπηκε η καύση των νεκρών. Τότε, κάλεσε τον γιο του και την κόρη του και τους ανακοίνωσε κάτι που ακούοντάς το δεν πίστευαν στ’ αυτιά τους: «Ξέρατε πάντα τις αρχές μου. Και σας διαβεβαιώνω και τώρα ακόμα ότι μοναδική μου έγνοια στα γεράματα μου ήταν να πεθάνω ήσυχα και να με θάψετε στον ίδιο τάφο με τη μάνα σας. Είναι σ’ όλους γνωστό πόσο την αγαπούσα. Μα τώρα πέρασε ξαφνικά από το μυαλό μου όλη μου η ζωή. Θυμήθηκα τον πρώτο μου δυνατό έρωτα στα φοιτητικά μου χρόνια με την Ιωάννα, που η στενοκεφαλιά των γονιών μας δε μας άφησε να παντρευτούμε. Έκανε εκείνη μετά έναν γάμο και δυστύχησε. Ύστερα αγάπησα πολύ την Ανθούλα, αρραβωνιαστήκαμε, μα πριν τον γάμο μας πέθανε.

»Νιώθω, λοιπόν, πως είναι άδικο να ταφώ μόνο με τη μάνα σας.

»Και, για να μην έχω τυχόν αντιδράσεις σας, βάζω από την αρχή και τους όρους μου: Θα με κληρονομήσετε, εφόσον με κάψετε και ρίξετε τη στάχτη μου, μια μέρα με βροχή, στους τρεις τάφους. Θα φροντίσετε να τους βρείτε, είστε έξυπνοι άνθρωποι. Και σε ό,τι αφορά τις διάφορες ταφικές συνθήκες, μνημόσυνα και τέτοια, να τα ξεχάσετε. Εγώ θα είμαι πάρα πολύ καλά, μέσα σε τρεις αγκαλιές.»

ΑΙΡΟΤΕΣ ΕΡΕΤΙΚΟΙ
ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
Χρήστος Αργυρού
εκδ. Γκοβόστη, σελ. 125

«Κάθοδος»

Του Πάμπου, του Κιαμιλ, της Σεριφέ, του Πέτρου και του Χουσεϊν

που έζησαν σ’ έναν κόσμο μισό

Αχ πόσο με λυτρώνει η άφιξή σου, αγαπημένε! Τα δάκρυά μου πότιζαν τόσα χρόνια το σεντόνι μας. Έτρεμα σαν σουρούπωνε κι ερχόταν άπovη και βασανιστική η νύχτα. Το μαξιλάρι σου έσφιγγα κάθε βράδυ, για να σε νιώσω, ψευδαισθήση της σάρκας σου, ακριβέ μου. Κι ο νους μου, αλί μου, αυτός ο νους παιγνίδια που παίζει των ανθρώπων! Ενόμιζα το δειλί πως απ’ το ξωπόρτι θα έμπαινες ντυμένος το χαμογέλιο σου και το γαμπριάτικο κοστούμι σου. Μα τα δειλινά περνούσαν κι εσύ δεν ερχόσουν. Κι ερχόταν η νύχτα. Και σου το ‘πα πως τις νύχτες τις φοβάμαι. Και μαζί με τον φόβο μεγάλωνε κι η απελπισία. Μα πότερο με τρόμαξε, άγγελέ μου, η ιδέα πως μια μέρα θα ξεκνούσα τη μορφή σου. Κι αν χανόταν η μορφή σου από τη μνήμη θα ήταν σαν να μην είχες υπάρξει ποτέ στη ζωή μου. Για τούτο γιόμισα το σπίτι με φωτογραφίες σου. Κι ο πόνος στο κοίταγμα των ειδώλων σου οξύς να με κατασπαράζει ανυπεράσπιστη σαν άγριο ζώο.

Τα χρόνια πέρασαν βαριόσυρτα και βασανιστικά.

Μα ετούτη τη νυχτιά, ακριβέ μου, σαν ο ύπνος ο βαθύς με πήρε, ήρθες, ήλπε μου, και φώτισες την κάμαρά μας. Με ξύπνησες γλυκά με ένα φιλί στο μέτωπο. Αχ, το σώμα σου να αγγίξω πα μισωρό, τα κόκαλά σου να καϊδέω.

Η γειτονιά αρχίνησε κιόλας το σούσουρο. Πως γριά εγώ, εβδόμηντάρα, έναν νιο εσπίτωσα κι έχω στην κλίνη μου. Αγγόνι μου μπορούσες να ‘σουν, λένε ψιθυριστά. Τα σστά μου, γέρικα, άντρα μου, ναι. Και τα δικά σου, αν και λειψά, και το τρυπημένο καύκαλό σου, είκοσι πέντε χρόνων. Η

σφαίρα που διαπέρασε τον κρόταφό σου, ποθητέ μου, σ’ άφησε πάντα νέο.

Έτσι, στη χωματένια κλίνη μας, δυο μέτρα κάτω από τη γης, αγκαλιασμένοι πια θα ζούμε την αγάπη μας.

ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΕΣ ΣΚΕΨΗΣ
Φένια Κινικλή
εκδ. Ηλία, σελ. 92

«Υποδοχή»

Δεκαεννέα λεπτά. Οι δείχτες του ρολογιού να συνεχίζουν ακουραστί τον ρυθμικό, αέναο χορό τους, κι εκείνος να στέκεται ακόμη στο πλατύσκαλο του ρημαγμένου του σπιτιού. Δισταγμός και φόβος για εκείνο το επόμενο βήμα που θα τον έφερνε κατά πρόσωπο με όσα τον στοίχιωναν σε όλη τη διάρκεια της ενήλικης ζωής του.

Ένας αναστεναγμός βαθύς η αντίδρασή του. Μοιραία τα μάτια υψώθηκαν να αντικρίσουν το ουράνιο πέπλο που δέσποζε με μεγαλοπρεπές, φωτεινό και ολοκαθαρ αυτό το απομεσήμερο. Κι ενώ πριν από μερικά λεπτά εκείνες οι ηλιαχτίδες άγγιζαν καυτές το μέτωπό του, κάνοντας τα μάτια του να μισοκλείσουν στο θάμπος τους, τώρα δεν αισθανόταν τη θερμή τους, δεν τυφλωνόταν από το φως τους.

Ένα απαλό αεράκι ένιωσε να τον καϊδεύει και μεμιάς ξεκύθηκαν οι μνήμες να τον πνίξουν. Πόσα και πόσα απομεσήμερα δεν έπαιρνε τον δρόμο του γυρισμού από το ερπητικό παιχνίδι στις χωμάτινες αλάνες της γειτονιάς, με τις πατούσες του να καίνε σε κάθε βήμα και το μέτωπο καθίδρο να αναζητά την ανακούφιση από εκείνο το γλυκό μεσημεριανό αερά-

κι που τον έβρισκε σε κάθε ανοιχτωσιά...

Θυμόταν λες και ήταν χθες το άρωμα των λεμονοανθών στην άκρη του κήπου που μεθούσε τις αισθήσεις, τα βελούδινα πέταλα της τριανταφυλλιάς που σκέπαζαν το κεφαλόσκαλο, και τα χρώματα που άλλαζε η θάλασσα κάτω από τις διαθέσεις του φθινοπωρινού ήλιου.

Μικρός ήταν ακόμη τότε, δεν ήξερε πολλά, δεν είχε καν ξεμυτίσει από τα όρια της πόλης του, και όμως το ένιωθε ήδη πως εδώ ήθελε να ζήσει όλη του τη ζωή. Θα μέτραγε τους χρόνους του με τους αναστάσιμους ήχους από το καμπαναριό του Αρχαγγέλου, θα έσκαβε την προικισμένη γη του και θα καρποφορούσε το αμτέλι του. Και μαζί, θα αξιωνόταν και ο ίδιος να συνεχίσουν το όνομα και την παράδοση της οικογένειας τα δικά του παιδιά. Τόσα χρόνια... Μετρημένα στιγμή τη στιγμή, λεπτό το λεπτό, να περνούν αργά από πάνω του, χαράσσοντας ίχνη βαθιά.

Και εκείνες οι εικόνες... Πόσο λαχταρούσε να μην τα είχε δει ποτέ! Να μην είχαν ζημερώσει εκείνες οι μέρες, να μην τον είχαν κουρσέψει, κι εκείνον και την ψυχή του απ’ άκρη σ’ άκρη.

Μα τις είχε δει όλες! Τις είχε ζήσει τότε, και έκτοτε, κάθε μέρα και λεπτό με αυτές κατακλυζόταν η ζωή του. Όσο μακριά κι αν είχε βρεθεί από τη γενέθλια γη, η εκκοφαντική βουή δεν είχε σπάσει και ο ήλιος δεν είχε καταφέρει να ζεστάνει τις ακτίδες του... Και τώρα ήταν εκεί. Καταμεσής του Σεπτέμβρη και της ζωής του της ίδιας. Κι εκείνη η λωρίδα γης η κατάφυτη, η ευλογημένη από τη θεία πνοή να ανθοφορεί και να καρπίζει στον ποικιλόχρωμο ορίζοντα της φύσης, τον υποδεχόταν και πάλι.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Αποποίησης κληρονομίας

ρονομιά, να τους ορίσουμε μια αφετηρία και να τους δείξουμε δρόμους για να μεταφέρουν αυτή την κληρονομιά παρακάτω, απ’ όποιον δρόμο ακολουθήσουν. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας να αναλάβει αυτό το μεγάλο έργο, και όταν με το καλό δημιουργηθεί και Υφυπουργείο Πολιτισμού να συνεργαστούν, ώστε η παιδεία να κοιτάζει κατάματα τον πολιτισμό. Επιτέλους, να καταφέρουν αυτές οι δύο έννοιες να συμβαδίσουν, να ακουμπά η μία στην άλλη ώστε να δημιουργήσουν εύφορο έδαφος για νέα πράγματα, όχι απλώς για να συντηρούμε τα παλιά, αυτά που μας άφησαν οι παππούδες μας. Διότι, οι παππούδες μας ασφυκτιούσαν

μέσα στην παλιά πόλη και τα τείχη ήταν εμπόδιο. Ευτυχώς, όμως, πάντοτε υπάρχουν άνθρωποι που βλέπουν τα πράγματα πιο μακροσκοπικά και δεν μένουν στην εντύπωση της στιγμής. Δεν ήταν θεοί, ούτε πιο έξυπνοι, ήταν απλώς ένα βήμα πιο μπροστά από τους πολλούς.

Έχω ξαναγράψει, η παράδοση δεν είναι ένα συμπαγές κομμάτι πάγου να το συντηρείς επ’ άπειρον, δεν είναι όλα όμως για βαθιά κατάψυξη. Δεν είναι η πολιτιστική κληρονομιά βραχνάς και εμπόδιο στην ανάπτυξη, δεν πρέπει, νομίζω, να το βλέπουμε έτσι, διότι πρώτον χάνουμε την ουσία της. Χρειάζεται όραμα και μεράκι, να βλέπεις τις έχεις κληρονομήσει και να σκέφτεσαι πώς θα το μολιάσεις

για να γίνει καλύτερο. Πώς αυτό που σου άφησαν μπορεί να σε εξυπηρετήσει στο παρόν ή και στο μέλλον, χωρίς να χρειάζεται να το αποδομηθείς. Τίποτε δεν είναι στατικό στη ζωή και φυσικά στατικός δεν είναι ούτε ο πολιτισμός, αλλά όταν μιλάμε για κληρονομιά, αναπόφευκτα κοιτάμε το παρελθόν, αυτό που έρχεται και μας παρουσιάζεται ως γεγονός, καλό ή κακό. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να υποθετούμε ό,τι νομίζουμε πως σήμερα θα μας οδηγήσει σε ένα καλύτερο αύριο, πως αυτό που κληρονομήσαμε θα το χρησιμοποιήσουμε ως μπουσουλά για να μάθουμε ποιοι είμαστε και πώς θέλουμε να γίνουμε. Τα τείχη και οι προμαχώνες, τα διατηρητέα κτήρια, η διάλεκτος και το λευκαρίτικο δεν είναι σε καμία περίπτωση μουσεία και απαυγάσματα του παρελθόντος, είναι συστατικά στοιχεία της ταυτότητας του Κύπριου, τα οποία μπορεί να τα αποποιηθεί προσωπικά, κληρονομιά είπαμε ότι είναι, αλλά δεν έχει ουδείς το δικαίωμα να το κάνει για τον άλλο, ιδίως όταν έχει θέση εξουσίας. Η κατεδάφιση των διατηρητέων κτηρίων της οδού Ισοκράτους, η ανέγερση του νέου καθεδρικού στην παλιά πόλη, η ανάπλαση της πλατείας Ελευθερίας, η εν γένει συμπεριφορά μας στα κτήρια της παλιάς πόλης και όχι μόνο δείχνει κατά τη γνώμη μου ότι τους συμπεριφερόμαστε ως μια κληρονομιά που δεν γνωρίζουμε ποιανού είναι, ποιος την έδωσε και σε ποιον την έδωσε, είναι σαν να θέλουμε όλοι να την αποποιηθούμε, επειδή μας βαραίνει, επειδή δεν ξέρουμε από ποιανού χέρια βγήκαν.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Ο ασκός της πανδημίας

Ανοίγει η πανδημία τον ψυχικό ασκό; Απλώνεται η σκιά της βίας και της παράνοιας, του ανορθολογισμού, πιο πυκνή και απειλητική πάνω από τις κοινωνίες; Μοιάζει με εφιάλτη και, εν μέρει, είναι. Απλώς, οι συνέπειες είναι πιο μακροχρόνιες και βραδυφλεγείς από τις άμεσα ορατές, όπως είναι οι οικονομικές, για παράδειγμα. Γιατί οι ψυχικές επιβαρύνσεις, είτε εξελίσσονται σε παθολογικά φαινόμενα είτε είναι περιστασιακές και «εποχικές», παραμένουν απρόβλεπτες και δύσκολα διαχειρίσιμες. Ας ξεκινήσουμε από τις διαπιστώσεις για την εφηβεία, πριν προχωρήσουμε στην ενήλικη ζωή. Πανελλαδική έρευνα, που δημοσίευσε η «Κ» (31/01 και 2/02, του Απόστολου Λακασά), παρουσιάζει τις επιπτώσεις της επί μακρόν τηλεκαπνίδευσης λόγω πανδημίας. Κυριαρχούν το άγχος, η ψυχική εξάντληση, η αίσθηση ρουτίνας, η θλίψη και ο θυμός. Στην έρευνα, οι τρεις στους τέσσερις καθηγητές δήλωσαν πως έχουν αντιληφθεί ότι η καραντίνα και η απουσία από τη ζωντανή τάξη έχουν επιφέρει αρνητικές ψυχολογικές συνέπειες στους μαθητές τους. Όπως έγραψε μαθήτρια της Γ΄ Λυκείου, «η τηλεκαπνίδευση δεν πρέπει να καθιερωθεί. Είναι πραγματικά ψυχοφθορά και επιβαρυντική. Με έχει κουράσει να ακούω μόνο ηλεκτρονικές “φωνές”. Με έχει κουράσει να μην έχω ανθρώπινη επαφή. Με έχει κουράσει να είμαι 7 ώρες το πρωί πάνω από την οθόνη και άλλες 4 τα απογεύματα με το φροντιστήριο. Και σίγουρα δεν είναι αποδοτική. Τα κενά είναι τεράστια πλέον και ο χρόνος που χρειάζομαι μόνη μου για να αναπληρώσω είναι πάρα πολύς, δεν μένει χρόνος για μένα. Βλάπτει τους καλούς μαθητές».

Σε άλλη έρευνα (της Focus Bari) για τις ανθρώπινες σχέσεις, σχεδόν δύο στους τρεις Έλληνες (64%) δηλώνουν ότι χειροτέρεψαν τουλάχιστον σε μία κατηγορία (οικογενειακές, ερωτικές, φιλικές, επαγγελματικές, κοινωνικές). Ο μεγάλος «καμένος» είναι –αναμενόμενο– οι κοινωνικές επαφές.

Η απομόνωση, μοιραία, αφαιρεί από τη ζωή τη συνεκτική της δύναμη και πλήττει τη συνύπαρξη. Στην αρχή του εγκλεισμού μιλούσαμε όλοι για πράγματα που εκτιμούμε ενώ προηγούμενος υποτιμούσαμε. Αναγνωρίζαμε και τις καλές πλευρές μιας δύσκολης και πρωτοφανέως συνθήκης. Τώρα; Ξαν να εξαντλούνται τα αποθέματα για να υπεραισχύουν οι πιο τοξικές εκδόχές του εαυτού.

Τα πραγματικά/ορατά προβλήματα (όπως αυτά που καταγράφονται στην πρώτη έρευνα για την τηλεκαπνίδευση) εγγράφονται στο «σώμα» των μαθητών και κατ’ επέκταση της οικογένειας και ενός μεγάλου τμήματος της κοινωνίας. Τα λιγότερο εμφανή είναι όσα συμβαίνουν μέσα στους τοίχους των σπιτιών και στα, άλλα, δαιδαλώδη και ανεξικνίαστα «δωμάτια» του μυαλού του καθενός. Το εργαστήρι ιδεών και παθήσεων όπως εξελίσσεται μέσα στα διαμερίσματα αλλά και στις οθόνες των υπολογιστών. Κάθε τόσο αναφέγγεται η πραγματικότητα από σκάνδαλα, ανοίγουν οι καταπακτές του κακού και της κοινοτοπίας του και έρχονται στην επιφάνεια κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα.

Τον τελευταίο καιρό δημοσιοποιούνται περιστατικά σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης, στον αθλητισμό, στον χώρο του θεάματος και των ΜΜΕ, φέρνοντας στην επιφάνεια και επιβεβαιώνοντας, σε πολλές περιπτώσεις, φήμες και ψιθύρους. «Οι υγιείς κοινωνίες ακούν τις μαρτυρίες και στρίβουν το τιμόνι, αλλάζουν, κάνουν πράξη το συναίσθημα, μετατρέπουν τον πόνο σε κανόνα», είπε σε ρεπορτάζ της «Κ» (3/2) ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Νίκος Καραθάνος. «Τα προσωπικά περιστατικά αφορούν τη Δικαιοσύνη –συνεχίζει–, αυτό που αφορά το κοινωνικό σύνολο είναι η κουλτούρα του εκφοβισμού. Το ζήσαμε από τα σπίτια μέχρι τους χώρους εργασίας μας. Η ιστορία της βίας δεν αφορά μόνο τους ηθοποιούς αλλά τον άνθρωπο τον ίδιο».

Οι δημοσκοπήσεις που διεξάγονται, οι απόψεις που συγκεντρώνονται από επωνύμους, ο ακός, όπως αναβλύζει ανεξέλεγκτος από τις αναρτήσεις στα social media, συγκλίνουν στις ίδιες διαπιστώσεις: η κοινωνία βρίσκεται σε βρασμό με χαλαρόνιο θερμοστάτη. Ο κλονισμός είναι βαθύς, εκδηλώθηκε με την πανδημία. Είναι σαν να έχουν αρθεί οι αναστολές, και ανεπεξέργαστες πράξεις αλλά και επιθυμίες/ομολογίες κατακλύζουν τον δημόσιο βίο. Χρειάζονται αναχωμάτα δικαιοσύνης, ορθολογισμού και ενσυναίσθησης. Η συμμόρφωση και η τιμωρία, αποκομμένες από την ψυχραιμία αποτίμηση και την κατανόηση για τα ανθρώπινα, μπορεί να κινητοποιούν τον φόβο αλλά δεν περιορίζουν τη βία.

Να δείξουμε μηδενική ανοχή στους θύτες

Η ηθοποιός Μαρίνα Μανδρή λέει ότι το θύμα, όλως παραδόξως, νιώθει πιο προστατευμένο, εάν δεν μιλήσει αντί για το αντίθετο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η ηθοποιός Μαρίνα Μανδρή απαντάει στα ερωτήματα της «Κ» για το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης, που συνεχίζει να βρίσκεται στην επικαιρότητα και λέει ότι θα ήταν αφελές έως και υποκριτικό εάν πιστεύουμε πως δεν συμβαίνει και εδώ, στον δικό τους εργασιακό χώρο. Σημειώνει πως είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον όπου τα θύματα θα μπορούν να καταγγείλουν τα περιστατικά χωρίς τον φόβο της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού από τον χώρο εργασίας ή και των αντιπαινών και τονίζει πως ο τρόπος για να αντιμετωπίσουμε τα φαινόμενα σεξουαλικής βίας είναι ξεκινώντας τη διαπαιδαγγωγή από την κούνια.

—Υπάρχει πρόβλημα σεξουαλικής παρενόχλησης / κακοποίησης στον χώρο του θεάτρου ή της τηλεόρασης

—Το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης ή/και κακοποίησης στον χώρο εργασίας είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο και θα ήταν αφελές έως και υποκριτικό εάν πιστεύουμε πως δεν συμβαίνει και εδώ, στον δικό μας εργασιακό χώρο. Όχι μόνο έχουμε διαβάσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μαρτυρίες περί σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο του θεάτρου αλλά δεν έχουμε εκπλαγεί κιόλας, επομένως...

—Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά; Η «αυτορρύθμιση»

«Εάν κάποιος την «κανονικοποιούν» [σ. σ. την παρενόχληση] μετονομάζοντάς την σε έντονο φλερτ ή πέσιμο που το θύμα μπορεί απλώς να αρνηθεί, αυτό δείχνει μόνο πόσο μακριές είναι οι δρόμοι που έχουμε να διανύσουμε».

μηση» δεν είναι λύση, γίνεται όμως υπό τις περιστάσεις λύση;

—Αχ, από πού να αρχίσουμε; Καταρχάς πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες δομές ή να ενισχυθούν οι υπάρχουσες ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον όπου τα θύματα θα μπορούν να καταγγείλουν τα περιστατικά χωρίς τον φόβο της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού από τον χώρο εργασίας ή και των αντιπαινών. Παρατηρείται συχνά, πως ο φόβος του θύματος για ενδεχόμενη συγκάλυψη του περιστατικού, για τυχόν απόλυση ή μη πρόσληψη, η ανασφάλεια μήπως δεν γίνουν πιστευτά τα όσα λέει, μοιραία οδηγεί σε κάποιου είδους αυτορρύθμιση. Το θύμα, όλως παραδόξως, νιώθει πιο προστατευμένο, εάν δεν μιλήσει αντί για το αντίθετο. Εάν δε, η καταγγελία πάρει τον δρόμο της δικαιοσύνης, συχνά οι διαδικασίες είναι τόσο χρονοβόρες που αυτό από μόνο του λειτουργεί ως αποτρεπτικός παράγοντας. Σε κοινωνικό επίπεδο χρειάζονται μεγάλες

«Το θέμα είναι σοβαρό και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η πραγματικότητα είναι αυτή, είναι ωμή και δεν χωρούν ούτε ρομαντισμοί, ούτε σάλτσες».

τερες και πιο δραστικές αλλαγές. Πρέπει να εκλείψουν διά παντός δηλώσεις όπως: «Εγώ πάντως δεν το έχω δει να συμβαίνει μπροστά μου», λες και η παρενόχληση

ση γίνεται σε κοινή θέα, «Μήπως παρεξήγησε το φλερτ» «Μήπως δεν κατάλαβε σωστά» «Μήπως το προκάλεσε» «Μα αυτός είναι γνωστός πέφτουλας, απ' πρόσεχε»

«Σιγά, δεν τη βίασε κιόλας» «Γιατί τώρα και όχι τότε» και ένα σωρό άλλες, παρόμοιες φύσες, που όχι μόνο δεν βοηθούν το θύμα, αλλά απεναντίας το στιγματίζουν, του προκαλούν περιττό άγχος, ενδεχομένως το αποτρέπουν και από το να «σπάσει τη σιωπή». Πρέπει επιτέλους να καταλάβουμε πως τα άτομα που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση έχουν διανύσει έναν τεράστιο Γολγοθά ενδοχών, ντροπής, αυτοαμφισβήτησης, βασανιστικών ερωτημάτων και προσωπικής μάχης μέχρι τη στιγμή που αποφάσισαν και τόλμησαν να καταγγείλουν δημόσια τα περιστατικά και νιώθουν ιδιαίτερα ευάλωτα και εκτεθειμένα. Επομένως, οφείλουμε να δείξουμε περισσότερη ενσυναίσθηση και λιγότερη αδιακρίσια.

—Νιώθετε αρκετά ασφαλείς ώστε να καταγγείλετε τέτοια περιστατικά;

—Τις τελευταίες μέρες συχνά τίθενται ερωτήματα —κυρίως από άντρες— όπως: «Μας στερείται το δικαίωμα του φλερτ ή του ερωτικού καλέσματος» ή «Θα φοβόμαστε να φλερτάρουμε μήπως μας καταγγείλετε», τα οποία προσωπικά την παρούσα στιγμή βρίσκω άκυρα και άτοπα. Το φλερτ είναι φλερτ εάν εκλαμβάνεται ως τέτοιο από τον αποδέκτη του. Και η σεξουαλική παρενόχληση είναι αυτό ακριβώς που περιγράφει το όνομά της. Παρενόχληση. Εάν κάποιος την «κανονικοποιούν» μετονομάζοντάς την σε έντονο φλερτ ή πέσιμο το οποίο το θύμα μπορεί απλώς να αρνηθεί, αυτό δείχνει μόνο πόσο μακριές είναι οι δρό-

μους που έχουμε να διανύσουμε. Η σεξουαλική παρενόχληση, όπως προανέφερα, είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο και έχει τις ρίζες του στην πατριαρχική δομή με την οποία έχει χτιστεί η κοινωνία μας. Τα έμφυλα στερεότυπα που διακρίνονται καθημερινά, ενισχύουν την κουλτούρα της έμφυλης βίας. Στατιστικά τα περισσότερα θύματα είναι γυναίκες και οι περισσότεροι θύτες είναι άντρες. Τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας επίσης είναι ευάλωτα σε τέτοιου είδους βία. Και εάν είναι τόσο δύσκολο για μια γυναίκα να μιλήσει, φανταστείτε πόσο δύσκολο είναι για ένα ΛΟΑΤΚΙ άτομο.

Αν και είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται χρόνια —αν όχι αιώνες— όρος σεξουαλική παρενόχληση μπήκε στο λεξιλόγιό μας τα τελευταία 45 χρόνια περίπου. Αυτό από μόνο του λέει πολλά. Υπάρχουν άπειρες έρευνες επί του θέματος και είναι ευθύνη όλων να μελετούμε και να ενημερωνόμαστε. Το θέμα είναι σοβαρό και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η πραγματικότητα είναι αυτή, είναι ωμή και δεν χωρούν ούτε ρομαντισμοί, ούτε σάλτσες. Οφείλουμε να στηρίξουμε τα θύματα και να δείξουμε μηδενική ανοχή στους θύτες. Στην Ελλάδα φαίνεται ότι άνοιξε για τα καλά ο ασκός του Αϊόλου ακριβώς επειδή ενδυναμώθηκαν οι φωνές χωρίς φόβο και πάθος! Ας παραδειγματιστούμε! Και για να επανέλθω στην αρχική σας ερώτηση, πιστεύω πως ο τρόπος για να αντιμετωπίσουμε τα φαινόμενα σεξουαλικής βίας είναι ξεκινώντας τη διαπαιδαγγωγή από την κούνια.

**ΤΟ Νο1 ΠΡΩΙΝΟ
ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ**

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
06:00 - 10:00

**ΤΑΣΟΣ
ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ
ΑΡΤΕΜΙΟΥ**

ΧΩΡΙΣ ΚΟΣΤΟΣ

cyta mobile | Vodafone

**LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7**

f t i

**DEE JAY
93.5
RADIO**

Breakfast

ΜΕ ΤΟΝ ANTHONY 642 ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 06:00-10:00

epic

Great network. Great value.

f i t

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Η δημιουργικότητα πάντα θα βρίσκει τρόπους επιβίωσης

Στην «Κ» μίλησαν πολιτιστικοί φορείς και θεατρικές ομάδες για τις διαδικτυακές τους δράσεις

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Παρόλο που τα πολιτιστικά δρώμενα της χώρας παραμένουν σε αναστολή εδώ και πάρα πολύ καιρό, η ανάγκη για δημιουργία και επικοινωνία των καλλιτεχνών με το κοινό φυσικά δεν σταμάτησε να υπάρχει. Οι θεατρικοί φορείς και ομάδες βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους και μέσα για να εκφραστούν, αλλά και για να δουλέψουν. Η ψηφιακή εποχή μας τους διευκολύνει, ωστόσο τα διαδικτυακά μέσα δεν μοιάζει να είναι ο φυσικός χώρος του θεάτρου. Η «Κ» μίλησε με θεατρικούς φορείς και με μικρότερες ομάδες που διοργάνωσαν ή θα διοργανώσουν διαδικτυακές δραστηριότητες, θέλοντας να αντιληφθεί πώς οι ηθοποιοί επιβιώνουν και πώς αντιμετωπίζουν τις νέες συνθήκες δουλειάς, που επιβάλλει η πανδημία.

Η ηθοποιός Χριστίνα Κωνσταντίνου από τη θεατρική ομάδα Persona είπε στην «Κ» πως τον τελευταίο χρόνο ήρθαν τα πάνω κάτω. «Ό,τι είχαμε ως δεδομένο δεν είναι δεδομένο πια. Αλλά εξακολουθούμε να έχουμε την ανάγκη να δημιουργούμε, να δουλεύουμε, να διεκδικούμε την εξέλιξη του εαυτού μας και της τέχνης μας». Η παραγωγή «Μείνε Δίπλα μου» επρόκειτο να παρουσιαστεί στο κοινό ζωντανά, αλλά δυστυχώς, επειδή τα χρονικά περιθώρια στενεύουν και επειδή προκύπτουν διάφορα αλυσιδωτά προβλήματα με την αναβολή και τη χρονική μετατόπιση των παραγωγών συνολικά, η ομάδα Persona αποφάσισε να την παρουσιάσει, μέσω της διαδικτυακής προβολής, προσφέροντας ένα ενδιαφέρον εικαστικό αποτέλεσμα, μιας και αναπόφευκτα το θέατρο παντρεύεται με την τέχνη του κινηματογράφου, όπως λέει η Χριστίνα.

Η Κωνσταντίνου μίλησε και για την αβεβαιότητα που ζουν εδώ και τόσο καιρό τα άτομα του πολιτισμού. «Κατ' αρχάς με το ανοιγόκλεισιμο των θεάτρων μοιραία οι θεατρικές παραγωγές συγκρούονται μεταξύ τους λόγω της χρονικής μετατόπισης των παραστάσεων. Επιπλέον, όλο αυτό που συμβαίνει επιβαρύνει οικονομικά αβάσταχτα τους θεατρικούς παραγωγούς αλλά και τους καλλιτέχνες, μιας και τα έσοδα είναι μηδενικά στην περίπτωση αναστολής εργασιών και κατά πολύ μειωμένα, όταν τα θέατρα είναι ανοικτά σε σχέση με την προ πανδημίας εποχή, ενώ τα έξοδα παραμένουν τα ίδια. Εν ολίγοις, τί-

Τα καινούργια μέτρα όπου αναγγέθηκαν δίνουν μια ανάσα ζωής στον καλλιτεχνικό κόσμο της χώρας.

ποτα δεν μοιάζει να είναι το ίδιο, μιας και δεν εξαρτάται από μας ούτε το αν θα δουλεύουμε, ούτε το με ποιον τρόπο θα δουλεύουμε». Επίσης, τόνισε την ανασφάλεια στην οποία ζουν για τόσο καιρό αλλά και επίσης ότι το παλεύουν και θα αντέξουν για όσο καιρό χρειαστεί ακόμη, «υπάρχει τρομερή ανασφάλεια. Είναι σαν παλεύεις με μια Λερναία Ύδρα καθημερινά και εκεί που νομίζεις που αντιμετωπίζεις το ένα πρόβλημα προκύπτουν άλλα τόσα. Αλλά δεν έχουμε την πολυτέλεια να παραιτηθούμε. Το παλεύουμε και θα το παλεύουμε με όλες μας τις δυνάμεις. Για όσο μας αντέξει το σκηνικό και η σκηνή». Το μεγαλύτερο κέρδος που μπορούν να λάβουν αυτό το διάστημα είναι η αλληλεγγύη. Πώς επιβιώνετε τόσο καιρό το ρωτώ; «Πώς επιβιώνουμε; Με δυσκολία. Αλλά και αλληλεγγύη. Κι αυτό είναι μεγάλο κέρδος. Το μεγαλύτερο και το μόνο κέρδος».

Η κα Γεωργία Ντέτσερ, γενική διευθύντρια του Θεάτρου Ριάλτο μάς είπε ότι ο Οργανισμός Θεάτρου Ριάλτο από το πρώτο διάστημα της πανδημίας, τον περασμένο Μάρτιο, προβληματίστηκε, κατά πόσο το διαδικτυακό πρόγραμμα μπορεί να υποκαταστήσει τη ζωντανή επαφή με το κοινό. «Πετύχαμε να διατηρήσουμε κάποια επαφή με παραστάσεις και εκδηλώσεις μέσα από το ψηφιακό μας κανάλι, αλλά μόλις οι συνθήκες το επέτρεψαν, προχωρήσαμε σε ανοικτές υπαίθριες παραστάσεις στη φυσική παρουσία κοινού. Μέχρι και αρχές Νοεμβρίου, παρά τα μέτρα και τους περιορισμούς, το Θέατρο λειτουργησε, οργανώνοντας παραστάσεις από όλες τις τέχνες, στηρίζοντας και αναδεικνύοντας την πολιτιστική παραγωγή του τόπου μας.

Στις συνθήκες που επικρατούν, με τις συνεχείς αλλαγές, το ανοιγόκλεισιμο των θεάτρων, αποφασίσαμε τελικά ότι ο μοναδικός τρόπος υλοποίησης ενός βασικού προγραμματισμού είναι ο συνδυασμός και των δύο μηχανισμών, δηλαδή της οργάνωσης παραστάσεων είτε διαδικτυακά, είτε στη φυσική παρουσία κοινού, είτε

και με τους δύο τρόπους, ανάλογα με τα μέτρα που θα ανακοινώνονται». Τόνισε δε πως τίποτα δεν είναι όπως πριν και όλα εξαρτώνται από τις υγειονομικές αποφάσεις, «πιστεύω ότι σε τίποτα δεν μπορούν να συγκριθούν οι παραγωγές τώρα με ό,τι ίσχυε πριν από την πανδημία. Διαφέρουν σε όλα. Τίποτα δεν είναι όπως ήταν πριν. Τώρα εξαρτόμαστε απόλυτα από υγειονομικές αποφάσεις και μέτρα με τεράστιες συνέπειες σε κάθε προσπάθεια προγραμματισμού». Η κα Ντέτσερ σημείωσε και το πόσο ευάλωτος είναι ο χώρος του πολιτισμού στο νησί μας, «δεν είναι φόβος αυτό που βιώνουμε, είναι ίσως η συνειδητοποίηση, η οδυνηρή επίγνωση ότι του πόσο ευάλωτος, πόσο απροστάτευτος είναι ο τομέας του πολιτισμού στη χώρα μας. Ελπίδα, σίγουρα υπάρχει, παρόλο που νομίζω ότι η επιστροφή θα είναι δύσκολη και θα κρατήσει ακόμα καιρό. Ωστόσο, είμαι αισιόδοξη ότι θα βγούμε και από αυτή την κρίση, ενδεχομένως μάλιστα έχοντας εκτιμήσει ορθότερα τη θέση μας αλλά και τη σχέση μας με ό,τι μας περιβάλλει». Η επιβίωση των φορέων του πολιτισμού είναι σε κρίση κατάσταση, όπως είπε η γενική διευθύντρια του Ρι-

«Υπάρχει τρομερή ανασφάλεια. Είναι σαν παλεύεις με μια Λερναία Ύδρα καθημερινά κι εκεί που νομίζεις που αντιμετωπίζεις το ένα πρόβλημα προκύπτουν άλλα τόσα» λέει η ηθοποιός Χριστίνα Κωνσταντίνου από τη θεατρική ομάδα Persona.

«Δεν είναι φόβος αυτό που βιώνουμε, είναι ίσως η συνειδητοποίηση, η οδυνηρή επίγνωση του πόσο ευάλωτος, πόσο απροστάτευτος είναι ο τομέας του πολιτισμού στη χώρα μας» τόνίζει η Γεωργία Ντέτσερ, γενική διευθύντρια του Θεάτρου Ριάλτο.

άλτο: «Ζώντας σε μια χώρα, με αριθμητικά μικρό κοινό αλλά και περιορισμένο ενδιαφέρον για τις τέχνες, η εποχή αυτή αποδεικνύεται εξαιρετικά δύσκολη, σχεδόν κρίσιμη για την επιβίωση φορέων και καλλιτεχνών. Στέγες και επαγγελματίες από τον πολιτιστικό τομέα παραμένουν για μήνες ανενεργοί. Τα όποια έσοδα από διαδικτυακές προβολές σίγουρα δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τις τεράστιες ανάγκες που έχουν δημιουργηθεί».

Δημιουργική εγρήγορση

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (ΘΟΚ) Σάββας Κυριακίδης είπε πως όλοι μας βιώνουμε μια πρωτόγνωρη και εξαιρετικά δυσάρεστη συνθήκη διαρκούς αβεβαι-

ότητας, «που έχει ως αποτέλεσμα μια τέχνη που φέρνει τους ανθρώπους κοντά να μην έχει ανθρώπους κοντά της, να μην επιτρέπεται να τους έχει».

Από τη στιγμή, λοιπόν, που η επαφή μας με άλλους ανθρώπους συνιστά επιβαρυντικό δεδομένο σε ό,τι αφορά τη μεταδοτικότητα του ιού Covid-19, το θέατρο –και όχι μόνο, φυσικά– δέχεται σοβαρό πλήγμα, ένα πλήγμα που κλονίζει τη φύση της αποστολής του και τον πυρήνα του, καθώς αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο παράγεται και παρουσιάζεται μια θεατρική παράσταση».

Ο κ. Κυριακίδης μίλησε για τις διαδικτυακές δράσεις που πρόβαλε ο ΘΟΚ για να μπορέσουν να παραμείνουν σε δημιουργικότητα ακόμα και κάτω από τέτοιες συνθήκες, «Το προηγούμενο διάστημα φροντίσαμε να αξιοποιήσουμε όλους τους διαθέσιμους τρόπους (online προβολές, επικοινωνία μέσα από τα social media, δράσεις μέσα από τα κανάλια του Οργανισμού) για να διατηρήσουμε την επαφή μας με το θεατρόφιλο κοινό – όλους τους διαθέσιμους τρόπους πέρα από τον γνωστό σε όλους μας, παραδοσιακό τρόπο. Όπως επίσης φροντίζουμε να είμαστε, όσο αυτό είναι εφικτό, σε κατάσταση δημιουργικής εγρήγορσης». Μιλώντας για τα νέα μέτρα που αναγγέθηκαν την Τέταρτη 3 Φεβρουαρίου 2021 για την επανεκκίνηση των θεατρικών παραστάσεων ο κ. Κυριακίδης είπε: «Στην παρούσα φάση, μετά την ανακοίνωση των κυβερνητικών μέτρων περί επαναλειτουργίας των κλειστών θεάτρων και των κινηματογράφων, ετοιμαζόμαστε πυρετωδώς για να παρουσιάσουμε στους θεατές τις παραγωγές μας. Το κλίμα, λοιπόν, δεν μπορεί παρά να είναι ελπιδοφόρο».

Νέοι τρόποι επικοινωνίας

Από την πλευρά της η θεατρική ομάδα Enacttheatre έθεσε το ερώτημα εάν μπορεί να υπάρξει μια καινούργια μορφή παράστασης, «Η ανάγκη δημιουργήθηκε

από τις συνθήκες που επέφερε η πανδημία. Βρήκαμε νέους τρόπους να παραμείνουμε ενεργοί και να επικοινωνήσουμε το έργο μας. Επίσης, θέλαμε να εξερευνήσουμε ένα πιθανό νέο μέσο παρουσίασης μιας θεατρικής δουλειάς –αυτό της διαδικτυακής παράστασης. Είναι ένα νέο μέσο; Μπορεί να υπάρξει μια καινούργια υβριδική μορφή παράστασης μεταξύ θεάτρου και κινηματογράφου;». Στη συνέχεια, δήλωσε ότι το κοινό ενδιαφέρεται λιγότερο για το διαδικτυακό θέατρο, «Ο κόσμος ενδιαφέρεται λιγότερο να παρακολουθήσει θέατρο διαδικτυακά επειδή το θέατρο και ο θεατής του θεάτρου δεν ανήκουν πίσω από μια οθόνη. Για τους δημιουργούς ισχύει το ίδιο, αφού η ενέργεια όλη συγκεντρώνεται αντί στη σκηνή και στο σώμα, σε μια οθόνη στην οποία θα καθλωθεί για να εκτελέσει τις αναγκαίες ενέργειες για να προβάλει και να προωθήσει το έργο του. Συγκεκριμένα μιλάμε για μια μικρή ανεξάρτητη ομάδα όπως τη δική μας που για τις διαδικτυακές παραστάσεις αναλάβαμε την εκτέλεση της παραγωγής». Η θεατρική ομάδα εξήγησε ότι υπάρχει διαφορά σε σχέση με τις συνεισφορές που έλαβαν από την Ελλάδα σε σύγκριση με την Κύπρο, «Όπως είπαμε λιγότερος κόσμος θέλει να παρακολουθήσει διαδικτυακές παραστάσεις αλλά και ακόμη και έτσι η ανταπόκριση του κόσμου ήταν πραγματικά συγκινητική. Επίσης από την Ελλάδα το ενδιαφέρον ήταν αρκετά μεγάλο. Τα έσοδα δεν ήταν πολλά, παρ' όλ' αυτά βοήθησαν έστω και λίγο όλη την ομάδα».

Τα καινούργια μέτρα που αναγγέθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο την Τέταρτη 3 Φεβρουαρίου 2021 δίνουν μια ανάσα ζωής στον καλλιτεχνικό κόσμο. Σίγουρα τα πράγματα είναι ακόμη πολύ αβέβαια, αλλά όπως φαίνεται οι δημιουργικοί άνθρωποι που αγαπούν την τέχνη τους πάντα θα βρίσκουν τρόπο να την εκφράζουν και να τη μεταδίδουν στο φιλότεχνο κοινό.

«Το θέατρο –και όχι μόνο, φυσικά– δέχεται σοβαρό πλήγμα, ένα πλήγμα που κλονίζει τη φύση της αποστολής του και τον πυρήνα του», δήλωσε ο κ. Σάββας Κυριακίδης, καλλιτεχνικός διευθυντής του ΘΟΚ.

«Ο κόσμος ενδιαφέρεται λιγότερο να παρακολουθήσει θέατρο διαδικτυακά επειδή το θέατρο και ο θεατής του θεάτρου δεν ανήκουν πίσω από μια οθόνη» είναι στην «Κ» από τη θεατρική ομάδα Enacttheatre.

«Είχε βλέμμα ζωηρόν, κούτελο πλατύ...»

Ιχνηλάτηση των απεικονίσεων του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΛΕΞΑΚΗ

Ήταν γενναίος, με στρατηγική σκέψη. Αριστοτέχνης του πολέμου. Μπεσαλής. Χωρίς να μετέχει της νεωτερικότητας, την οποία γνώρισε στο διάστημα της αναγκαστικής παραμονής του στα Επτάνησα, ήταν ηγέτης ανοικτών οριζόντων, αλλά με γερά πατήματα στην παράδοση των συγγενικών και φιλικών δεσμεύσεων. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στο συλλογικό ασυνείδητο των Ελλήνων κατέχει ίσως την υψηλότερη θέση, με βάση το αξιακό τους σύστημα, γιατί διδάξε, διώχνοντας τους Τούρκους από τον Μοριά, το υψηλό μάθημα της ελευθερίας. Γνωρίζουμε όμως καλά τη μορφή του; Υπάρχουν και σώζονται πολλές ή λίγες εικαστικές απεικονίσεις του Κολοκοτρώνη; Από ποιους έχουν γίνει; Πρόκειται για απεικονίσεις του εκ του φυσικού ή για εξωραϊσμένες προσωπογραφίες του, που τις υπαγόρευσε ο θρύλος του μεταγενέστερου αφηρωισμού του; Ποια η καλλιτεχνική αξία τους;

Απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα μπορεί, ενδεχομένως, να δώσει το υπό έκδοση βιβλίο από τον Δήμο Οικαλίας, με τίτλο «Θεόδωρος Κολοκοτρώνης: Από τη μορφή του στην εικόνα της» του αναπληρωτή καθηγητή Ιστορίας της Τέχνης στο ΕΚΠΑ Δημήτρη Παυλόπουλου και του ιστορικού Δημήτρη Μιχαλόπουλου.

Τα έργα ζωγράφων όπως ο Ολιβιέ Βουτιέ, ο Ανταμ ντε Φρίντελ, ο

Το υπό έκδοση βιβλίο από τον Δήμο Οικαλίας επιμελούνται ο αναπληρωτής καθηγητής στο ΕΚΠΑ Δ. Παυλόπουλος και ο ιστορικός Δ. Μιχαλόπουλος.

Πιέτερ φον Ες, ο Τζοβάνι Μπότζι, ο Διονύσιος Τσόκος, αλλά και γλυπτών, όπως ο Ιωάννης Κόσσος, ο Λάζαρος Ν. Σώκος, ο Ιωάννης Εμμ. Βούλγαρης, ο Γεώργιος Δημητριάδης ο Αθηναίος, ο Κώστας Καζάκος, που ζωγράφισαν και σμίλεψαν τη μορφή του Κολοκοτρώνη, όπως και ξυλόγλυπτα, γραμματόσημα, λαχεία, γελοιογραφίες, περιλαμβάνονται, μαζί με πληθώρα επιστημονικά τεκμηριωμένων σχολίων από τον Δ. Παυλόπουλο.

Τα πρότυπα της Αρχαιότητας

Είναι η πρώτη φορά που το σύνολο αυτών των έργων καταγράφεται και φωτίζει την ιστορία του συγκεκριμένου Νεοέλληνα, «που ήταν “κομμένος και ραμμένος” στα μεγάλα πρότυπα της Αρχαιότητας, του Γέρου μας του Μοριά, που, όπως ο Αριστοτέλης, αντλούσε γνώση ερευνώντας πάντα τα αισθητά και τα νοητά. Όπως ο Σωκράτης, είχε αναχθεί και αυτός σε υπόδειγμα “εγκρατείας, σκληραγωγίας, αφοσίωσης εις τους φίλους και πατρι-

ωτισμού”», αναφέρει ο έτερος συγγραφέας του βιβλίου, ο ιστορικός Δημήτρης Μιχαλόπουλος.

Ο Γεώργιος Τερτσέτης, δικαστής του Κολοκοτρώνη στο Ναύπλιο, τον περιέγραφε ως εξής: «Είχε βλέμμα ζωηρόν [...]. Θυμωμένος εφαινετο άγριος [...]. Το ανάστημά του ήταν σωστόν. Τα μούτρα του και όλον το δέρμα του κορμιού του μαυριδερόν, αι τρίχες της κεφαλής του χονδρές και σκληρές, καμπουρομήνες, κούτελον πλατύ, τα φρύδια σκεπαστά, τα αυτιά του μεγάλα».

Αξιοσημείωτο γεγονός είναι ότι την καθιερωμένη εικόνα της μορφής του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη την οφείλουμε και σε ξένους καλλιτέχνες. Συγκεκριμένα, σε τρεις ανθράκους που βρέθηκαν στο πρώτο τέταρτο του 19ου αιώνα στην επαναστατημένη Ελλάδα.

Ο πρώτος ήταν ο Ζαν-Πιερ-Εζέν-Φελισιάν Πετιέ (1793-1863), μηχανικός - γεωγράφος που κατατάχθηκε στον γαλλικό στρατό και έφτασε έως τον βαθμό του συνταγματάρχη, ο δεύτερος ο Καρλ Κρατσάιζεν (1794-1878), φιλέλληνας Βαυαρός αξιωματικός, που πολέμησε στο πλευρό των Ελλήνων, και ο τρίτος ο Φρανσίς Ερβέ (1781-1850).

Ο Πετιέ, μέλος της Επιστημονικής Αποστολής στον Μοριά, φθάνοντας για δεύτερη φορά στην Ελλάδα (Αθήνα, 1833), έπειτα από πρόσκληση της ελληνικής κυβέρνησης, ανέλαβε και έφερε εις πέ-

Προσωπογραφία του Κολοκοτρώνη σε σχέδιο Τζοβάνι Μπότζι και χάραξη Αλόις Σενεφέλντερ, 1826 (Πνακοθήκη Μουσείου Πύλου). Δίπλα, λιθογραφία σε σχέδιο του Φρανσίς Ερβέ «A residence in Greece and Turkey; with Notes of the Journey through Bulgaria, Servia, Hungary, and the Balkan» (Λονδίνο, Whittaker & Co., 1837 / Γεννάδειος).

ρας, με την πολύτιμη συμβολή των συνεργατών του, τη χαρτογράφηση του ελληνικού κράτους. Στο περιθώριο της εργασίας του στην Ελλάδα έκανε αξιόλογα σχέδια με μολύβι, σέπες και υδατογραφίες, που απεικονίζουν απόψεις πόλεων, μνημεία, ενδυμασίες, προσωπογραφίες.

Ο Κρατσάιζεν ήταν φιλέλληνας Βαυαρός αξιωματικός, που πολέμησε στο πλευρό των Ελλήνων. Από το φθινόπωρο του 1826 έως την άνοιξη του 1827 σχεδίασε με μολύβι 40 προσωπογραφίες Ελλήνων αγωνιστών και ξένων φιλελλήνων. Επίσης ζωγράφισε πορτρέτα ανώνυμων ανδρών και γυναικών. Ο Ερβέ, γαλλικής καταγωγής Βρετανός ζωγράφος και συγγραφέας ταξιδιωτικών έργων, προσκλήθηκε στην Ελλάδα από τον στρατηγό Ρίτσαρντ Τσορτς (1784-1873) για να απαθανάτισει τους πρωταγωνιστές της Επανάστασης του 1821.

Σε αυτούς τους τρεις πιστώνεται η διαμόρφωση των δύο τύπων της ζωγραφικής εικόνας του Κολοκοτρώνη, όπως επισημαίνει ο κ. Δημήτρης Παυλόπουλος: «Ο πρώτος τύπος τον παρουσιάζει νεότερο και ακμαϊότερο, με κεφαλόδεσμο, ενώ ο δεύτερος τον προβάλλει γηραιότερο και πιο αδύναμο, με περικεφαλαία. Πρότυπο του πρώτου τύπου στάθηκε σχέδιο με μολύβι που φιλοτέχνησε ο υπολοχαγός Καρλ Κρατσάιζεν (1794-1878) στο κάστρο του Δαμάλα, στην Τροιζηνία, στις 14 Μαΐου 1827, όπως σημειώνει ο ίδιος πάνω αριστερά στην άκρη του χαρτιού του σχεδίου του. Το σχέδιο δουλεύτηκε με την τεχνική της λιθογραφίας το 1828 στο εργαστήριο του Franz Seraph Hanfstängl (1804-1877) στο Μόναχο και κυκλοφορήθηκε το 1831 σε δίγλωσσο (γερμανογαλλικό) λεύκωμα. Το λεύκωμα περιλάμβανε είκοσι τέσσερις λιθογρα-

φίες δεκαοκτώ προσωπογραφίες και έξι τοπιογραφίες. Πρότυπο για τον δεύτερο τύπο ήταν η ζωγραφική σύνθεση του Κολοκοτρώνη με στολή του Συντάγματος Ελληνικού Ελαφρού Πεζικού, έργο που αποδίδεται στον Γάλλο Jean-Pierre-Eugène-Félicien Peytier από λεύκωμα του των χρόνων 1829-32, και το σχέδιο του γαλλικής καταγωγής Βρετανού ζωγράφου Francis Hervé, που το λιθογράφησε ο επίσης Βρετανός James William Giles (1801-1870) για να περιληφθεί σε οδοιπορικό του Hervé το 1837».

Στον Κολοκοτρώνη οφείλουμε πολλά. Οι απεικονίσεις του συνιστούν αντίδωρο στη μεγάλη προσφορά του στο ελληνικό έθνος, η καταγραφή τους μάθημα Ιστορίας, άθλημα ατομικής και συλλογικής αυτογνωσίας, και η μελέτη τους ταξίδι στην ιστορία της νεοελληνικής τέχνης κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα.

“Αγαπητό μου ημερολόγιο”
υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ μιλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 **“Εκ γυναικός”**
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την Μαριάννα Γαλιδή στο

KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞ

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

Rialto Theatre
LIVE

www.rialto.com.cy

13/02
Θέατρο / Theatre
Λάμπρος / Lambros
FlashArt@Rialto
σαβ / sat 19:00

21/02
Θέατρο / Theatre
Develop. Develop Again. Develop Better (Developing in Cyprus)
κυρ / sun 19:00

26/02
Συναυλία / Concert
Οι ψυχές μας διψούν για τραγούδια Our souls longing for songs
παρ / fri 19:00

28/02
Συναυλία / Concert
Με τη ματιά της Μελίνας Μερκούρη και του Αντώνη Σαμαράκη Through the eyes of Antonis Samarakis and Melina Merkouri
FlashArt@Rialto
κυρ / sun 19:00

Χορηγός Sponsor: **ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Χορηγοί Επικοινωνίας Media Sponsors: **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ** **LOVE 100.7 FM** **KANALI 6**

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

«Ημην δυστυχής ενδομύχως...»

Εκουμε εισέλθει στον νέο, ανά δεκαετία οριζόμενο, παπαδιαμαντικό ενιαυτό και, εξοφλώντας χρεωστικό υπόλοιπο που έχω από πέρυσι (βλ. σε αυτήν εδώ τη στήλη, 2.11.2020), θα γράψω λίγα λόγια για το διήγημα «Νεκράνθεμα» (α΄ δημοσίευση: «Ελευθέρον Βήμα», 6.6.1925). Ο Τριανταφυλλόπουλος στην επετειακή έκδοση του «Βήματος» (2011) υιοθετεί τον τίτλο της έκδοσης Βαλέτα («Νεκράνθεμα εις την μνήμην των»), τον οποίο είχε ορθώς απορρίψει στην έκδοση του Δόμου. Το «εις την μνήμην των», που εμπεριέχεται εξάλλου στη λ. «Νεκράνθεμα», αποτελεί προσθήκη της εφ. «Κυριακή του Ελευτέρου Βήματος», κατά τη β΄ δημοσίευση του διηγήματος (23.1.1927).

Είναι Σάββατο, 8 Μαΐου, μνήμη του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, και ο αφηγητής έχει εκκλησιαστεί λίαν πρωί στον πανηγυρίζοντα ναΐσκο, στον Πύργο, μαζί με ένα ζήλεμένο νιόπαντρο ζευγάρι, τη Φουλιώ και τον Κωστάκη, μακρινούς συγγενείς του. Η μικρά Φουλιώ, δεκάξι χρονών, έγκυος στον τέταρτο μήνα, θα του πει μια στιγμή «με κρυσταλίνην φωνήν», εκφράζουσα «διαυγές αίσθημα»: «Σ' αγαπούμε ' να μ' αγαπάς, μπάρμπ' Αλέξανδρε». Το διήγημα δεν κρύβει καθόλου τα αυτοβιογραφικά στοιχεία του. «Τους νγάπων κ' εγώ πολύ» είναι η απόληψη. Έχουν προσυμφωνήσει μετά τον εκκλησιασμό να περάσουν τη μέρα στον κήπο του φιλόπονου και φιλόλληλου Γιώργη Σαρρή, στο Σάνεμο. Δεν λείπει τίποτε από την πληρότητα της χαράς: πρωινός εκκλησιασμός, φυσικό κάλλος, καλοσύνη και αγνότητα. Ο αφηγητής μετέχει ψυχικά σε αυτή την χαρά, τη βλέπει και την απολαμβάνει: «απόλαυσις ήτο να βλέπη τις τον Γεώργιον να [...] Απόλαυσις ήτο να βλέπη την μικράν Φουλιώ ν' [...] απόλαυσις να βλέπη την απλοϊκὴν Μαρίαν να [...] και ὅλ' αὐτὰ να τα θεωρῇ τις καθήμενος δροσερὰ, ὑπὸ το φύλλωμα της μεγάλης συκῆς, ἐπάνω εἰς ἀκατέργαστον μέγα κούτσουρον [...] εἰς το χεῖλος του φρέατος, σιμὰ εἰς τὸν λευκὸν τοῖχον της στέρνας». Ο αφηγητής θα δεχθεί πρόταση του Κωστάκη και θα τον ακολουθήσει βαρυνόμενος σε ανηφορική οδοπορία για να αγναντέψουν το πέλαγος, όπου «εἶχαμεν [...] μεγαλύτερον θέαμα ν' ἀπολαύσωμεν»: χρυσίζοντα στάχυα, κοίλη πεδιάς, ακτὴ συνεχῆς, ἄμμος κιτρινωπὴ, χαράδρα χειμάρων κατωφερεῖς, θάμνοι σχοίνων,

Το άγαλμα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη στην πόλη του Βόλου.

Συχνά στο έργο του Παπαδιαμάντη, μέσα στο κάλλος της φύσης και στην καλοσύνη των ανθρώπων, υφαίνεται η τραγωδία, που καιροφυλακτεί ανά πάσα στιγμή.

κομάρων, πρίνων και ερεικών, η άπειρος αγκάλη του αχανούς πελάγους, τεινόμενου «από μεγάλας νήσους, ἀλλεπαλλήλους, ελλοχεουσῶσας, υψώσας τὸν τράχηλον, τὴν μὴ ἀν ὀπισθεν της ὄλης», ο Αθως ἀντικρὺ, ἀριστερὰ ἡ βορειότερη ακτὴ του νησιοῦ, με τις ἀγέλες τῶν εριφίων, μαυράδια κινούμενα ἐδῶ κι ἐκεῖ, ο αἰγιαλὸς με τους σκοπέλους του τους σπαρτοῦς!

Τα μάτια του αφηγητὴ ἔχουν τὴ χάρη να τὴ βλέπουν ὅλη αὐτὴ τὴν

ομορφιά, ο ἴδιος ὅμως εἶναι δυστυχισμένος: «ἤμην δυστυχὴς ἐνδομύχως, ἀπὸ θλιβεράς ἀφορμὰς ἀφορώσας ἐμὲ καὶ τοὺς οἰκείους μου, τὰς ὁποῖας πολὺ ἐπροσπάθουν να λησμονώ». Τούτη τὴ μέρα εἰδικὰ, ὠστόσο, εἶναι πολὺ δύσκολο να τὴς λησμονήσει, γιατί ἔχει κανονίσει να πᾶει να βρεῖ τοὺς δικούς του στὴν Παναγία τὴν Κουνίστρια. Η οἰκογένεια ἔχει τᾶξιμο να λειτουργηθεῖ ἐκεῖ τὴν ἐπαύριο, τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Κυριακὴ προ τῆς Πεντηκοστῆς. Βρίσκονται ἤδη στο μοναστήρι ἀπὸ το πρῶτὸ το Σαββάτου δύο ἀδελφές του καὶ ο ἀδελφὸς του ο Γιώργης, με τὴ γυναικα καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ του.

Ο Γ. Παπαδιαμάντης στα τέλη Μαρτίου 1892 ἔχει ἐμπλακεί σε ὑπόθεση λαθρεμπορίας πετρελαίου στὴν Σκιάθο, δικάζεται τὸν Σεπτέμβριο τῆς ἴδιας χρονιάς καὶ καταδικάζεται σε φυλάκιση δύο ἐτῶν καὶ δουρμισ μὴνῶν. Ἐκτεῖ τὴν ποινὴ του στὶς φυλακὲς τοῦ Βόλου. Τὸν Οκτώβριο 1893 τοῦ ἀπονέμεται χάρις (για α-

τὴ τὴν ἱστορία τῆς λαθρεμπορίας, βλ. Λαμπρινὴ Τριανταφυλλοπούλου, «Σχόλια στὴν παπαδιαμαντικὴ ἀλληλογραφία τῶν ἐτῶν 1892-1893», περ. «μικροφιλογικά», τχ. 47, ἀνοίξῃ 2020, σ. 31-39). Τὸ 1904 «ἐπάθε τὰς φρένας» (βλ. ἐπιστολὴ τοῦ Παπαδιαμάντη πρὸς τὸν Γιάννη Βλαχογιάννη, 13.2.1904) καὶ ἔχασε τὴ δουλειά του. Ἐχεῖ πέντε παιδιά. Ο Παπαδιαμάντης σε νέα ἐπιστολὴ τοῦ ἀπὸ τὴ Σκιάθο πρὸς τὸν Βλαχογιάννη (10.3.1904) γράφει ὅτι περιμένουν τὸν ἀδελφὸ τοῦ «να ἔλθῃ φραμικῶς». Πῆγε. Δὲν εἶναι δύσκολο να μαντέψουμε τὸ τᾶξιμο στὴν Παναγία τὴν Κουνίστρια: να γίνῃ καλὰ ο ἀρρώστος ἀδελφός. Τὸν τρώει τὸν Παπαδιαμάντη αὐτὴ ἡ ἀρρώστια, δὲν μπορεῖ να τὴ βγάλῃ ἀπὸ τὸν νοῦ τοῦ, καὶ εἶναι ἐνδομύχως δυστυχὴς. Η καλοσύνη τῶν ἄλλων εἶναι παρηγορητικὴ, μαλακώνει τὸν πόνο, καλοσυνεῖ τὴ λαβωματιά, γίνεταὶ πηγὴ «μικρὰς ἀναψυχῆς», στὸν «τόπον [...] τῆς δοκιμασίας». Ο πόνος ὠστόσο μένει πάντα ἐκεῖ, ἀμετάθετος ὀρίζοντας. Συχνὰ στὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη, με κορυφαῖο παράδειγμα τὸ «Μυρολόγι τῆς φώκας», μέσα στο κάλλος τῆς φύσης καὶ στὴν καλοσύνη τῶν ἀνθρώπων, υφαίνεται ἡ τραγωδία, που καιροφυλακτεῖ ἀνὰ πάσα στιγμή, μετὰ ζῦ χειλῶν καὶ κύλικος, ὅπως θα πει ο αφηγητής, ὅταν ο Κωστάκης τοῦ διηγεῖται πῶς σῶθηκε πρὶν ἀπὸ ἐννιά χρόνια, ἐνῷ πνίγηκε ο σύντροφός του, τότε που βούλιαξε ἡ βάρκα τους (βλ. τὸ διήγημα «Σταγὸνα νεροῦ...»).

Με βάση τὰ ἐπιστολικά στοιχεία καὶ τὶς εορτολογικὲς πληροφορίες μποροῦμε πολὺ εὐκόλα να υπολογίσουμε ὅτι ἡ δράση τοῦ διηγήματος τοποθετεῖται τὸ 1904. Τὴ χρονιά ἐκεῖνη τὸ Πάσχα εἶχε πέσει στὶς 28 Μαρτίου (π.ν.), καὶ ἄρα τοῦ Ἁγίου Ιωάννου τοῦ Θεολόγου, στὶς 8 Μαΐου, ἦταν πράγματι ἡμέρα Σάββατο. Στὶς 28 Οκτωβρίου 1904 ο Παπαδιαμάντης θα ἐπιστρέψῃ στὴν Αθῆνα, ὅπως γράφει ο ἴδιος στὸ αὐτοβιογραφικὸ ἀκριβὲς τούτο διήγημα. Τὴν 1η Νοεμβρίου «ἡ μικρὰ Φουλιώ [...] ἀπέθνηκεν εἰς τὴν γένναν τῆς, ἐξ ἐπιλοχίου πυρετοῦ». Τὴν ἐπόμενη χρονιά, 1905, τὸ Πάσχα πέφτει στὶς 17 Ἀπριλίου. Στὶς 18 Ἀπριλίου, «τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα, λευκὴν καὶ μυροβολουσαν με τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», εσβήνητο, ἀφῆσας τὸσπον ὀρφανίαν ὀπίσω τοῦ, ο ταλαίπωρος ἀδελφός μου».

«Τὶς μοι δώσει ὕδωρ, καὶ δάκρυα;»

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΦΟΙΒΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Ο Φοίβος Οικονομίδης γεννήθηκε το 1997 στην Αθήνα, όπου και ζει. Είναι τελειόφοιτος του τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και παράλληλα εργάζεται ως κειμενογράφος σε διαφημιστική εταιρεία. Έχει γράψει και σκηνοθετήσει δύο ταινίες μικρού μήκους. Ασχολείται επίσης με την ποίηση και τη μουσική σύνθεση. Το μυθιστόρημά του με τίτλο «Βορράς» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Εστία.

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τὴν «Πρώτη λέξη» τοῦ Βασίλη Ἀλεξάκη καὶ τὸ «Για τὴν κυβέρνηση τῶν ζωντανῶν», μὴ συλλογὴ διαλέξεων που ἔδωσε ὁ Μισέλ Φουκὺ στὸ Κολέγιο τῆς Γαλλίας.

Ποιος ἥρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να εἰστε καὶ γιατί;
ὼς ὁ Μάρκο Πόλο, ὅπως τὸν συναντᾶμε στὶς «Αόρατες πόλεις» τοῦ Καλβίνο. Ταξιδιώτης μὴς ἀπέραντης ἐπικράτειας, ὁ ὁποῖος ἔρχεταὶ σὲ ἐπαφὴ με μαγικὲς, ἐφιαλτικὲς, βαθιὰ ἀνθρώπινες πόλεις ἐξερευνώντας τὴ γοητεία καὶ τὴν τραγωδία τῆς ἀνθρώπινης κατὰστασης.

Διοργανώνετε ἕνα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλεῖτε, ζῶντες καὶ τεθνεώτες;

Τὸν Καβάφη, τὸν Καμῦ, τὸν Ρίλκε, τὸν Χέμινγουεϊ καὶ τὸν Μάρκες. Συγκωρῶστε με που ἐπέλεξα μόνο νεκρούς. Θα ἦταν ἡ μοναδική μου εὐκαιρία να δειπνήσω μαζί τους!

Ποιο ἦταν τὸ πιο ἐνδιαφέρον στοιχεῖο που μάθατε πρόσφατα κάρη στὴν ἀνάγνωση ἐνὸς βιβλίου;

Διαβάζοντας τὸ «Ταξίδι στὴν ἀκρὴ τῆς νύχτας» τοῦ Σελὴν, ἐντυπωσιάστηκα ἀπὸ τὸ πόσο ἀπαράλαχτος φαίνεται να 'ναὶ ὁ κόσμος μας, σὲ πολλὰ σημεῖα, τὰ τελευταῖα 100 χρόνια.

Ποιο κλασσικὸ βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα γιὰ πρώτη φορά;
Τὸν «Μεγάλο Γκάτσμπι» τοῦ Φιτζέραλντ.

Καὶ ποιο εἶναι τὸ βιβλίο που ἔχετε διαβάσει τὶς περισσότερες φορές;
Πρέπει να εἶναι ὁ «Μῦθος τοῦ Σί-σσυφου» τοῦ Καμῦ.

Τι κατὰ βάθος ἀποκαλύπτει στὶς ψυχὲς τῶν πρῶν σας ἡ πτώση του κομήτη στὴ Γη;

Τὴν ἀνάγκη τους γιὰ ἐπαφὴ καὶ τὴν τερᾶστια, ἀσυμβίβαστη ἀγάπη τους γιὰ τὴ ζωὴ.

Η ἐπιστημονικὴ φαντασία εἶναι τὸ πρόσχημα μόνον ἢ κάτι περισσότερο;

Ὁ υπερφυσικὸς κομήτης ἔρχεταὶ γιὰ να τὸνίσει τὸ χάος καὶ τὸ παράλογο τῆς ὑπαρξῆς. Ὁ ἀνθρώπος μοιάζει με μυθικὸ ἥρωα ὅταν ἀναζητᾶει τὴν εὐτυχία, ἀντιμέτωπος με ἕναν τέτοιο ἐχθρὸ. Ὁ κομήτης, ὅμως, μας υπενθυμίζει καθε στιγμή τὸ πόσο εὐθραυστος, τὸ πόσο θνητὸς εἶναι.

Ο «Βορράς» τοῦ τίτλου παραπέμπει κυρίως σὲ κάποιο ἐσωτερικὸ τόπι;

Εἶναι ἐκεῖνο τὸ φαντασιακὸ, χιονισμένο τοπίο στὸ ὁποῖο ο πρωταγωνιστὴς θὰ ἔβρισκε τὴν εὐτυχία μέσω τῆς ὁλοκλήρωσης. Εἶναι, δηλαδὴ, ἡ κατεῦθυνση που δίνουν στὸν ἀνθρώπο οὖι πόθοι τοῦ.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

- 1 «Υπαρξιακὴ ψυχοθεραπεία» τοῦ Ἰρβὶν Ντ. Γιάλομ (Άγρια)
- 2 «Γυναίκες που τρέχουν με τοὺς λύκους: Μῦθοι καὶ ἱστορίες γιὰ τὸ ἀρχέτυπο τῆς ἄγριας γυναίκας» τῆς Κλαρίσα Πίνκολα Εστὲς (Κέλευθος)

- 3 «Τὸ ἐλληνικὸ ὄνειρο: Μία συζήτηση με τὸν Κώστα Γιαννακίδη γιὰ τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδας» τοῦ Στάθη Ν. Καλύβα (Μεταίχμιο)

- 4 «Ζωόπολις: Μία πολιτικὴ θεωρία γιὰ τὰ δικαιώματα τῶν ζώων» τῶν Σου Ντόναλτσον, Γουίλ Κίμλνικα (Πόλις)

- 5 «Σχετικὰ με τὸ Τίποτα» τοῦ Γούντι Ἀλεν (Ψυχολογία)

Αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα

Λογοτεχνία

- 1 «Ἀνδρας με κόκκινο μανδύα» τοῦ Τζούλιαν Μπαρνς (Μεταίχμιο)
- 2 «Ὅλοι οὖι ἀνθρώποι τοῦ βασιλιά» τοῦ Ρόμπερτ Πεν Γουόρεν (Πόλις)
- 3 «Ἡ αστυνομία τῆς μνήμης» τῆς Γιόκο Ογκάουσα (Πατάκη)
- 4 «Ζωὴ μέχρι χθες» τοῦ Γιάννη Ξανθοῦλη (Διόπτρα)
- 5 «Κύματα» τοῦ Εντουαρντ Φον Κάιζερλινγκ (Loggia)

• Αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα τὰ στοιχεῖα παρέχονται ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖο «Πλειάδες» (Σπύρου Μερκουρί 62, Παγκράτι)

ΚΡΙΤΙΚΗ

Τῆς ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

«Τα άπιαστα, τα εφήμερα που αντέχουν στους αιώνες»

ANNA GRIBA

Δαιμόνιοι

ΕΚΔ. ΜΕΛΩΝΙ, ΣΕΛ. 44

Ούτε «καταραμένοι» οὔτε «δαιμονισμένοι», ἀλλὰ «δαιμόνιοι» εἶναι οὖι πρωταγωνιστές τῶν 22 ποιημάτων τῆς πέμπτῆς ποιητικῆς συλλογῆς τῆς Ἀννας Γρίβα (γεν. 1985), που καὶ στα προηγούμενα βιβλία τῆς ἔδωσε δείγματα ὥριμης καὶ πρωτότυπης ποίησης. Ἦδη ὁ τίτλος μὲς παρακινεῖ να ἀναρωτηθοῦμε γύρω ἀπὸ τὸ κεντρικὸ μοτίβο τῆς σύλληψῆς τῆς: ποῖες καὶ ποιοὶ εἶναι οὖι «δαιμόνιοι» καὶ γιατί τοὺς ὀνομαζεῖ ἔτσι. Δεκαοκτὼ ἀπὸ τὰ ποιήματα ἀναφέρονται σὲ ἐπώνυμα ἱστορικά πρόσωπα, περισσότερο ἢ λιγότερο γνωστὰ, ἐνῷ τέσσερα μιλοῦν γιὰ ἀνόητους ἥρωες καὶ ηρώιδες. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως καὶ αὐτῶν τῶν τελευταίων ἡ ἱστορία να βρῖσκειταὶ καταγεγραμμένη σὲ κάποια ἱστορικὴ πηγὴ. Δὲν ἔχει τόση σημασία. Σημασία ἔχουν τὰ ποιήματα καὶ οφείλουμε να συγκαρῶμε τὴ Γρίβα μετὰ ζῦ ἄλλων καὶ που ἀποφεύγει να υπομνηματίζει ἐγκυκλοπαιδικὰ τὸ ἔργο, σύμφωνα με μὴ πληθωρικὴ τᾶση που κερδίζει ἔδωφος τὰ τελευταῖα χρόνια. Ἡ ποιητρία υποδεικνύει στὶς ἀνα-

γνώστριες καὶ στοὺς ἀναγνώστες τὸ αὐτονόητο: να προσπλωθοῦμε στὸ ποῖημα καὶ στὴ συνέχεια να ἐρευνήσουμε, ἀν καὶ στὸν βαθμὸ που τὸ χρειάζομαστε, τὶς ἱστορικὲς ἀναφορὲς.

Ὁ φακὸς τῆς συλλαμβάνει ὅλους τοὺς «δαιμόνιους», γυναῖκες καὶ ἄνδρες, σὲ μὴ στιγμὴ δραματικῆς κορύφωσης τοῦ βίου τους, που στὶς περισσότερες περιπτώσεις εἶναι ἡ στιγμή τοῦ θανάτου τους. Εἴτε πρόκειται γιὰ τὴν πασίγνωστη σήμερα Ὑπατία, εἴτε γιὰ τὸν λιγότερο γνωστὸ Ζωφρέ Ρυντέλ, γιὰ τὴ θαυμαστὴ Ἀρτεμίζια Τζεντιλέσκι, που τὸ σύγχρονο κίνημα #MeToo θα μποροῦσε να τὴν ἔχει ὡς ἔμβλημα, ἢ τὸν παράφορα κατακτητικὸ Λέοντα Σγουρὸ, τὰ πλάσματα αὐτὰ, διαμεσολαβημένα, «ποιμμένα» ἀπὸ τὴ Γρίβα, μοιάζει να κατοικοῦν καὶ σὲ μὴν ἄλλη διάσταση. Ἡ ἐπινοημένη αὐτὴ διάσταση, που εἶναι τὸ εὐρημα καὶ τὸ κατόρθωμα τῆς ποιητρίας, ἔχει τὴν

παράξενη ιδιότητα να κεῖται ἄλλοτε σὲ μὴ «ζῶν» ακριβῶς κάτω ἀπὸ ἄλλοτε ακριβῶς πάνω ὅτὸν ρεαλιστικὸ, τὸν ἱστορικὸ ὀρίζοντα τῶν γεγονότων, διευρύνοντάς τὸν. Προσδίδεται ἔτσι στὶς ηρώιδες καὶ στοὺς ἥρωες τῆς μὴ μαγικῆ ἀλλά καὶ παραμορφωμένη ταυτόχρονα φιγούρα. Οἱ μορφὲς τοὺς μοιάζουν τεντωμένες, πιο μακριῆς ἀπὸ τὸ συνηθισμένο – θα μποροῦσαμε σχηματικὰ να τὶς περιγράψουμε ὡς «μακροῦλές», καθὼς καλοῦνται να κινηθοῦν στὸν διευρυμένο αὐτὸ ὀρίζοντα παραμένοντας φυσικὲς καὶ ὄχι υπερφυσικὲς. Ἀναδύονται ἀπὸ τὰ ἱχνηματα ἐνὸς εἶδους ἀσυνείδητου τῆς ἱστορίας γιὰ να υψωθοῦν μέχρι τὴ σφαῖρα τοῦ ονείρου καὶ τῆς παραίσθησης, κομίζοντας ταυτόχρονα στὴν καταγεγραμμένη πεζὴ πραγματικότητα τὴν ἰδιομορφία τους. Ἡ ἀλήθεια τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τους μοιάζει να διαταράσσει, με τὴ σειρά τῆς, τὴν ἱστορικὴ ἀφήγηση,

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΗΠΑ
Αμάντα Γκόρμαν
Η νεαρή ποιήτρια στην ορκωμοσία του προέδρου Μπάιντεν έχει τώρα μια προσωπογραφία, που δωρήθηκε μάλιστα στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ. Η Αμάντα Γκόρμαν ήταν η έμπνευση για τον εικαστικό Ράφαελ Ατζετί Ατζέι Μέιν από την Γκάνα με έδρα την Κολωνία. Η προσωπογραφία της χωρίς τα χαρακτηριστικά του προσώπου της παραπέμπει άμεσα στη μορφή της. Το έργο δωρήθηκε από συλλέκτη στο Χάρβαρντ, όπου η Αμάντα Γκόρμαν είχε σπουδάσει Κοινωνιολογία.

ΠΑΡΙΣΙ
Το Λούβρο δεν κοιμάται
Οι φωτογραφίες από τα παρασκήνια του κλειστού Λούβρου αποκαλύπτουν (στο ρεπορτάζ των New York Times) πως ένα μεγάλο μουσείο δεν κοιμάται ποτέ. Είναι ευκαιρία για καθαρισμό των αιθουσών, αποκαταστάσεις έργων τέχνης, επανέκθεση τμημάτων και μετακινήσεις μεμονωμένων εκθεμάτων. Το φωτορεπορτάζ της πανδημίας εντάσσεται και αυτό στη μεγάλη ιστορία του Λούβρου, που έχει να παραμείνει κλειστό για τόσο διάστημα από την εποχή του πολέμου.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Φρικ, νέα περίοδος
Από τα σημαντικά μουσεία τέχνης του Μανχάταν, η περίφημη Συλλογή Φρικ περνάει σε νέα εποχή. Ενα ευρύ πρόγραμμα αναμόρφωσης και επέκτασης του υπάρχοντος κομψού κτιρίου, με σχέδια της Αναμπέλ Σέλντορφ, θα δώσει νέα πνοή στο μουσείο στο εγγύς μέλλον. Εν τω μεταξύ, οι θησαυροί του θα εκτίθενται στο περίφημο μπάουχαους κτίριο της Μάντισον Άβενιου, στο Breuer, που ήταν μέχρι πρότινος εφήμερη πτέρυγα του Μητροπολιτικού Μουσείου της Νέας Υόρκης.

ΜΟΝΑΧΟ
Βραβείο αρχιτεκτονικής
Ενα νέο κτίριο στο Μόναχο, το «Werk 12», κοντά στον ανατολικό σιδηροδρομικό σταθμό (Ostbahnhof) τιμήθηκε με το βραβείο DAM, που από το 2007 βραβεύει την καλή αρχιτεκτονική στη Γερμανία. Το κτίριο φέρει την υπογραφή του γραφείου MVRDV σε συνεργασία με τους NVO Nyken von Oefele και διακρίνεται για τη διαύγεια που εξασφαλίζει η γυάλινη πρόσοψη με τα μεγάλα γράμματα. Η περιοχή στην οποία βρίσκεται ταυτίζεται με νέους πειρατισμούς.

ΒΟΡΕΙΑ ΑΓΓΛΙΑ
Ο Άγγελος του Βορρά
Το διάσημο γλυπτό του σερ Αντονι Γκόρμλι, που βρίσκεται στη Βόρεια Αγγλία, κοντά στο Νιούκαστλ, απειλείται από έναν νέο αυτοκινητόδρομο. Την επισήμανση έκανε ο ίδιος ο Γκόρμλι, ο οποίος τόνισε πως τα νέα έργα θα εμποδίσουν τη θέα προς τον «Άγγελο του Βορρά», όπως αποκαλείται το γιγαντιαίο γλυπτό. Το έργο στήθηκε στο συγκεκριμένο σημείο ακριβώς για να υποβάλει με την παρουσία του. Οι τεράστιες γέφυρες που σχεδιάζονται θα «βυθίσουν» τον «Άγγελο».

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Ο Κλαρκ Γκέιμπλ θα γινόταν 120 ετών...

ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ
Ο «Βασιλιάς» του Χόλιγουντ θα είχε μόλις συμπληρώσει τα 120 χρόνια του. Γεννημένος το 1901, ο Κλαρκ Γκέιμπλ ανήλθε και πάλι στην επικαιρότητα αυτή την περίοδο, καθώς όσοι θέλησαν να τον μνημονεύσουν επιχείρησαν να ξαναστήσουν τον μύθο του συνδυάζοντας υλικά από το τότε και το τώρα. Η πολιτική ορθότητα των τελευταίων ετών μπορεί να έριξε σκιές στο «Όσα παίρνει ο άνεμος», βάζοντας τις ετικέτες του ρατσισμού και του ανδρικού αυταρχισμού,

αλλά όλα αυτά είναι μεταγενέστερες προσεγγίσεις που δεν έχουν να κάνουν με το φαινόμενο των κινηματογραφικών αστέρων του Χόλιγουντ. Και αν σήμερα μνημονεύεται ο Κλαρκ Γκέιμπλ είναι γιατί υπήρξε ένας «βασιλιάς» λαμπερός και αδιαφιλονίκητος. Επιπλέον, η νεότερη, σύγχρονη επαναπροσέγγιση στα «χρυσά χρόνια» του Χόλιγουντ αξιοποιεί την ικανή απόσταση του χρόνου και ξαναφέρει κοντά μας τα πρόσωπα εκείνα που καθόρισαν ένα μοναδικό κοινωνικό και καλλιτεχνικό φαινόμενο,

όπως ήταν η κινηματογραφική βιομηχανία τα χρόνια της απόλυτης παντοδυναμίας (1920-1960). Κατά σύμπτωση, η άνοδος του Κλαρκ Γκέιμπλ συμπίπτει χρονικά με αυτή τη «χρυσή περίοδο», όταν το Χόλιγουντ ήταν βαριά βιομηχανία που έλεγχε επί της ουσίας το δημόσιο γούστο (και το δημόσιο συναίσθημα) στις ΗΠΑ και παντού. Ο Κλαρκ Γκέιμπλ, που προερχόταν από μια μικρή πόλη του Οχάιο και είχε περιορισμένη μόρφωση, όπως πολλοί ακόμη κινηματογραφικοί αστέρες, ενσάρκωνε επίσης το αμερικανικό

όνειρο, συμβόλιζε την κοινωνική κινητικότητα και με τη γοητεία του εξασκούσε επιρροή μέσω του σεξαπίλ. Ήταν όλο το «πακέτο» του ψυχαγωγικού εικοστού αιώνα. Δύσκολο να φανταστεί κανείς σήμερα τον συγκεντρωτισμό και τον αυταρχισμό των κινηματογραφικών στούντιο εκείνων των χρόνων, τη δύναμη των κινηματογράφων και την επιρροή των κινηματογραφικών περιοδικών. Ενα εξώφυλλο στο Photoplay ή στο Modern Screen ήταν ο θρίαμβος μιας καριέρας. Ο Κλαρκ Γκέιμπλ, που ξεκίνησε

με μεγαλύτερες σε ηλικία γυναίκες ήδη από τα χρόνια του βωβού κινηματογράφου, εκτοξεύτηκε το 1934 με την κομεντί «Συνέβη μια νύχτα» δίπλα στην Κλοντέτ Κολμπέρ. Το 1939, ως Ρετ Μπάτλερ στη μεγαλύτερη επιτυχία του Χόλιγουντ, «Όσα παίρνει ο άνεμος», δίπλα στη Βίβιεν Λι (Σκάρλετ Ο' Χάρα), έγινε το απόλυτο ινδάλμα. Ο έρωτάς του και ο γάμος του με την Καρόλ Λομπάρ, από τις ωραίες και έξυπνες του Χόλιγουντ, διακόπηκε αιφνιδιαστικά όταν εκείνη σκοτώθηκε σε αεροπορικό δυστύχημα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η μουσική που ονειρεύτηκε μια νύχτα ο Χάουαρντ Φίλιπς Λάβκραφτ

«**Εκεί** ποτέ ακούσει τη μουσική του Ερικ Ζαν;» με ρώτησε ο κύριος Γκρι. Του απάντησα «και ναι και όχι». Ο Ερικ Ζαν δεν υπήρξε ποτέ. Αλλά αν κάποιος μπορούσε να ακούσει τη μουσική του, θα κινδύνευε σοβαρά.

Ο Ερικ Ζαν είναι δημιούργημα του Αμερικανού Χάουαρντ Φίλιπς Λάβκραφτ (1890-1937), του συμπλεγματικού μισανθρώπου, ρατσιστή, αντισημίτη και πουριτανού καταπιεσμένου ομοφυλόφιλου, που έγραψε μερικές από τις πιο επιδραστικές ιστορίες υπερφυσικού τρόμου στην ιστορία της λογοτεχνίας.

Οι φανατικοί πιστοί του στέκονται στη λεγόμενη «μυθολογία του Κθούλου» που επινόησε ο Λάβκραφτ, όμως ο κύριος Γκρι προτιμά τις άλλες του ιστορίες και ειδικά το διήγημα που δημοσίευσε τον Μάρτιο του 1922 με τον τίτλο «Η μουσική του Ερικ Ζαν».

Όταν τολμά να κοιτάξει έξω, αντικρίζει ένα απέραντο, παγερό σκοτάδι – το απόκοσμο κενό.

Ο Ερικ Ζαν, μυστηριώδης, φυγόκοσμος Γερμανός μουσικός προχωρημένης ηλικίας, παίζει κλεισμένος στη σοφίτα του αργά τις νύχτες με το βιολί του μουσικές που τραβούν την προσοχή ενός φοιτητή Φιλοσοφίας, που είναι και ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής της ιστορίας.

Όσο κι αν πιέζει τον Ζαν να παίξει μπροστά του, ο μουσικός αρνείται πεισματικά. Με τα πολλά, ο φοιτητής θα ανακαλύψει ότι ο Ζαν παίζει σαν σε έκσταση την τρομακτική μουσική του πλάι σε ένα ανοικτό παράθυρο στη σοφίτα του,

Καλλιτεχνική απεικόνιση της σοφίτας όπου ο Ερικ Ζαν παίζει τις απόκομες μουσικές του. Εικόνα εμπνευσμένη από το διήγημα του Λάβκραφτ.

που κανονικά θα έπρεπε να βλέπει σε έναν συγκεκριμένο δρόμο. Όταν όμως κοιτάξει έξω ο φοιτητής, αντικρίζει ένα απέραντο, παγερό σκοτάδι – το απόκοσμο κενό.

Ο φοιτητής τρέπεται σε φυγή. Το διήγημα κλείνει με ένα τυπικό φινάλε α λα «Ζώνη του λυκόφωτος»: όταν αργότερα αναζητάει ξανά το σπίτι όπου έμενε ο ίδιος και ο Ερικ Ζαν, ανακαλύπτει ότι δεν υπάρχει, ίσως να μην υπήρξε ποτέ.

Για να επανέλθω στο ερώτημα του κυρίου Γκρι, αν έχω ποτέ ακούσει μουσική του Ερικ Ζαν, και στην απάντησή μου «και ναι και όχι», είναι ώρα να εξηγήσω αυτό το παράδοξο «να»: πολλές φορές νόμισα πως άκουσα τη μουσική του ήρωα του Λάβκραφτ, π.χ., στην «Κοσμογονία» του Κριστόφ Πεντερέκι, στην «Εναντιοδρομία» του Γιάννη Χρήστου, στο «Cortice Light» του Μόρτον Φέλντμαν, στις «Ατμό-

σφαιρες» του Γκιόργκι Λίγκετι.

Η μουσική ανοίγει πύλες, αυτό το ξέρουμε. Ενίοτε γίνεται ένας μουσικός κώδικας σε κάτι αόρατο, που μοιάζει να κρύβεται εντός του πραγματικού. Από τους διονυσιασμένους Κορύβαντες της αρχαιότητας έως τους Αναστενάρηδες, τους σαμάνους και τους χίππδες στο Γουόντσοκ, οι ήχοι μπορούν να έχουν κάτι το υπερβατικό, ακόμα και τρομακτικό: διαστéλλουν τη ζωή, τον εαυτό, τη συνείδηση έως τον θάνατο, χάνονται κι επιστρέφουν όπως το φως που χτυπάει πάνω σε κάτοπτρο.

Ακόμα πιο τρομακτικό είναι πώς αυτό μπορεί η ανθρώπινη φωνή να πετύχει. «Επ' αυτού, πολλά θα είχε να πει και ο Ρόμπερτ Γκρέιβς με το τρομακτικό του διήγημα «Η κραυγή», σχολιάζει ο κύριος Γκρι, «αλλά περισσότερα για την ιστορία αυτή προσεχώς»...

Ο άρχοντας της θρυλικής δισκογραφικής Columbia

Η ιστορία του Τάκη Β. Λαμπρόπουλου

Του ΦΩΤΗ ΑΠΕΡΓΗ

«**Αν ιδρύστε** σήμερα μια μικρή δισκογραφική εταιρεία, πώς θα ξεκινούσατε;». Τι και αν κόντευε πια τα 90; Καθισμένος στον λευκό καναπέ, ανάμεσα σε έργα του Γιάννη Τσαρούχη για εξώφυλλα δίσκων του Χατζιδάκι και του Θεοδωράκη, ο Τάκης Β. Λαμπρόπουλος χαμογέλασε με την ερώτηση, σαν καλός επιχειρηματίας μπροστά σε μια καινούργια ευκαιρία: «Θα προσπαθούσα πρώτα πρώτα να βρω δυο-τρεις καλούς στικουργούς. Που θα γράφουν σύγχρονα πράγματα, όχι παλαιοντολογικά, και σίγουρα καθόλου πολιτικά. Έτσι θα άρχιζα. Το υπόλοιπο νομίζω ότι θα μπορούσε να περπατήσει...», μου είχε πει στο σπίτι του στην Κηφισιά, στη μοναδική ραδιοφωνική του συνέντευξη, για το Δεύτερο Πρόγραμμα της ΕΡΤ.

Ετσι, άλλωστε, είχε ξεκινήσει και το 1958, όταν άφησε τα καταστήματα των Αδελφών Λαμπρόπουλων για να αναλάβει τη διεύθυνση της Columbia. Μόλις το 1960, ο καλοσπουδαγμένος, δυναμικός 32χρονος κυκλοφόρησε έναν δίσκο που θα οριοθετούσε την ελληνική τραγουδοποιία: τον «Επιτάφιο» του Μίκη Θεοδωράκη και του Γιάννη Ρίτσου με ερμηνευτή τον Γρηγόρη Μπιθικώτση.

Εκπαιδευμένος από τον φιλομαθή πατέρα του και έναν φωτισμένο γυμναστή, ο νεαρός αστός τολμούσε, σε μιαν εποχή φθονερού πολιτικού δικασμού, να επενδύσει στη σύμπραξη της λαϊκής παράδοσης και της λόγιας δημιουργίας, του αστικού κόσμου και της αριστερής διανοήσης. Με το δέλεαρ της λαϊκότητας του Μανώλη Χιώτη και του Μπιθικώτση, κέρδισε τον Θεοδωράκη από την αγκάλη της Fidelity, όπου τότε ηχογραφούσε με τον λυρικό Μάνο Χατζιδάκι και τη Νάνα Μούσχουρη.

«Δεν ξέρω αν θα πικράνω μερικούς που θεωρούν ότι προήγαγα

πάνω από όλα την καλλιτεχνία, όμως η αλήθεια είναι πως σκέφθηκα κατ' αρχάς επιχειρηματικά. Η ποίηση αρέσει στους Έλληνες», μου είχε πει, με την υπερηφάνεια του ανθρώπου που έχει αποδείξει ότι η αυθεντική πνευματικότητα μπορεί να έχει εμπορική επιτυχία.

Αυτός νομίζω είναι ο βαθύτερος λόγος για τον οποίο η είδηση της απώλειας του βετεράνου άρχοντα της δισκογραφίας, προκάλεσε τόση συγκίνηση στον χώρο του τραγουδιού, παρότι ο ίδιος απείχε από αυτόν εδώ και δεκαετίες. Σε μια εποχή κατά την οποία η τέχνη της παραγωγής μετρά περισσότερο από την παραγωγή της τέχνης, ο βίος του Τ. Β. Λαμπρόπουλου υπενθύμισε την πολιτιστική άνοιξη που άνοιξε κάποτε στον συλλογικό μας μύθο και εξακολουθεί υπόγεια να μας συνέχει – όσο, ακόμα, μας συνέχει...

Ο ιστορικός διευθυντής της Columbia στήριξε τους κορυφαίους δημιουργούς, από τον Βασίλη Τσιτσάνη έως τον Χατζιδάκι. Ανέδειξε νέους συνθέτες και τραγουδοποιούς όπως ο Σταύρος Ξαρχάκος, ο Λουκιανός Κηλαπδόνης και τραγουδιστές όπως η Βίκυ Μοσχολιού, ο Νίκος Ξυλούρης, η Δήμητρα Γαλάνη και ο Μανώλης Μητσιάς. Πρόβαλε λαϊκούς βάρδους σαν τον Μπιθικώτση, τον Μανώλη Αγγελόπουλο, τον Πάνο Γαβαλά. Καθιέρωσε τις πρώτες λαϊκές συναυλίες στο «Κεντρικόν». Εφερε τον Γιάννη Μόραλη και άλλους μεγάλους ζωγράφους στα εξώφυλλα των δίσκων. Ηχογράφησε θεατρικές παραστάσεις και τοπικά ρεπερτόρια. «Είχαμε κρητικά για τους Κρητικούς, ποντιακά με Πόντιους – δεν τα καταλάβαίναμε πολύ καλά, τα καταλάβαιναν όμως οι Πόντιοι».

Θέσπισε και τα συμβόλαια πενταετούς και αποκλειστικής συνεργασίας με τους καλλιτέχνες που ξεκίνησε: «Ο Τσιτσάνης έλεγε πως, όταν οι νέοι πρωτοχτυπήσουν δίσκο, γίνονται λοκία. Όταν, όμως, χτυπήσουν δίσκο

«Δεν ξέρω αν θα πικράνω μερικούς που θεωρούν ότι προήγαγα πάνω από όλα την καλλιτεχνία, όμως η αλήθεια είναι πως σκέφθηκα κατ' αρχάς επιχειρηματικά. Η ποίηση αρέσει στους Έλληνες».

Τόλμισε σε μια εποχή πολιτικού διχασμού να επενδύσει στη σύμπραξη της λαϊκής παράδοσης και της λόγιας δημιουργίας, του αστικού κόσμου και της αριστερής διανοήσης.

στην Columbia, γίνονταν κατ' ευθείαν λοχαγοί», μου είχε πει με ικανοποίηση. Παραδεχόμενος, ωστόσο, ότι «ο ίδιος ο Τσιτσάνης δεν υπέγραψε ποτέ συμβόλαιο. "Συμβόλαιο είναι ο λόγος μου", επέμενε».

Και ποιος δεν ήθελε να γίνει «λοχαγός»; Όταν ο Τ. Β. Λαμπρόπουλος ανήγγειλε στον νεαρό Δήμο Μούτση ότι σκόπευε να τον εντάξει μεταξύ των συνθετών με πενταετία, εκείνος έσκισε μπροστά του την υποτροφία που είχε για βιολί. Καλλιεργημένος, τολμηρός, ο πολυμήχανος επιχειρηματίας επισημοποιήθηκε στον Χιώτη τη μουσική διεύθυνση και εφάρμοσε πολλές ιδέες του ευφάνταστου λαϊκού κοσμοπολίτη. «Μετέδωσε πολλά στην ηχογράφηση ο Χιώτης. Ένα από τα βασικότερα ήταν ότι ποτέ, όταν τραγουδούσε ο εκτελεστής ή η εκτελέστρια, δεν έπρεπε να παίζει όλη η ορχήστρα μαζί. Όπως έλεγε, "δεν θα μουτρώσουμε τους στίχους με μελωδίες". Ήταν ένας απαράβατος νόμος της Columbia».

Υπήρχαν και άλλοι: «Απηγορεύτο να εμφανίζεις στο κοινόν τραγούδι πριν από την ηχογράφηση και κυκλοφορία τους σε δίσκο». Απαγορεύταν, ακόμη, να αναμειγνύονται τα στελέχη της εταιρείας στις διαφορές των καλλιτεχνών. «Όταν, μάλιστα, ένας από τους στενότερους συνεργάτες μου ανεμειχθ σε μια τέτοια διένεξη, τον κάλεσα και τον απέλυσα».

Ολοι γνώριζαν ότι ο Τ. Β. Λαμπρόπουλος ήταν ένας αυστηρός, απαιτητικός διευθυντής. Ήταν, όμως, και κάποιος που στήριζε τους καλλιτέχνες απέναντι ακόμα και στη λογοκρισία, προετοιμάζοντας και τα επόμενα βήματά τους. «Ο Αγγελόπουλος ήταν μεγάλος τραγουδιστής. Είχα αρχίσει να τον προετοιμάζω να τραγουδήσει ζεϊμπέκικα και χασάμικα, είχα ετοιμάσει και υλικό. Και μετά έμαθα από τη γυναίκα του ότι αρρώστησε...».

Αποσοβώντας κρίσεις

Και βέβαια, ο διευθυντής της Columbia ήταν εκείνος που αποσοβούσε και τις κρίσεις: «Είχα πάντοτε ως πολιτική, όταν συνέβαιναν ατυχήματα εις τη δραστηριότητα της εταιρείας, να καλώ το προσωπικό και να τους ενημερώνω, αν είναι δυνατόν και πριν συμβεί το ατύχημα. Όταν έφυγε ο Καζαντζίδης και πήγε στην αντίπαλη εταιρεία, κάλεσα τους συνθέτες μας –οι οποίοι ζούσαν πολλοί από τον Καζαντζίδη– και τους είπα: "Χάσαμε το 25% με 30% των πωλήσεών μας. Θα το αναπληρώσω εγώ με κάποιον τρόπο.

Δεν είμαι μουσικός, αλλά μην ανησυχείτε, δεν θα χάσετε από τις πωλήσεις σας ούτε έναν δίσκο. Ωστόσο, θα πρέπει εντός του έτους να έχουμε τον διάδοχο"».

Και όμως: Το 1973, πάνω στη δημιουργική και βιολογική ακμή του, ο Τ. Β. Λαμπρόπουλος αποφάσισε να εγκαταλείψει την Columbia. Οχι μόνο γιατί διαφωνούσε με την πολιτική της EMI, στην οποία πουλήθηκαν τότε συμβόλαια που είχαν συναφθεί: «Ήμουν ρομαντικός και ήθελα να επιστρέψω στις ρίζες μου, στη λιανική πώληση».

«Ρομαντικός» και ταυτόχρονα απόλυτα πρακτικός παρέμεινε έως το τέλος της ζωής του, στο Λονδίνο. Όταν τον είχα ρωτήσει πώς νιώθει για το γκρέμισμα του ιστορικού εργοστασίου, απάντησε ευθέως: «Νομίζω ότι ήταν ένα έγκλημα. Εδώ στην Ελλάδα, καμιά φορά, όταν δεν είμαστε σοφοί ή προσεκτικοί, κλαίμε για ένα ερείπιο. Ενώ μπορούμε εγκαίρως να σταματήσουμε το ερείπιο αυτό να πραγματοποιηθεί, δεν το κάνουμε». Εγκληματική «εις βάρος της μουσικής παγκοσμίως» θεωρούσε και «τη συστηματική κλοπή των πνευματικών δικαιωμάτων μέσω του Ιντερνετ».

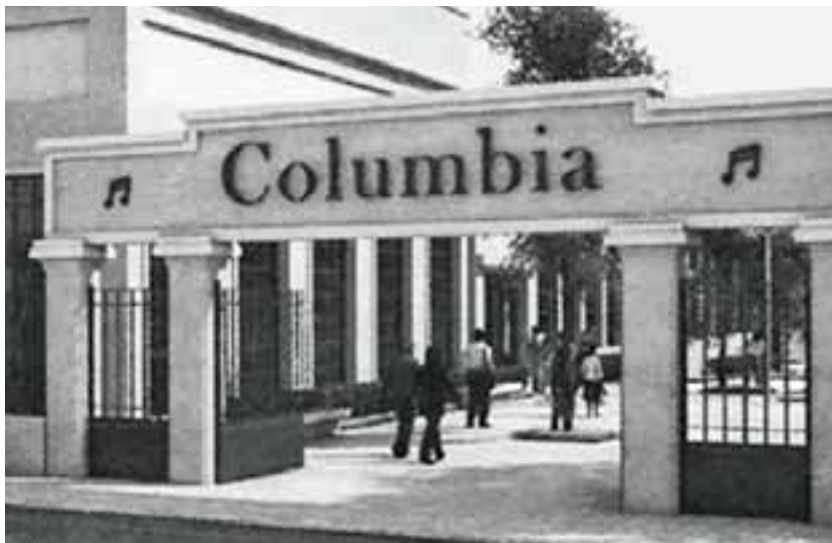
Θαλερός έως τα 93 του, διάβαζε, άκουγε μουσική και κολυμπούσε στις θάλασσες της Κέρκυρας, όπου επέστρεφε τα καλοκαίρια με τη σύζυγό του Μαριάννα. Και όταν εκείνη τον ρωτούσε πότε επιτέλους θα πει την ιστορία του σ' ένα βιβλίο, απαντούσε χαμογελώντας: «Αργότερα...».

Μανώλης Χιώτης, Μίκης Θεοδωράκης και Γρηγόρης Μπιθικώτσης στο εξώφυλλο του «Επιταφίου» (επάνω), καθώς και παλαιότερες διαφημίσεις της δισκογραφικής εταιρείας Columbia της οποίας ο Τάκης Β. Λαμπρόπουλος υπήρξε διευθυντής από το 1958 έως το 1973.

Προπολεμική (1933) διαφημιστική καταχώριση.

Η Columbia στα χρόνια της ακμής (αριστερά) και στα χρόνια της εγκατάλειψης. Το γκρέμισμα του ιστορικού εργοστασίου «ήταν ένα έγκλημα».

Αγνωστα περιστατικά με μεγάλους ερμηνευτές και συνθέτες

Παρ' όλignon υδραυλικός. «Στο τέλος της δεκαετίας του '50, ο Μπιθικώτσης είχε απογοητευθεί, διότι ο οδοστρωτήρας που άκουγε στο όνομα Καζαντζίδης είχε ισοπεδώσει κάθε άλλον ερμηνευτή», μου είχε πει ο Τ. Β. Λαμπρόπουλος. «Σκόπευε μάλιστα να φύγει στον Καναδά όπου θα δούλευε σαν υδραυλικός. Τότε είπα στον Μπάμπη Μπακάλη: "Μπάμπη, θέλω τέσσερα τραγούδια για τον Γρηγόρη, και τα θέλω καλά, διότι θέλω να ανορθώσω το πηκόν του". Έτσι και έγινε. Λίγο μετά, ξεκίνησε και η συνεργασία του με τον Μίκη».

Απλώς ερωτικών... Τι και αν ο Θεοδωράκης είχε το 1965 καθιερωθεί; Οι αρμόδιοι του αρνήθηκαν να παρουσιάσει το «Άξιον Εστί» στο Ηρώδειο, προφασισζόμενοι ότι ο Μπιθικώτσης ήταν ακατάλληλος για αυτόν τον χώρο. «Αντιπρότειναν να πάμε στο Παναθηναϊκό Στάδιο, κάτι που φυσικά αρνηθήκαμε», θυμόταν ο κύριος Τάκης. «Ανεπιστήμως, μάλιστα, μου είχε ζητηθεί εκ μέρους ανωτάτου στελέχους του υπουργείου Προεδρίας να συμμετάσχει στη συναυλία ως αργηγέτρια, αντί του Κατράκη, μια νεαρή ηθοποιός του Εθνικού Θεά-

Ο Στέλιος Καζαντζίδης μόνο για τον Μανώλη Αγγελόπουλο ίχε επαίνους.

τρου. Του απάντησα ότι δεν υπήρχε τέτοια περίπτωση. Αρχικά ενόμιζα ότι το θέμα ήτο πολιτικόν. Τελικώς ήτο απλώς ερωτικόν...».

Ο Μούτσος, η Λαμπέττα και η Δραχμή. Νέος συνθέτης ακόμη, ο Δήμος Μούτσης ανήγγειλε ενθουσιασμένος στον Τ. Β. Λαμπρόπουλο

ότι η Ελλην Λαμπέττα του πρότεινε να γράψει μουσική για μια παράστασή της. «Μπράβο», του απάντησε εκείνος. «Και τι αμοιβή συμφωνήσατε;», «Μα, θα πάρω αμοιβή απ' τη Λαμπέττα;», απάντησε με δέος ο νεαρός. «Αν νομίζεις ότι από μια τέτοια ηθοποιό δεν μπορείς να πάρεις χρήματα, πες της ότι είπα το αφεντικό στην Columbia ότι θα μου δώσετε μια δραχμή. Η δημιουργία πρέπει να αμειβεται», του εξήγησε σοφά ο διευθυντής της εταιρείας.

Υπεράνω πάσης συγκρίσεως. Όπως παντού, έτσι και μεταξύ αρκετών καλλιτεχνών της Columbia

υπήρχε εγωισμός. Τόσο μεταξύ δημιουργών, όσο και μεταξύ ερμηνευτών, όπως ο Καζαντζίδης, που μόνο για τον Μανώλη Αγγελόπουλο είχε επαίνους.

«Ο Στέλιος θεωρούσε ότι ήταν υπεράνω πάσης συγκρίσεως», θυμόταν ο Τ. Β. Λαμπρόπουλος. «Μέχρι που μια μέρα μου είπε: "Ξέρεις ποιος δίσκος μου θα πουλήσει περισσότερο από όλους; Αυτός που θα έχει τον επιθανάτιο ρόγχο μου!"».

Το μπουζούκι του Χιώτη. Προκειμένου να συμμετάσχει η ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας σε συναυλία του Θεοδωράκη

στο «Κεντρικόν», οι ιθύνοντες του ΕΙΡ απαίτησαν να μην παίξει μπουζούκι ο Χιώτης, αλλά κιθάρα. Και να τι μηχανεύτηκε ο διευθυντής της Columbia: «Είπα του Μανώλη, "θα εμφανιστείς στη σκηνή με την κιθάρα. Και μόλις παίζεις την πρώτη νότα, θα την αφήσεις και θα πάρεις από τη θήκη το μπουζούκι". Έτσι και έγινε. Και ήταν τότε η δύναμις του κόσμου, που κανείς δεν τόλμυσε να τον διακόψει».

Ο Φώτης Απέργης είναι δημοσιογράφος, διευθυντής Ραδιοφωνικών Σταθμών της ΕΡΤ.

Το σύμπαν του «Dune» σε κόμικ

Το επικό έργο του Φρανκ Χέρμπερτ κυκλοφορεί σε νέες εκδόσεις εν όψει της δεύτερης κινηματογραφικής μεταφοράς του

**BRIAN HERBERT,
KEVIN J. ANDERSON**
DUNE
μτφρ. Ορέστης Μανούσος
εκδ. Anubis, σελ. 176

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Πενήντα πέντε χρόνια μετά την αρχική του έκδοση, ο κόσμος του «Dune» φαίνεται πως έχει ακόμη αρκετό «μπαχαρικό» για να μας κρατήσει γαντζωμένους πάνω στα τεράστια σκουλήκια της ερήμου του Αρράκας και στο σύμπαν που έπλασε η φαντασία του Φρανκ Χέρμπερτ. Οι εκδόσεις Anubis, που έχουν συστήσει τον Χέρμπερτ στο ελληνικό κοινό, προχώρησαν στην επανέκδοση του κλασικού έργου, που έχει τιμηθεί με τα περίφημα βραβεία Hugo και Nebula, με νέο εξώφυλλο και πριν από λίγες μέρες κυκλοφόρησαν στα ελληνικά τη διασκευή του πρώτου βιβλίου του «Dune» (αποτελείται από τρία) σε graphic novel.

Το ατμοσφαιρικό εξώφυλλο του κόμικ φέρει την υπογραφή ενός από τους σημαντικότερους Αμερικανούς κομίστες, του Μπιλ Σιενκίεβιτς, ενώ στο εσωτερικό τα σχέδια και το ύφος υπογράφουν οι Ισπανοί Ραούλ Αλεν και Πατρίθια Μαρτίν.

Οι εξαντλητικές περιγραφές του Χέρμπερτ έδωσαν τη δυνατότητα στους δημιουργούς του graphic novel να μείνουν πιστοί στον σχεδιασμό των τεχνολογικών στοιχείων, ενώ πρόθεσή τους ήταν να ακολουθήσουν πιστά τη

Ο πλανήτης Αρράκας, όπου εκτυλίσσεται η ιστορία, είναι μια απέραντη έρημος, που όμως διαθέτει το πολύτιμο «μελάνζ», το οποίο διευρύνει την ανθρώπινη συνείδηση και εγγυάται μακροζωία.

ροή του μυθιστορήματος. Έτσι βρίσκουμε στις πρώτες σελίδες τον νεαρό πρωταγωνιστή του (οιμηρικού) οίκου των Ατρείδων, τον Πολ Ατρείδη να ετοιμάζεται για τη δοκιμασία του Γκομ Τζαμπάρ που θα δείξει δύο πράγματα: εάν είναι ο «εκλεκτός» ο οποίος θα εκπληρώσει την προφητεία των Fremen (ελεύθεροι άνθρωποι) και εάν είναι «άνθρωπος».

Από τις πρώτες σκηνές δημιουργούνται τα βασικά ερωτήματα που διατυπώνει και ο Χέρμπερτ στο μυθιστόρημα. Το μυστικό του «Dune» δεν είναι τα φουτουριστικά στοιχεία ενός απίθανου μέλλοντος, αλλά η διαπλοκή της πολιτικής με τη θρησκεία, τη φιλοσοφία, την τεχνολογία αλλά και την οικολογία που αποτελεί το κέντρο βάρους του μυθιστορήματος μαζί με τις συναισθηματικές διακυμάνσεις των πρωταγωνιστών. Η επίγνωση της ενοχής είναι διάχυτη στο έργο.

Ο πλανήτης Αρράκας, όπου εκτυλίσσεται η ιστορία, είναι μια

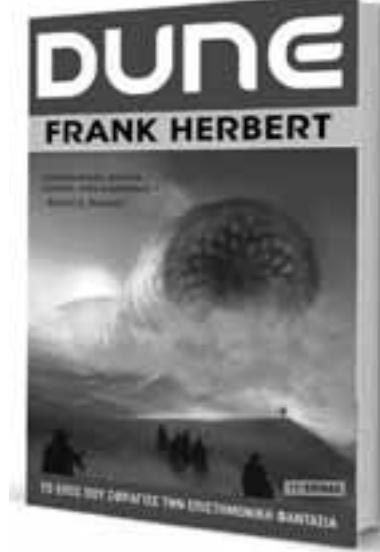

Το βραβευμένο έργο, που θαύμαζε και ο Άρθουρ Κλαρκ, θέτει ένα σημαντικό οικολογικό ερώτημα σχετικά με την κλιματική αλλαγή και την επάρκεια σε νερό. Τα σχέδια υπογράφουν οι Ισπανοί Ραούλ Αλεν και Πατρίθια Μαρτίν.

απέραντη έρημος, που όμως διαθέτει το πολύτιμο «μελάνζ», ένα εθιστικό ορυκτό σε μορφή σκόνης, το γνωστό «μπαχαρικό», το οποίο διευρύνει την ανθρώπινη συνείδηση και εγγυάται μακροζωία.

Οι Ατρείδες αναλαμβάνουν

την εξόρυξη του αλλά πέφτουν σε παγίδα του τυραννικού οίκου Χαρκόνεν. Οι ντόπιοι Φρέμεν που δουλεύουν στα ορυχεία του μπαχαρικού ετοιμάζουν την επανάστασή τους. Ιδιαίτερο ρόλο επιφυλάσσει ο Χέρμπερτ στις γυναίκες του βιβλίου, καθώς η

Με νέο εξώφυλλο επανεκδόθηκε το ογκώδες βιβλίο του Χέρμπερτ.

μπτέρα του Πολ ανήκει σε μια μυστική αδελφότητα, τις Μπένε Τζέζεριτ, με ειδικές δυνάμεις ενόρασης και χειραγώγησης που μεταφέρει στον γιο της.

Το διακύβευμα, όμως, δεν είναι η επικράτηση μιας φυλής ή η επανόρθωση μιας δημοκρατίας (αυτά θα έρθουν αργότερα), αλλά η σωτηρία ενός πλανήτη, το «πρασίνισμα» του Αρράκας, όπου η ανθρώπινη ζωή μετριέται με νερό. Η σύνδεση με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής που μας απασχολούν σήμερα δεν είναι δύσκολο να γίνουν.

Τα χρώματα

Με κυρίαρχες τις αποχρώσεις του μπλε και του κόκκινου, οι ειكونογράφοι του κόμικ δημιούργησαν την ατμόσφαιρα που δια-

χωρίζει τους Ατρείδες από τους Χαρκόνεν, τη ζεστή, αποπνικτική, ατμόσφαιρα του Αρράκας τη μέρα από τη δροσιά της νύχτας. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στις λεπτομέρειες των προσώπων για τους χαρακτήρες, ενώ τα καρέ υιοθετούν ένα κινηματογραφικό ύφος που κρατάει ψηλά τον ρυθμό των διαλόγων των 170 σελίδων.

Οι φαν του μυθιστορήματος δεν θα απογοητευθούν από τη διασκευή, αλλά όσοι δεν είναι εξοικειωμένοι με το έργο, θα πρέπει να περιμένουν το δεύτερο βιβλίο (άνοιξη του '22) για να μουν στο νόημα της ιστορίας.

Πολλά έχουν γραφτεί και όχι άδικα, κατά την άποψή μας, για τα «δάνεια» που έχει πάρει το Star Wars από το «Dune». Οι ερμητικοί πλανήτες, ο διεφθαρμένος αυτοκράτορας, οι χαρισματικοί ήρωες και η μεταφυσική τους εκπαίδευση, η Δύναμη των Τζεντάι και η Φωνή των Μπένε Τζέζεριτ κ.ά., είναι στοιχεία κοινά μεταξύ των δύο έργων.

Πάντως, το έργο του Χέρμπερτ ατύχησε στην πρώτη διασκευή του για το σινεμά το 1984 με την ομώνυμη ταινία του Ντέιβιντ Λιντς, επειδή ακριβώς είναι τόσο σύνθετο και πολύπλοκο στην αποτύπωσή του. Για αυτό και η προσοχή είναι στραμμένη στη νέα ταινία του σκηνοθέτη Ντένις Βιλνέβ που θα βγει στις αίθουσες, έπειτα από αναβολή, τον επόμενο Οκτώβριο. Για να δούμε εάν η Αυτοκρατορία του Dune είναι έτοιμη για αντεπίθεση.

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
19:00 - 21:00

Δημήτρης Βρουήϊδης

AFTER PARTY

Listen Live
Radio Live
Download on the App Store | Get it on Google Play
24sports.com.cy

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
17:00 - 19:00

Τράπεζα Κύπρου

ΚΑΛΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Listen Live
Radio Live
Download on the App Store | Get it on Google Play
24sports.com.cy

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Αναμέτρηση με την Ιστορία της Βρετανίας

Με πυρήνα την αρχαιολογία, μια ταινία που ανταμείβει τον υπομονετικό θεατή

Η ανασκαφή ★★ ★
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Σάιμον Στόουν
Ερμηνείες: Ραλφ Φάινς, Κάρεϊ Μάλιγκαν, Λίλι Τζέιμς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Το καινούργιο φιλμ του Netflix μας ταξιδεύει στο επαρχιακό Σάτον Χου της ανατολικής Αγγλίας, παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου· ενώ ολόκληρο το έθνος προετοιμάζεται για την πολεμική σύγκρουση, ένας αρχαιολόγος φέρνει στο φως ένα πολύ σημαντικό εύρημα. Αρχαιολόγος στο περίπου δηλαδή, διότι ο Μπάτζιλ Μπράουν, τον οποίο υποδύεται (άρτια) ο Ραλφ Φάινς, αυτοπροστίγγεται ως «ανασκαφέας», δεν έχει δηλαδή επίσημο τίτλο και εκπαίδευση, γνωρίζει όμως τις τεχνικές και τα μυστικά του επαγγέλματος όσο λίγοι. Όταν η ιδιοκτήτρια (Κάρεϊ Μάλιγκαν) ενός κτήματος θα τον καλέσει να ερευνήσει τους θολωτούς τύμβους που στέκουν εκεί επί αιώνες, οι ανακαλύψεις του θα τραβήξουν την προσοχή των υπευθύνων του Βρετανικού Μουσείου.

Η ταινία του Σάιμον Στόουν ξεκινάει ως ένα τυπικό βρετανικό δράμα εποχής –με τις απαραίτητες δόσεις ονομιπισμού και ευγένειας– για να εξελιχθεί σε κάτι αρκετά πιο ενδιαφέρον. «Σκάβουμε για να συναντήσουμε τους νεκρούς», παρατηρεί με εύστοχο ρομαντισμό η πρωταγωνίστρια, ενώ αλλού ο Μπράουν επισημαίνει: «στην πραγματικότητα δεν ανακαλύπτουμε τον τάφο, αλλά τη ζωή κάποιου». Όλα αυτά τα αρχαιολογικά κλισέ χρησιμοποιούνται

εδώ διόλου τυχαία για να αναπτύξουν δυναμικές και να συνδέσουν την αφήγηση με το ιστορικό υπόβαθρο της ταινίας.

Καθώς η ανασκαφή προχωράει, τα στοιχεία που έρχονται στο φως δρουν σαν τονωτικό του πατριωτικού αισθήματος και της ταυτότητας, ενός ζητήματος κρίσιμου για οποιοδήποτε έθνος, ιδιαίτερα όταν αυτό ετοιμάζεται να υπερασπιστεί την ακεραιότητά του. Αυτό τον ιστορικό «διάλογο» το φιλμ φροντίζει να τον υποδεικνύει τακτικά, με τα αεροπλάνα της RAF που περνούν πάνω από την τοποθεσία της ανασκαφής, τους στρατιώτες που περνούν με τα καμήνια από τον γειτονικό δρόμο κ.ο.κ.

Γενικώς η ταινία του Στόουν –όπως περίπου συμβαίνει και με την επιστήμη της αρχαιολογίας στην οποία οι Αγγλοι θεωρούνται πρωτοπόροι– είναι από αυτές που ανταμείβουν τον υπομονετικό θεατή. Τα μίνι ρομάντζα και οι υποιστορίες που αναπτύσσονται στη διάρκεια της είναι μάλλον «διακοσμητικά» και προβλέψιμα· ξεκινούν με διστακτικά βλήματα και ολοκληρώνονται εξίσου διακριτικά, δίχως δράματα και εκπλήξεις. Αντιθέτως η διαρκής αναμέτρηση με την Ιστορία, με αφοσίωση που αγγίζει τα όρια της φιλοσοφίας ζωής, είναι αυτή που κάνει εδώ τη διαφορά και διαπερνά ολόκληρο τον πυρήνα της ταινίας. Όσο για τις ερμηνείες, εκτός του Φάινς, πολύ καλή είναι για άλλη μια φορά η Κάρεϊ Μάλιγκαν ως ευθραυστή και ταυτόχρονα αποφασιστική αριστοκράτισσα, όπως και η νεαρή Λίλι Τζέιμς στον δικό της δεύτερο ρόλο.

«Στην πραγματικότητα δεν ανακαλύπτουμε τον τάφο, αλλά τη ζωή κάποιου», λέει στην ταινία ο ανασκαφέας Μπάτζιλ Μπράουν, τον οποίο υποδύεται άρτια ο Ραλφ Φάινς.

HOME CINEMA

Ακαδημία νεαρών μάγων στα βήματα του «Χάρι Πότερ»

Πάνω, η Αρμυγκέιλ Κάουεν πρωταγωνιστεί στη μίνι σειρά του Netflix «Fate: The Winx Saga». Κάτω, ο Τιμοτέ Σαλαμέ στην ταινία «Ένα όμορφο αγόρι» που είναι διαθέσιμη στο Cíνοβο.

Fate: The Winx Saga ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2021)
Δημιουργός: Μπράιαν Γιανγκ
Ερμηνείες: Αρμυγκέιλ Κάουεν, Πρίσιους Μουστάφα, Ντάνι Γκρίφιν

Κατευθείαν από την κατηγορία της «ένοχης απόλαυσης», αυτή η καινούργια μίνι σειρά του Netflix σκαρφάλωσε αμέσως στο Νο 1 των δημοφιλών της διαδικτυακής πλατφόρμας, χάρη στον ακατάμαχτο συνδυασμό μαγείας και εφηβικού δράματος. Κι αν όλα αυτά ακούγονται λίγο σαν «Χάρι Πότερ», είναι επειδή περί αυτού πρόκειται, τουλάχιστον σε μια ελαφρώς πιο σκοτεινή εκδοχή. Η νεαρή Μπλουμ φτάνει στο καινούργιο σχολείο της, την Ακαδημία Αλφια, η οποία εκπαιδεύει νεαρούς μάγους και μάγισσες –εδώ τις λένε νεράιδες–, και μπαίνει κυριολεκτικά σε έναν άλλο κόσμο.

Εκεί θα μάθει να τιθασει τις υπερφυσικές της δυνάμεις, θα κάνει σπουδαίες φίλιες, θα ερωτευθεί και φυσικά θα αντιμετωπίσει μεγάλους κινδύνους που απειλούν τόσο τη σχολή όσο και τη μυστική κοινότητα των μάγων συνολικά. Ο μεσαιωνικός αέρας του ήρωα

της Τζ. Κ. Ρόουλινγκ αντικαθίσταται εδώ από μια πολύ πιο σύγχρονη ατμόσφαιρα, με τους μαθητές να συγκεντρώνονται εξίσου σε έξορκα αλλά και στις οθόνες των smartphone. Οι σεναριακές τρύπες και οι ευκολίες είναι ευδιάκριτες, συχνά και κωμικές, ωστόσο το σύνολο παραμένει γοητευτικό και τα μόλις έξι επεισόδια κυλούν απνευστί.

Ένα όμορφο αγόρι ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2018)
Σκηνοθεσία: Φέλιξ βαν Γκρόνινκεν
Ερμηνείες: Στιβ Καρέλ, Τιμοτέ Σαλαμέ, Μόρα Τίρνι

Από την πλατφόρμα του Cíνοβο επιλέγουμε μια όμορφη ιστορία πατέρα - γιου, οι οποίοι βρέθηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα αντιμέτωποι με τον εφιάλτη της εξάρτησης, βασισμένη στα δικά τους αυτοβιογραφικά συγγραφικά πονήματα. Ο νεαρός Νικ (Τιμοτέ Σαλαμέ), δημιουργικός αλλά και ανήσυχος, πειραματίζεται με διάφορες ουσίες, ώσπου βρίσκει τελικά βυθισμένος στην πολύ επικίνδυνη μεθαμφεταμίνη.

Ο πατέρας του (Στιβ Καρέλ), που τον υπεραγαπά, κάνει ό,τι μπορεί για να τον βοηθήσει, με τους δυο τους να περνούν από διάφορα στάδια αισιοδοξίας αλλά και τρόμου, στην πορεία.

Δύο πολύ καλοί ηθοποιοί –ο Τιμοτέ Σαλαμέ απέσπασε και τη σχετική υποψηφιότητα για Χρυσή Σφαίρα– αρκούν για να ζωντανέψουν ένα μάλλον σχηματικό σενάριο και να δημιουργήσουν εντέλει γνήσια συγκίνηση. Το επίπονο ταξίδι της απεξάρτησης, μαζί με την ελπίδα της επιτυχίας και την απογοήτευση της υποτροπής, παρουσιάζεται εδώ με λεπτομέρειες και σε προσωπικό τόνο, από ανθρώπους με ίδια εμπειρία. Από την άλλη, μεγάλη σημασία δίνεται και στον ρόλο της οικογένειας.

Εκοντας μια νέα σύζυγο και παιδιά από τον δεύτερο γάμο του, ο Ντέιβιντ είναι πάντα εκεί για να φροντίσει τον πρώτο του γιο, αν και αυτό μπορεί να προκαλέσει και τους ανάλογους τριγμούς. Ο δικός του Γολγοθάς είναι απλώς παράλληλος με του Νικ και αυτό είναι σε κάθε περίπτωση καθοριστικό.

PIK1 ΘΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Η €ΨΡΨΐτα
Οικονομικές ειδήσεις, με τον Ανδρέα Ιωσήφ.
11.30 Χρονογράφηση, III - (Ε)
12.00 Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγώ Βασιλάκη.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάσης θεματική εκπομπή.
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.15 Επιστήμη και Κοινωνία
Επανάληψη με ελληνικούς υποτίτλους.
15.30 Travel Diary
Ταξιδιωτικές ταινίες μικρού μήκους.
16.00 Σε προσκυνών γλώσσα
Θεματική εκπομπή.
17.00 Αφάνειες ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Το μυστικό της πεταλούδας
Τηλεταινία.
19.20 Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά.
19.55 Σαν σήμερα με το PIK
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βαλεντίνα Νικολάου.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 Σαν σήμερα με το PIK (Ε)
23.10 Αφάνειες ήρωες (Ε)
00.00 Επιστήμη και Κοινωνία
01.00 Επανάληψεις

PIK2 ΘΗΛ.: 22862000

19.50 FIFA Club World Cup
07.30 Το κόκκινο λεωφορείο
Παιδικό πρόγραμμα.
08.25 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
12.10 Το κόκκινο λεωφορείο
13.00 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Ο μικρός χνουδωτός
γ. Σπρίτ, το άγριο άλογο
δ. Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Expedition with Steve Backshall - (Ε)
16.45 Baywatch, IX
Περιπετειώδης σειρά.
17.30 Προσωπογραφίες, IV-(Ε)
18.15 Μαζί/Birlikte - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
19.00 Art of Space - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
19.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
19.50 FIFA Club World Cup
Α' Ημιτελικός
22.05 Travel Diary - (Ε)
Ταξιδιωτική σειρά ταινιών μικρού μήκους.
22.30 ArtCafe, IV - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή.
23.30 Art of Space - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
00.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)**
00.20 Προσωπογραφίες - (Ε)
01.00 Μαζί/Birlikte - (Ε)
01.40 ΓΙΟΥΠΟΝΙΟΥΣ

ALPHA ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 Deal - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
06.30 Αστέρια στην άμμο - (Ε)
Ελληνική σειρά.
07.15 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.15 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολο και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοιζίδου.
10.00 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Οικογενειακές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
13.45 Λούις Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
16.50 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
17.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.00 Έλα στη θέση μου, V
Κωμική σειρά.
18.20 TET-A-TET στον Alpha
Talk show.
19.30 Δώσε Βάση - (Ε)
Κωμικό show, με την Λιάνα Λαμπροπούλου.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
22.30 Κάρμα - Κοινωνική, Δραματοποιημένη σειρά.
TET- A-TET
23.40 Δώσε Βάση - (Ε)
Κωμικό show
00.30 Δώσε Βάση - (Ε)
Κωμικό show
01.15 The Chase - (Ε)
03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΘΗΛ.: 22200200

21.20 Hotel Mumbai
05.40 Βότκα πορτοκάλι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Daddy cool - (Ε)
Ελληνική σειρά.
08.00 Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
09.30 Taxi - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
10.20 Πρώτη σταγόνα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Ενώπιος Ενωπίω
Πολιτική εκπομπή.
14.00 Γεγονότα στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο.
14.50 Δραματική σειρά.
16.30 Casa De Mikel, II - (Ε)
Σατιρική εκπομπή με τον Μιχάλη Σοφοκλέους.
17.40 Παρουσιάστε - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Παρουσιάστε - (Ε)
Συνέντευξη
19.30 Ταξί
Τηλεπαιχνίδι, με τον Αλέξανδρο Τσουβέλα.
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Επίθεση στη Βομβάν
Hotel Mumbai
Θρίλερ, με τους Ντεβ Πατέλ, Άρμι Χάμερ, κ.ά.
23.15 Χιούστον το λύσαμε
Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.50 Aquarius
Δραματική σειρά.
01.40 Blackout - (Ε)
02.30 Εκπαιδευόντας τον Μπάμπη

OMEGA ΘΗΛ.: 22477777

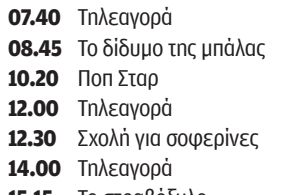
21.15 Criminal
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Σίσσο Χριστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασιλά, Ελένη Βουλαράκη.
13.00 Τροχές της τύχης (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
15.00 Γλυκές αλχημείες
Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με τον Στέλιο Παρλιάρου.
16.00 Shopping Star - (Ε)
Εκπομπή μόδας.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
19.10 Fars Attack 3 - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Χάρη Αριστέιδου.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Criminal
Αστυνομική ταινία δράσης, με τους Κέβιν Κόνερ, Γκάρι Όλντμαν.
22.45 Criminal Activities
Αστυνομικό θρίλερ, με τους Τζον Τραβόλτα, Μάικλ Πιτ, κ.ά.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.30 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
04.30 The Booth - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
05.30 Ο άντρας των ονείρων

ΣΙΓΜΑ ΘΗΛ.: 22580100

21.15 Survivor
05.30 Οι Αδιάφοθοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.30 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Love it - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.30 Καλό μεσημέρακι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.15 Dot.
11.15 Άλλα λόγια θκυει παπά
Κωμική σειρά.
13.00 Τομράτε γεπόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.40 Ζωή ποδήλατο - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
14.30 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
15.30 Σου Κου Family
Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.30 The Voice Of Greece - (Ε)
Μουσικός διαγωνισμός.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 The Voice Of Greece - (Ε)
(Συνέχεια)
Μουσικός διαγωνισμός.
20.20 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιάδη.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Στην υγεία μας παιδιά!
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
03.40 Dot - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.40 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
04.40 Λάθος κέρδισες - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.

CAPITAL ΘΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.45 Το δίδυμο της μάλας
10.20 Πον Σταρ
12.00 Τηλεαγορά
12.30 Σχολή για σοφερίνες
14.00 Τηλεαγορά
15.15 Το στραβόξυλο
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
02.45 Μήνυμα από τον Σομ

TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
07.25 Μουλάν
08.20 Παιδικές σειρές
09.35 Cook Eat (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 ANNITA κοίτα
Τηλεαγορά
16.35 Αόρατος φράκος
18.30 Ταξίδι γεύσεων, III (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.25 Ξένη ταινία

EXTRA ΘΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσα ο Μάρκουλης
11.00 Έξυπνες αγορές
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κνημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
16.45 Έξυπνες αγορές
17.15 Αόρατος φράκος
17.20 Έξυπνες αγορές
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία

MOVIES BEST

21.00 While You Were Sleeping
05.30 Fleuve Noir (Black Tide)
07.30 Birdman
09.30 Berlin I Love You
11.30 Project Blue Book 2
12.30 The Clinton Affair (Part 1&2)
14.30 Blood Money
16.10 Lady-Like
17.45 La Dolce Vita
21.00 While You Were Sleeping
22.50 Borealis
00.45 Burning Man
02.35 Blood Money

GREEK CINEMA

20.00 Δις διευθυντής
05.45 Ο αστραπόγιαννος
07.45 Τα τσακάλια
09.30 Το τεμπελάσκυλο
11.00 Είναι ένας τρελός...
τρελός Βέγγος
12.30 Λατέρνα, φτώχεια και γαρόφαλλο
14.00 Το ποντικίκι
15.30 Αιχμάλωτοι του μίσους
17.15 Ησάφια χόρευε
18.30 Νυμφίος ανύμφετος
20.00 Δις διευθυντής
21.45 Ο αστραπόγιαννος
23.45 Τα τσακάλια

Η κοινωνία προστατεύει τους βιαστές

Η Αντελαϊντ Μπον μιλάει στην «Κ» για τον βιασμό της όταν ήταν 9 ετών και τον πολυετή αγώνα να σταθεί στα πόδια της

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αρχές του φθινοπώρου κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Στερέωμα το αφήγημα με τίτλο «Το κοριτσάκι στον παγετώνα» της Αντελαϊντ Μπον (μτφρ. Άννα Δαμιανίδη). Ξεκίνησα να το διαβάζω και σύντομα ένας κόμπος έφραξε τον λαιμό μου. Σταμάτησα. Ένα μήνα πριν, το ξανάπιασα, σαν μια ανάγκη να επιστρέψω κάπου, σαν μια ευθύνη που έπρεπε να σταθώ αντάξιά της. Υστερα ήρθε η επικαιρότητα να καλύψει σαν σύννεφο τα πάντα. Οι ομολογίες της κακοποίησης, σεξουαλικής και σωματικής, πέφτουν βροχή στην ελληνική επικαιρότητα. Τότε συνειδητοποιήσα γιατί ήρθα ξανά σε επαφή με το βιβλίο. Διαβάζοντάς το, έκλαψα πικρά σαν να έλιωναν και σε μένα οι πάγοι. Είχα απωθήσει και εγώ όπως τόσες γυναίκες μικρά ή μεγαλύτερα περιστατικά που μας πληγώνουν ως κορίτσια, έφηβες, γυναίκες και πλέον μανάδες. Αποφάσισα ότι ήθελα να συνομιλήσω με τη συγγραφέα που άντεξε να γράψει για τον βιασμό που της συνέβη στην τρυφερή ηλικία των 9 ετών. Αν ήμασταν κοντά, θα την αγάλιαζα. Την ευχαριστώ εκ βάθρων, όπως ευχαριστώ προσωπικά την κ. Σιόλα και τις εκδόσεις Στερέωμα για την έκδοση αυτού του βιβλίου και για την ταχύτατη ανταπόκριση και στήριξη για αυτήν τη συνέντευξη.

– Αποφασίσατε στα 38 σας έτη να γράψετε ένα επώδυνο βιβλίο. Σας βίασαν όταν ήσασταν 9 ετών. Πώς λειτουργήσαν οι λέξεις μέσα σας;

– Η σεξουαλική βία ανήκει στην περιοχή του κιαροσκοπούρου, της σύγχυσης, της χειραγώγησης, του ψέματος και της άρνησης. Μία σύγχυση τόσο φυσική, ψυχολογική όσο και σημασιολογική, που εγγράφει την ντροπή και την ενοχή του θύματος στην καρδιά της βίας, και έτσι αλυσοδένει τη σκέψη του, τον λόγο του. Βρίσκοντας τις σωστές λέξεις, δεν αφέθηκα σε αυτήν τη σύγχυση, αυτός ήταν ο πρώτος αγώνας της ζωής μου και μετά το έργο του βιβλίου. Βρίσκοντας μια γλώσσα που μπορεί τελικά να ονοματίσει το ακατανόηστο. Να απαντήσω στη σύγχυση με την ακρίβεια. Δεν υπάρχουν λέξεις σε αυτό το βιβλίο που δεν έχω σταθμίσει. Σιγά σιγά, ανακάλυψα μια μητρική γλώσσα, μια σταθερή γη που σε θρέφει. Για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου, δεν βίωνα τον εαυτό μου ως «εγώ». Ενιωσα ότι είχα πολλές διαφορετικές ταυτότητες, διαλυμένη, κατακερματισμένη, ήταν αδιανόητο το «εγώ». Αυτό το «εγώ» εμφανίστηκε στη διαδικασία της γραφής, είναι πραγματικά μέσω της γραφής που το «εγώ» γεννήθηκε με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Η συγγραφή αυτού του βιβλίου ήταν επομένως μια περιπέτεια γεμάτη πάθος. Και τις περισσότερες φορές, χαρούμενη. Στις δύσκολες στιγμές, βρήκα στήριγμα σε όλες αυτές τις γυναίκες που είχαν γράψει πριν από μένα και από όλες τις «αδελφές» μου που βρέθηκαν σε αντίστοιχο «παγετώνα».

– Από τι ψυχικά στάδια περάσατε μέχρι να το φέρετε στην επιφάνεια;

– Προσπαθούσα να κατανοήσω εκείνη τη νύχτα που κατοικούσε μέσα μου για χρόνια. Χρόνια με ουρλιαχτά μέσα στην έρημο. Με

Αριστερά, η Αντελαϊντ Μπον στην ηλικία των 9 ετών. «Προσπαθούσα να κατανοήσω εκείνη τη νύχτα που κατοικούσε μέσα μου για χρόνια. Χρόνια με ουρλιαχτά μέσα στην έρημο», λέει στην «Κ».

θεωρούσα τρελή, βίαιη, διεστραμμένη, μισπη. Εψαχνα να απομονώθω με κάθε τρόπο. Αυτά τα τρομακτικά πράγματα δεν τα ονόμασα, προσπαθούσα να τα κρατώ μακριά, από τις λέξεις και τη σκέψη μου. Αλλά ήμουν οργισμένη και αισθανόμουν ότι κάτι δεν έβγαζε νόημα σε όλο αυτό. Είχα μια διαίσθηση, όπως όταν δεν καταλαβαίνεις τη περνάς και ψάχνεις για μια εξήγηση. Όταν τελικά συνάντησα το έργο της Μιριέλ Σαλμονά, με έκπληξη ανακάλυψα, έπαιτα από τόσα χρόνια έρευνας, ύστερα από τόσες πολλές επισκέψεις σε γιατρούς, τόσες συνεδρίες, ότι υπήρχε όνομα για αυτό που ένιωθα. Επασχα από διαταραχή μετατραυματικού στρες και ότι όλα εκείνα για τα οποία ντρεπόμουν ήταν στην πραγματικότητα συμπτώματα. Συμπτώματα που εμφανίζονταν σε θύματα σεξουαλικής βίας, που μελετήθηκαν για δεκάδες χρόνια, τεκμηριώθηκαν, αλλά για τα οποία κανένας από τους επαγγελματίες υγείας που γνώρισα δεν είχε εκπαιδευτεί. Όταν βρήκα τις σωστές λέξεις, βιασμός, εγκληματίας παιδεραστής, όταν κατάλαβα ότι είχα μερική τραυματική αμνησία και ότι χρόνο με τον χρόνο με κυριεύαν το μίσος, η βία και η διαστροφή του βιαστή μου, άρχισα να βρίσκω τη σωτηρία μου.

– Γράφετε για το ότι πολύ συχνά τα θύματα στρέφονται εις βάρος του εαυτού τους ή γίνονται και εκείνα βίαια. Εσείς περάσατε φοβερές δυσκολίες με τη βουλιμία.

– Η βουλιμία είναι ένα σύμπτωμα, είναι η βία που αντικατοπτρίζεται από μου έκαναν. Μπούκω να τον εαυτό μου για να μη νιώσω

Για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου, δεν βίωνα τον εαυτό μου ως «εγώ». Ενιωσα ότι είχα πολλές ταυτότητες, διαλυμένη, κατακερματισμένη.

Μερικές γυναίκες-θύματα γίνονται βουλιμικές, ώστε οι άνδρες να μην τις επιθυμούν. Η καθεμία κάνει ό,τι μπορεί. Είμαστε τόσο μόνες.

Είναι καιρός να σταματήσουμε να διδάσκουμε στα αγόρια μας την τοξική αρρενωπότητα που θα τα κάνει επιθετικούς άνδρες.

τη βία μέσα μου, ήταν ένας τρόπος αναισθητοποίησης του εαυτού μου, αποσύνδεσης, ανυπαρξίας. Ήταν ένα κακό δεκανίκι. Μερικές γυναίκες-θύματα γίνονται βουλιμικές, ώστε οι άνδρες να μην τις επιθυμούν. Για να προστατευθούν από αυτούς. Η καθεμία κάνει ό,τι μπορεί. Είμαστε τόσο μόνες. Όλα τα θύματα που γνώρισα, ελλείψει φροντίδας, υποστήριξης, προστα-

σίας, κατέφυγαν σε συμπεριφορές αποσύνδεσης. Σήμερα, χάρη στις εξελίξεις στις νευροεπιστήμες, γνωρίζουμε ότι αυτός είναι ένας τρόπος να ωθήσει τον εγκέφαλο να αναισθητοποιηθεί, είναι ένα είδος αυτοθεραπείας, για να επιβιώσει. Και φυσικά, πάνω από όλα, είναι αυτό το αίσθημα της ενοχής. Συμφέρει πολύ τον βιαστή αυτή η διαστροφή. Μετατρέποντας το θύμα σε ένοχο, διασφαλίζει τη σιωπή μας και συνεπώς την ατιμωρησία του. Είναι μια επιθετική στρατηγική. Και η κοινωνία μας, που βασίζεται στα στερεότυπα της κουλτούρας του βιασμού, θα το επαναλάβει χιλιάδες φορές στο θύμα. Θα έπρεπε... δεν είχες παρά να αντιδράσεις... είναι δικό σου λάθος. Η κοινωνία προστατεύει τους βιαστές και κατηγορεί τα θύματα.

– Αντιμετωπίζατε σε δική τον βιαστική σας. Γράφετε πόσο είχατε ανάγκη την οικογένειά σας. Τον πατέρα σας.

– Κατά τη διάρκεια της δίκης, είχα την ευκαιρία να διαβάσω φεμινιστικά κείμενα, να συναντήσω ακτιβίστριες και είχα ήδη καταλάβει ότι αυτό που βίωσα σαν κάτι οικείο και τρομακτικό συνέβαινε συστηματικά στην κοινωνία μας, ως εκ τούτου παύει να είναι μεμονωμένο περιστατικό και είναι πολιτικό ζήτημα. Αποδεικνυόταν ότι μια κοινωνία διαλύεται. Κατά τη διάρκεια της δίκης, μέσω των μαρτυριών μας, η βία αυτού του άνδρα έγινε σε όλους ορατή. Για να ξαναχτίσω τον εαυτό μου, έπρεπε να δείξω τον εαυτό μου, το άρρωστο σώμα μου στην οικογένειά μου. Δεν μπορούσα πλέον να λέω ψέματα ή να κρύβομαι για να

Το βιβλίο «Το κοριτσάκι στον παγετώνα» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Στερέωμα.

τους προστατεύσω. Έπρεπε να ξανασυνδεθώ με αυτό το κοριτσάκι, που ήταν τόσο κοντά στον πατέρα του και που ο βιασμός το είχε πνίξει. Δεν ήθελα πια να είμαι αυτή η ξένη που φοβόταν τόσο πολύ ότι ο πατέρας θα κατέρρεε αν το μάθαινε. Δεν κατέρρευσε, μου άνοιξε τα χέρια και του άνοιξα τα δικά μου. Η δίκη ήταν μια δυνατότητα επανασύνδεσης.

– Πιστεύετε ότι μας μεγαλώνουν λανθασμένα εμάς τις γυναίκες;

– Πιστεύω ότι είναι καιρός να σταματήσουμε να διδάσκουμε στα αγόρια μας την τοξική αρρενωπότητα που θα τα κάνει επιθετικούς άνδρες. Δεν υπάρχει σεξουαλική βία χωρίς κυριαρχία, χωρίς την επιθυμία της παντοδυναμίας. Την ημέρα που τα μικρά αγόρια δεν θα μαθαίνουν πια ότι στις σχολικές αυλές για να γίνουν άνδρες πρέπει να δειχνουν τις γροθιές τους, να ξεσπούν

τα νεύρα τους στους άλλους, την ημέρα που τα μικρά κορίτσια δεν θα μαθαίνουν πλέον να στρέφουν εναντίον του εαυτού τους τη βία που τους ασκείται όταν βρίσκονται μόνες στο δωμάτιό τους, τότε χωρίς αμφιβολία θα έχουμε λιγότερους βίαιους και λιγότερα θύματα.

– Τι περνάει από το μυαλό ενός κοριτσιού όταν δέχεται απειλή ή βιασμό;

– Αντιμετωπίζει μια ακατανόητη, τρομακτική κατάσταση. Στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων ο δράστης είναι ένας άνδρας από την οικογένειά της, το περιβάλλον της, κάποιος που αγαπάει, τον οποίο σέβεται και τον οποίο εμπιστεύεται. Η χωρίς νόημα βία θα προκαλέσει σε αυτήν μια ψυχική εισβολή που θα την ακινητοποιήσει. Ο εγκέφαλός της θα προκαλέσει διακοπή στο συναισθηματικό του κύκλωμα ώστε να μην πεθάνει από φόβο. Η ψυχική ζωή σταματά, ο εσωτερικός διάλογος διακόπτεται. Αυτή η διακοπή προκαλεί μια τραυματική μνήμη και μια αποσύνδεση με ψυχική και σωματική αναισθησία. Δεν θα είναι σε θέση να υπερασπιστεί τον εαυτό της, δεν θα είναι σε θέση να φύγει. Συχνά δεν θα της μείνουν από τη σκηνή παρά μόνον μπερδεμένα θραύσματα. Από αυτούς τους ψυχοτραυματικούς μηχανισμούς προέρχονται οι πιο σοβαρές και συχνές συνέπειες της βίας και μιας μόνιμης κατάστασης άγχους. Εάν δεν αντιμετωπιστούν αυτές οι συνέπειες, θα μετατρέψουν τις ζωές των θυμάτων σε κόλαση, σε μια μόνιμη κατάσταση πολέμου, χωρίς ελπίδα να ξεφύγουν.

Αν υπάρχει κάποιος να μας ακούσει, να ασχοληθεί, υπάρχει σωτηρία

– Γιατί πιστεύετε ότι καθυστερήσατε τόσο πολύ εμείς οι γυναίκες να μιλήσουμε για την καταπίεση και κακοποίηση που κάποιες εξ ημών έχουν υποστεί;

– Μα μιλάμε. Τα σώματά μας μιλούν. Οι απουσίες μας. Οι ανσυχίες μας, οι φόβοι μας μιλούν. Η κοινωνία δεν έχει κανένα ενδιαφέρον να μας ακούσει. Μας προτρέπει συνεχώς να

Ο παιδόφιλος μετατρέπει τον φόβο σε κανονικότητα, τον πόνο σε ευχαρίστηση, τον τρόπο σε ενθουσιασμό. Και το θύμα είναι ένοχο.

ελαχιστοποιήσουμε τα γεγονότα, να γυρίσουμε τη σελίδα, να χήσουμε με αυτό. Ευτυχώς, σήμερα, η ντροπή αρχίζει να αλλάζει πλευρές. Επίσης, σε ό,τι αφορά την παιδική σεξουαλική κακοποίηση ειδικά, οι παιδόφιλοι είναι εξαιρετικοί στην παραπλάνηση, συχνά πολύ έξυπνοι, γενικά πολύ καλά κοινωνικά ενσωματωμένοι, σε μεγάλη εκτίμηση από τους γύ-

ρω τους. Επίσης, ο δράστης είναι ο απόλυτος κύριος των λέξεων, είναι αυτός που κατονομάζει: «είναι φυσιολογικό, είναι παιχνίδι ή τιμωρία, σου αρέσει, διασκεδάσεις, το θέλεις, το κάνω αυτό για σένα, για το δικό σου καλό...». Μετατρέπει τον φόβο σε κανονικότητα, τον πόνο και την απώλεια σε ευχαρίστηση, τον τρόπο σε ενθουσιασμό. Και το θύμα είναι

ένοχο. Το τραυματισμένο και διαλυμένο παιδί δεν έχει κανέναν τρόπο να υπερασπιστεί τον εαυτό του ενάντια σε αυτά. Τέλος, πολλά παιδιά, ειδικά σε περιπτώσεις αιμομειχίας, η πιο συχνή και διαδεδομένη μορφή σεξουαλικής βίας, θα έχουν τραυματική αμνησία και θα χρειαστούν χρόνια για να κάνουν τη σύνδεση μεταξύ όσων έχουν περάσει

και της καθημερινής τους κόλασης.

– Πώς ζείτε σήμερα; Είναι εφικτή μια ζωή με τα τραύματά της;

– Τώρα τα συμπτώματά μου έχουν σχεδόν εξαφανιστεί και είμαι καλύτερα από ό,τι φανταζόμουν. Αν γίνει σωστή διάγνωση, αν υπάρχει κάποιος να μας ακούσει, να ασχοληθεί μαζί μας, υπάρχει σωτηρία.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΝΕΑ
ΣΕΙΡΑ

ΚΑΤΙΝΑ ΠΑΞΙΝΟΥ

Λαμπέτη, Χορν, Κοτοπούλη, Παξινού και άλλες μορφές του ελληνικού θεάτρου πρωταγωνιστούν στη νέα σειρά βιβλίων της «Καθημερινής» με την υπογραφή του Μάκη Δελαπόρτα.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

